

Tirsdag den 20. oktober 2026 (D)

1

6. møde

Tirsdag den 20. oktober 2026 kl. 9.00

Dagsorden

1) Fortsættelse af 1. behandling af lovforslag nr. L 73:

Forslag til finanslov for finansåret 2027.
Af finansministeren (Peter Hummelgaard).
(Fremsættelse 09.10.2026. 1. behandling 19.10.2026).

2) 1. behandling af lovforslag nr. L 74:

Forslag til lov om fastsættelse af udgiftslofter for stat, kommuner og regioner for finansåret 2030.
Af finansministeren (Peter Hummelgaard).
(Fremsættelse 09.10.2026).

3) 1. behandling af lovforslag nr. L 75:

Forslag til lov om ændring af lov om fastsættelse af udgiftslofter for stat, kommuner og regioner for finansåret 2026, lov om fastsættelse af udgiftslofter for stat, kommuner og regioner for finansåret 2027, lov om fastsættelse af udgiftslofter for stat, kommuner og regioner for finansåret 2028 og lov om fastsættelse af udgiftslofter for stat, kommuner og regioner for finansåret 2029. (Forhøjelse af de planlagte udgiftsrammer som følge af »DK2035 – Et stærkt Danmark i en usikker verden«, forslag til finanslov for 2027 m.v.).
Af finansministeren (Peter Hummelgaard).
(Fremsættelse 09.10.2026).

4) Spørgsmål om meddelelse af orlov til og indkaldelse af stedfortræder for medlem af Folketinget Sinem Dybvad Demir (EL).

5) Indstilling fra Udvalget for Forretningsordenen:

Godkendelse af stedfortræder som midlertidigt medlem af Folketinget for Sinem Dybvad Demir (EL).

6) Spørgsmål om fremme af forespørgsel nr. F 1:

Forespørgsel til statsministeren og skatte- og vækstministeren om de stigende priser på benzin og diesel.
Af Hans Kristian Skibby (DD) og Dennis Flydtkjær (DD).
(Anmeldelse 08.10.2026).

7) Spørgsmål om fremme af forespørgsel nr. F 2:

Forespørgsel til forsknings-, uddannelses- og digitaliseringsministeren om aktivisme i humanistiske og samfundsvidenskabelige forskningsmiljøer.
Af Joachim Riis (LA) m.fl.
(Anmeldelse 08.10.2026).

8) 1. behandling af lovforslag nr. L 16:

Forslag til lov om ændring af taxiloven. (Forlængelse af gyldighedsperioden for tilladelser til sygetransport).
Af by-, land- og transportministeren (Signe Munk).
(Fremsættelse 07.10.2026).

9) 1. behandling af lovforslag nr. L 34:

Forslag til lov om ændring af lov om leje. (Digital kommunikation om særligt bebyrdende meddelelser).
Af børne-, ældre- og boligministeren (Jacob Mark).
(Fremsættelse 07.10.2026).

10) 1. behandling af lovforslag nr. L 35:

Forslag til lov om ændring af dagtilbudsloven. (Nedsættelse af forældrebetalingssandel og bedre vilkår for privatinstitutioner og private pasningsordninger m.v.).
Af børne-, ældre- og boligministeren (Jacob Mark).
(Fremsættelse 07.10.2026).

11) 1. behandling af lovforslag nr. L 12:

Forslag til lov om ændring af lov om fremme af vedvarende energi, lov om elforsyning og lov om styrket beredskab i energisektoren. (Elproduktionsanlæg på havet med tilslutning til udlandet m.v.).
Af klima-, energi- og forsyningsministeren (Samira Nawa).
(Fremsættelse 07.10.2026).

12) 1. behandling af lovforslag nr. L 13:

Forslag til lov om ændring af lov om anvendelse af Danmarks undergrund og lov om kontinentalsoklen og visse aktiviteter på søterritoriet. (Afvikling og genanvendelse af anlæg, installationer, borer og brønde m.v. på undergrundsområdet, udvidelse af tilladelsesordningen for rørledninger på dansk kontinentalsokkelområde og søterritorium m.v.).
Af klima-, energi- og forsyningsministeren (Samira Nawa).
(Fremsættelse 07.10.2026).

13) 1. behandling af lovforslag nr. L 14:

Forslag til lov om ændring af lov om gasforsyning. (Gennemførelse af EU's brint- og gasmarkedspakke).
Af klima-, energi- og forsyningsministeren (Samira Nawa).
(Fremsættelse 07.10.2026).

14) 1. behandling af lovforslag nr. L 33:

Forslag til lov om ændring af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. (Gennemførelse af direktiv om ændring af direktiv om industrielle emissioner på husdyrbrugområdet).
Af ministeren for natur og dyrevelfærd (Christian Rabjerg Madsen).
(Fremsættelse 07.10.2026).

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Mødet er åbnet.

Det første punkt på dagsordenen er:

1) Fortsættelse af 1. behandling af lovforslag nr. L 73:

Forslag til finanslov for finansåret 2027.

Af finansministeren (Peter Hummelgaard).

(Fremsættelse 09.10.2026. 1. behandling 19.10.2026).

Forhandling

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

I går fortalte jeg ganske kort, eller faktisk lidt længere, om simultantolkning og en effektiv afvikling af debatten, og jeg vil gøre det igen. For der er måske nogle i salen, der ikke var her i går, og der er nogle lyttere eller seere, som jo først er kommet på i dag. Så dem, der har hørt det, må lige læne sig tilbage og smile, mens formanden gør det.

Under debatten vil der blive simultantolket til og fra grønlandsk under de to grønlandske medlemmers ordførerindlæg og tilhørende korte bemærkninger og svar. Der vil også blive simultantolket til og fra grønlandsk under eventuelle korte bemærkninger fra de to grønlandske medlemmer til andre medlemmer og svarende hertil. Endelig vil finansministerens indlæg og tilhørende korte bemærkninger og svar blive simultantolket. De øvrige dele af debatten vil af kapacitetsmæssige årsager ikke blive simultantolket.

For at sikre kvaliteten af tolkningen er det meget vigtigt, at tolkne kan nå at færdiggøre simultantolkningen, inden ordet gives videre til den næste taler. Jeg vil derfor vente lidt længere tid end normalt med at give ordet videre. Det betyder også, at det er ekstra vigtigt, at man først begynder at tale, når jeg giver ordet.

De folketingsmedlemmer, der er til stede, vil kunne lytte til simultantolkningen ved at benytte høretelefoner på pladserne. Samme mulighed er desværre ikke tilgængelig i dag for de tilstedeværende i presselogen og på tilhørerpladserne. Det vil være muligt at streamede ovennævnte dele af debatten med enten dansk eller grønlandsk på Folketingets hjemmeside.

Præsidiets har for at sikre en effektiv afvikling af debatten besluttet, at den, der sidder i formandsstolen, vil rejse sig, når en taler har ca. 10 sekunder tilbage af sin taletid. Taleren får således et tydeligt signal om, at tiden nærmer sig, hvor taleren skal til at runde af og gøre sig færdig. Det var ordene.

Så er forhandlingen åbnet, og den første, der får ordet, er så den næste i rækken, og det er fru Anna Bjerre fra Alternativet. Velkommen.

(Ordfører)

Anna Bjerre (ALT):

Tak, formand. Godmorgen. Det er den hårde kerne, der er tilbage fra i går. Alternativet er sat i verden for at kæmpe for gode liv inden for planetens bæreevne, rammen for begge dele af vores økonomiske system, hvordan vi forvalter og forstår vores økonomi, og hvad vi eller reelt set ofte Finansministeriets regnemodeller vurderer har værdi. Der er særlig tre afgørende områder, hvor vores nuværende regnemodeller svigter. Det er, når det kommer til værdien af omsorg, værdien af fællesskaber og værdien af at have en natur og et klima i balance.

Kl. 09:00

Disse tre områder er afgørende for et samfund i trivsel. At alt det står uden for ministeriets modeller og dermed kun indregnes som udgifter og aldrig som indtægter, har ledt os til, hvor vi står i dag. Vi er i Danmark rigere end nogen sinde, men vi ser en stigende mistrivsel, særlig blandt unge og særlig blandt unge kvinder. Vi ser mere stress, vi ser flere pesticider i drikkevandet, et konstant fald i den vilde natur og en ret vild geografisk ulighed i forhold til både uddannelse og velfærd. Derfor er det helt afgørende, at vi får lavet en finanslov, hvor vi politisk faktisk forholder os til, hvad der har værdi, og prioriterer netop det, at vi prioriterer forebyggelse i sundhedsvæsenet, prioriterer psykiatrien, prioriterer undervisning og uddannelse, prioriterer mere vild natur og prioriterer en seriøs klimainsats. Det er alt sammen noget, der kaldes udgiftsdrivende forslag, men som på længere sigt end en enkelt valgperiode har gigantiske, positive effekter i vores samfundsøkonomi.

Kl. 09:00

Jeg er stolt af, at vi allerede i regeringens finanslovsudspil ser Alternativets aftryk, bl.a. med en markant styrket dyrevelfærdskontrol og nye naturnationalparker på havet. For både dyr i produktion og dyr i den vilde natur har mildt sagt haft det presset i årtier, og for en gangs skyld har det seneste valg været dyrenes. Det skal ikke bare være slut med halekupering og ekstrem avl, men slut med den type industrilandbrug, der prioriterer kvantitet over kvalitet, mens pesticider og kvælstof forurener drikkevandet, fjorde og kyster. Regeringsgrundlaget og nu også finanslovsudspillet fra regeringen viser de første skridt til en reel systemforandring, hvor fremtidens landbrug kan producere mere mad til mennesker på måder, der regenerativt og økologisk genopbygger kulstoflaget og mikrolivet i jorden, der er fundamentet for alt det liv, der omgiver os.

Det er kun et par år siden, jeg som specialestuderende rejste rundt i hele landet for at interviewe pionerer i landbruget på tværs af dyrkningssystemer – regenerative, økologer, konventionelle – om deres drømme for fremtidens landbrug og jordfrugtbarhed. Jeg husker, hvordan de faktisk alle sammen grundlæggende havde en vision om det samme, nemlig om et landbrug, der ikke var større, end at det kunne åbnes mod lokalsamfundet og afsætte produktionen tæt på; et landbrug, der ikke var større, end at landbrugeren kunne nå rundt til alle dyrene hver dag; og et landbrug, der var så attraktivt og tilgængeligt at arbejde i, at unge ville have lyst og råd til at flytte ud og starte produktioner op. Mest af alt drømte de, at livet og livligheden kunne vende tilbage. Det er det liv, der forsvandt med strukturudviklingen, gårdsammenlægningerne og den økonomisk nedadgående spiral. Det drømte de, men det var med et glimt i øjet og en smilende hovedrysten, for det ville jo aldrig nogen sinde ske, fordi – økonomi.

Nu står jeg så her som finansordfører for et parti, der allerede er lykkedes med at ændre de første økonomiske rammer i dansk landbrug, og der er meget mere på vej. For vi skal have en helt ny landbrugsstøtte målrettet omstillingen. Vi skal have økonomiske muligheder for, at en ung generation kan komme ind i erhvervet, og nu et nationalt sprøjteforbud på sårbare drikkevandsområder, en reel kvælstofregulering og krav om ordentlig dyrevelfærd i staldene. Hvor er det befriende, at vi nu endelig tager skridt for forandring, og tak til regeringen for at holde fast i ambitionerne.

Til gengæld savner vi i regeringens udspil at se de samme ambitioner på klimaområdet, og det overrasker mig faktisk lidt, for der kan efterhånden ikke være nogen tvivl om, at en hurtig og effektiv grøn omstilling, vedvarende energi-udrulning og elektrificering er den eneste reelle vej til energiuafhængighed og sikkerhed. For så længe Europa overhovedet er afhængig af fossile brændsler, er vi afhængige af importerede fossile brændsler fra ustabile regimer. Der er ingen vej til energiuafhængighed, der ikke er grøn. Alligevel prioriteres omstillingen kun med en brøkdel af de milliarder, der afsættes til forsvar og oprustning.

Det er også ærgerligt, fordi den grønne strøm allerede i dag er den billigste. Grøn strøm fra solceller og vindmøller bliver billigere

Kl. 09:02

og billigere at producere, og de er allerede billigere end fossile energikilder, men med den måde, vores elmarked fungerer på, er det den dyreste energikilde, der er behov for, som sætter prisen. Så når vores grønne el fra sol og vind kan dække vores behov, er strømpriserne lave, men når vi har brug for el fra gas, er det prisen på el lavet af gas, som får vores elpriser til at skyde i vejret.

Kl. 09:07

Derfor er det en kerneopgave for os folkevalgte at sikre, at vi udruller mere vedvarende energi og udfaser vores gasforbrug med målrettede tilskud, så vi kan sikre, at danskerne får lave og stabile energipriser i hele landet. Det kræver, at vi virkelig tør lave den investering; at vi målretter tilskud til at få udskiftet gasfyr til dem, der har mindst mellem hænderne; at vi sætter CO₂-afgifterne op; og at vi virkelig afsætter økonomien til elektrificering. Der ser jeg endnu ikke regeringen være modige nok.

Nu blev der talt en del om gratis offentlig transport til unge i går, og jeg kan tilslutte mig med, at vi i Alternativet både ønsker billigere og flere busser i hele landet. Vi havde nok også ønsket os et større fokus på det sidstnævnte, men jeg er sikker på, at vi nok skal finde nogle gode løsninger. En ting, der dog er talt meget lidt om, men som vi i Alternativet har fået med i regeringsgrundlaget, er, at vi skal have undersøgt, hvordan der kan indføres en udvidelse af cykelfradraget, altså kørselsfradraget for cyklisme, så det også kan betale sig. Nu er der en del i rummet, som er nervøse for, at færre vil cykle, hvis den offentlige transport bliver billigere, men så håber jeg, at vi til gengæld her kan finde opbakning til et forslag, der vil gøre det langt mere attraktivt at pendle på cykel, og allerede på dette års finanslov finde finansieringen.

Den sociale retfærdighed og økonomiske tryghed er ikke kun vigtig, når det gælder den grønne omstilling. Den er også afgørende, når vi investerer i uddannelse. Desværre står det nu klart, at regeringen ønsker at fjerne su'en for hjemmeboende for mere end 80.000 unge, skære i den for endnu flere og samtidig indsætte et lovkrav om beskæftigelse under uddannelse, hvis der skal gives dimittenddagpenge. Forslagene skal angiveligt finansiere de nye investeringer i folkeskolen, som vi isoleret set selvfølgelig hilser meget velkommen i Alternativet, men argumentet om, at det netop er investeringerne i folkeskolen, der gør det nødvendigt at forringe de studerendes vilkår, er simpelt hen lidt absurd. Man kunne vel lige såvel have sagt, at su- og dagpengeforringelserne skulle medfinansiere, at mellemskatten eller toptoppskatten sænkes. Det er et spørgsmål om framing.

Nu vi er ved folkeskolen, er vi glade for, at der i regeringen er et særskilt fokus på at mindske den geografiske ulighed, og at det ikke skal være ens postnummer, der afgør, om man kan komme i skole, købe ind eller tage lægen i ens lokalområde. For i dag er der massive forskelle i den velfærd, kommunerne kan tilbyde, særlig hvis man bor i et landdistrikt i en økonomisk presset kommune. Det er ikke retfærdigt, og det har vi som Folketing et ansvar for at rette op på.

Vi er glade for, at regeringen afsætter 200 mio. kr. til folkeskolerne i landdistrikterne i det her finanslovstudspil, for der er brug for en massiv indsats, hvis vi vil stoppe skolelukninger. Vi så dog gerne, at beløbet var i hvert fald dobbelt størrelse. Vi finder det utilfredsstillende, at vi endnu ikke ved, hvilke kriterier der skal til, for at en kommune kan modtage økonomisk hjælp, eller hvornår disse penge vil nå frem. For kommunerne står midt i afgørende skolelukninger nu. Som minimum fortjener byrådene og de berørte familier afklaringer af, om de kan beholde deres skole eller ej.

Det er ikke kun skolelukninger, som gør ondt i de kommunale budgetter lige nu. Det er lukninger af plejehjem, haller, biblioteker og daginstitutioner. Særlig en håndfuld kommuner står i et decideret blodbad. I Alternativet foreslår vi et finansieringstilskud, som skal sikre bedre likviditet i de allerhårdest ramte kommuner. På sigt skal vi lave en helhedsplan og en udligningsreform, men der er brug for en saltvandsindsprøjtning her og nu, så afgørende institutioner

ikke når at lukke, før der kommer en strukturel løsning på de store økonomiske forskelle blandt kommuner.

Jeg vil vende tilbage til de studerende. Vi har gennem mange år stillet flere og flere krav til studerende, presset dem hurtigere og hurtigere igennem, skåret i uddannelserne, gjort det sværere at vælge om, hvis man ønsker det, og fjernet det ekstra su-år. Samtidig har vi skåret i dagpengene og nedsat satsen for dem, der skal på dagpenge første gang, og nu vil man så gøre det til et krav, at man skal arbejde under studiet for at opnå selv den allerlaveste dagpengesats.

Der er masser af unge, der har fritidsjobs eller studiejobs i dag. Det kan være superfedt for mange unge at lære noget på den anden måde, få lidt luftforandring eller tjene nogle penge ved siden af studiet, men at gøre det til et krav er simpelt hen torskedumt, for hvad skal underviseren sige, når studerende udebliver fra undervisningen med argumentet om, at de ikke har ret til dagpenge, hvis ikke de også arbejder? Hvad giver vi den studerende af lyst til fritidsjobbet, når det ikke er et valg, man kan tage, hvis man har overskud, lyst og mulighed, men et lovkrav, der blot bliver endnu en stressfaktor uden hensyn til, hvor i landet der er tilgængelige fritidsjob, hvilke unge der er ressourcestærke nok til at få dem, og hvilke uddannelser der skaber rum til at arbejde ved siden af?

Når man studerer, er det som udgangspunkt en fuldtidsbeskæftigelse. Så vil vi nu kræve af de unge, at der skal arbejdes mere end fuld tid. Kan det ikke nås uden for studietiden, må man arbejde i sommerferierne. Er det virkelig det, vi vil, altså at de studerende ikke må holde pauser, og at de ikke må holde fri? Nogle gange tror jeg, vi også glemmer, at vi faktisk er her for at skabe rammer for gode liv, ikke for at skabe et arbejdsudbud, der kan bruges til at lave flottere og mellemfristede fremskrivninger med.

Til slut vil jeg vende tilbage til trivseløkonomien. Jeg kunne sige meget mere, men i stedet vil jeg slutte med at sige, at vi går kritisk og konstruktivt til finanslovsforhandlingerne for at øge trivslen for både natur og mennesker, og jeg glæder mig til de forhandlinger. Tak.

Kl. 09:12

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Tak til ordføreren. Der er nogle korte bemærkninger, og den første er til fru Sofie Lippert. Værsgo.

Kl. 09:12

Sofie Lippert (SF):

Tak for ordet. Og tak for en virkelig fin tale. Jeg var især inspireret af starten, for der er jo ikke nogen tvivl om, at vores velfærdssamfund aldrig var blevet til, hvis vi for 50 eller 100 år siden eller måske endda bare 30 år siden havde brugt de økonomiske modeller på den måde, vi gør det i dag. Så der er ikke nogen tvivl om, at jeg ligesom ordføreren er meget optaget af, at vi også kigger på, hvordan investeringer i forebyggelse og investeringer i vores natur og vores klima har betydning for vores velstand i fremtiden.

Et af de steder, hvor vi skal investere nu for i hvert fald ikke at blive meget fattige i fremtiden, er jo landbrugsområdet. Jeg er glad for, at Alternativet har været med til i lang tid at presse på for, at vi nu endelig får et sprøjteforbud. Vi sætter penge af på den her finanslov til en pesticidstrategi, og vi har vedtaget en ny kvælstoflov, gødskningsloven. Jeg kunne bare godt tænke mig at høre Alternativet: Er der mere, vi skal have med allerede nu? Og hvad er næste skridt på landbrugsområdet?

Kl. 09:13

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Ordføreren.

Anna Bjerre (ALT):

Mange tak til spørgeren. Jeg vil faktisk lige starte med trivselsøkonomien, for jeg tror, at det er noget af det mest afgørende, hvis vi skal sikre, at vi faktisk får taget de her indsatser omkring forebyggelse – både i forhold til vores naturgrundlag og i forhold til vores omsorg og velfærd – altså at vi faktisk begynder at tænke økonomien anderledes.

Men helt konkret er der mange skridt, vi tager på landbrugsområdet samtidig, og det er også et puslespil, i hvilken rækkefølge tingene foregår, men en af de ting, som er særlig vigtig, og som også har en meget stærk økonomisk relevans, er, at vi faktisk får omlagt landbrugsstøtten, og at vi sikrer, at man faktisk giver økonomi til dem, der omstiller sig, og dem, der dyrker grønne, og ikke bare giver sådan en blind hektarstøtte, uagtet hvad der dyrkes, og hvilken kvalitet eller hvad det er. Så det vil jeg sige er en af de allervigtigste ting, både i Danmark og på EU-plan, vi forholder os til nu.

Kl. 09:14

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Spørgeren.

Kl. 09:14

Sofie Lippert (SF):

Tak for det. Det tror jeg at jeg er meget enig med ordføreren i. Jeg tror desværre ikke, at vi når det med den her finanslov, men jeg tror helt sikkert, at det er det, vi skal arbejde hen imod.

Derfor vil jeg også bare høre Alternativet: Hvad er vigtigt at få tilføjet til den her finanslov på det grønne område? Jeg kan høre, at klima er noget af det, vi er optagede af. Hvordan kan vi tage det næste skridt allerede i 2027?

Kl. 09:15

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Ordføreren.

Kl. 09:15

Anna Bjerre (ALT):

Tak for det. Jeg tror, at vi allerede nu skal forholde os til, hvilke strukturelle løsninger vi også skal skabe. Vi har jo allerede set i regeringens udspil, at der er afsat millioner til dyrevelfærdskontrollen. Jeg tror, at vi i langt højere grad også skal sikre, at vi får investeret i de plantebaserede fødevarer; vi ser jo også i regeringsgrundlaget, at vi i virkeligheden skal have en ret stor indsats der. For når vi vil afvikle et animalsk industrilandbrug og udvikle det på en ny måde, skal vi også sikre, at der faktisk virkelig er nogle investeringer i det nye landbrug, vi ønsker os.

Kl. 09:15

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Så er det hr. Kaare Dybvad Bek.

Kl. 09:15

Kaare Dybvad Bek (S):

Tak for det. Og tak til ordføreren for talen. Jeg var især inspireret af den del, der handlede om landbrug og ordførerens speciale om andre typer dyrkninger. Jeg slog derfor op, hvad for en uddannelse ordføreren har, og det viste sig jo så, at vi har gået på samme universitet, nemlig Roskilde Universitet, og endda på det samme institut. Men dengang jeg gik der, var det sådan, at man typisk afsluttede sine eksamener i midten af juni måned, og så startede man igen i starten af september måned, måske den 5. eller 6. september. Det vil sige, at der næsten var 3 måneder, hvor man ikke lavede noget universitetsarbejde om sommeren, og en stor del af januar havde man også fri, ligesom man, når der var forelæsninger, måske var der

10, 12 eller 15 timer om ugen, selvfølgelig alt efter hvad for nogle fag man havde.

Det kan jo være, det har været anderledes i den periode, ordføreren har været på samme universitet og på samme institut, men kan ordføreren genkende det belastningspres i forhold til undervisningen hen over et år?

Kl. 09:16

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Ordføreren.

Kl. 09:16

Anna Bjerre (ALT):

Mange tak for spørgsmålet, og også tak for interessen i min uddannelse og mit speciale. Det er rigtigt, at jeg har gået på Roskilde Universitet og senere på Lunds Universitet i Sverige. Og jeg har klart den opfattelse, at der egentlig har været rimelig meget tryk på. Det er jo sådan, som man kender det, at når man går på specifikt universitet, så har man tit en ret lang sommerferie, og jeg synes faktisk bare, det er en kæmpe kvalitet, når der er så travlt i et ungdomsliv, når der er så meget pres på, når der er så mange forventninger, man har til sig selv, og som andre måske også har til en, at man faktisk har nogle ægte breaks og nogle pauser gennem sommeren. Det tror jeg er virkelig sundt i et ungdomsliv. Så det er ikke min interesse, at vi forkorter ungdomslivets pauser til voksenlivets pauser, der ofte også i min optik er for korte.

Kl. 09:17

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Spørgeren.

Kl. 09:17

Kaare Dybvad Bek (S):

Jeg er glad for, at det bliver genkendt, for det, som jeg brugte det meste af de 3 måneder på, var jo at have et fritidsarbejde, og jeg ved, at der var mange af mine medstuderende, der gjorde det samme, ligesom man jo, fordi der var så få forelæsninger, også havde mulighed for at have et studierelevant job, hvor man kunne arbejde. Hvis man nu er uddannet i miljøplanlægning eller i geografi, som jeg selv er, så kunne man måske arbejde i en kommune med lokalplaner eller andre spændende ting, som relaterer sig til det job.

Anerkender ordføreren ikke, at med 3 måneders sommerferie og med en uddannelse, hvor man skal være der på halv tid, så er der plads til, at man kan arbejde de 4 timer om ugen, som optjeningen til dagpenge kræver?

Kl. 09:18

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Ordføreren.

Kl. 09:18

Anna Bjerre (ALT):

Det anerkender jeg at mange studerende kan, og det er der jo mange studerende der gør i dag. Som jeg også nævnte i min ordførertale, er der jo faktisk virkelig mange fede grunde til at have et studiejob og et fritidsjob uden for ens studie. Så det synes jeg kun er fedt at unge har, men jeg synes, det skal være op til de unge selv at forvalte deres tid – forvalte, om det giver mening for dem at nå at have et studiejob ud over studierne, som jo er fuldtidsstudier, hvis man ellers gør dem til det. Det er jo det, underviserne ude på uddannelserne hele tiden prøver at holde de studerende fast på, og det tror jeg bliver sværere, hvis man lige pludselig kan smide dagpengekortet på bordet i undervisningen.

Kl. 09:18

Kl. 09:21

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Hr. Mikkel Bjørn.

Kl. 09:18

Mikkel Bjørn (DF):

Tak for det. Noget af det, der også er nævnt her i finanslovsudkastet, er jo udvisningsreformen. Og mit spørgsmål til Alternativet er sådan set meget simpelt, nemlig: Anerkender Alternativet, at vi har massive problemer i kriminalitetsstatistikkerne med mennesker, der har oprindelse i Mellemøsten og Nordafrika, og som er massivt overrepræsenterede i de statistikker?

Kl. 09:19

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Ordføreren.

Kl. 09:19

Anna Bjerre (ALT):

Tak for spørgsmålet. Altså, først og fremmest vil jeg gerne lige starte med at sige, at vi i Alternativet ikke er tilhængere af den her udvisningsreform, og at vi ikke kommer til at stemme for den i Folketingssalen. Det gør vi ikke, fordi vi i Alternativet simpelt hen ikke mener, at vi skal gå på kompromis med almene menneskerettigheder og konventioner.

Så vil jeg lige svare på den sidste del af spørgsmålet. Vi anerkender selvfølgelig, at der er et problem, men vi anerkender ikke, at det er så massivt, at vi skal dæmonisere en hel befolkningsgruppe, hvilket vi ofte oplever er tilfældet her. Så vi anerkender selvfølgelig, at vi skal håndtere de problemer, der er, inden for de muligheder, vi nu har, når vi også skal overholde almindelige menneskerettigheder og gældende konventioner.

Kl. 09:20

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Spørgeren.

Kl. 09:20

Mikkel Bjørn (DF):

Men når nu eksempelvis somaliske efterkommere er overrepræsenterede 12 gange i den grove vold, altså med en meget, meget massiv overrepræsentation, hvad gør vi så ved det problem? Hvordan forholder vi os til, at enkelte grupper stikker så massivt ud i de negative statistikker og dermed er med til relativt set at bidrage til, at Danmark bliver et mere utrygt land, end det ellers ville have været?

Kl. 09:20

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Ordføreren.

Kl. 09:20

Anna Bjerre (ALT):

Grundlæggende er det jo nemt at hive specifikke befolkningsgrupper frem og lave statistik på dem, som ser voldsom ud. Grundlæggende vil jeg sige, at svaret uanset hvad er, at vi sikrer en bedre integration og stærkere sociale indsatser og uddannelsesmæssige indsatser, som jo er det, vi ser virker, når vi skal imødegå kriminalitet. Og så vil jeg stadig gøre opmærksom på, at der er en meget, meget stor gruppe, som ordføreren ikke nævner, men som ikke begår kriminalitet. Og vi ser faktisk, at det går rigtig godt med integrationen i Danmark.

Kl. 09:20

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Hr. Ole Birk Olesen.

Ole Birk Olesen (LA):

Tak for det. Jeg vil starte med at lette på den hat, jeg ikke har på, for Alternativets indsats med at løfte opmærksomheden på, hvad vi kan gøre for miljø og natur i Danmark. Alternativet har fyldt meget i den debat og været meget bidragydende. Jeg vil så også samtidig spørge ordføreren, om ordføreren og Alternativet kan se, at vi er kommet derhen i Danmark, hvor vi kan tage hensyn til miljø og natur, fordi vi er blevet et rigere samfund. Altså, vi er kommet et sted i behovspyramiden, hvor vi synes, at nu er vi så godt ved muffen, at nu har vi det så godt, at nu har vi så gode liv, at vi nu kan begynde at tage hensyn til andre ting, f.eks. miljø og natur.

Jeg vil spørge, om Alternativet måske kunne holde op med altid bare at foreslå tiltag, der gør Danmark fattigere, men også kan foreslå tiltag, der gør Danmark rigere, så vi kan tage endnu mere hensyn til miljø og natur.

Kl. 09:21

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Ordføreren.

Kl. 09:21

Anna Bjerre (ALT):

Tak for spørgsmålet, og også tak for interessen. Nu er det jo sådan, at vi i Alternativet også ønsker os et rigere samfund. Vi ser bare økonomi bredere, og det er også det, der i virkeligheden er min pointe: Hvis vi faktisk tænker samfundsøkonomisk på en måde, hvor vi forholder os til alle de ting, man ikke kan regne ud i Finansministeriets regnemodeller, men f.eks. forebyggelsesindsatser og f.eks. bedre natur, som jo er ting, vi alle sammen får meget stor nytte af, og som netop på sigt har en rigtig stærk samfundsøkonomisk værdi, så når vi bare længere. Vi kan se, at hvis vi regner med bare det grønne bnp, som netop indregner de forringelser, vi ser i forhold til miljø og klima, jamen så har vi faktisk et kæmpestort underskud i statskassen hvert eneste år.

Så jeg synes, det er virkelig vigtigt, at vi faktisk tænker økonomi på en bredere måde, end vi gør i dag.

Kl. 09:22

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Spørgeren.

Kl. 09:22

Ole Birk Olesen (LA):

Jeg og Liberal Alliance tænker økonomi på en superbred måde og ser på Alternativets forsøg på at begrænse økonomi som noget, der indskrænker, hvordan man ser på økonomi. Vores måde at se på økonomi på er, at det jo er subjektivt, hvad der har værdi for mennesker, og at vi derfor må have frihed i det her samfund, så folk kan træffe deres subjektive valg.

Alternativet, som omvendt arbejder for, at vi alle sammen skal presses til kun at arbejde 30 timer om ugen, ser jo ikke på den måde, at værdi er noget subjektivt. Og Alternativet ønsker jo, at folk skal være fattigere, når de presses til kun at arbejde 30 timer om ugen.

Kl. 09:23

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Ordføreren.

Kl. 09:23

Anna Bjerre (ALT):

På mange måder ser Alternativet og Liberal Alliance jo begge to på en frihedsdagsorden. Alternativet ser måske på den lidt anderledes. Vi er bestemt ikke interesserede i, at alle skal presses til at arbejde 30 timer om ugen, men vi er meget interesserede i, at det skal være

nemmere at gå på deltid. For hvis vi skal skabe muligheden for egentlig frie valg inden for planetens bæreevne, inden for det, som er muligt, på den klode, vi nu engang bor på, så skal det selvfølgelig også være muligt at arbejde mindre og at bruge sin tid på sin familie, sine venner, sine børn, sit frivillige arbejde, eller hvad det nu kan være.

Kl. 09:24

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Den næste er hr. Rune Kristensen.

Kl. 09:24

Rune Kristensen (KF):

Alternativet gik jo til valg på, og nu citerer jeg: »Det grønne valg skal være attraktivt, billigt og nemt«. Og Alternativet erklærede også ved regeringsdannelsen, at regeringsgrundlaget ikke havde set nær så grønt ud, hvis ikke det havde været for Alternativet. Nu er der jo så kommet det første finanslovsforslag, hvor der ikke er nogen forlængelse af nedsættelsen af afgifter på elbiler og heller ikke på den lave elafgift; hvor man ikke sikrer finansiering til Klimarådet; og hvor der generelt virkelig mangler noget på det grønne område. Det synes vi i hvert fald i Det Konservative Folkeparti.

Hvordan kan Alternativet støtte sådan en finanslov? Og er det her noget af det, I vil prøve at arbejde på under finanslovsforhandlingerne?

Kl. 09:24

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Ordføreren.

Kl. 09:24

Anna Bjerre (ALT):

Mange tak for spørgsmålet. Det er helt klart noget, vi arbejder på, altså at gøre finansloven endnu grønnere, end vi ser det allerede. Det er jo også derfor, jeg kom ind på, at selv om vi har rigtig mange fine tiltag på miljø- og naturområdet, så savner vi stadig en del indsatser på klimaområdet. For vi skal have mere fokus på elektrificering, og vi skal have mere fokus på den grønne industri. Så jeg er helt enig med ordføreren i, at der skal ske en større indsats her. Vi skal selvfølgelig sikre Klimarådets bevilling, men det er jeg helt overbevist om at vi kommer til at lykkes med.

I forhold til det her med elbiler er der helt sikkert stadig en vigtig kamp i, at vi skal have de sidste danskere over på elbiler. Men det er også vigtigt, at vi, hvor det kan lade sig gøre, på sigt får mennesker over på andre transportformer, som er kollektive. Tak.

Kl. 09:25

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Spørgeren.

Kl. 09:25

Rune Kristensen (KF):

Det viser sig jo så, at det bliver fra cyklen over i metroen, og det kan man så også diskutere.

En af de andre ting, der også skæres på af de grønne ting, er klimasikringen af bevaringsværdige historiske bygninger – noget af det, som Det Konservative Folkeparti var ret stolte over at vi fik med i sidste års finanslov. Og der kunne vi da godt tænke os at høre, om ordføreren kan bekræfte, at det også er noget, Alternativet går op i. Jeg har i hvert fald set fru Signe Wenneberg være meget aktiv på den her dagsorden på Lolland, hvor jeg selv er fra. Hvad tænker ordføreren om, at der skæres på det her område?

Kl. 09:26

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Ordføreren.

Kl. 09:26

Anna Bjerre (ALT):

Mange tak for det spørgsmål. Det er vi simpelt hen helt enige i at der ikke skal skæres på. Altså, selvfølgelig skal vi, hvis vi gerne vil sikre, at vi faktisk bevarer meget mere byggeri i Danmark og bevarer meget mere kulturarv, sikre, at vi så faktisk også gør det, når det kommer til stykket, i finansloven.

Jeg er rigtig ærgerlig over, at vi ser, at noget af den finansiering er taget ud, altså i forhold til at klimatilpasse bevaringsværdige bygninger, og jeg har et tæt samarbejde med Signe Wenneberg på netop det her område. Så det kommer vi selvfølgelig også til at tage med ind i forhandlingerne.

Kl. 09:26

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Så er den næste hr. Lars Boje Mathiesen.

Kl. 09:26

Lars Boje Mathiesen (BP):

Alternativet har været en god stemme i debatten om unges og også voksnes trivsel omkring sociale medier, og hvordan man bliver påvirket af de her ting. Det undrer mig lidt, når vi så ser på en finanslov, hvor man bruger milliarder på mediestøtten, og det er på medier, som i høj grad i større stil fodrer det her, som ikke er godt for os. Altså, man kan se, at der nu i dag er medier, der poster fem-seks gange i timen på f.eks. bare Facebook og bliver ved med at fodre og fodre. Og det er jo noget, vi understøtter i den danske stat ved at bruge så mange milliarder, som vi gør, på mediestøtten.

Så mit spørgsmål til Alternativet er: Skal vi blive ved med at give så mange milliarder kroner i mediestøtte til medier, som så fodrer en dårlig udvikling på de sociale medier, som vi bliver klogere og klogere på ikke er gode for os mennesker?

Kl. 09:27

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Ordføreren.

Kl. 09:27

Anna Bjerre (ALT):

Tak for spørgsmålet. Helt grundlæggende skal vi jo netop sikre, at mediestøtten er i orden, fordi det er vigtigt, at vi har kritiske medier, uafhængige medier, som ikke blot eksisterer på sociale medieplatforme, men som faktisk eksisterer i langt højere grad og har ægte journalister ansat, der laver reel journalistik. Så det er det, der er grundlaget for, at vi faktisk opprioriterer mediestøtten. Altså, jeg vil umiddelbart tænke, at det er lidt vildt at give skylden for den fuldstændige acceleration af fake news osv., vi ser på sociale medier, til de etablerede medier. Det har jeg svært ved at se på.

Kl. 09:28

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Spørgeren.

Kl. 09:28

Lars Boje Mathiesen (BP):

Nu sætter ordføreren en stråmand op. Jeg sagde ikke noget om fake news i medier. Jeg sagde bare noget generelt om, hvor mange der kommer. Hvis et dansk medie, som får mediestøtte, lægger 8 eller 6 artikler ud i timen på Facebook og vi har 10-12 medier, som får mediestøtte, og som alle sammen lægger 8-10 artikler ud, så vil det sige, at der kommer 60 artikler ud i timen eller 80 artikler ud i timen, som folk bliver begravet fuldstændig i. Det ved vi er sådan nogle ting, som ikke er sunde.

Jeg vil bare spørge: Hvor ligger ansvaret? Man vil gerne give techselskaberne ansvaret, men har medierne ikke også et ansvar for,

hvad det er, de gør ved os med den måde, de lægger ting ud på? Og burde det ikke også medtænkes i forhold til den måde, man giver mediestøtte?

Kl. 09:31

Kl. 09:28

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Ordføreren.

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Spørgeren.

Kl. 09:31

Anna Bjerre (ALT):

Jeg må indrømme, at jeg ville være lidt bekymret for at skulle ind at regulere, hvor meget journalistik medierne må lave. Jeg tænker, at det er op til de enkelte journalister og redaktører at vurdere, hvilke nyheder de bringer, og hvor mange nyheder de bringer. Så ser vi jo også, at der er nogle medier, som har en strategi, hvor de ikke udgiver lige så meget, men udgiver grundigere journalistik. Og så kan man jo, hvis man oplever, at man bliver overstimuleret af at læse nyheder, måske læse de medier. Det vil jeg anbefale.

Kl. 09:28

Jacob Harris (UFG):

Så ordføreren vil altså ikke afvise, at det bliver mere bureaukratisk og dyrere at skulle indføre et skattefradrag, for man kender faktisk ikke de økonomiske konsekvenser af det forslag, man eventuelt vil fremsætte. Så er der det her med klimaet. Vil ordføreren være fortaler for, at hvis man laver en politik ud fra nogle tal og noget dokumentation, der ikke passer, så trækker man simpelt hen de eventuelle forslag tilbage, f.eks. L 5?

Kl. 09:31

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Ordføreren.

Kl. 09:32

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Den næste er hr. Jacob Harris.

Kl. 09:29

Jacob Harris (UFG):

Tak til ordføreren for en god tale. Ordføreren nævner det her med cykelfradrag, og min oplevelse er, at hver gang socialisterne vil give skattelettelser, så bliver pengene taget et andet sted fra, og der kommer også som regel mere kontrol og overvågning. Vil det så sige, at man skal begynde at registrere, at man har en cykel, eller hvordan skal den her ordning med et cykelfradrag fungere på?

Kl. 09:29

Ordfører får også nævnt en masse om klima og grøn omstilling, og der har jeg et spørgsmål. Nu har vi lige fået gennemført L 5 herinde ud fra nogle falske forudsætninger, for det viser sig faktisk, at de her tal fra Aarhus Universitet ikke holdt stik. Hvis vi skal snakke klima og den grønne omstilling, hvordan havde ordføreren så forestillet sig at de tal, som ordføreren og Alternativet lægger op til, faktisk kan være fuldstændig korrekte og dokumenterbare?

Kl. 09:30

Anna Bjerre (ALT):

Tak for det. Først vil jeg igen sige i forhold til cykelfradraget, at vi ikke ved præcis, hvordan det kommer til at se ud, så derfor kan jeg ikke svare helt præcist. Men for at gå helt tilbage til det her spørgsmål om forebyggelse ved vi, at hvis flere cykler, bliver færre mennesker syge, og det giver også en samfundsøkonomisk gevinst. Så jeg er meget optaget af, at vi får regnet alle de her ting sammen, før vi ser noget som et udgiftsdrivende forslag.

I forhold til det sidste vil jeg sige, at hvis det nu bare sådan, at vi fandt ud af at der slet ikke var problemer med iltsvind, og at det hele var løgn, så skulle vi da selvfølgelig genoverveje det. Det er jo ikke den skala, det her problem er på, i forhold til de her data, der har været forkerte. Så derfor vil jeg sige, at det er rimelig vidtrækkende simpelt hen at rulle lovgivningen tilbage.

Kl. 09:32

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Den næste er fru Victoria Velasquez. Værsgo.

Kl. 09:32

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Ordføreren.

Kl. 09:30

Anna Bjerre (ALT):

Først vil jeg sige i forhold til cykelfradraget, at vi først og fremmest skal finde ud af, hvordan vi kan gøre det. Det ville være et nybrud, hvis vi lavede et cykelfradrag i Danmark, så vi skal jo først og fremmest undersøge, hvordan det skal ske, og det er også det, vi har fået ind i regeringsgrundlaget. Derefter ville jeg kunne svare mere på, hvordan man ville kunne gøre det. For jeg tror i virkeligheden, at der vil være ret mange forskellige modeller, man kunne bruge.

I forhold til den generelle klimainsats ved vi jo helt grundlæggende, at vi har en klimakrise. Vi ved også, at vi har eskalerende miljøproblemer, bl.a. eskalerende problemer med iltsvind i havene. Jeg er helt enig i, at vi selvfølgelig skal have tallene i orden, og jeg ved også, at Aarhus Universitet har været ude at undskylde, at de ikke har haft styr på de her tal. Så jeg forventer selvfølgelig og tror fuldt og fast på, at de kommer til at have det i fremtiden. Det gælder generelt, at vi ikke altid ved alt om fremtiden, og at det nogle gange er svært at have de præcise data på det grønne område, men der skal ikke være nogen tvivl om, at kursen er meget klar i en bestemt retning, og det burde være nok til at kunne lave løsninger ud fra.

Victoria Velasquez (EL):

Tak for en virkelig, virkelig stærk og smuk tale og generelt også en kæmpe tak for vores samarbejde til ordføreren. Det er enormt værdsat. Det er virkelig, virkelig tiltrængt herinde på Christiansborg med bl.a. det, som ordføreren kom ind på i talen omkring regnemaskinen og den fuldstændige mangel på at kunne se den helt afgørende del, som hospitaler har for vores samfund. Der er omsorg, ældrepleje og flere af de ting, og vi ved, at når kvaliteten og når fagligheden får lov til at kunne udfolde sig, er det en enorm investering i vores samfund.

Det er det, jeg gerne vil spørge ordføreren lidt ind til. Kunne ordføreren sætte nogle flere ord på, hvad det ville kunne betyde for den måde, man kunne lave politik på fra Christiansborg, hvis det faktisk blev set som en udgift, når man skubber et barn ud i fattigdom, som man har set det med nogle af de kontanthjælpsreformer, som har været herinde, eller der er Arne pensionen, hvor man rammer helt skævt, i forhold til hvor mange der vil gøre brug af den, fordi der er den her mistillid til mennesker indbygget i den måde, regnemaskinen fungerer på? Tak.

Kl. 09:33

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Ordføreren.

Anna Bjerre (ALT):

Jeg vil starte med også at kvittere ordføreren meget for samarbejdet. Det er virkelig fedt at have det herinde for mit vedkommende også. Noget af det, som jeg faktisk er allermost glad for, selv om det står som en lillebitte notits i regeringsgrundlaget, er, at vi skal nedsætte en ekspertkommission, der skal undersøge, hvordan vi kan indføre en model for trivselsøkonomi i Danmark.

Det handler netop om, hvordan vi sikrer, at vi faktisk har et reelt og ligestillet beslutningsgrundlag at tage politiske beslutninger ud fra. For selvfølgelig skal det i sidste ende være os, der træffer beslutningerne. Det er os, der i sidste ende politisk vurderer, hvad der egentlig har værdi, men det er det, at vi kunne se, at der er alle de her afledte konsekvenser. Det er sociale konsekvenser, trivselsmæssige konsekvenser, omsorgsforringelser osv., som vi altså også ville se af nogle politiske forslag til at opveje de ting, som vi i dag kan se i regnemodellerne i Finansministeriet. Det tror jeg ville gøre rigtig meget for, hvordan vi tog politiske beslutninger.

Kl. 09:33

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Spørgeren.

Kl. 09:34

Victoria Velasquez (EL):

Det synes jeg lyder virkelig positivt. Det er også bare alene det, at vi ser, hvor store konsekvenser der er. Lad os bare konkret tage stress – og der var mange andre ting, man kunne have peget på – og hvordan det koster samfundet milliarder. Men det er også konkret på arbejdspladsen, hvis du har en kollega, som bliver syg af, at arbejdsmiljøet ikke er godt nok. Det har også konsekvenser for de andre. Det har konsekvenser i familien, altså hos de pårørende. Der er også viden, som går tabt.

Der er så mange ting i det, og det bliver slet ikke regnet med, så når der f.eks. mangler finansiering til arbejdsmiljøområdet, er det slet ikke taget med ind, hvor dyrt det faktisk er for vores samfund.

Kl. 09:34

Kl. 09:35

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Ordføreren.

Kl. 09:35

Anna Bjerre (ALT):

Det er lige præcis det, og det er jo netop det, som jeg også finder virkelig problematisk. Altså, der er så mange beslutninger, vi tager herinde, hvor det godt kan være, at man i mange år har sagt, at det er et politisk ansvar at afsøge, hvad for nogle konsekvenser det så har på andre områder, men fordi vi altid ser, hvad for nogle effekter noget ville have på arbejdsudbud, beskæftigelse, konkurrencekraften, eller hvad ved jeg, men meget sjældent ser på det andet, så bliver det bare konsekvent skævvredet.

Så jeg er meget optaget af, at vi netop får de her ting ind i modellerne og ind i det politiske beslutningsgrundlag, så vi faktisk kan træffe meget mere kvalificerede beslutninger og derfor også bedre økonomiske beslutninger.

Kl. 09:36

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Hr. Malte Larsen.

Kl. 09:36

Malte Larsen (DF):

Tak, formand. De problemer, vi har med islamisering, parallelsamfund, indvandrerkriminalitet og utryghed, skyldes jo i høj grad den massive arbejdskraftindvandring, som Danmark har haft fra særlig

muslimske og afrikanske lande i mange årtier. Nu vil regeringen så åbne op for endnu mere arbejdskraftindvandring fra lande med meget store muslimske befolkninger. Har Alternativet nogen som helst betænkeligheder eller bekymringer for Danmarks sikkerhed og tryghed og den kulturelle sammenhængskraft i vores land, når man åbner op for så massiv arbejdskraftindvandring fra lande med store muslimske befolkningstal?

Kl. 09:36

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Ordføreren.

Kl. 09:36

Anna Bjerre (ALT):

Helt grundlæggende er Danmark jo et land i en global verden, og jeg er meget optaget af, at vi også er et åbent land i den globale verden. Vi ser jo allerede i dag, hvor vildt meget vi får ud af, at der faktisk kommer arbejdskraft fra rigtig mange andre lande, så det er vi i Alternativet tilhængere af at man holder åbent og skaber gode muligheder for.

Så er det selvfølgelig meget vigtigt for os, at den arbejdskraft er ordentlig; at vi faktisk sikrer, at de mennesker, der kommer hertil, har ordentlige vilkår og forhold; og at vi, hvis de bliver boende her, også skaber netop en god integration og stærke sociale og uddannelsesmæssige indsatser, når der er behov for det, så vi undgår de her problemer med parallelsamfund og negativ social kontrol.

Kl. 09:37

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Spørgeren.

Kl. 09:37

Malte Larsen (DF):

Det lyder jo meget smukt, at Danmark skal være et land i en åben verden osv., men har Alternativet nogen som helst bekymringer ved, at vi åbner op for meget store mængder af arbejdskraftindvandring fra lande, der kulturelt adskiller sig meget fundamentalt fra Danmark? Jeg tror, vi alle sammen har set den her episode af »Højskolen«, hvor to mennesker med muslimsk baggrund giver udtryk for, hvad jeg tror de fleste danskere anser for meget anderledes og nærmest radikaliserede synspunkter, hvilket jo nærmest er mainstream for rigtig mange muslimer i Danmark. Har Alternativet nogen bekymringer ved at åbne op for så massiv arbejdskraftindvandring fra muslimske lande?

Kl. 09:38

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Ordføreren.

Kl. 09:38

Anna Bjerre (ALT):

Tak til ordføreren for at nævne »Højskolen«, som jo var et program, jeg faktisk selv deltog i, så jeg har selv mødt Afrah og Abud. Jeg vil sige, at jeg ikke går rundt og er bange for hverken Afrah eller Abud, og det at sige, at de skulle repræsentere flertallet, mener jeg i øvrigt virkelig er at strække den for danske muslimer. Vi ser rigtig mange muslimer i Danmark, som lever fuldstændig med alle de danske værdier, demokratiske værdier, ytringsfrihed, frihedsbegreber osv. Så det er ikke min bekymring. Min bekymring er nærmere, at vi faktisk slækker på integrationen, for jeg tror først, problemerne kommer der.

Kl. 09:38

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Hr. Allan Feldt.

Kl. 09:38

så man producerer ud fra kvaliteten og mængden af de fødevarer, man producerer, frem for det areal, man gør det på.

Kl. 09:41

Allan Feldt (DF):

Tak for det. Kun 25 pct. af dansk frugt er økologisk, svarede ordføreren formand næsten hånligt under L 5-forhandlingerne. I min optik er det jo en indrømmelse af, at den førte politik faktisk er fejlslagen, i forbindelse med at vi nu får så lidt dansk frugt på grund af den politik, der faktisk er ført. Så jeg var forundret. Jeg synes, at når vi går ind i et supermarked, er det jo frugt og grønt-afdelingen, vi går ind i. Hvorfor ville Alternativet ikke kæmpe for, at frugt også var omfattet af den her undtagelsesregel, der kom med i bekendtgørelsen? Og hvad har Alternativet tænkt sig at gøre fremadrettet, for at vi får mere frugt og grønt fra Danmark eller især økologisk frugt?

Kl. 09:39

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Ordføreren.

Kl. 09:39

Anna Bjerre (ALT):

Først og fremmest tak for at fokusere på økologisk frugt og grønt, som jo er noget, vi er meget optagede af at vi får meget bedre vilkår for i Danmark. Jeg vil grundlæggende sige, at det, vi skal, når vi laver strukturelle forandringer i Danmark, er, at vi skal skabe bedre økonomiske muligheder for at have den fødevarerproduktion, som er både folkesundhedsmæssigt og naturmæssigt attraktivt. Og det kræver jo netop, at vi understøtter frugt og grønt-produktionen, så det er vi meget optagede af at vi gør.

Det har igennem årtier været helt vildt svært at være grønsagsavlere eller frugtavler i Danmark, og det skal simpelt hen være bedre. Vi importerer næsten alt det frugt og grønt, vi spiser i Danmark, og det er jo lidt vildt, når man tager i betragtning, at 60 pct. af Danmarks areal er landbrug.

Kl. 09:40

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Spørgeren.

Kl. 09:40

Allan Feldt (DF):

Det er jo præcis det, jeg angriber Alternativet for ikke at stille op for i L 5, altså at man overhovedet ikke har kæmpet for at få frugt med i undtagelsen. Så hvad er det, der skal ske fremadrettet? Hvad er det for nogle tiltag, Alternativet vil gøre for at sikre de her små familieføretagender, små iværksættere, der forsøger at lave et lille plantebrug med bl.a. æbler og bær, men de bliver simpelt hen klippet ned, for de kan ikke konkurrere med andre lande, hvor arbejdsvilkårene er ringere, hvor der er dårligere lønninger, dårligere miljøforhold osv. Hvorfor er det, man ikke interesserer sig meget mere for danske frugtavlere?

Kl. 09:41

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Ordføreren.

Kl. 09:41

Anna Bjerre (ALT):

Men det gør vi jo faktisk netop i Alternativet. Jeg har lidt svært ved helt at forstå kritikken omkring undtagelsen, for den fik vi jo netop med i L 5.

Men til spørgsmålet vil jeg igen sige, at min grundindstilling er, at vi kommer til at skulle rykke på landbrugsstøtten, og det er det, der i sidste ende betyder rigtig meget. Når man er en frugtavler eller en grønsagsproducent, bruger man typisk ret få hektarer, men producerer rigtig meget på den plads; men man får kun en blind hektarstøtte, som ikke giver ret meget. Så vi skal have lavet det om,

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Hr. Anders Vistisen.

Kl. 09:41

Anders Vistisen (DF):

Jeg blev en lille smule forbavset, da jeg hørte ordføreren svare på min kollega hr. Malte Larsens spørgsmål om, om man slet ikke var bekymret for den her islamiske indvandring. En af de deltagere, der var med i det her program, »Højskolen«, har efterfølgende i B.T. udtalt, at i et islamisk idealsamfund er der dødsstraf for homoseksualitet. Vi ved også fra opinionsundersøgelser, at det kun er 16 pct. af muslimske mænd i Danmark, der finder homoseksualitet acceptabelt. Bekymrer det slet ikke på den såkaldt progressive grønne venstrefløj at lukke den slags individer ind i vores land i så stor en mængde, som det er sket? Bekymrer det ikke for sikkerheden for f.eks. seksuelle minoriteter eller kvinder, når man hører sådan nogle udtalelser i samfundsdebatten? Eller hvordan ser Alternativet på det spørgsmål, når man nu ikke mener, at de to individer, der deltog, er et problem for det danske samfund?

Kl. 09:42

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Ordføreren.

Kl. 09:42

Anna Bjerre (ALT):

Jamen hvor skal jeg overhovedet starte? Altså, helt grundlæggende er jeg jo helt med på, at der kan være nogle ret store problemer omkring f.eks. homofobi i muslimske miljøer, ligesom vi jo også har problemer med homofobi mange andre steder i det her samfund – og queerfobi, transfobi osv. Det er en fobi, jeg desværre også nogle gange ser i ordførerenes eget parti.

Det, som jeg altid vender tilbage til, er: Ja, selvfølgelig skal vi have løst de her problemer. Det gør vi med integration, det gør vi med sociale indsatser, og det gør vi med uddannelsesmæssige indsatser. Der er masser af organisationer i Danmark, som er sindssygt gode til det her arbejde. Og jeg har fuld tillid til, at hvis vi faktisk sørger for at investere i dem, f.eks. også på finansloven, som jo er det, vi debatterer i dag, så kommer vi faktisk rigtig langt.

Så det er det vigtigste for mig. Jeg er i virkeligheden mere bekymret for den her nationalkonservative strømning, hvor det bliver sværere og sværere at være queerpersion i Danmark. Og den homofobi, jeg personligt selv møder på gaden, kommer desværre meget ofte fra den etnisk danske nationalkonservative fløj.

Kl. 09:43

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Spørgeren.

Kl. 09:43

Anders Vistisen (DF):

Det er jo et bemærkelsesværdigt udsagn, når man tænker på, at de her mennesker bl.a. var tilknyttet den ideologi, der tilsluttede sig Islamisk Stat – en ideologi, der smed homoseksuelle levende ud fra højhuse i de områder, hvor de fik magten. Vi ser det også i Hamaskontrollerede områder i Gaza, hvor man summarisk henretter homoseksuelle. Mener ordføreren virkelig, at den form for had mod homoseksualitet, der er forbundet med fanatisk islam, kan sidestilles med det, man f.eks. kender fra kristne miljøer i Danmark?

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Ordføreren.

Anna Bjerre (ALT):

Grundlæggende er det jo svært at sidestille had med andet had. Jeg tror, at jeg vil vende tilbage til, at vi selvfølgelig skal finde nogle løsninger på det had, der er, uagtet hvor det kommer fra. Og jeg tror på, at når hadet findes i fundamentalistiske, religiøse og muslimske miljøer, så er det de indsats, vi kender fra forskningen, der virker, altså bedre integration, bedre sociale indsatser og bedre uddannelsesmæssige indsatser, som jeg desværre ofte ser ikke er en interesse fra ordførerens eget partis side at sikre – i modsætning til at sikre hårdt mod hårdt, som vi jo desværre ser ikke have den samme effekt.

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Vi siger tak til ordføreren. Der er ingen korte bemærkninger. Jeg vil lige gøre opmærksom på, at der bliver nævnt en del omkring et emne. Man kan sætte spørgsmålstegn ved, om det hører til finanslovsdebatten. Jeg ved godt, at finansloven er rimelig bred, men jeg synes stadig væk, man skal forholde sig til finansloven og dens rammer og den debat, vi har her. Er man utilfreds med den beslutning, jeg tager, må man selvfølgelig meget gerne sende det videre. Men tænk lige over, at det er en finanslovsdebat. Udlændingebatten er jo selvfølgelig en del af det, men den har man også mulighed for at tage andre steder.

Den næste er hr. Lars Boje Mathiesen fra Borgernes Parti.
Velkommen.

(Ordfører)

Lars Boje Mathiesen (BP):

Tak. Jamen kære formand, så lad os da snakke om penge i stedet for. Det gør vi gerne i Borgernes Parti. Her har vi endnu en finanslov, og jeg kan ikke skjule min glæde over at se partier som SF og Enhedslisten stå og forsvare og bakke op om selskabsskattelettelser og topskattelettelser og forbedringer af aktiesparekontoen, som er passiv indkomst. Det er jo altid morsomt, især når man har været i Folketinget siden 2019, hvor man har oplevet konstante angreb på de her ting fra de partier. Men lad det nu ligge. Der er jo altid et liv i opposition og et liv i regering og som parlamentarisk grundlag.

Det, jeg gerne vil bruge min tid på i dag, er at prøve at så lidt inspiration. Jeg gjorde det i 2020 – det er nu ved at være mange år siden – hvor jeg gik på talerstolen her som den første og foreslog at lave en ordning om de fastfrosne feriepenge, som kunne udbetales under coronaen. Jeg tror, at det var i marts måned, jeg gik på talerstolen. Det blev afvist til at starte med, men senere hen på efteråret kom der jo en ordning, hvor de her fastfrosne feriepenge blev udbetalt, hvilket var godt for omsætningen i samfundet på det tidspunkt, men også godt for statskassen, for det bevirkede jo, at der kom et skatteprovenu på omkring 30 mia. kr., hvilket også holdt hånden under statskassen i de år. Så selv om jeg gerne havde set det indrettet lidt anderledes, var jeg glad for, at jeg kunne inspirere til det.

Så nu prøver jeg igen, og det, jeg gerne vil prøve at inspirere til, er noget, der hedder en livskonto. Det er noget, man skal have for at sikre sig i den fremtid, vi kigger ind i, hvor AI kommer til at spille en større rolle. Vi kommer måske til at have nogle generationer, som har en mere sporadisk tilknytning til arbejdsmarkedet. Vi kan også se, at i dag har børnefamilier svært ved at få økonomien til at hænge sammen. Man er hårdt presset i bestemte perioder af livet, hvorimod

Kl. 09:44

man måske har et større økonomisk overskud på andre tidspunkter i livet.

Kl. 09:44

Hvordan kan vi nytænke? Hvordan kan vi skabe et rum for en anden måde at bruge pengene på og en anden måde, folk har penge i samfundet på. Vi ser også gentagne gange finanslove, hvor man giver folk penge. Så skal de have fødevarercheck, så er det mediecheck, og så er det en anden check. I bund og grund er det en umyndiggørelse af borgerne, som om de var afhængige af politikernes velvilje. Så hvordan kan man skabe en større grad af frihed hos borgerne – en større grad af frihed til, at de kan indrette deres liv, som de ønsker? Det er livskontoen et bud på.

Grundlæggende handler det om at give folk en større økonomisk frihed, også hvis de mister deres arbejde, eller hvis de ønsker at gå på nedsat tid for f.eks. at passe nogle af deres kære, der bliver syge, eller andre ting. Livskontoen handler grundlæggende om, at når et nyt dansk barn fødes i Danmark, så indbetaler staten 20.000 kr. på en konto, som bliver placeret i aktier. Derudover kan forældre, arbejdsgivere eller bedsteforældre indbetale, så der i alt kommer 20.000 kr. ind på den konto hvert år, i takt med at barnet bliver ældre. Der har vi noget, der er så fantastisk som renters rente. Det er ganske, ganske få investeringer for et samfund som hele; de fleste investeringer kommer jo fra forældrene selv eller bedsteforældrene eller arbejdsgivere, da man kan få en del af sin løn udbetalt på den her måde, så man kan betale ind på den her konto til sine børn.

Renters rente er fantastisk. Det betyder, at når et barn bliver voksen, bliver 18 og 20 år, så er de her penge vokset, og lige pludselig er vi oppe på, at der så står nogle helt andre beløb på personens livskonto. Som 20-årig er du ved at have over 1 mio. kr. stående. Som 30-årig vil du have omkring 1,4 mio. kr. stående. Som 40-årig vil det være 2,3 mio. kr. Som 50-årig vil det være omkring 4 mio. kr. Som 60-årig vil det være omkring 6 mio. kr., og som 70-årig vil det være omkring 11 mio. kr., hvis man ikke har taget penge ud af den. Og det er ud fra en lille investering i starten af livet fra samfundets side.

Kl. 09:50

Det, der så kan ske med sådan en livskonto, er, at børn og voksne løbende kan trække fra den, når livet lige pludselig spiller en et puds. Det kan være, at man mister sit arbejde; det kan være, at der er sygdom; det kan være, at man får en idé, hvor man gerne vil investere i en opstartsvirksomhed, som man ellers ikke kan få lov til at låne til. Der kan være en lang række ting i det her, som man kan gøre. Hvis man indrettede en livskonto på den måde, at man for hvert tiende år kunne få udbetalt skattefrit 20 pct. af den opsparring, der stod, så ville man have mulighed for at gøre de her ting. Det gælder, både når man går igennem livet og måske skal have børn, eller når man er ung og skal studere, når man bliver ældre og skal købe bolig, eller når man måske bliver frigjort fra arbejdsmarkedet. Så har man mulighed for at gøre de her ting. Man er ikke konstant så afhængig af politikernes velvilje. Man står ikke i den situation, hvis man mister arbejdet, at man måske skal ud at sælge huset eller sælge bilen eller alt muligt andet, for man kan trække på sin livskonto.

Det her koster selvfølgelig nogle penge for staten, men det koster ikke særlig meget, i forhold til hvad man får igen. Og når det er 20.000 kr., man skal give for hvert barn, der fødes, så snakker vi om investeringer på omkring et sted mellem 800 og 900 mio. kr. det pågældende år på finansloven. Det er klart, at det akkumuleres, i takt med at folk får udbetalt de her penge skattefrit. Men grundtanken er at prøve at indrette samfundet med langt større fleksibilitet for mennesker – en fleksibilitet, som vi får brug for, fordi vi kigger ind i en AI-revolution, som kommer til at forandre samfundet fuldstændigt. Jeg så jo gerne, at man gav lov til, at det var i form af C25-aktier, man gav folk medejerskab, så de fik medejerskab i danske virksomheder, sådan at de fik en interesse i, at det ville gå godt for Danmark, for så ville det gå godt for deres livskonto.

Selv om det kan lyde abstrakt med sådan en konto, håber jeg, at jeg kan være med til at så nogle frø, sådan at folk tænker over det – tænker over, om vi stadig væk skal indrette samfundet på den måde, at det skal være en nødvendighed at uddele fødevarercheck, mediecheck og alle mulige andre check, som vi nu har fundet ud af er administrativt tunge, koster mange penge og ikke altid rammer præcis, og som tager lang tid om at komme ud og virke og alt muligt andet. Derudover giver det nogle gange, synes jeg, lidt nogle teaterforestillinger med kritik frem og tilbage i Folketinget. Tænk nu, hvis vi kunne skabe et samfund, hvor borgerne ikke var afhængige af de her check. Jeg ved godt, at det ville fratage politikerne herinde noget magt og noget handlingskraft omkring de her ting op til et valg, men prøv at høre: Vi er jo sat i verden for at gøre det godt for borgerne derude. Og renters rente er fantastisk.

I takt med at vi ser, at uligheden generelt i samfundet er stigende på nogle områder, hvordan sikrer vi så, at vi får alle med? Hvordan sikrer vi, at vi ikke får nye generationer af børn, som vokser op i fattigdom? Det burde samle os på tværs af Folketinget. Jeg hører ofte partier som Enhedslisten og Alternativet snakke om børnefattigdom og børn, der ikke får samme muligheder som andre eller muligheder for at komme ind på boligmarkedet, fordi de ikke har mange penge med sig. Her skaber vi en mulighed for at få flere folk med. Så det er en ny tanke, og det er anderledes. Det var det også, da man skubbede til det med de fastfrosne feriepenge, og jeg håber, at partier begynder at tænke over det her og begynder at tænke på, om der faktisk er behov for, at vi indretter samfundet anderledes, og det er, hvad en livskonto kan gøre.

Det skal være ordene herfra. Det skal være indsparket til årets finanslovsdebat, for grundlæggende kan man sige, at med den her finanslov eksklusive forsvarsudgifterne er det 0,32 eller 0,35 pct. af det offentlige budget, som vi reelt set rykker rundt på. Så det er jo ikke den her finanslov, som på den måde kommer til at ændre samfundet radikalt. Det er der alt for få penge til i sådan en finanslov til, at man rykker rundt på det. Så derfor skal mit indspark være lidt mere inspirationsagtigt, og jeg håber, det gør, at folk begynder at tænke på, om vi kan indrette samfundet anderledes, end vi gør lige nu. Kan vi skabe muligheder for, at folk får større fleksibilitet i deres liv, så de ikke er afhængige af politikernes velvilje, lige så meget som de er nu, og så vi får alle børn med i en ny generation? Når det her er indfaset og helt rullet ud, får vi generationer af børn og unge og mennesker, som gennem livet ikke er afhængige af staten. Tak.

Kl. 09:55

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Tak til ordføreren. Der er ingen korte bemærkninger. Vi siger tusind tak og går videre til den næste, og det er fru Naaja H. Nathanielsen fra IA.

Jeg vil lige gøre opmærksom på, at det så er her, hvor der bliver simultantolket, og så bruger vi måske lidt ekstra tid, og man venter bare, til jeg giver ordet til nogen.

Værsgo til ordføreren.

Kl. 09:56

(Ordfører)

Naaja H. Nathanielsen (IA):

Tak for det, og tak formand. Jeg har altid fundet dansen om en finanslov interessant. Typisk er det jo kun en mindre del af finansloven, der reelt er til forhandling, men det er den lille del, der reelt afgør, hvilke partier der kan udråbe sig selv som vindere eller tabere. I mine øjne er det dog den samlede finanslov, der i virkeligheden siger noget om retningen for samfundet og indikerer, hvem der tilgodeses i det daglige.

Nu handler den her finanslov helt naturligt mest om det danske samfund, og jeg skal derfor undlade at gå i dybden med mine holdninger til de fremlagte initiativer. Jeg vil dog bemærke, at uddannel-

se og lav ulighed efter min mening vil bidrage til det, jeg fornemmer man higer efter i den her sal, nemlig et samfund med lav kriminalitet, lav grad af sociale spændinger og gode opvækstforhold for landets børn. De unge udgør måske ikke den største vælger gruppe her i landet, men man kommer ikke uden om, at det er dem, der skal bære os ud i fremtiden – den fremtid, vi lige nu har ufattelig svært ved at spå om.

Mit hovedfokus er på den del af finansloven, der omhandler Kalaallit Nunaat og kalaallit [grønlandere], altså grønlanderne. De nordatlantiske mandater har siden 2019 forhandlet om midler under den såkaldte nordatlantpulje, og det er på sin vis positivt, at skiftende danske regeringer har anerkendt behovet for midler målrettet befolkningen i de øvrige to lande i kongeriget. Nordatlantpuljen har helt sikkert bidraget med rigtig meget positivt. Det er dog Inuit Ataqatigiit opfattelse, at der er brug for en drøftelse af, hvad puljen kan og ikke kan, eller måske rettere, hvad den skal og ikke skal. Inuit Ataqatigiit mener ikke, at nordatlantpuljen skal være den primære finansieringskilde til den danske stats løbende udvikling og vedligehold af danske ansvarsområder i Kalaallit Nunaat. Det er puljen i øvrigt slet ikke stor nok til.

Indhentningen af efterslæb og modernisering af væsentlige områder i det grønlandske samfund må ikke afhænge af, hvor gode eller dårlige jeg og min kollega er til at forhandle, eller hvad vi har fokus på. Disse udgifter må afholdes uden for nordatlantpuljen. Inuit Ataqatigiit er derfor meget positivt stemt over for de midler, der i sidste valgperiode blev afsat til justitsområdet og til forsvaret. Det er områder, der har været underfinansieret i årtier, og hvor der fortsat er brug for yderligere tiltag til at gøre op med efterslæbet. Det gælder især inden for politiets område, hvor der er behov for flere betjente, mere udstyr og bedre arbejdsforhold.

Nordatlantpuljen skal heller ikke være den primære finansieringskilde til at løfte statens ansvar over for kalaallit [grønlandere] som et oprindeligt folk. De særlige forpligtelser, staten har på dette område, forsvinder jo hverken i dag eller i morgen eller om 4 år, og indsatsen bør derfor heller ikke afhænge af kortvarig finansiering. Jeg får puljeallergi, når der gives tidsbegrænset og ofte kortvarig støtte til vedvarende opgaver, som man ved ikke forsvinder om få år. Det skaber usikkerhed for både organisationer, medarbejdere og de mennesker, der er afhængige af indsatserne.

Jeg siger ikke, at den danske statskasse skal finansiere alle tiltag vedrørende kalaallit [grønlandere] eller finansiere alt varigt, men vi må kunne identificere de opgaver, hvor der åbenlyst er tale om langvarige indsatser, og sikre en ordentlig grundbevilling til løsning af opgaven. I sidste ende tror jeg faktisk, at det vil spare alle tid og penge og løfte målgruppen bedre. Inuit Ataqatigiit efterlyser derfor en mere ensartet, helhedsorienteret og koordineret indsats i forhold til statens forpligtelser over for det oprindelige folk, da det fortsat på alt for mange områder bliver et individuelt ansvar at få anerkendt sine rettigheder, og ofte afhænger det af, hvilket postnummer, man har.

En indsats i den grad i staten, regioner og kommuner vil forventeligt medføre flere udgifter, men gennem tværgående koordinering og opgaveløsning kan man undgå, at alle skal opfinde den dybe tallerken, og man kan i stedet gå sammen om modeller, der både fremmer kvaliteten og sænker omkostningerne. Inuit Ataqatigiit skal derfor opfordre regeringen til at igangsætte det tværgående samarbejde, der skal til for at sikre kalaallits [grønlanderes] rettigheder på en måde, det hjælper myndighederne med opgaven.

Kl. 10:00

Den nye rammeaftale mellem Grønland og Danmark fra sidste år er et godt initiativ, som vi ser frem til finder sin form. De første gode indsatser er allerede sat i verden, og aftalen om lettere adgang til sundhedsydelse i Danmark vil få en reel og stor betydning for grønlandske patienter. Så tak til regeringen for det. Andre områder

af rammeaftalen såsom investeringer i erhvervsudvikling er ikke helt tydeligt defineret endnu, men Inuit Ataqatigiit ser klart, at erhvervsinvesteringer kan være win-win for både Danmark og Kalaallit Nunaat, da flere af de grønlandske virksomheder har potentialet til at indgå i danske forsyningskæder og i samarbejde med danske virksomheder. For os er det dog afgørende, at udgangspunktet for samarbejdet er gensidighed og respekt. For det, der fungerer i kongeriget, er ikke altid ens. Det, der fungerer i Danmark, fungerer ikke altid i Grønland.

Ud over de allerede nævnte emner vil Inuit Ataqatigiit til de kommende forhandlinger fokusere på demokratiudvikling, rettigheder, kultur og erhvervsudvikling uden for de større bosteder. Som nævnt under åbningsdebatten er der et akut behov for at understøtte demokratiudviklingen, herunder de frie og kritiske medier. I Kalaallit Nunaat er medierne under stort pres både fra sociale medieplatforme, men også som følge af strukturelle udfordringer – udfordringer, I også kender i Danmark. Derfor ønsker vi at understøtte udviklingen af landsdækkende journalistik og styrke indsatsen mod mis- og desinformation, og skulle der sidde danske partier, som kan se en fordel i det arbejde, ser vi gerne, at arbejdet breddes ud til hele kongeriget med jeres opbakning. Det bliver det kun stærkere af. Det er ikke en indsats, der alene kan løftes i regi af en ny medieaftale, men noget, der vil kræve en dybere undersøgelse af demokratiets udfordringer og en demokratihandleplan med konkrete initiativer.

I forhold til kulturbevarelse og kulturudveksling anser Inuit Ataqatigiit arbejdet med at registrere opbevare kulturgenstande fra vores land, uanset om de befinder sig på danske museer eller samlinger eller derhjemme, som vigtigt for vores nation building. Men det er svært at tilrettelægge en plan for hjemtagelse af artefakter, når vi ikke har overblik over, hvor meget der egentlig findes, og hvor det ligger. Jeg vil derfor bede om jeres opbakning til de grønlandske bestræbelser på både at afdække området, men også tænke i muligheder for at bringe det hjem igen, for begge opgaver kommer med et prisskilt.

Afslutningsvis vil jeg gøre opmærksom på, at de nordatlantiske medlemmer af Folketinget ikke sidder med om bordet i nogen forhandlinger. Vi inviteres ofte blot som observatører og efterlades ved sonderingsmøder, også i sammenhænge, der har direkte betydning enten for vores land eller for vores befolkninger. Jeg vil derfor slutte af med en klar opfordring til både regeringen og partierne om at sikre mest mulig inddragelse af os og vores regeringer. Vi kan i sagens natur aldrig blive mere end to mandater fra Kalaallit Nunaat, men hvis vi skal være i Folketinget, skal det være i en rolle, der bidrager til kongeriget på en meningsfuld måde, og hvor vi kan repræsentere nogle interesser, der ellers kan risikere at drukne i den store helhed. Med de ord ser vi frem til de kommende forhandlinger.

Kl. 10:04

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Tak til ordføreren. Jeg afventer lige, at der tolkes færdig. Der er indtil videre en, der har bedt om ordet. Gad vide, om vi er udfordret på det her også; vi har haft lidt tekniske problemer. Så var den klar.

Den, der har bedt om ordet indtil videre, er fru Victoria Velasquez. Værsgo.

Kl. 10:04

Victoria Velasquez (EL):

Tusind tak for talen, og tusind, tusind tak for den flotte, store indsats og også for samarbejdet vores partier imellem. Jeg vil gerne spørge ind til to ting, som ordføreren kommer ind på i sin tale. Den ene er det enormt vigtige, som bliver adresseret, og som er vedligeholdelsesefterslæbet. Der bliver peget på justitsområdet, bl.a. de opgaver, politiet har. Der vil jeg gerne høre, om ordføreren kunne knytte nogle flere ord til det.

Kl. 10:05

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Værsgo.

Kl. 10:05

Naaja H. Nathanielsen (IA):

Tak for spørgsmålet. Det er et rigtig stort og vigtigt område. Jeg tror, politiet og deres indsats er noget, der fylder i hele kongeriget. Det er noget, der ofte debatteres, også i Danmark. Det gør det selvfølgelig også i Grønland, hvor stationerne bare ofte ligger noget længere væk og det er præget af noget større afstande.

Vi har i Grønland i adskillige regeringer kæmpet for f.eks. en politistation i Kangaatsiaq. Jeg ved, at finansministeren også har hørt ganske meget om den station gennem årene i sin tidligere rolle som justitsminister. Det er faktisk noget, der betyder noget, at en by af mellemstor størrelse i grønlandsk sammenhæng ikke har en politistation og et sted, man kan gå hen. Nu er det sådan, at man ikke kun går til politiet, når der er et problem, men også med ting, der måske kræver noget tryghed og tillid og en opbygning af relationer.

Derudover har man valgt, at grønlandske ansatte under dansk stat i Grønland skal overgå til en dansk arbejdsuge. I Grønland har vi jo en 40-timers arbejdsuge. Hernede har man 37 timer. Nu er man gået over til, at det skal være 37 timer, men uden at finansiere det gab, der kommer som følge af det, og det er jo opgaver, der ikke bliver løst.

Kl. 10:06

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Spørgeren.

Kl. 10:06

Victoria Velasquez (EL):

Tak for at understrege vigtigheden af det. Det bringer mig til det andet spørgsmål, som egentlig også handler om tryghed, men på en anden måde. Det handler om demokratiudvikling, også på tværs af landene. Det vil jeg gerne høre om ordføreren vil sætte nogle flere ord på. Ordføreren kom ind på det her med, at vi også kunne gøre det helt bredt, sammen, og styrke det den vej. Vil ordføreren ikke sætte nogle flere ord på, hvordan det kunne være?

Kl. 10:07

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Ordføreren.

Kl. 10:07

Naaja H. Nathanielsen (IA):

Tak. Det er jo et relevant spørgsmål. Jeg tror, vi ofte glemmer betydningen af mediernes rolle, netop fordi vi måske her i salen har et lidt dobbelttydigt forhold til dem. Men vi er netop kommet ud af en krise, som har understreget behovet for at steppe op sammen. Vi har en krig, der foregår i Ukraine. Vi taler rigtig meget om forsvar i retning af fysiske manifestationer og installationer af den ene eller den anden art anlæg, men vi skal også huske at tale om det, der foregår online med det store pres, der kommer. Vi er ude i en hybridkrig. Det er en af de ting, vi desværre ser, og der er altså en fordel i, at vi gør det samlet og ikke hver for sig.

Kl. 10:07

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Hr. Ole Birk Olesen.

Kl. 10:08

Ole Birk Olesen (LA):

Tak for det. Jeg sad og smilede lidt undervejs af fru Naaja H. Nathanielsens udfordringer, og det er sådan et nostalgisk smil, for de fleste

her i Folketinget har oplevet det der med, at man er kommet for sent af sted fra kontoret og så kommer forpustet op på talerstolen eller har bøv! med nogle andre ting. Så det er gode minder, der ligger i det.

Mit spørgsmål går på det grønlandske erhvervsliv, og hvad der skal til for grønlandsk erhvervsliv for, at Grønland på et tidspunkt bliver mere selv bærende økonomisk. Det har altid undret mig, at det grønlandske selvstyre insisterer på at opkræve selskabsskat hos virksomheder, der slår sig ned i Grønland. For der er mange udfordringer forbundet med at være en virksomhed, der flytter til Grønland – geografiske og klimamæssige udfordringer, ikke så meget tilgængelig arbejdskraft osv. Så måske burde man tilskynde virksomheder til at slå sig ned i Grønland ved ikke at opkræve selskabsskat fra dem. Var det ikke en god idé?

Kl. 10:09

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Ordføreren.

Naaja H. Nathanielsen (IA):

Tak. Nu er det sådan, at det i Grønland ikke kun er virksomheder, der kommer udefra, der etablerer sig; det er jo også vores egne virksomheder. Vi har også et eget erhvervsliv, og vi synes ikke, det er mærkeligt, at man også opkræver skatter fra dem. Der er løbende en diskussion om at sænke erhvervsbeskatningen. Der er også lige nu en erhvervsskattereform i gang. Det er noget af det, man ser på, og det er også mange andre forhold, man ser på. Så det er egentlig en diskussion, der er åben og i gang. Det skal så også siges, at i forhold til det overordnede billede har vi sektorer, der fungerer rigtig fint på markedsvilkår, og som ikke har svært ved at tiltrække udenlandske investeringer, ligesom vi har nogle i landområder, som det ville hedde hernede, som har nogle udfordringer, og som måske kræver en hjælpende hånd for at komme ud over rampen. Der er områder, hvor det kan være rigtig svært at skaffe finansiering.

Så når vi taler om grønlandsk erhvervsliv, taler vi om alt fra enkeltmandsvirksomheder til meget, meget store virksomheder med milliardomkostninger. Så det er svært at give et enkelt svar på den udfordring, ligesom det ville være i Danmark. Men diskussionen om erhvervsbeskatning foregår og er også ved at blive taget i de her måneder.

Kl. 10:10

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Spørgeren.

Kl. 10:10

Ole Birk Olesen (LA):

Men Danmark har trods alt et erhvervsliv, som finansierer, at vi kan have en økonomi i Danmark. Vi er ikke afhængige af penge fra USA, fra Kina, fra Indien eller fra Afrika. Grønland er afhængig af penge fra Danmark for at få tingene til at løbe rundt.

Derfor er spørgsmålet jo, om det, at der kommer nye virksomheder til Grønland, som skaber ny økonomisk vækst, ikke er så stort et gode, at det gode fylder mere, end at virksomhederne behøver at betale selskabsskat til den grønlandske statskasse. Jeg synes, at man gør for lidt i Grønland for at tiltrække erhvervsliv, og jeg synes ikke, at fru Naaja H. Nathanielsens svar her er løfterigt.

Kl. 10:10

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Ordføreren.

Naaja H. Nathanielsen (IA):

Tak. Det er jo rigtig interessante spørgsmål og antagelser, du kommer med der. Altså, vi gør rigtig meget for at tiltrække erhvervsudviklingen til Grønland. Vi har gjort det i mange år. Vi ser faktisk investeringer, der stiger i landet. Det er rigtigt, at vi er afhængige af bloktilskud og midler fra EU. Det er Danmark også, vil jeg gerne minde om. Og det her med at sige, at man i Danmark står på egne ben, er måske lidt så som så. Hvis det amerikanske marked bortfaldt, ville man også være i store vanskeligheder i Danmark. Jeg synes, vi gør rigtig meget for de sektorer, der er musik i, og det er bl.a. energi, mineraler og fiskeri – og turismen, som boomer. Der er en række andre områder – og nu desværre også forsvar.

Kl. 10:11

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Tak til ordføreren. Der kom yderligere en til kort bemærkning lige på falderebet. Vi tager en mere, og det er hr. Anders Vistisen. Værsgo.

Kl. 10:11

Anders Vistisen (DF):

Altså, det er jo en fundamental misforståelse, hvis man ikke mener, at det danske samfund økonomisk set løber rundt. Vi er jo et af de få EU-lande, der rent faktisk har store overskud på de statslige budgetter og tjener ret mange penge. Det er jo ikke tilfældet med det grønlandske samfund.

Vi i Dansk Folkeparti parti går jo meget ind for rigsfællesskabet, og derfor har vi heller ikke haft noget imod at holde hånden under det grønlandske samfund. Men når man nu står her på Folketingets talerstol og repræsenterer et af de partier – eller det gælder velsagtens næsten alle partier – der vil arbejde hen imod selvstændighed, skylder man så ikke sig selv på et tidspunkt fra Grønlands side at gøre, som man gjorde på Færøerne i slutningen af 1990'erne og starten af 00'erne, nemlig at lave en plan for udtrapning af bloktilskuddet? Færingerne har jo reduceret deres bloktilskud år for år igennem en række år fra et nogenlunde sammenligneligt niveau, de to dele af rigsfællesskabet imellem, og så nu til et meget, meget lavt niveau i forhold til det grønlandske. Er det nogen planer, man har i den grønlandske selvstændighedsbevægelse, eller hvordan forestiller man sig egentlig økonomisk at den her vej til selvstændighed skal foregå?

Kl. 10:12

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Ordføreren.

Kl. 10:12

Naaja H. Nathanielsen (IA):

Jeg tror, at hvor man her i salen er meget optaget af og lægger mærke til forskellen mellem blå og rød, og af, hvor man står på en eller anden linje, så arbejder alle partier i Grønland sådan set mod selvstændighed. Det er ikke kun enkelte partier, der gør det. Ordføreren har fuldstændig ret i, at det i den forbindelse er vigtigt at tale økonomi, og derfor indgår det også som et af de parametre, man arbejder rigtig hårdt på at udvikle. Der er et enormt fokus på tiltrækning af udenlandske investeringer. Det er ikke så meget fra Danmark, der er man ikke så meget på banen endnu, men især fra Canada, fra EU og fra Australien og England er der store investeringer, og det er noget, vi helt sikkert jagter.

Jeg synes, det er fair at diskutere, hvordan vi når i mål med at bære mere af økonomien selv. Det er noget, alle partier er optaget af og arbejder med. Sammenligningen med Færøerne er lidt problematisk. Det er en befolkning, der er sammenlignelig i størrelse, men derudover er den det ikke. Det er en meget bedre uddannet

befolkning, og den bør ikke så spredt, som vi gør. Det vil sige, at der er nogle omkostninger ved at drive det grønlandske samfund, som er anderledes, men det er fuldstændig rigtigt, at vi også lader os inspirere af de færøske erfaringer og fremgangen dér og har et tæt og godt samarbejde med det færøske samfund.

Kl. 10:13

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Spørgeren.

Kl. 10:14

Anders Vistisen (DF):

Men sammenligneligheden er jo, at hvis man lover sin befolkning selvstændighed, skylder man også svaret på, hvordan man kommer derhen. Så jeg vil da håbe, at det her meget bredt funderede politiske samarbejde, vi hører om her, ender ud i, at vi meget snart hører fra det grønlandske selvstyre og partierne, der ønsker selvstændighed, hvordan man ønsker at reducere den her økonomiske afhængighed af Danmark. Det er jo ikke et ønske, jeg politisk har. Jeg synes, rigsfællesskabet har en stor værdi. Men man skylder jo som politiker at give relevante svar på det, man lover befolkningen, og det synes jeg at man slipper lidt let om ved i den her spørgerække.

Kl. 10:14

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Ordføreren.

Kl. 10:14

Naaja H. Nathanielsen (IA):

Tak. Nu tror jeg, at noget af den diskussion, der foregår her, også er baseret på uvidenhed i partiet, der taler nu. Der foregår rigtig meget i forhold til at styrke det grønlandske samfund. Hos os sidder vi ikke hver dag og taler om selvstændighed. Vi taler om at bygge samfund og at gøre det stærkere netop med henblik på på et tidspunkt at opnå selvstændighed, men den bevægelse har jo været i gang siden 1721, hvor vi blev koloniseret. For os er det ikke et sprint. Det er et maraton. Vi er i gang. Vi har haft strategier inden for både det sociale område, uddannelse, erhvervsudvikling osv. og tager det ganske seriøst for den grønlandske befolkning for at styrke dem i dag, men også i fremtiden.

Kl. 10:15

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
(Talen er under udarbejdelse)

Kl. 10:15

(Ordfører)

Qarsoq Høegh-Dam (N):

[Grønlandsk transskription og oversættelse til dansk er under udarbejdelse]

Kl. 10:20

[Grønlandsk transskription og oversættelse til dansk er under udarbejdelse]

Kl. 10:22

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
(Talen er under udarbejdelse)

Kl. 10:23

(Ordfører)

Qarsoq Høegh-Dam (N):

(Talen er under udarbejdelse)

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Vi siger tak til ordføreren. Ordføreren fik selvfølgelig lidt mere tid, og jeg beklager over for Folketinget og ordføreren, at der var lidt problemer. Det skal vi nok se om vi kan få løst. Der er ikke nogen korte bemærkninger, så vi siger tak til ordføreren. Jeg kan heller ikke se flere ordførere i Folketingssalen, så vi går direkte til finansministeren, og jeg vil lige gøre opmærksom på, at der her også bliver tolket. Velkommen, minister.

Kl. 10:26

Finansministeren (Peter Hummelgaard):

Mange tak for ordet, og også tak for en rigtig, rigtig god debat indtil nu. Der er jo nogle, der nok vil sige, at godt begyndt er halvt fuldstændt, og jeg vil sige, at regeringens forslag til finanslov for 2027 er godt begyndt, men jeg er også godt klar over, at vi ikke er i mål endnu, og derfor ser jeg selvfølgelig meget frem til, at vi påbegynder sættemøder om forhandlingerne om næste års finanslov allerede senere i dag.

Det er, som man nok også godt kunne fornemme på i hvert fald regeringsordførerne, men også på ordførerne fra en række andre partier, et forslag, som både jeg selv og resten af regeringen er rigtig glade for. For det er et forslag, der viser, at regeringen tager ansvaret på sig, og at vi går forrest i arbejdet for et grønnere, friere og også mere lige Danmark. Vi har valgt at kalde vores finanslovsforslag »Et stærkere forsvar af Danmark – et styrket Danmark at forsvare«. For der er meget i Danmark, som er værd at passe på, og som vi som har et ansvar for at passe på: vores tryghed, vores velfærd, vores demokratiske friheder og vores muligheder for at skabe et godt liv.

Det kræver et solidt økonomisk fundament, både nu og i fremtiden. Vi kommer fra et godt udgangspunkt. Dansk økonomi er, når man ser på alle de væsentligste nøgletal, i topform, og de økonomiske nøgletal er gode. Det sker endda på trods af krig i Europa, energikrise, inflation, og handelskonflikter og geopolitiske spændinger. Men alle ved jo også godt, og flere har i øvrigt også fremhævet det under debatten, at en stærk økonomi ikke er noget, der er kommet af sig selv. Det er kommet, fordi vi har nogle af de mest innovative virksomheder og dygtigste medarbejdere i hele verden, og fordi vi har truffet svære valg igennem mange år, på tværs af politiske skel i øvrigt.

Vi har i fællesskab i det her Folketing igennem mange år nu ført en ansvarlig og også retfærdig økonomisk politik. Som jeg også sagde, da jeg præsenterede regeringens forslag, så er en stærk økonomi ikke det samme, som at der er råd til det hele. En finanslov kræver hårde prioriteringer, for vi har store ambitioner. Samtidig nødvendiggør den nuværende sikkerhedspolitiske situation, desværre vil nogle måske mene, at vi skal bruge markant flere penge på vores egen sikkerhed. For Putins krig raser, og for nylig har vi set flere eksempler på, at hverken han eller Rusland har i sinde at stoppe foreløbig, og det kommer tæt på. For ganske nylig affyrede en russisk fregat to flares mod en dansk helikopter ud for Gedser.

Samtidig har vi jo altså også en bunden opgave i at styrke vores konkurrenceevne og fortsætte med at øge elektrificeringen, så Danmark og Europa kan stå stærkere i egen ret. Det mener vi ikke skal ske på bekostning af vores velfærd eller investeringer i vores børns og unges trivsel. Der vil være prioriteringer, men det er prioriteringer, vi mener er retfærdige og nødvendige. Ansvarlighed handler om at have styr på pengene, men også om kloge investeringer: Har vi råd? Har vi råd til at lade være?

Det er en helt legitim politisk diskussion, hvor mange midler der skal bruges på både det ene og det andet, og den diskussion har vi naturligvis også haft internt i regeringen. Men det er også en diskussion, vi skal have og tage hul på i dag. For hvad er prisen på vores sikkerhed? Hvad er prisen på energiuafhængighed? Hvad er

prisen på at skabe sammenhængskraft på tværs af landet? Den er høj, men regningen for ikke at prioritere de ting vil efter vores mening være langt højere.

Vi betragter os selv som værende en regering af stædige optimister. Vi tror på, at i morgen skal være bedre end i dag, også selv om man af og til, når man tænder for nyhederne, kan få følelsen af, at hele verden står i brand. Den optimisme skal omsættes til resultater, der kan mærkes i hele landet og gennem hele livet. Bare for at nævne et par af initiativerne i regeringens finanslove: Vi afsætter 200 mio. kr. i 2027 til at styrke balancen mellem land og by, for Danmark er for lille til store geografiske forskelle. Derfor tager vi derudover også initiativ til en helhedsplan mellem staten og landkommunerne for at understøtte, at der i hele landet er gode muligheder for en positiv udvikling.

Kl. 10:31

Vi fortsætter med at tage store skridt på den grønne dagsorden. Vi afsætter samlet set 3,2 mia. kr. til elektrificering. Vi investerer markant i at skabe bedre muligheder for dansk erhvervsliv, for vi vil have flere med i arbejdsfællesskabet, og vi vil styrke både produktivitet og konkurrenceevne. Vi styrker velfærden gennem hele livet, fra en god start på livet til en værdig afslutning på arbejdslivet. Vi har sikret, at minimumsnormeringerne for vores børn skal gælde helt til skolealderen, og vi kommer til at investere massivt i et fagligt løft af vores folkeskoler. Vi afsætter penge til forbedringer af retten til tidlig pension og derudover også 2 mia. kr. til et løft af folkepensionisternes økonomi. For børn skal trives, elever skal stå stærkt fagligt, og mennesker, der har knoklet et helt arbejdsliv, skal have en rettidig og retfærdig pension. Vi styrker grundlæggende trivsel og tryghed for vores børn allerede fra børnehaven.

Det er ikke småting. Det er gennemgribende initiativer, der kommer til at gøre en reel forskel. For den stærke økonomi, som vi kan aflæse i nøgletallene, skal omsættes til forbedringer, der også rent faktisk kan mærkes rundt om middagsbordet, på arbejdspladserne og i lokalsamfundene i alle dele af Danmark.

Jeg er fuldstændig pinligt bevidst om, at den her finanslov selvfølgelig ikke løser alle udfordringer, vi har i Danmark, og ej heller opfylder alle ønsker, men det er et økonomisk ansvarligt finanslovsforslag, der sikrer, at der også i fremtiden er penge til det, som vi nu engang gerne vil. Det er et finanslovsforslag, der er socialt retfærdigt, og vigtigst af alt er det et finanslovsforslag, der passer på det, som gør Danmark til et stærkt samfund: vores velfærd, vores frihed og vores tryghed. Det er jeg glad for, både som finansminister, men selvfølgelig også som socialdemokrat.

Jeg synes, det har været spændende at følge debatten frem til nu. Tak for den. Først og fremmest tak til fru Stephanie Lose for talen. Jeg er glad for at du, som jeg også lytter mig frem til, grundlæggende deler analysen af, at Danmarks økonomi står stærkt, og at vi i øvrigt også er enige om, at det ikke er kommet af sig selv. Men jeg må også sige, at jeg også er glad for, at du mener, at flere danskere skal have gavn af den stærke danske økonomi. For det er lige præcis det, som regeringen gør med det her forslag til finanslov. Det er en finanslov, der styrker danskernes hverdagsøkonomi med en økonomisk håndsrækning til de mennesker, der har sværest ved at få enderne til at mødes i deres privatøkonomi. Det gælder de pensionister, som har mindst, for blot at nævne et eksempel.

Fru Stephanie Lose siger også, at vi i Danmark og Europa skal stå stærkere i egen ret. Det har regeringen også lagt op til. Vi er ambitiøse på Danmarks vegne og har præsenteret en lang række initiativer, der skal bidrage til at investere i dansk erhvervsliv og også styrke vores konkurrencekraft. Det drejer sig bl.a. om at fjerne byrder og barrierer samt også at gøre det nemmere at få adgang til kapital. Vi skal producere mere af vores egen energi i Europa, og med finanslovsforslaget tager vi store skridt, der vil sætte fart på

elektrificeringen og skabe den infrastruktur, der kan forsyne borgere og virksomheder med sikker, billig og grøn energi.

For det er jo rigtigt, at der sker meget i verden. Mario Draghi har for et par år siden fremlagt en rapport om, hvor dårlig en form den samlede europæiske konkurrenceevne er i, og ikke mindst kan man konkludere, når vi ser på billedet omkring os, at Kina tørrer gulvet med os for tiden. Det tager vi alvorligt, og vi forsøger med den her finanslov at tage gode skridt i retning af at styrke virksomhedernes og Danmarks konkurrenceevne.

Jeg hører også fru Stephanie Lose sige, at de gerne vil bruge penge, måske endda også mange penge, og jeg glæder mig til i forhandlingerne at høre, hvordan Venstre har tænkt sig at det skal finansieres. Vi tager ansvaret på os, så der netop, som ordføreren siger, også er penge til det, vi gerne vil i fremtiden.

Hr. Anders Vistisen afsluttede sin tale med et spørgsmål. Han stillede spørgsmålet: Er det en finanslov, der er lavet for at løse danskernes problemer, eller er det en finanslov, der er lavet, så vi fire regeringspartier hver kan holde fine skåltaler om hver vores luns? Jeg hører hr. Anders Vistisen sige, at vi i Socialdemokratiet ikke er vant til at give ligefremme svar, så lad mig da bare afkræfte det nu med et meget ligefremt svar. Det her *er* en finanslov, der løser virkelig problemer for danskerne, og som samtidig passer på alt det, der gør Danmark til verdens bedste land: vores frihed, vores tryghed, vores velfærd og vores muligheder.

Kl. 10:37

Med vores forslag til finanslov investerer vi markant i vores børn og unge, i vores ældre og i alt det imellem, fordi de unge skal have en god start på livet og vores ældre skal have en værdig tilbagetrækning, og fordi vi mener, at både sygeplejersken, mureren og ingeniøren skal beholde lidt mere af det, de selv tjener. Jeg tillader mig også at rette pilen lidt tilbage på Dansk Folkeparti, for da Dansk Folkeparti skulle stå testen, blev det igen og igen bare ved ordene. For da de borgerlige partier skulle forhandle om fundamentet for et regeringsgrundlag, indgik der ikke nogen målrettet hjælp til pensionisterne. Der var i øvrigt heller ikke noget at læse om pensionsalderen eller nogle af de andre ting, som Dansk Folkeparti i valgkampen havde slået sig op på. Så jeg glæder mig til den videre debat med hr. Anders Vistisen.

Jeg vil også sige mange tak til hr. Ole Birk Olesen for talen og i øvrigt også tak for de efterhånden igennem mange år gode debatter, vi har haft med hinanden. Hr. Ole Birk Olesen refererer også tilbage til en række debatter igennem, tror jeg, de sidste 15 år, vi har haft med hinanden. Jeg vil starte med at erklære mig enig med hr. Ole Birk Olesen i i hvert fald én ting. Jeg tror også, at der er mange andre ting, jeg kan erklære mig enig i, men her kommer i hvert fald én ting. Hr. Ole Birk Olesen har fuldstændig ret, når han siger, at man ikke på nogen som helst meningsfuld måde kan tage pejling af de forskellige politiske eller ideologiske strømninger i Socialdemokratiet ved at se på de sagnomspundne kaffeklubber. Det kan man under ingen omstændigheder. Det er jeg meget enig med hr. Ole Birk Olesen i.

Så fremhæver hr. Ole Birk Olesen også hele debatten om selskabsskatten. Han er forvirret over, at både jeg selv, men også andre socialdemokrater måske, måske ikke kan have skiftet holdning på det punkt. Hr. Ole Birk Olesen fremhæver, at jeg tilbage i 2012 eller 2013 var en af dem, der var kritiske over for den daværende S-ledede regerings beslutning om at sænke selskabsskatten. Jeg står fuldstændig på mål for min kritik dengang af flere årsager.

Som det første var jeg ikke enig i den bredere kurs, der var ikke bare i Danmark, men faktisk bredt i hele EU, om, hvordan man skulle løse, og hvordan man skulle håndtere de økonomiske udfordringer, der var skabt i kølvandet på finanskrisen. Jeg mener også, at det er dokumenteret og har været diskuteret og konkluderet, at den sparepolitiske kurs, som alle europæiske lande anlagde, var

med til at forværre krisen, fordybe krisen og i øvrigt også fordele regningen for krisen skævt. Det andet forhold, der gjorde, at jeg dengang ikke var enig i beslutningen om at sætte selskabsskatten, var, at erhvervslivet ikke selv bidrog med noget af finansieringen, men at det tværtimod var helt almindelige lønmodtagere, der i meget vid udstrækning skulle betale for den sænkelse af selskabsskatten.

Hr. Ole Birk Olesen fremhæver også en anden debat. Jeg kan ikke huske, om det er en debat, vi har haft sammen i Skatteudvalget tilbage i 2017, men jeg mener også at kunne huske, hvad den debat bl.a. handlede om, da hr. Ole Birk Olesen læste citatet op. På det tidspunkt og efterfølgende flyttede diskussionen sig over i, om det er sundt, at man ikke bare i Europa, men blandt alle OECD-lande, har en gensidig konkurrence om, hvem der kan have den laveste selskabsskat, og på de parametre alene tilbyde de bedste konkurrencevilkår. Jeg var tilbage i 2017 som daværende formand for Skatteudvalget meget optaget af, om man dog ikke i OECD-regi eller som minimum i hvert fald i EU-regi kunne blive enige om en fælles bund under selskabsskatten, og det må vi jo konstatere efterfølgende er blevet til virkelighed. For i henholdsvis 2022 og 2023 vedtog EU-landene et direktiv om en fælles bund under selskabsskatten, som modvirker det ræs mod bunden, som hr. Ole Birk Olesen citerede mig for at nævne.

Men så synes jeg derudover også, at det er rimeligt at stille spørgsmålet: Hvorfor og hvordan når man så frem til, at det i dag er en god idé at give selskabsskattelettelser? Det kedelige svar på det spørgsmål ville jo alene være at referere til, at vi har dannet regering med fire partier, for hvem, i hvert fald hvad angår et af partierne, det her har været en meget, meget stor prioritet.

Kl. 10:41

Men jeg vil gerne gå videre end det. For jeg er heller ikke resistent over for argumenter, navnlig når vi ser på udviklingen omkring os. Den bredere situation, som Europa står i geopolitisk og konkurrencemæssigt, gør også stort indtryk på mig. Det samme gjorde Mario Draghis rapport, og jeg mener, der er et behov for, at flere af os ser udramatisk på, hvordan vi så kan bidrage til rent faktisk også at styrke europæiske virksomheders konkurrenceevne i det geopolitiske, sikkerhedspolitiske og konkurrencemæssige landskab, som vi befinder os i i verden i dag.

Dertil skal siges, at det ydermere er et ekstra godt argument, at vi med det her finanslovsforslag også viser, at man rent faktisk godt kan sænke selskabsskatten og forbedre virksomheders konkurrenceevne med også en retfærdig finansiering med et meget stort finansieringsbidrag fra erhvervslivet selv. Som de fleste vil kunne aflæse af regeringens forslag til finanslov, har vi jo plukket fra mange af de gode forslag som Frigastudvalget kom med i sin tid.

Derudover vil jeg sige tak til hr. Rune Kristensen for hans tale. Det ville jo helt sikkert nok også have været for godt til at være sandt, hvis du alene havde rost forslaget. (*Den fungerende formand* (Mikkel Dencker): Vi bruger ikke direkte tiltale). Beklager, formand. Ikke desto mindre modtager jeg den ros, ordføreren kom med, og særlig vil jeg takke jer som de fleste af Folketingets øvrige partier for, at vi står side om side i den sikkerhedspolitiske situation, vi nu engang befinder os i. For det er dyrt, men regningen for ikke at handle og regningen for ikke at prioritere det ville være endnu dyrere.

Hr. Rune Kristensen siger, at gratis betyder, at nogle andre betaler, og det har ordføreren ret i. Det er jo sådan, finansiering fungerer. Danmark har sunde offentlige finanser, og det har vi, fordi vi også igennem mange år på tværs af regeringer og på tværs af de partipolitiske skel har truffet svære valg og har prioriteret. For der er ikke råd til det hele på en og samme tid. Det er jo også derfor, at vores finanslovsforslag er balanceret. Vi har fundet finansiering, men mener også, at de gode økonomiske nøgletal skal komme flere danskere til gavn i hele landet.

Tak også til fru Victoria Velasquez for hendes tale og også for den pæne modtagelse af finanslovsforslaget som helhed. Finanslovsforslaget afspejler jo regeringsgrundlaget, som vi også havde gode drøftelser af i forbindelse med regeringsforhandlingerne. Der er gratis tandlæge for udsatte grupper og nu også førtidspensionister, fri kollektiv transport til unge op til 22 år og et vedholdende fokus på en retfærdig afslutning på arbejdslivet. Det er alt sammen noget, som jeg ved ordføreren sætter pris på.

Ordføreren siger dog også, at regeringen taler ned til de unge, når vi foreslår at fjerne su'en for hjemmeboende, og at det skulle være regeringens holdning, at de unge ikke er motiveret til at arbejde, og at de kun kan finde et arbejde, hvis vi tager su'en fra dem. Det mener jeg ikke er rigtigt. Jeg mener heller ikke, det er en rigtig gengivelse af regeringens argumenter. Men når vi alligevel er nede ad den boldgade, vil jeg i hvert fald gerne understrege, at jeg personligt ser det som en kæmpe styrke at have et fritidsjob.

Det at tjene sine egne penge, det at få ansvar, det at indordne sig i et arbejdsfællesskab, det at lytte og tage imod instruktioner fra en chef og det også i løbet af en arbejdsdag at håndtere svære situationer er noget, man lærer noget af. Det er noget, der betyder noget, og vi er i den triste situation, at der er ca. 70.000 færre unge, der i dag har et fritidsjob ved siden af skole eller studie, end der var for bare få årtier siden. Med det sagt glæder jeg mig til forhandlingerne med Enhedslisten, og jeg er glad for, at fru Victoria Velasquez tog så godt imod vores finanslovsudspil.

Jeg vil også gerne sige tak for talen til hr. Dennis Flydtkjær fra Danmarksdemokraterne. Nu startede ordføreren med at rose finanslovsforslaget for det store fokus på forskellene mellem land og by, og det er jeg helt enig med ordføreren i. Danmark er for lille til store forskelle, og som ordføreren også rigtigt siger, er en stærk hovedstad ikke en modsætning til levende lokalsamfund og købstæder. Det er jo bl.a. også derfor, at vi med finanslovsforslaget har afsat 200 mio. kr. allerede i 2027 til at tage de første skridt til at genoprette balancen mellem land og by. Men vi er naturligvis også pinligt bevidste om, at 200 mio. kr. i den opgave jo langt, langtfra er tilstrækkeligt.

Kl. 10:47

Det er derfor, at vi parallelt kommer til at arbejde med og også fremlægge en helhedsplan, som vi vil udarbejde i samarbejde mellem landkommunerne og regeringen. Den her helhedsplan vil jo f.eks. kunne indeholde elementer vedrørende transport, som ordføreren selv fremhæver. Derfor glæder jeg mig også til de videre drøftelser med hr. Dennis Flydtkjær om det.

Jeg vil også gerne takke Alternativets ordfører, fru Anna Bjerre, for hendes indlæg under debatten. Jeg mener, der er god grund til det her omkring trivselsøkonomi, og så kan man have mange forskellige definitoriske diskussioner om, hvad der bor i det, og hvad der ikke bor i det. Som ordføreren ved, har vi jo allerede aftalt med hinanden i regeringsgrundlaget, at vi gerne vil nedsætte en kommission, der skal se bredere på, både hvad trivselsøkonomi er, men også hvad perspektiverne er for at udbrede det.

Nogle, inklusive mig selv, vil måske endda også fremhæve, at meget af det, som vores velfærdssamfund, som er en helt unik samfundsmodel, allerede i dag tilbyder, langt hen ad vejen handler om trivsel i alle livets faser, fordi trivsel grundlæggende også handler om tryghed. Men vi deler meget Alternativets fokus på den dagsorden, og vi ved, at det er en dagsorden, som Alternativet har meget stor energi i, og vi glæder os til at drøfte det videre.

En anden stor dagsorden, som Alternativet selvfølgelig har og har haft meget energi i, og som flere ordførere også har fremhævet under debatten her, er jo naturligvis den grønne omstilling. Det er både den del af det, der handler om klimaomstilling, men jo selvfølgelig også den del, der handler om omstilling af vores landbrug, om vores miljø og om vores natur. Som ordføreren rigtigt nævner, er regeringens ambitioner meget, meget høje på det område, også så høje, at vi

også er pinligt bevidste om, at der er mange svære og komplekse diskussioner og komplekse problemstillinger, hvad det angår.

Jeg vil også gerne takke hr. Lars Boje Mathiesen for hans ordførelse. Det er jo fuldstændig rigtigt, som ordføreren fremhæver under debatten, at vi havde et rigtig, rigtig godt samarbejde, dengang ordføreren var i sin daværende funktion som beskæftigelsesordfører tilbage under covidkrisen. Dengang var det, som jeg husker det, for Nye Borgerlige. Det gjaldt både, når det kom til beslutningen om at udbetale de indefrosne feriepenge, men jo faktisk også, vil jeg gerne fremhæve, når det kom til diskussionen og beslutningen om at afskaffe modregning på baggrund af ægtefælles indkomst.

Det er et af de forslag, i hvert fald fra min side som beskæftigelsesminister, som jeg både er utrolig stolt af, men som også er et billede på, hvor meget vi egentlig undervurderede effekterne af det – effekterne af det kombineret med den samtidige afskaffelse af modregning på baggrund af egen indkomst, hvis man selv var folkepensionist eller en anden form for pensionist.

De to ting sammen med en række andre forhold har jo været med til at drive beskæftigelsen i vejret for alle de af vores seniorer, der har helbredet, der har lyst og motivationen til at fortsætte på arbejdsmarkedet, også efter folkepensionsalderen. Og det husker jeg meget, meget tydeligt var noget, vi havde rigtig gode drøftelser om. Derfor indgår jeg også gerne i konstruktive diskussioner om den her idé med en livskonto.

Den minder jo lidt, i hvert fald som ordføreren præsenterer det, om det, som Socialdemokratiet gik til valg på med et ønske om bedre børnetid og fleksibilitet i løbet af livets forskellige faser, navnlig mens man har små børn. Og det der med at prøve at se det over et livsforløb og indrette vores arbejdsliv med en større grad af fleksibilitet vil jo ofte tjene det formål, at der, tror jeg i hvert fald, i takt med store forandringer og omvæltninger på vores arbejdsmarked også vil være et stadig større behov for løbende opkvalificering, videreuddannelse og et egentligt sporskifte i løbet af arbejdslivet. Det er jo selvfølgelig navnlig udbredelsen af kunstig intelligens, der kommer til at skabe det.

Hvordan vi så præcis indretter det, må vi jo diskutere, men jeg tror egentlig grundlæggende, jeg deler problemformuleringen af, at der er behov for bedre veje og muligheder for den form for fleksibilitet i løbet af arbejdslivet.

Kl. 10:51

Også en stor tak til fru Naaja H. Nathanielsen for sit indlæg. Jeg deler grundlæggende og synspunktet om, at set fra ordførerens stol adresserer det her finanslovsforslag nemlig noget af det, der er meget, meget vigtigt, nemlig at bekæmpe uligheden. Jeg deler i øvrigt også beskrivelsen af, hvad nordatlantpuljen skal kunne, men også, hvad den ikke skal kunne, og det glæder jeg mig til at indgå i videre drøftelser med ordføreren om, når vi skal drøfte rammerne for en ny finanslovsaftale. Som ordføreren rigtigt nævner, er der sket en lang række betydelige fremskridt over de senere år. Det gælder på justitsområdet, på forsvarsområdet og navnlig også på sundheds- og infrastrukturområdet med en række af de rammeaftaler, som den danske regering har indgået med naalakkersuisut. Jeg glæder mig selv til, at jeg om en lille halvanden uges tid skal op og indvie den nye lufthavn i Ilulissat, den nye internationale lufthavn, som jo har været en stor investering, og som forhåbentlig vil skabe bedre muligheder, både for turisme, men også for erhvervsudvikling i den nordlige del af Grønland.

Også tak til hr. Qarsoq Høegh-Dam for sit indlæg, tak rigtig mange gange også for samarbejdet, bl.a. under regeringsforhandlingerne og i det hele taget. Jeg er meget enig med ordføreren i, at Danmark har en forpligtelse til at levere tidssvarende og ensartede standarder på de områder, hvor Danmark også har myndighedsansvaret. Det er det, vi har forsøgt at forfølge igennem de senere år, og det er det høje investeringsniveau i bl.a. vores myndigheder selvfølgelig

også et udtryk for. Bl.a. vil jeg, fordi hr. Qarsoq Høegh-Dam jo bl.a. fremhæver de ringere forhold, der er på politistationen i Nuuk, fremhæve, at vi jo med det seneste politiforlig bl.a. besluttede, at der skal bygges en ny politistation i Nuuk. Så endnu en gang tak til alle ordførerne for indlæggene.

Med andre ord er det her et finanslovsforslag, der skaber et fundament, vi kan bygge et grønnere, friere og mere lige Danmark på. Vi tager ansvaret på os, vi prioriterer, og vi forsøger at omsætte vores stædige optimisme til handling til gavn for velfærden, til gavn for vores børn og ældre, til gavn for vores fælles sikkerhed og til gavn for forsvaret af Danmark for alt det, der er værd at forsvare. Jeg glæder mig til både at drøfte vores finanslovsforslag videre, men selvfølgelig også at forhandle med alle Folketingets partier, som allerede i den her uge alle er inviteret til sættemøder i Finansministeriet. Tak for ordet, og tak for en god debat.

Kl. 10:54

Den fg. formand (Mikkel Dencker):

Tak til finansministeren. En række medlemmer har meldt sig med ønsker om korte bemærkninger. Jeg kan se, at tolkene har meldt klar nu, så den første, der får ordet, er fru Stephanie Lose fra Venstre.

Kl. 10:55

Stephanie Lose (V):

Tak for det. Jeg vil gerne kvittere over for finansministeren for fokus på virksomhedernes konkurrencevilkår. Og jeg er sådan set enig i, at det jo ikke skal være på bekostning af at kunne udvikle det velfærdssamfund, vi gerne vil have. Man kan så fristes til at sige, at det jo også er en forudsætning for at kunne udvikle det velfærdssamfund, vi gerne vil have. Også ros for at se udogmatisk på netop behovet for selskabsskattelettelse, også selv om udogmatismen kommer med det, som finansministeren beskriver som et stort finansieringsbidrag fra erhvervslivet selv. Vi kommer selvfølgelig til at møde op til forhandlingerne, men jeg kunne godt tænke mig her i dag at spørge finansministeren ind til et finansieringsbidrag, som i hvert fald bekymrer os voldsomt. For de små og mellemstore virksomheder bliver lagt ned af byrder. Regeringen har et byrdereduktionsmål i 2035, men allerede nu lægger man op til at stække deres likviditet og sænke momskreditgrænsen til stor belastning for de små og mellemstore virksomheder. Jeg vil gerne høre finansministeren, om han ikke deler bekymringen for det.

Kl. 10:56

Den fg. formand (Mikkel Dencker):

Ministeren.

Kl. 10:56

Finansministeren (Peter Hummelgaard):

Tak for det. Jeg skal være helt ærlig at sige, som jeg også tror flere ordførere fremhævede, da de fik stillet tilsvarende spørgsmål, at det jo er et forslag, som vi mere eller mindre har plukket en til en fra Frigastudvalgets katalog over, hvordan man kan sanere erhvervsstøtten. Når det er sagt, vil jeg være ærlig at sige, at både nogle af de henvendelser, vi har fået fra meget, meget små virksomheder, men også debatten i forbindelse med det her finanslovsforslag, naturligvis gør indtryk. Så hvis man kan indrette det klogere og mere hensigtsmæssigt for vores små butikker, for vores små virksomheder, men i øvrigt så finde andre kilder, hvor erhvervslivet bidrager med finansiering, er jeg og regeringen meget åbne over for at diskutere det.

Kl. 10:56

Den fg. formand (Mikkel Dencker):

Ønsker fru Stephanie Lose ordet i anden omgang? Værsgo.

Kl. 10:57

Kl. 10:59

Stephanie Lose (V):

Tak for det, og tak for den tilkendegivelse. Vi vil glæde os til at indgå i dialog om det. Så vil jeg gerne spørge om noget andet, som jeg hørte nogle af finansministerens partifæller pege på i går. Det lød, som om at det, hvis man havde nogle virksomheder, som tjente mange penge, ikke var fair at se på byrdelettelser for dem. Jeg tænker selvfølgelig specifikt for den finansielle sektor. En ting er regeringens holdning til skattelettelser, det kan man jo se forskelligt på, men jeg vil gerne spørge finansministeren, om det er dækkende for regeringens holdning, at hvis man tjener mange penge, skal man ikke være genstand for at se på, om der kan lettes byrder.

Kl. 10:57

Den fg. formand (Mikkel Dencker):

Lige et øjeblik. Så er det ministeren for at svare.

Kl. 10:57

Finansministeren (Peter Hummelgaard):

Jeg kan ikke huske den konkrete reference, men vi er jo aldrig imod at se på, om byrder kan lettes. Når det er sagt, er der også en grund til, at de meget høje compliance krav, der er stillet til bl.a. finanssektoren og banksektoren, er kommet til verden. Det gjorde de jo oven på en finanskrisen, hvor den store lektie var, at der simpelt hen ikke var nok gennemsigtighed, og at der ikke blev stillet nok krav, og at der var for slap regulering. Så det skal jo ses med det for øje, inden man bare beslutter sig for en bredere grønthøstning af byrder, også for finanssektoren.

Kl. 10:58

Den fg. formand (Mikkel Dencker):

Tak til ministeren. Der er yderligere en række spørger, og den første, der får ordet, er hr. Anders Vistisen fra Dansk Folkeparti.

Kl. 10:58

Anders Vistisen (DF):

Tak for det, hr. formand. Jeg bemærkede jo, at man over for Dansk Folkeparti kun ønskede at fortsætte debatten. Jeg ved ikke, om det var en freudiansk fortaelse fra finansministerens side, men invitationen til forhandling kom ikke, sådan som den gjorde til de andre blå partier. Vi vil jo altid gerne forhandle med regeringen, men vi synes, det vigtige er, hvad man forhandler om.

Hvis vi tager et kig ud i virkeligheden, kan vi se, at Landdistrikternes Fællesråd har været ude at sige, at den her finanslov er underfinansieret i forhold til at sikre balance mellem land og by. Der er ikke tilstrækkeligt med udflytning af statslige uddannelser og arbejdspladser. Hvis vi ser på Ældre Sagen, er de i dag i skarpe vendinger ude at kritisere, at op mod hver femte ældre, der får brug for at flytte i seniorbolig eller ældrebolig, nu mister sin boligstøtte som følge af det her finanslovsudspil. Når vi hører fra Danner, siger de, at den stort anlagte handlingsplan mod partnerdrab er underfinansieret. Og sådan kunne man jo blive ved. Man kunne også tage Danske Gymnasieelevers Sammenslutning, som i den grad har været ude at sige noget i forhold til finansministerens udtalelse om, at det er de højtloønnede forældres børn, der nu bliver beskåret i deres su. Mener finansministeren, at det kun er Dansk Folkeparti, der ikke kan se det geniale i regeringens finanslovsforslag, eller tager alle de her forskellige interesseorganisationer også fejl, når de kritiserer regeringens økonomiske politik?

Kl. 10:59

Den fg. formand (Mikkel Dencker):

Tak. Værsgo til ministeren.

Finansministeren (Peter Hummelgaard):

Jeg tror, at hverken de organisationer eller partier eller borgere, der varetager nogle specifikke interesser, tager fejl. De fremhæver jo de interesser, der bliver berørt af, at regeringen har et finanslovsforslag, hvor der skal prioriteres. Det er jo sådan, politik er. Der er nogle ting, vi gerne vil, og så er der nogle andre ting, vi vil have lidt mindre af, fordi vi er nødt til at prioritere. Vi har ikke en stor honningkrukke med guld, som vi kan plukke det hele op af og dermed kun nøjes med at bruge penge. Vi er også nødt til – og det er det, vi viser med det her finanslovsforslag – at anvise finansiering.

Så de organisationer, der fremhæver, at det selvfølgelig har konsekvenser, når vi skal finansiere de mange investeringer i velfærd, de mange investeringer i vores børn og unge, de mange investeringer i vores ældre, de mange investeringer i retten til tidlig pension og de mange investeringer i vores forsvar og sikkerhed, har jo ret i at det er der nogle, der bliver berørt af. Vi har så bare forsøgt at sammensætte det på en måde, der både er ansvarlig, men også retfærdig.

Kl. 11:00

Den fg. formand (Mikkel Dencker):

Hr. Anders Vistisen. Værsgo.

Kl. 11:00

Anders Vistisen (DF):

Man kan vel sige, at regeringen har sammensat det på en måde, hvor de ældre betaler med fjernet boligstøtte, for at nogle få får 1.000 kr. ekstra, hvor de nedslidte betaler med en meget dårligere seniorpension osv. osv. Selv fagbevægelsen er ude at kritisere det. Det skulle man ellers tro at finansministeren med sin baggrund tog alvorligt.

Vil ministeren forklare, hvorfor der ikke er hjælp til ejere af benzin- og dieslbiler, der ellers måske er nogle af dem, der er allerhårdst ramt af den økonomiske situation og de stigende priser i regeringens finanslov, når det handler om at prioritere dem, der har mindst?

Kl. 11:01

Den fg. formand (Mikkel Dencker):

Værsgo til ministeren.

Kl. 11:01

Finansministeren (Peter Hummelgaard):

Vi mener, at det er rimeligt at sige, at hvis man har en likvid formue på mere end 0,5 mio. kr., så kan man også oppebære en højere del af huslejen selv. Det var til den del omkring boligstøtte.

Regeringen har jo allerede udtrakt en betydelig hjælp til mange af de bilister, som er hårdt ramt af de høje diesel- og benzinafgifter, og vi er også åbne over for at gøre mere. Men vi har jo bl.a. hævet kørselsfradraget markant for mange af de bilister, som er berørt af de meget høje priser, som følger af den amerikanske krig og konflikt i Hormuzstrædet mod Iran.

Kl. 11:02

Den fg. formand (Mikkel Dencker):

Tak. Den næste spørger er hr. Ole Birk Olesen fra Liberal Alliance.

Kl. 11:02

Ole Birk Olesen (LA):

Tak til finansministeren for altid spændende historier om sindets krinkelkroge og historiens gang, når man skal forklare, hvorfor man har skiftet holdning, fra dengang man ikke var minister, til nu, hvor man er minister. Det er en socialdemokratisk specialitet, og den specialitet er da altid rar at nyde.

Vi er også i diskussionen med andre i det her samfund, også ganske kort tid inden vi står her i dag. Jeg har diskuteret med 3F, og 3F påstår, at hvis man vil sænke selskabsskatten, er det, fordi man vil begunstige de rige – det er virksomhederne, som skal have, og det sker på 3F'ernes bekostning, de lavtlønnedes bekostning. Men hvis man stiller det spørgsmål til finansministeren nu i hans egen-skab som finansminister, om 3F'ere stiger i løn, hvis selskabsskatten sænkes, så vil finansministeren jo skriftligt svare: Ja, 3F'ere stiger i løn, hvis selskabsskatten sænkes. Kan man også få finansministeren til at sige fra talerstolen her: 3F'ere stiger i løn, når selskabsskatten sænkes?

Kl. 11:03

Den fg. formand (Mikkel Dencker):
Så er det ministeren for at svare.

Kl. 11:03

Finansministeren (Peter Hummelgaard):

Jeg kender ikke den konkrete debat, hr. Ole Birk Olesen har været med i, men jeg er ikke bange for på det specifikke punkt at erklære mig uenig med 3F. Hr. Ole Birk Olesen kalder det en specialitet at forklare det. En af årsagerne til Socialdemokratiets position gennem danmarkshistorien er jo måske, at vi også tager bestik af, hvad det er for en verden, vi lever i, og hvad det er for en udvikling, der er. Selv om vi lige nu godt kan mene, at med den geopolitiske, sikkerhedspolitiske og konkurrencemæssige situation, Europa står i over for resten af verden, er det rigtigt at lempe selskabsskatten, så er det jo ikke sikkert, at vi synes det igen om 5 år eller om 10 år. Det afhænger helt af, hvordan det bredere billede er. Så på den måde prøver vi jo hele tiden på at tage bestik af, hvad det er for en verden, vi lever i. Som hr. Erling Olsen, tidligere formand for Folketinget, sagde, skal enhver socialdemokrat jo altid stille sig selv det spørgsmål: Hvad står vi i, og hvad er vi?

Kl. 11:04

Den fg. formand (Mikkel Dencker):
Hr. Ole Birk Olesen.

Kl. 11:04

Ole Birk Olesen (LA):

Der blev ikke svaret i en hel sætning, men det, som finansministeren sagde, var, at 3F tager fejl, når 3F siger, at selskabsskattelettelser er til gavn for de rige, og at de også er til gavn for 3F's medlemmer. Det var finansministerens svar formuleret i en hel sætning.

Finansministeren pointerer, at vi nu har en bund under, hvad selskabsskatten kan sænkes til i Europa, og det synes finansministeren er godt. Den bund er på 15 pct. Nu foreslår finansministeren, at vi skal sænke den fra 22 til 19 pct. i Danmark, men finansministeren fortæller stadig om, hvor godt det er at sænke den. Bør vi i Danmark sænke den til 15 pct., som er den gode bund for Europa i ifølge finansministeren?

Kl. 11:05

Den fg. formand (Mikkel Dencker):
Værsgo til ministeren.

Kl. 11:05

Finansministeren (Peter Hummelgaard):

Jeg havde gerne set, at den bund var sat højere, men det var jo det opnåelige under de forhandlinger, der var dengang. Ikke desto mindre har vi ikke nogen planer om at sænke selskabsskatten yderligere, for den anden side af mønten er jo hele tiden også, at vi skal sikre med alle de finansieringskilder, der nu engang er, at vi har et velfærdssamfund, hvor vi investerer i vores børn og unge, og hvor vi investerer i fri og lige adgang til alle de væsentligste ting, vi har

behov for igennem livet – uddannelse, omsorg, sundhed og pleje og i øvrigt også sikkerhed – men vi synes, det er rigtigt, særlig når erhvervslivet også bidrager med en væsentlig del af finansieringen, at sænke den brede selskabsskat i den her omgang.

Kl. 11:06

Den fg. formand (Mikkel Dencker):

Tak til ministeren. Der kommer en kort bemærkning her fra hr. Rune Kristensen fra Det Konservative Folkeparti.

Kl. 11:06

Rune Kristensen (KF):

Tak for opsummeringen på en meget interessant debat. Vil finansministeren anerkende, at det her finanslovsudspil fuldstændig mangler det grønne islæt?

Det er i forhold til den manglende fastfrysning af registreringsafgiften på elbiler; det er i forhold til sænkelse af elafgift; det er i forhold til, at man skærer på klimasikringen af historiske bygninger; og det er i forhold til, at man ikke sikrer finansiering til Klimarådet. I stedet for »Danmarks grønneste regering« var det så en idé at kalde det »Danmarks rødeste regering«?

Kl. 11:06

Den fg. formand (Mikkel Dencker):
Ministeren.

Kl. 11:06

Finansministeren (Peter Hummelgaard):

Den udlægning er jeg lodret uenig i af flere årsager. Først og fremmest bruger og prioriterer vi jo rigtig mange penge på og til den grønne omstilling, både den, der vedrører vores miljø og vores natur, men jo også den fortsatte klimaomstilling og også den del, der i øvrigt kommer vores erhvervsliv og vores konkurrenceevne til gang. Det ses jo bl.a. ved, at vi prioriterer 3,2 mia. kr. til yderligere elektrificering, dvs. noget, der virkelig er behov for, og som vil gavne den grønne omstilling, og som også vil gavne vores konkurrencekraft.

Som ordføreren kan aflæse, så har vi også afsat penge til – fordi vi tager den risiko, det nu engang er – at der skal etableres et brintør gående ned gennem det sydjyske fra Esbjerg til Tyskland, hvilket jo i høj grad også vil bidrage til den grønne omstilling både af dansk industri, men jo faktisk også af tysk industri.

Så er det korrekt, at vi med helt åbne øjne har truffet en beslutning om at fastholde den aftale om at lade de sænkede registreringsafgifter på elbiler udfase.

Kl. 11:07

Den fg. formand (Mikkel Dencker):

Tak, minister. Så er det hr. Rune Kristensen for den anden korte bemærkning.

Kl. 11:07

Rune Kristensen (KF):

Ja, og nu til noget helt andet, som de siger inde i fjernsynet: Ministeren nævnte Draghirapporten. Det er jo en kendsgerning, at vi har en finanssektor, som er en af de måske absolut mest regulerede i hele verden. Og det er ikke kun en finanssektor; det er ikke kun banker; det er jo også forsikringsselskaber, pensionskasser, grønne investeringsselskaber osv., som jo er voldsomt regulerede, har Arneskat og har lønsumsafgift.

Vil man være med på, når man ikke vil være med til at sænke selskabsskatten, at deregulere, altså fjerne kapitalkrav, fjerne compliancekrav osv. i stedet?

Kl. 11:08

Den fg. formand (Mikkel Dencker):
Værsgo, minister.

Kl. 11:08

Kl. 11:11

Finansministeren (Peter Hummelgaard):

Det kommer helt an på hvilke. Altså, der er jo en grund til, at den regulering er blevet strammet så meget op, som den er. Den er blevet strammet så meget op, fordi vi havde Roskilde Bank, fordi vi havde Amagerbanken, og fordi vi havde ebh bank, for ikke at nævne mange af de andre europæiske og amerikanske banker, som tilsvarende på grund af slap regulering tog verden ud i et hæsblæsende, dybt skadeligt og meget, meget trist eventyr, som forårsagede finanskrisen.

Kl. 11:09

Den fg. formand (Mikkel Dencker):

Tak, minister. Den næste spørger i rækken er fru Victoria Velasquez. Vi skal lige have en klarmelding fra tolkene.

Værsgo.

Kl. 11:09

Victoria Velasquez (EL):

Tak. Tak for samarbejdet, og også tak for talen – særlig om nogle af de ting, som jeg tror også med det lange lys på kommer til at skabe nogle virkelig vigtige ændringer i vores samfund. Jeg er egentlig også ret inspireret af nogle af de ting, som I vil gøre for at sikre gode grønne jobs, en stærk bæredygtig industri og et erhverv, hvor den betydning, som det, der egentlig ofte bliver talt om som miljøforbedringer, kommer til at have for arbejdslivet der, også kommer til at have nogle konsekvenser, som faktisk er ret positive i forhold til klimaet.

Der er rigtig mange af de dele, håber jeg, der kan være med til at åbne op for nogle jobs, for at vi kan sikre, at endnu flere kan få adgang til arbejdsmarkedet. Men der er nogle, der af den ene eller den anden årsag ikke har mulighed for det. De kan være ramt af en arbejdsskade eller en sygdom, og lige nu er 26 organisationer kommet med et fælles opråb om, hvad for nogle konsekvenser det har for nogle af de børn, der vokser op i fattigdom i Danmark.

Der vil jeg gerne spørge ministeren, om det opråb gør indtryk, og om det, at over 50 pct. af de økonomisk pressede familier oplever brugerbetaling i skolen, har konsekvenser.

Kl. 11:10

Den fg. formand (Mikkel Dencker):

Tak til spørgeren. Så giver jeg ordet videre til ministeren lige om et øjeblik.

Værsgo.

Kl. 11:10

Finansministeren (Peter Hummelgaard):

Naturligvis gør det indtryk. Det bør det jo gøre på alle. Hvad det så måtte give anledning til af politiske beslutninger, kan så diskuteres og kan vi have forskellige holdninger til. Altså, jeg er socialdemokrat, fordi jeg grundlæggende mener, at noget af det, der er allerbedst for mennesker i menneskers liv, hvis de kan, og hvis de har helbredet til det, er at være i arbejde.

En af de ting, jeg er meget, meget stolt af, er, at vi i løbet af de her snart 7 år med socialdemokratisk ledede regeringer er lykkedes med for alvor at få mennesker, der i årevis har været parkeret på kontanthjælp, navnlig mennesker med ikkevestlig baggrund, ud på arbejdsmarkedet, ud at tjene deres egne penge og ud af de fattigdomsstatistikker. Men vi er jo hele tiden meget åbne over for at diskutere, om der er mere, vi kan gøre, for at børn i de familier ikke skal lide de afsavn, som de nu engang gør.

Den fg. formand (Mikkel Dencker):

Så er det spørgeren igen.

Kl. 11:11

Victoria Velasquez (EL):

Det er jeg rigtig glad for, og derfor er det også ret vigtigt for os, at vi får den afsavnsundersøgelse og de anbefalinger, som vi har med i regeringsgrundlaget som en del af den her finanslov, og at vi også får handlet på dem.

Der er noget andet, jeg egentlig gerne vil spørge om. Nu kommer ordføreren ind på nogle af de reformer, der er lavet, og noget af det, man har lavet, har jo været med sigte på at afbureaukratisere i jobcentrene. En del af finansieringen til Arnepensionen var, at man skar ned med 3 mia. kr., og senere har man også med beskæftigelsesreformen lavet et stort indhug. Men nu i forbindelse med seniorens pension vil det at skulle lave et krav til arbejdsevne jo skabe en masse nyt bureaukrat: en masse aktivering, arbejdsprøvning osv. Er det ikke lidt at være på retræte med store konsekvenser for de mennesker, det kommer til at ramme?

Kl. 11:12

Den fg. formand (Mikkel Dencker):

Finansministeren.

Kl. 11:12

Finansministeren (Peter Hummelgaard):

Det synes jeg i hvert fald er en rimelig pointe, altså at spørge, hvad det så er for et regime, man måtte bygge op omkring det. Altså, vi har jo en ambition om, at det skal være mindre bureaukratisk, også end arbejdsprøvningsne var, før vi lavede de ændringer af jobcentrene, som det var, på en række andre ordninger.

Vi har også vurderet – også ud fra en diskussion om, hvordan vi bidrager med finansiering til alle de ting, vi gerne vil – at det er rimeligt at sige til folk, at hvis man trods alt har arbejdsevne til at tage andre typer af job, så skal det også, mener vi, afprøves, og man skal have mulighed for det, inden man så bliver tildelt seniorens pension.

Kl. 11:13

Den fg. formand (Mikkel Dencker):

Tak for svaret. Den næste spørger i rækken er hr. Dennis Flydtkjær fra Danmarksdemokraterne.

Kl. 11:13

Dennis Flydtkjær (DD):

Tak for ordet. Finanslovsforslaget hedder jo bl.a. »Et stærkere forsvar af Danmark«, som ministeren også rigtigt siger skal ses i lyset af de geopolitiske spændinger og truslen fra Rusland. Så derfor er der også ros for, at man sætter mange penge af til både forsvar og beredskab.

Men noget, jeg ikke forstår i det, er, at hvis man under Udenrigsministeriet kigger under »Tilskud til internationale institutioner«, så er der simpelt hen en linje, hvor vi giver 750.000 kr. i tilskud til den russiske ambassade – som i øvrigt det eneste land i hele verden; det er Rusland, der får et tilskud på 750.000 kr.

Jeg vil bare høre, hvorfor man ikke har fået fjernet det. Altså, her, hvor vi alle sammen sidder og snakker om truslen fra Rusland og bruger mange milliarder kroner på sikkerhed og forsvar, så er der simpelt hen en konto, hvor vi giver 750.000 kr. til Rusland! Hvorfor har man ikke sørget for at få fjernet det? Altså, jeg synes ikke, det giver mening, at vi skal støtte Rusland med skattekroner.

Kl. 11:14

Den fg. formand (Mikkel Dencker):

Finansministeren.

Finansministeren (Peter Hummelgaard):

Jeg må simpelt hen være ærlig og blive ordføreren svar skyldig, med hensyn til hvad den præcise konto og de 750.000 kr. går til. Altså, jeg spekulerer på, om det er nogle forpligtelser, vi har, ifølge Wienerkonventionen om beskyttelse af diplomater eller lignende. Men hvis ordføreren tillader det, vil jeg gerne have lov til at vende tilbage skriftligt på det spørgsmål.

Kl. 11:14

sænke dem nu, hvilket vi skal forhandle senere i dag. For der er nogle livssituationer, der kræver, at der er lidt større fleksibilitet. Og det er jo det, den gerne skulle give; med en ret simpel investering investerer vi i hele folks liv på den her måde, og det er jo det, der er hensigten med det.

Kl. 11:17

Den fg. formand (Mikkel Dencker):

Tak. Så er det hr. Dennis Flydtkjær for anden gang.

Kl. 11:14

Den fg. formand (Mikkel Dencker):

Tak. Så er det om et kort øjeblik ministeren.

Værsgo, finansminister.

Kl. 11:17

Dennis Flydtkjær (DD):

Jeg stillede faktisk allerede spørgsmålet sidste år, og jeg havde egentlig regnet med, at man så trods alt gjorde noget ved det. Jeg ved, at det ikke er den samme finansminister, men det er ikke sådan første gang, at jeg gør en finansminister opmærksom på, at man giver 750.000 kr. hvert eneste år til den russiske ambassade.

Det er en gammel aftale fra 1982, men i det lys, vi ser det i nu, med truslen fra Rusland, så undrer det mig bare, hvorfor man ikke har sørget for at opsiges den. Altså, det er jo det eneste land i verden, som vi har den her aftale med om at give 750.000 kr. hvert år til deres ambassade. Så jeg vil bare opfordre regeringen til, at man får stoppet den aftale, for jeg synes virkelig, det er et dårligt signal at sende, når vi støtter Ukraine så meget, altså at man så samtidig synes, at man skal give penge til den russiske ambassade.

Kl. 11:14

Finansministeren (Peter Hummelgaard):

Tak for det. Det var også sådan, jeg havde forstået forslaget, og jeg er ikke et sekund i tvivl om, at der vil være og kan være mange forskellige diskussioner om, hvordan man i givet fald skulle indrette en sådan ordning – hvad den skal kunne, hvad den ikke skal kunne, og om det klogeste er, at man får en livsaktie, som jeg tror hr. Lars Boje Mathiesen foreslår, eller gør det på en anden måde. Allerede i dag kan vi jo se, hvordan man særlig på det private arbejdsmarked nu igennem en lang række overenskomster har styrket den enkelte lønmodtagers mulighed for frit at vælge, hvad det er, en andel af lønnen skal bruges på. Altså, det er jo det, man i de private overenskomster kalder fritvalgskontoen.

Jeg synes, at det grundlæggende er en rigtig tanke, og at det jo i øvrigt er smukt, at vi i et land som det danske kan lade arbejdsmarkedets parter i vid udstrækning om selv at aftale den type af ordninger og at skabe den type af frihedsgrader igennem arbejdslivet. Men dertil tror jeg også, at der er et behov for, at vi samtænker det med nogle af de offentlige ordninger, der er, navnlig hvad angår retten til videreuddannelse og opkvalificering, men jo også på specifikke tidspunkter, hvor man kan være ramt af sygdom i familien eller blandt børn og lignende. Og det er vi meget åbne over for at diskutere.

Kl. 11:18

Den fg. formand (Mikkel Dencker):

Tak til spørgeren. Så er der klar til ministeren. Værsgo.

Kl. 11:15

Den fg. formand (Mikkel Dencker):

Tak. Så er det hr. Lars Boje Mathiesen for anden gang. Værsgo.

Kl. 11:18

Finansministeren (Peter Hummelgaard):

Tak til hr. Dennis Flydtkjær for den opfordring. Jeg betragter det som en hjemmelektie lige også at læse op på, hvilke spørgsmål ordføreren stillede sidste år, og i øvrigt også, hvad den aftale fra 1982 går ud på. Så det skal vi nok vende tilbage til.

Kl. 11:15

Lars Boje Mathiesen (BP):

Ja, for vi ved jo, at der igennem et livsforløb er situationer og spidsbelastninger, hvor økonomien bare er hårdere spændt for, end den måske er, når man kommer lidt længere frem i tilværelsen. Vi har nogle udfordringer med demografi. Vi har en udfordring med, at vi gerne vil have, at folk skal have flere børn. Der er nogle, der ikke har råd til at få flere børn, selv om de faktisk ønsker at få flere børn, bl.a. fordi priserne på daginstitutioner og sådan nogle ting er høje.

Så det der med at kunne give folk muligheden for at have større fleksibilitet i deres liv og også større modstandsdygtighed, så de ikke falder om på grund af det økonomiske, hver gang der kommer noget. For jeg tror på, at samfundet vil opleve endnu større stigninger, i takt med at AI accelererer. Og derfor er der behov for, at borgerne er mere modstandsdygtige.

Kl. 11:19

Den fg. formand (Mikkel Dencker):

Tak til ministeren. Der er endnu nogle med korte bemærkninger, og den næste i rækken er hr. Lars Boje Mathiesen fra Borgernes Parti.

Kl. 11:16

Lars Boje Mathiesen (BP):

Det er sjovt, at den tidligere ordfører nævnte det. Jeg har faktisk lavet en julekalender, hvor jeg nævner noget i stil med, at der jo netop bliver brugt penge på sådan nogle mærkelige ting der. Så det er fuldstændig korrekt.

Lige angående selskabsskatten er en af forklaringerne på, hvorfor man også satte en bund på 15 pct. og ikke højere op, vel også, at nogle af landene har en lavere selskabsskat, og at der faktisk ville være nogle af dem, som så skulle til at hæve selskabsskatten. Det gælder kun for koncerner med en omsætning på over 750 mio. euro, men derfor kunne man ikke gå højere op, hvis man skulle finde enighed i forhold til dem. Så det er jo nok også noget af forklaringen på, hvorfor man valgte at gøre, som man gjorde.

Jeg vil bare gerne sige tak for modtagelsen af livskontoen, og jeg håber, at vi, når ministerens kalender tillader det efter finanslovsforhandlingerne, kan mødes og have nogle samtaler om de her ting. For det er jo netop en af de udfordringer vi har; vi kan se, at borgerne efterlyser mere fleksibilitet i deres liv. Og vi kan se, at priserne på daginstitutioner er høje. Regeringen har selv været ude for at

Den fg. formand (Mikkel Dencker):

Tak, så er talletiden gået. Så er det ministeren – om et øjeblik, for vi skal lige have tolkene til at melde klar.

Værsgo.

Kl. 11:19

Finansministeren (Peter Hummelgaard):

Jeg tror, at hr. Lars Boje Mathiesen har ret i, at der vil ske store forandringer af vores arbejdsmarked og vores liv i det hele taget med udbredelsen af kunstig intelligens. Jeg mener ikke, at det er skrevet i

runer eller lignende, hvordan det så vil gå, altså om det er noget, vi mest vil kunne anvende og udnytte til positive forandringer, eller om det er noget, der mest vil skabe negative forandringer.

Men forandringerne vil komme, og der bliver det jo både nationalt, men jo ikke mindst også europæisk og globalt en politisk opgave at sikre, at gevinsterne og frugterne af den kæmpe teknologistyrkelse rent faktisk også kommer samfundene og almindelige mennesker til gavn og ikke kun dem, der ejer den kapital, som teknologivirksomhederne er baseret på.

Kl. 11:20

Den fg. formand (Mikkel Dencker):

Tak, minister. Så er den næste spørger i rækken hr. Qarsoq Høegh-Dam fra Naleraq. Værsgo.

Kl. 11:20

Qarsoq Høegh-Dam (N):

Jeg tager det direkte på ministerens sprog. For det første tak for al erkendelsen og ordene, men jeg bider lige mærke i to ting. Den første er ministeren, som glædede sig over åbningen af den nye lufthavn i Ilulissat og glædede sig til turen. Men er ministeren bekendt med, at et hundrede procent samlet parlament i Grønland med naalakkersuisut vil erhverve aktierne fra den danske stat, det vil så sige 33 pct.? Hvordan afspejler det finanserne og finansloven?

Det andet handler direkte om ord uden handling. Ministeren nævner en ny politistation, som man nærmest har klargjort i Nuuk. Jeg bor i Nuuk, og der er ikke taget et spadestik endnu. Så vi er meget vant til, at der er kommet nogle ord, uden at der kommer handling bag, ligesom den luftkontrolcentral, som man har snakket om i mange år. Det er aftaler, som ikke er ført ud i livet. Har ministeren en konkret dato, eller snakker vi om genforhandling eller forsinkelse, ligesom det er med luftkontrolcentralen?

Kl. 11:21

Den fg. formand (Mikkel Dencker):

Tak. Vi venter lige på klarmelding fra tolkene, før ministeren får ordet, og det får han nu. Værsgo.

Kl. 11:21

Finansministeren (Peter Hummelgaard):

Tillad mig at starte med det sidste først. Hr. Qarsoq Høegh-Dam må også have undskyldt, at hverken vores myndigheder eller vi politisk har evnen til at arbejde så hurtigt. For det seneste politiforlig blev knap kun lige indgået inden folketingsvalgets afholdelse tilbage i marts måned, og som det er med alt mulig andet, må ministerierne og myndighederne jo ikke arbejde, mens der er valg eller for den sags skyld regeringsforhandlinger. Jeg føler mig helt tryk ved, at der selvfølgelig bliver arbejdet målrettet på projektering og etablering af en ny politistation, men som med alt andet byggeri har jeg også forventningen, at det vil tage tid.

Kl. 11:22

Den fg. formand (Mikkel Dencker):

Tak, minister. Så er det hr. Qarsoq Høegh-Dam fra Naleraq for den anden korte bemærkning. Værsgo.

Kl. 11:22

Qarsoq Høegh-Dam (N):

Men der er ikke sat nogen konkret dato på endnu, så vidt jeg forstår. Men der er i hvert fald kommet mange ting, man har forpligtet sig til. Er ministeren meget tryk ved, at regeringsgrundlaget, især om Grønland, vil afspejle finansloven? Det vil sige, at man har påtaget sig noget andet. Det vil sige, at det skal være i den her igangværende valgperiode, at samtlige ansvarsområder lever op til standarden,

heriblandt luftkontrolcentral og meget andet, som er danske ansvarsområder. Er ministeren betrygget ved, at det kommer i mål?

Kl. 11:23

Den fg. formand (Mikkel Dencker):

Tak til spørgeren. Jeg giver ordet videre til finansministeren for at svare.

Kl. 11:23

Finansministeren (Peter Hummelgaard):

Men som vi også har skrevet i grundlaget for dannelsen af denne regering og i øvrigt også i de samtaler, vi haft både med hr. Qarsoq Høegh-Dam, men jo også med fru Naaja H. Nathanielsen, er vi meget, meget bevidste om, at vi har et ansvar for, at det i de områder, hvor Danmark har myndighedsansvaret, skal leve op til de samme standarder, som det overhovedet er muligt, som er gældende i Danmark. Det er en stor opgave, og vi gør, hvad vi kan skridt for skridt, men det er vi meget, meget bevidste om.

Kl. 11:23

Den fg. formand (Mikkel Dencker):

Tak til ministeren. Næste spørger er fru Emilie Schytte, uden for grupperne. Værsgo.

Kl. 11:23

Emilie Schytte (UFG):

Mange tak, formand, og tak for en god tale. Det er jo flotte ord. Beskæftigelsesministeren har skrevet til mig, at det skal være nemmere at trappe ud af et hårdt, langt arbejdsliv, men med den her finanslov bliver det sværere at få seniorpension. Fremover skal man vurderes ud fra alle typer jobs og ikke kun det arbejde, man reelt har haft. Det skal spare omkring 800 mio. kr., og pengene skal findes hos mennesker, der er slidt ned. Hvor mange flere forventer regeringen får afslag, og hvordan hænger det sammen med regeringens eget løfte? Tak.

Kl. 11:24

Den fg. formand (Mikkel Dencker):

Tak til spørgeren. Finansministeren.

Kl. 11:24

Finansministeren (Peter Hummelgaard):

Jeg tror som det første, det er vigtigt at sige, at der jo ikke er nogen eksisterende seniorpensionister, der får forringet deres vilkår, hverken i beløbsstørrelse eller i varighed af muligheden for at bruge seniorpensionen. Det, vi har lagt op til, er fremadrettet en styrket målretning af, hvem der har adgang til ordningen, og det skyldes jo bl.a., at vi i fællesskab har vurderet, at man godt kan diskutere, om folk ikke kan blive prøvet i forhold til andre typer job end det job, de kom fra. Derudover gør vi præcis også det, som beskæftigelsesministeren skriver i sit brev til ordføreren, nemlig at vi styrker retten til tidlig pension, som jo er en ordning for dem, der har haft et langt og ofte hårdt arbejdsliv. Man skal være startet på arbejdsmarkedet som 16-, 17- eller 18-årig og have arbejdet mere eller mindre uafbrudt i næsten et halvt århundrede for at få adgang til den ordning, og det her vil give, præcis som beskæftigelsesministeren skriver, en styrket ret til at trappe ud af arbejdsmarkedet efter et langt og hårdt arbejdsliv.

Kl. 11:25

Den fg. formand (Mikkel Dencker):

Så er det fru Emilie Schytte for den anden korte bemærkning.

Kl. 11:25

Kl. 11:29

Emilie Schytte (UFG):

Tak. Bare lige for at være lidt mere konkret vil jeg spørge: Hvor længe skal en nedslidt borger så fremover vente på en afklaring nu, hvor han eller hun skal prøves i alle typer jobs?

Kl. 11:26

Kl. 11:29

Den fg. formand (Mikkel Dencker):

Så er vi klar til ministeren.

Kl. 11:26

Finansministeren (Peter Hummelgaard):

Der er ikke nu med det her forslag truffet beslutning om sagsbehandlingsens varighed eller lignende, hvis det er det, fru Emilie Schytte spørger ind til. Det må bero på diskussioner med selvfølgelig også de partier, som i dag udgør forligskredsen bag seniorpensionen.

Kl. 11:26

Den fg. formand (Mikkel Dencker):

Den næste spørger i rækken er hr. Jacob Harris, uden for grupperne. Værsgo.

Kl. 11:26

Jacob Harris (UFG):

Ministeren fik holdt en god tale og fik også nævnt, at det går godt i Danmark, og at staten er rig, og det er jeg faktisk enig med ministeren i. Mit spørgsmål går på, at borgerne jo ikke er rige, og jeg hørte, at ministeren nævnte, at en høj løn er 29.000 kr. I de her vanskelige tider, hvor, som ministeren og regeringen også nævner, russerne kommer – at man ikke kan dokumentere, at russerne kommer, er så en anden snak – hvorfor er det så svært i en finanslov at give de her penge tilbage til danskerne? Ville det ikke bare være nemmere, hvis man simpelt hen hævede bundfradraget for alle, i stedet for at man skal køre den her socialistiske tankegang om, at man skal detailstyre og man skal kontrollere og styre, hvad borgerne bruger deres penge på? Hvis vi hæver bundfradraget, får alle danskere mere mellem hænderne, også i en svær tid, og også hvis russerne kommer, som ministeren siger. At have penge mellem hænderne er jo også et forsvar i dagligdagen.

Kl. 11:27

Den fg. formand (Mikkel Dencker):

Så giver jeg ordet videre til justitsministeren. Værsgo.

Kl. 11:27

Finansministeren (Peter Hummelgaard):

Jeg vil gerne lige starte med at korrigere noget. Nu har jeg hørt, at der er flere ordførere, der siger det. Jeg er med på, at det sikkert ikke gør en verden til forskel, for jeg kender jo godt spillet. Men jeg mener ikke, at man på nogen meningsfuld måde kan sige, at en månedsløn på 29.000 kr. er en høj løn. Det citat, der flittigt er blevet brugt og misbrugt, relaterer sig til, at jeg siger, at den grænse, vi har sat for, hvornår man ikke længere skal kunne modtage su for hjemmeboende, følger den eksisterende aftrapningsgrænse, som så for et par år er en højere løn end, hvad gennemsnitshusstandsindkomsten er i Danmark. Jeg er med på, at citatet nok stadig væk vil blive brugt og misbrugt, men nu er det bare sagt tydeligt her fra Folketingets talerstol.

Vi gør jo præcis meget af det, som hr. Jacob Harris efterspørger. Altså, det er ikke et udtryk for detailstyring af danskernes økonomi, at vi vil sænke eller helt fjerne momsen på fødevarer. Tværtimod er det at sørge for, at det, som danskerne bruger flest penge på, afhængigt af hvilken indkomst man har, i deres husholdningsbudget, er fødevarer. Dem vil vi gerne gøre billigere, fordi vi synes det er meningsfuldt at gøre dem billigere.

Den fg. formand (Mikkel Dencker):

Tak til ministeren. Så har hr. Jacob Harris bedt om ordet for den anden korte bemærkning. Vi venter lige et øjeblik, indtil tolkene har meldt klar. Værsgo, hr. Jacob Harris.

Jacob Harris (UFG):

Erkender ministeren ikke, at det er en styrkelse af borgerne, at de får flere penge mellem hænderne? Og hvis vi er i så svære tider, som ministeren og regeringen gør det til, så burde borgerne beskyttes og ikke kun de borgere, som normalvis sætter kryds ved socialisterne, men altså også de borgere, som lever og betaler skat i landet. En stat må aldrig nogen sinde kun leve af sine borgere, og det mener jeg faktisk at den danske stat gør. Jeg mener, at når man har hævet det her loft i statsbudgettet med over 40 mia. kr., er det 40 mia. kr., som borgerne betaler for meget i skat, og som man jo bare kunne give tilbage.

Kl. 11:29

Den fg. formand (Mikkel Dencker):

Tak til spørgeren. Så er det finansministeren for at svare. Værsgo.

Kl. 11:29

Finansministeren (Peter Hummelgaard):

Sådan tror jeg ikke at man meningsfuldt kan gøre det op, men jeg er grundlæggende enig med hr. Jacob Harris i, at både i Folketingssalen i dag, men også når vi fremlægger Økonomisk Redegørelse, og når Nationalbanken udkommer med vækstprognoser og lignende, skal vi huske, at ja, vi har en god økonomi i Danmark, at ja, når man ser på det bredt set ud fra en gennemsnitsbetragtning klarer de danske husholdninger og familier sig rigtig godt og bedre, men at det ikke alle, der mærker det. Der er en stor forskel, der handler om social ulighed og om geografisk ulighed, og det skal vi have øje for, og det er det, vi gør med de tiltag, vi har lagt op til regeringsgrundlaget, og som vi også tager hul på i det her finanslovsforslag. Det er nemlig, at alle i højere grad kommer til at mærke, at det går godt i Danmark.

Kl. 11:30

Den fg. formand (Mikkel Dencker):

Tak til finansministeren. Så er der ikke flere spillere tilbage, så finansministeren kan forlade talerstolen. Tak, minister.

Så går vi videre til anden runde, og der har meldt sig to talere. Den første er fru Emilie Schytte, uden for grupperne. Jeg kan forstå, at det er debuten på talerstolen, så velkommen heroppe.

Kl. 11:31

(Privatist)

Emilie Schytte (UFG):

Tak for ordet. Det er en ære for mig at stå her på Folketingets talerstol og holde min jomfrutale, som så mange har gjort det så udmærket før mig. Herinde står vi sammen om Danmark, selv om vi kan være lidt uenige om løsningerne. Vi lytter, og vi samarbejder. Derfor vil jeg gerne bruge min tale på noget, der betyder meget for mig: tilliden mellem borgerne og demokratiet.

Vi er 179 folkevalgte, men det er borgerne, der har givet os deres tillid, og det er i sidste ende altid dem, det handler om. Men der er sket noget. Tilliden til os herinde i Folketinget er faldet støt, og vi ligger nu i bunden af troværdighedsskalaen. Det samme gælder for dele af forvaltningen og for en række offentligt ejede selskaber. Det er, som om borgerne og systemet er på vej i hver sin retning.

Jeg tror, de fleste herinde er enige om, at der er plads til forbedring, og jeg vil gerne tage min del af ansvaret. Men løsningen er ikke flere gaver og mere støj, heller ikke i en finanslov, hvor borgerne

jo godt ved, at det er os herinde, der har brændt det økonomiske råderum af og nu opfinder argumenter for at kradse pengene ind igen.

Børn, elbiler og ældre – alle skal mærke sparekniven og pludselig kaldes rige eller forkælede. Men hvor er politikernes eget ansvar? Det hele kører på autopilot, og det er tydeligt, at borgerne er ved at få nok. Der er en voksende distance mellem borgerne og systemet. Danskerne bliver reduceret til skattebetalere og vælgere. De omtales som kunder, klienter og brugere, og centrale opgaver, som borgerne har betroet det offentlige, omdøbes pludselig til en service. Men borgerne ved godt, når de bliver talt ned til. De bemærker det, når § 20-spørgsmål bliver besvaret kortfattet eller med ligegyldige juridiske henvisninger, uden at man forholder sig til selve problemet. De ser, hvor få borgerforslag der reelt bliver til noget, og de ser den mangel på respekt, det er, når regeringen med ord lover at gøre det lettere at træde ud af et hårdt arbejdsliv, men samtidig med lovforslag gør det sværere at få seniorpension.

Borgerne savner en større respekt fra os og systemet. De skal ikke være jaget vildt, og de mødes alt for ofte af nultolerance, korte tidsfrister og enorme bøder for selv de mindste forseelser. Selv børn under 16 år kan få skæld ud og en kontrolafgift på op til 500 kr. ved selv den mindste fejl i den kollektive trafik, og ministeren vil ikke så meget som se på problemet.

Vi har et særligt ansvar for at behandle borgerne ordentligt, for staten er den stærke part. Den har tiden, juristerne, systemet og ressourcerne på sin side, og det kræver tilbageholdenhed og konduite. Borgerne har aldrig bedt det offentlige om at opdrage eller mistænkeliggøre dem, og de har heller ikke givet forvaltningen magt til at lave lovliggende regler. Den magt har Folketinget, og den må vi tage tilbage.

Skatteopkrævning er fundamentet for et velfungerende samfund, men to ud af tre danskere har mistet tilliden til Skatteforvaltningen. Så hvad skal der til, før regeringen stopper med lappeløsninger og tavshed og i stedet får ryddet op i hele skattevæsenet, så det er til at forstå, og så borgerne bliver behandlet ordentligt? Vi kan også inddrage borgerne mere. De har meget at byde på, også i en finanslov.

Reglerne for frivillighed er i dag alt for nidkære. Lad os give frivillige en ordentlig godtgørelse og fleksible vilkår, for vi har ikke råd til et omfattende professionelt forsvar, beredskab og social indsats. Så lad os udvide hjemmeværnets opgaver og få flere frivillige brandmænd, politihjælpere, ambulanceredde og sociale arbejdere, så vi står sammen om at værne om Danmark. Danmark er et af verdens ældste og mest stabile repræsentative demokratier. Lad os arbejde sammen for at bevare det. Tak for ordet.

Kl. 11:36

Den fg. formand (Mikkel Dencker):

Tak. Det var en meget præcis udnyttelse af taletiden. Jeg beder ordføreren om at blive på talerstolen, for der har meldt sig en enkelt spørger, og det er hr. Jacob Harris, uden for grupperne. Værsgo.

Kl. 11:36

Jacob Harris (UFG):

Tak for talen, og tillykke med debuten. Ordføreren får nævnt en masse ting i sin tale, som er et problem i Danmark, og jeg sidder egentlig med den løsning, at det kunne være en forvaltningsdomstol, der var behov for i forhold til borgerne. Men ordføreren har ikke stemt for en undersøgelse af muligheden for en forvaltningsdomstol, så hvad foreslår ordføreren så, hvis det ikke skal være en forvaltningsdomstol?

Jeg kan også forstå, at under L 13 stemte ordføreren for mere magt til staten. Man skal altså kunne fratage virksomhedsejere deres virksomheder, hvis de ud fra en politisk beslutning bliver sat på europæisk sanktionsliste nede i EU. Så her giver man altså mere

magt til staten og mindre magt til borgerne og virksomhedsejerne. Hvordan skal vi løse det?

Kl. 11:37

Den fg. formand (Mikkel Dencker):

Ordføreren.

Kl. 11:37

Emilie Schytte (UFG):

Tak, og tak for spørgsmålet, hr. Jacob Harris. I forhold til det med forvaltningsdomstolen er der et samarbejde, der allerede er blevet sat i gang på tværs af partierne uden om regeringen, og som i hvert fald Alternativet har lagt et stort arbejde i. Så forvaltningsdomstolen er godt på vej, og det føler jeg mig helt tryk ved, for der er vi sådan set helt enige om, at det er et skridt i den rigtige retning, at borgerne har et sted at gå hen, når systemet går for langt. Så sent som i går trådte jeg lidt ud af debatten her om finansloven for at mødes med Ove Andersen, overlæge på Hvidovre Hospital, der har fået en regning fra skat på 347.000 kr., som han skal betale inden for et år. Det er penge, han ikke har eller nogen sinde har haft.

Jeg kan se, at min taletid er ved at være gået. Det er jo første gang, jeg står heroppe, så jeg skal lære at svare kortere.

Kl. 11:38

Den fg. formand (Mikkel Dencker):

Det er så fint. Tak til ordføreren. Der er en enkelt kort bemærkning mere fra hr. Jacob Harris. Værsgo.

Kl. 11:38

Jacob Harris (UFG):

Jamen så vil jeg give ordføreren chancen igen, for der blev ikke rigtig svaret på det, jeg spurgte om. Hvorfor stemte ordføreren for mere magt til staten og mindre til borgerne? Hvorfor skal man kunne fratage folk deres virksomheder, ved at de bliver sat på en sanktionsliste i EU? Det er jo ikke noget, de er dømt for. Det er en politisk beslutning. Og ville ordføreren gå ind for en forvaltningsdomstol? Ordføreren har jo ikke stemt for, at vi skal undersøge det, og man kan vel ikke bare sige: Den tager Alternativet? Hvad vil ordføreren gøre med sit mandat?

Kl. 11:39

Den fg. formand (Mikkel Dencker):

Tak til hr. Jacob Harris. Så er det ordføreren.

Kl. 11:39

Emilie Schytte (UFG):

Mange tak. Vi har herinde stemt om at udarbejde reglerne for, hvordan en forvaltningsdomstol se ud, og det stemte jeg netop for, for som jeg også sagde før, er vi helt enige om det.

I forhold til L 13 er der nogle tekniske detaljer og en masse konkrete overvejelser, der gør, at det ikke kan stilles så polemisk op, som hr. Jacob Harris gør. Det er ikke et spørgsmål om, at man skal straffes for noget, man ikke er dømt for. Selvfølgelig er det ikke det. Så der er en masse konkrete detaljer i forslaget, som jeg meget gerne vil gennemgå.

Kl. 11:39

Den fg. formand (Mikkel Dencker):

Tak til ordføreren. Der er ikke flere spørgsmål, så ordføreren kan forlade talerstolen, og den næste taler er fru Cecilie Liv Hansen, uden for grupperne.

Kl. 11:40

(Privatist)

Cecilie Liv Hansen (UFG):

Tak for det. En finanslov handler om tal, mange tal. Men først og fremmest handler den om mennesker og deres muligheder, deres frihed og den hverdag, de skal have til at hænge sammen. Derfor vil jeg gerne begynde med det positive og rose regeringen for at prioritere skattelettelser på arbejde og erhvervsliv. Det gælder lettelse i selskabsskatten og ændringerne i mellem- og toptopskatten, som giver flere mulighed for at beholde en større del af deres egen indkomst. Det er kloge skridt i retning af et samfund, hvor det bedre kan betale sig at tænke nyt, tage ansvar og skabe arbejdspladser.

Særlig vores mange små og mellemstore virksomheder, som er rygraden i dansk økonomi, har brug for gode, stabile og forudsigelige rammer. Men jeg ville ønske, at regeringen var en tand mere modig, for når danskernes købekraft er under pres, bør vi prioritere yderligere, reelle og enkle skattelettelser frem for samtidig at indføre komplicerede modeller som differentieret moms. Det lyder måske godt i medierne med et løfte om billigere madvarer, men i virkeligheden risikerer det at blive et dyrt bureaukratisk bøvl med begrænset effekt.

Et princip er for mig afgørende: Skattesystemet skal være enkelt at forstå, og lettelse skal kunne mærkes direkte i den almindelige families økonomi. Samtidig skal vi holde øje med de skatter og afgifter, der sniger sig ind ad bagdøren, for en lettelse et sted hjælper ikke meget, når en byrde blot dukker op et andet sted i form af nye skatter og afgifter i forhold til hverdagens mange nødvendigheder. Det hænger uløseligt sammen med den måde, vi driver vores offentlige sektor på.

Vi skal have en velfungerende offentlig sektor med dygtige medarbejdere, og dem er der mange af, nok endda lidt for mange. Derfor skal vi også turde tage opgøret med unødvendige administrative lag, kontrolsystemer og dobbeltarbejde. Det handler ikke om at skære ned på de såkaldt varme hænder, tværtimod. Det handler om, at sygeplejersken, pædagogen eller læreren skal bruge deres tid sammen med børnene, borgerne og patienterne og ikke foran en skærm med dokumentation og skemaer. Det fortjener borgerne i vores samfund, og det fortjener vores børn.

Apropos børn og unge er man ikke dårligt stillet som studerende i Danmark, men jeg er bekymret for de konsekvenser, de varslede su-forringelser får. For kun cirka halvdelen siden var jeg blot studerende selv. Her havde jeg og øvrige studerende 70 su-klip frem for 58, hvilket gav plads til at skifte uddannelse undervejs, og uanset forældrenes indkomst, og om man var udeboende eller hjemmeboende, fik man su. Efter en videregående uddannelse kunne man få dimittenddagpenge, sågar uden kravet om beskæftigelse ved siden af et i forvejen fuldtidsstudie, og inden man eventuelt begyndte på gymnasiet, havde man mulighed for at tage en 10. klasse, hvis behovet skulle være der. De tiltag kommer for nuværende og fremtidige unge til at være fortid.

Nok skal vores uddannelsessystem opmuntre til fremdrift, men det skal have plads til, at man kan blive klogere og fordybe sig uden bekymringer om økonomien i dagligdagen. Hvis ikke den i forvejen stigende mistrivsel og de nyeste tal fra PISA-undersøgelsen skaber tilstrækkeligt grundlag for, at de selv samme politikere får øjnene op, så ved jeg simpelt hen ikke, hvad der skal til. Men jeg tvivler på, at svaret er at skubbe de unge mennesker endnu hurtigere ud til samlebåndet.

Som en del af regeringens forslag fremgår også en såkaldt gratis kollektiv transport for unge under 22 år, og nok lyder det prangende og bekvemt med gratis billetter, når man sidder på Christiansborg og bor i hovedstadsområdet, men når man bor i Kolding, er der ikke nogen metro og ikke nogen letbane, og busserne kører altså ikke hvert andet minut, som vi kender det herfra. I Sønderjylland,

herunder Aabenraa, hvor jeg er vokset op, hjælper en gratis busbillet heller ikke, hvis bussen ikke engang kører. En gratis billet i hånden har derfor ingen værdi, hvis der ikke holder en bus ved stoppestedet. Så er det virkelig der, vi bør lægge indsatsen? Det mener jeg ikke.

Til sidst vil jeg fremhæve et område, som ligger mig meget på sinde: fertilitetsbehandling. Jeg glæder mig over, at regeringsgrundlaget lægger op til at øge adgangen til at indføre en egentlig behandlingsgaranti. For de mennesker, der kæmper med ufrivillig barnløshed, handler det ikke om sundhedsbudgetter og ventelister. Det handler om et af livets største ønsker, nemlig at stifte en familie. Men min bekymring er, om ambitionerne følges op af tilstrækkelige midler.

I finanslovsforslaget er der afsat 200 mio. kr. til en samlet ramme, der både skal dække fertilitetsbehandling, kvindesygdomme, glukosemalere og andre initiativer. Det er vigtige formål alle sammen, men når en pulje smøres ud på så mange områder, risikerer vi blot ikke at indfri nogen af dem, og en behandlingsgaranti må ikke kun eksistere på papiret. Den skal også kunne fjerne ventelisterne i virkeligheden, for hver en dag på en venteliste er en dag i venteposition. Det er en venteposition, der potentielt forringer chancerne yderligere. Derfor vil jeg opfordre regeringen til at præcisere fordelingen og konkret vise os, hvordan midlerne skal omsættes til handling hurtigst muligt.

Denne tale udspringer af et fælles ønske, som jeg deler med min folketingskollega Jacob Harris, idet vi deler visionen om et Danmark, hvor det kan betale sig at arbejde og drive virksomhed, hvor man møder borgerne med tillid og respekt, og hvor visioner bliver til konkrete løsninger. For os handler det ikke om at bruge flest penge eller vedtage flest regler, tværtimod, men om at prioritere rigtigt. Borgerne har nemlig ikke brug for en stat, der kontrollerer og blander sig unødigt i den enkeltes hverdag fra Christiansborg. De har brug for en stat, der støtter og hjælper. Tak for ordet.

Kl. 11:45

Den fg. formand (Mikkel Dencker):

Så er taletiden gået, plus det ekstra, så tak til fru Cecilie Liv Hansen. Der har ikke meldt sig nogen spørgere, så ordføreren kan gå ned fra talerstolen.

Jeg kan sige, at der heller ikke er flere, der har bedt om ordet, og da det er tilfældet, er forhandlingen sluttet.

Jeg foreslår, at lovforslaget her henvises til Finansudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg dette som vedtaget.

Det er vedtaget.

Det næste punkt på dagsordenen er:

2) 1. behandling af lovforslag nr. L 74:

Forslag til lov om fastsættelse af udgiftslofter for stat, kommuner og regioner for finansåret 2030.

Af finansministeren (Peter Hummelgaard).

(Fremsættelse 09.10.2026).

Sammen med dette punkt foretages:

3) 1. behandling af lovforslag nr. L 75:

Forslag til lov om ændring af lov om fastsættelse af udgiftslofter for stat, kommuner og regioner for finansåret 2026, lov om fastsættelse af udgiftslofter for stat, kommuner og regioner for finansåret 2027, lov om fastsættelse af udgiftslofter for stat, kommuner og regioner for finansåret 2028 og lov om fastsættelse af udgiftslofter for stat, kommuner og regioner for finansåret 2029. (Forhøjelse af de planlagte udgiftsrammer som følge af

»DK2035 – Et stærkt Danmark i en usikker verden«, forslag til finanslov for 2027 m.v.).

Af finansministeren (Peter Hummelgaard).
(Fremsættelse 09.10.2026).

Kl. 11:46

Forhandling**Den fg. formand (Mikkel Dencker):**

Forhandlingen er åbnet, og der er ikke nogen, som har bedt om ordet.

Så er forhandlingen sluttet.

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til Finansudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg dette som vedtaget.

Det er vedtaget.

Det fører mig frem til, at jeg hermed skal udsætte mødet frem til kl. 13.00.

Mødet er udsat. (Kl. 11:47).

Meddelelser fra formanden**Formanden (Henrik Frandsen):**

Mødet er genoptaget.

I dag bliver der fremsat følgende forslag:

Michael Nedersøe (DF) m.fl.:

Beslutningsforslag nr. B 23 (Forslag til folketingsbeslutning om ændring af frakendelsesmæssige sanktionsregler for udrykningskøretøjer).

Lise Bertelsen (KF) m.fl.:

Beslutningsforslag nr. B 31 (Forslag til folketingsbeslutning om at bevare 10. klasse).

Naaja H. Nathanielsen (IA) og Qarsoq Høegh-Dam (N):

Beslutningsforslag nr. B 32 (Forslag til folketingsbeslutning om at indføre regler for narkotikakørsel i Grønland).

Katrine Daugaard (LA) m.fl.:

Beslutningsforslag nr. B 33 (Forslag til folketingsbeslutning om at ændre lov om socialt frikort, så ordningen udvides til at omfatte nye fleksible arbejdsformer og målgruppen tydeliggøres) og

Beslutningsforslag nr. B 34 (Forslag til folketingsbeslutning om at sikre personbåren støtte og sammenhængende handicapindsatser på tværs af sektorer og kommunegrænser).

Forslagene kan findes på www.folketingstidende.dk.

Det næste punkt på dagsordenen er:

4) Spørgsmål om meddelelse af orlov til og indkaldelse af stedfortræder for medlem af Folketinget Sinem Dybvad Demir (EL).

Kl. 13:01

Formanden (Henrik Frandsen):

Sinem Dybvad Demir (EL) har søgt om orlov fra den 20. oktober 2026, jævnfør forretningsordenens § 41, stk. 4.

Hvis ingen gør indsigelse, vil jeg betragte orloven som vedtaget, og stedfortræderen indkaldes som midlertidigt medlem.

Det er vedtaget.

Det næste punkt på dagsordenen er:

5) Indstilling fra Udvalget for Forretningsordenen: Godkendelse af stedfortræder som midlertidigt medlem af Folketinget for Sinem Dybvad Demir (EL).

Kl. 13:01

Formanden (Henrik Frandsen):

Fra Udvalget for Forretningsordenen har jeg modtaget indstilling om, at 1. stedfortræder for Enhedslisten i Nordsjællands storkreds, Christoffer Emil Jexen, godkendes som midlertidigt medlem af Folketinget fra og med den 20. oktober 2026 i anledning af Sinem Dybvad Demirs orlov.

Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som godkendt.

Det er godkendt.

Det næste punkt på dagsordenen er:

6) Spørgsmål om fremme af forespørgsel nr. F 1: Forespørgsel til statsministeren og skatte- og vækstministeren om de stigende priser på benzin og diesel.

Af Hans Kristian Skibby (DD) og Dennis Flydtkjær (DD).
(Anmeldelse 08.10.2026).

Sammen med dette punkt foretages:

7) Spørgsmål om fremme af forespørgsel nr. F 2: Forespørgsel til forsknings-, uddannelses- og digitaliseringsministeren om aktivisme i humanistiske og samfundsvidenskabelige forskningsmiljøer.

Af Joachim Riis (LA) m.fl.
(Anmeldelse 08.10.2026).

Kl. 13:02

Formanden (Henrik Frandsen):

Hvis ingen gør indsigelse mod, at forespørgslerne stilles, betragter jeg Tingets samtykke som givet.

Det er givet.

Det næste punkt på dagsordenen er:

8) 1. behandling af lovforslag nr. L 16:

Forslag til lov om ændring af taxiloven. (Forlængelse af gyldighedsperioden for tilladelser til sygetransport).

Af by-, land- og transportministeren (Signe Munk).
(Fremsættelse 07.10.2026).

Kl. 13:02

Forhandling

Formanden (Henrik Frandsen):

Forhandlingen er åbnet. Den første, der får ordet, er hr. Bjørn Brandenburg, Socialdemokratiet.

Kl. 13:03

(Ordfører)

Bjørn Brandenburg (S):

Tak for ordet, formand. Med det her lovforslag sikrer vi, at den private sygetransport kan fortsætte uden afbrydelser. En lang række tilladelser udløber ved årsskiftet, og derfor foreslår vi med det her lovforslag at forlænge dem frem til udgangen af 2027. Det giver ro for både borgere og virksomheder, mens vi arbejder på at finde en permanent løsning. Det er en enkel og fornuftig løsning, som vi i Socialdemokratiet selvfølgelig bakker op om. Tak for det.

Kl. 13:03

Formanden (Henrik Frandsen):

Der er ingen korte bemærkninger. Vi siger tak til ordføreren. Næste ordfører i rækken er fru Vivi Nør Jacobsen fra Socialistisk Folkeparti. Værsgo.

Kl. 13:03

(Ordfører)

Vivi Nør Jacobsen (SF):

Tak for ordet. Det her forslag handler om taxalovgivningen, men det handler også om at skabe tryghed – tryghed for de mange mennesker, der har brug for hjælp til transport til og fra behandling hos deres læge, kiropraktor eller tandlæge. Derfor er det vigtigt, at vi sikrer rammerne for sygetransporten, så borgerne kan komme godt til og fra deres behandling. Med forslaget forlænger vi gyldighedsperioden for de tilladelser til sygetransport, der ellers udløber her i andet halvår af 2026 eller i løbet af 2027, så de løber frem til udgangen af 2027. Og ja, det er måske et af de mindst omfattende lovforslag, vi kommer til at behandle i den her samling, men det er et forslag, der har ganske stor betydning for dem, det gavner: de syge og andre med behov for at komme frem til behandling. I SF mener vi, det er afgørende, at alle har adgang til den nødvendige behandling, uanset hvor de bor, og hvilke muligheder de har for at komme frem. SF kan derfor bakke op om lovforslaget. Tak.

Kl. 13:05

Formanden (Henrik Frandsen):

Der er ingen korte bemærkninger, så vi siger tak til ordføreren og giver ordet videre til hr. Peter Juel-Jensen, Venstre. Værsgo.

Kl. 13:05

(Ordfører)

Peter Juel-Jensen (V):

Tak for det, formand. Lovforslaget forlænger de eksisterende tilladelser til sygetransport for private til og med den 31. december 2027, og formålet er at give de virksomheder, der kører sygetransport i dag, mulighed for at fortsætte et år mere uden at skulle omstille sig til almindelig taxakørsel og derved bevare udbuddet, indtil der findes en varig løsning. Det er en rimelig overgangsordning, og derfor kan Venstre støtte forslaget.

Men, kære venner, det her er anden gang, at vi forlænger gyldighedsperioden for tilladelser til sygetransport, blot i min tid. I bund og grund er det, der udestår, en samlet evaluering af hele taxilovgivningen, og det vil vi fra Venstres side have fokus på i forbindelse med udvalgsbehandlingen. Tak.

Kl. 13:06

Formanden (Henrik Frandsen):

Der er ingen korte bemærkninger, så vi siger tak til ordføreren og giver ordet videre til hr. Michael Nedersøe, Dansk Folkeparti.

Kl. 13:06

(Ordfører)

Michael Nedersøe (DF):

Tak, formand. Dansk Folkeparti støtter lovforslaget om forlængelse af de eksisterende sygetransporttilladelser med et år, som forslaget lægger op til. Det giver ganske enkelt god mening at forlænge sygetransporttilladelserne, så de borgere, der har en privat abonnementsordning på sygetransport, fortsat kan komme til behandling med de virksomheder, som udfører opgaven, uden at de bliver kastet ud i unødigt usikkerhed.

Men lad mig slå én ting fast: Det er en midlertidig løsning, som vi behandler i dag. Det er anden gang, at vi forlænger gyldighedsperioden for sygetransporttilladelser, og på et tidspunkt må vi spørge os selv, om ikke det er på tide at få løst problemet permanent i stedet for hele tiden at skubbe det et år foran os.

I Dansk Folkeparti mener vi, at vi bør se på, om ikke den særlige tilladelse for sygetransport igen skal tilbage under taxiloven. Da taxiloven blev ændret i 2018, forsvandt den særlige mulighed for at drive sygetransport som selvstændig tillægstype, og tilladelserne har været underlagt en årgrænseordning og nu to forlængelser af gyldighedsperioden. Derfor vil vi også opfordre transportministeren til allerede nu at igangsætte arbejdet for en permanent løsning, så vi kan få afklaret, hvordan sygetransporterne fremadrettet kan forankres på en holdbar måde i lovgivningen. Ved samme lejlighed kan vi også se, om man skulle se på, om der skulle ske en evaluering af taxiloven i sin helhed.

Med denne bemærkning kan Dansk Folkeparti godt støtte lovforslaget.

Kl. 13:07

Formanden (Henrik Frandsen):

Der er ingen korte bemærkninger, så vi siger tak til ordføreren og giver ordet videre til hr. Jens Meilvang, Liberal Alliance. Værsgo.

Kl. 13:08

(Ordfører)

Jens Meilvang (LA):

Tak, formand. Tak for ordet. Jeg kan sige, at Liberal Alliance også støtter lovforslaget om at forlænge de eksisterende tilladelser til privat sygetransport til udgangen af 2027. Det er en fornuftig løsning, som giver virksomheder mulighed for at fortsætte deres arbejde og sikre, at borgere fortsat kan komme frem og tilbage fra behandling. Private virksomheder spiller en vigtig rolle i sygetransporten. De skal have klare og ordentlige betingelser for at løse den opgave. Derfor bakker vi op om forlængelsen og opfordrer til, at der i god tid, inden den her aftale udløber, skabes klarhed over rammerne efterfølgende. Tak for ordet.

Kl. 13:08

Formanden (Henrik Frandsen):

Der er ingen korte bemærkninger, så vi siger tak til ordføreren. Jeg kan se, at ordføreren for Moderaterne ikke er til stede i salen, så vi går videre til hr. Christoffer Emil Jexen, Enhedslisten – jeg er

sprunget en tak for langt frem; jeg beklager meget. Det er fru Mai Mercado, Det Konservative Folkeparti.

Kl. 13:12

Kl. 13:09

Formanden (Henrik Frandsen):
Ordføreren.

Kl. 13:12

(Ordfører)

Mai Mercado (KF):

Ja, jeg synes da ærlig talt, at Enhedslisten var blevet mindre end Det Konservative Folkeparti, så derfor overraskede det mig lige. Men tusind tak for ordet, hr. formand. Det, vi står med i dag, er et lovforslag, som forlænger gyldighedsperioden for tilladelser til privat sygetransport i 18 måneder. Og der er altså ikke tale om nye tilladelser, men tidligere udstedte tilladelser, og hvis gyldighedsperioden ikke forlænges yderligere, vil de allerede udstedte tilladelser udløbe.

Taxiloven, som er fra 2018, mangler vi stadig væk en evaluering af, og nu nævnte Venstre lige i sin tale, at det jo er et lovforslag, vi har behandlet før. Men i sidste periode, da jeg også var transportordfører, havde jeg en række drøftelser med den daværende transportminister om, hvornår vi kunne imødesee en genforhandling eller en ny forhandling af taxiloven, og jeg syntes egentlig, at jeg hele tiden blev varslet, at det kommer lige om lidt. Så det er jo sådan lidt spændende, om det *er* noget, som regeringen har på tapetet, altså at vi kommer til både at evaluere og også forhåbentlig lave en ny taxilov i fællesskab.

Hvis gyldighedsperioden her ikke bliver forlænget yderligere, vil de allerede udstedte tilladelser altså udløbe, og det er noget, som vil medføre øgede omkostninger og også skabe en usikkerhed om udbuddet af sygetransport for private. Derfor stemmer vi for lovforslaget, og det er af to årsager, nemlig at vi kan være med til at skabe ro om udbuddet af søtransport, og så er det også for at undgå en række øgede omkostninger for erhvervet. Med de ord kan Det Konservative Folkeparti støtte lovforslaget.

Kl. 13:10

Formanden (Henrik Frandsen):

Der er ingen korte bemærkninger, så vi siger tak til ordføreren og giver ordet videre til hr. Christoffer Emil Jexen, Enhedslisten.

Kl. 13:11

(Ordfører)

Christoffer Emil Jexen (EL):

Tak for ordet. Det er min første gang i salen her i dag, så derfor vil jeg gerne starte med at sige, at jeg ser rigtig meget frem til samarbejdet med jer ordførere og også mere bredt set, og det vil jeg også sige til ministeren; jeg glæder mig til samarbejdet. Vedrørende lovforslaget vil jeg bare gøre det ganske kort og spare jer for den store brandtale og sige, at vi i Enhedslisten kan stemme for lovforslaget, som jo er en forlængelse af gyldighedsperioden for tilladelser til sygetransport.

Kl. 13:11

Formanden (Henrik Frandsen):

Der er en enkelt kort bemærkning til fru Mai Mercado, Det Konservative Folkeparti.

Kl. 13:11

Mai Mercado (KF):

Når det er den første tale, og tillykke med det i øvrigt, synes jeg næsten, det fortjener at få et spørgsmål med på vejen. Så jeg vil egentlig bare spørge Enhedslisten om, om det er vigtigt for partiet Enhedslisten, at der kommer en evaluering af taxiloven, og om man også vil presse på over for ministeren. For det er jo noget, der er blevet lovet igennem flere år efterhånden, og hvor den taxilov, som er tilbage fra 2018, jo godt kunne trænge til en modernisering.

Christoffer Emil Jexen (EL):

Tak. Nu handler det her jo specifikt om sygetransporten, men jeg tænker, at vi i Enhedslisten er åbne over for at se, om der er noget, der kan gøres bedre. Så er det ikke sikkert, vi er enige om det, men vi er, tænker jeg, åbne over for at drøfte, om der kan ske forbedringer.

Kl. 13:12

Formanden (Henrik Frandsen):

Der er ikke flere, der har ønsket ordet for en kort bemærkning, så vi siger tak til ordføreren og går videre til den næste ordfører i rækken, hr. Hans Kristian Skibby, Danmarksdemokraterne.

Kl. 13:12

(Ordfører)

Hans Kristian Skibby (DD):

Tak. Det er jo lige ved, at traveturene op og ned til talerstolen tager længere tid end selve debatten om det her lovforslag. Så jeg vil anstrenge mig for alligevel at bruge lidt taletid, når jeg nu har muligheden for det og transportministeren er til et møde her i Folketinget.

Det er jo rigtigt, at det her lovforslag handler om sygetransportdelen af vores kollektive trafik og de muligheder, folk har for at få assistance, når de har kørselsbehov. Som andre ordførere har sagt, efterlyser Danmarksdemokraterne også, at der snart kommer gang i en fuld og endelig evaluering af hele det transporttilbud, som vi tilbyder i Danmark, og som mange steder opleves at være særdeles udfordret. Det er kommunale kørselstilbud. Det er taxa i almindelig praksis. Det er flekstaxa. Det er sygetransport. Det er hele måden, man får kørselstilladelsespraksis gennemført på. Så det vil vi anbefale transportministeren, når vi nu har lejligheden til at debattere kollektiv trafik, som det her jo også er en del af. Det er noget af det, der gør, at Danmark gerne skulle komme til at hænge bedre sammen, så folk kan bo alle steder i Danmark, uanset om det skulle ske, at de eksempelvis blev syge, og så de kan blive kørt til og fra behandling. Så vi anbefaler transportministeren at få sat gang i en fuld og endelig evaluering, og vi ønsker også, at vi får alt, der omhandler taxakørsel, ind i den samme undersøgelse. Tak for ordet.

Kl. 13:14

Formanden (Henrik Frandsen):

Der er ingen, der har indtegnet sig for korte bemærkninger. Så vi siger tak til ordføreren og går videre med den næste ordfører i rækken. Det er hr. Philip Vivet, Radikale Venstre. Værsgo.

Kl. 13:14

(Ordfører)

Philip Vivet (RV):

Tak for det. Det her forslag er i al sin enkelhed en praktisk og fornuftig forlængelse af de eksisterende tilladelser til sygetransport frem til udgangen af 2027. Det sikrer kontinuitet for de borgere, der benytter ordningen, og det giver de berørte virksomheder stabilitet i den overgangsperiode, der er i gang, så de undgår at skulle bruge unødige ressourcer på taxaudstyr, inden vi har de langsigtede rammer på plads, hvilket jeg også har en forventning om at vi så får.

Så på den baggrund støtter Radikale Venstre forslaget. Jeg skal også hilse fra Moderaterne og sige, at de også bakker op om lovforslaget.

Kl. 13:15

Formanden (Henrik Frandsen):

Der er ikke nogen, der har tegnet sig ind for korte bemærkninger, så vi siger tak til ordføreren. Næste ordfører i rækken er hr. Lars Boje Mathiesen, Borgernes Parti. Værsgo.

Kl. 13:15

(Ordfører)

Lars Boje Mathiesen (BP):

Taxaområdet er et område, som kommer til at gennemgå en kæmpe revolution de næste par år. Automatiserede biler er allerede begyndt at køre. Hvis man kigger over på en by som Austin i Texas i USA, så kører der nu Teslarobotaxaer rundt i stor stil, og de bliver udrullet rigtig kraftigt de næste par år. Det kommer også til fuldstændig at revolutionere taxabranchen, som vi kender den i Danmark. De kan konkurrere med en helt anden pris, end hvad taxaer, som har en levende taxachauffør bag rattet, kan. Så hele taxaområdet kommer til at gennemgå den største forandring her i de kommende år.

Det her er jo så en midlertidig forlængelse af noget sygetransport. Det kan vi sagtens støtte i Borgernes Parti. Og så er det jo lidt sjovt, at Venstre nu presser på for, at det ikke skal være midlertidigt længere. Jeg mindes, at det var Venstre, som havde transportministerposten i den seneste SMV-regering, og jeg mener faktisk, at Venstres transportminister sad i over 3 år og 5 måneder og havde ansvaret. Så hvis man nu synes, det jagede så meget med at komme i gang med en evaluering, har Venstre jo haft rig mulighed for, at deres minister kunne sætte det i gang. Men det kan vi så håbe at den næste minister tager fat på.

I hvert fald synes jeg, det er vigtigt, at man, når man skal lave den her evaluering af taxalovgivningen, begynder at kigge på, hvad det er for en fremtid, vi kigger ind i, med automatiserede taxaer. Der er en lang række taxachauffører, som kommer til at stå uden job om ganske få år, og hvad betyder det også for sygetransport og andre elementer? Så det ser jeg frem til at se på, når vi skal evaluere taxiloven.

Kl. 13:17

Formanden (Henrik Frandsen):

Der er ikke nogen, der har tegnet sig ind for en kort bemærkning. Vi siger tak til ordføreren og jeg ordet videre til by-, land- og transportministeren.

Kl. 13:17

By-, land- og transportministeren (Signe Munk):

Tak for ordet. Jeg skal gøre det kort på linje med ordførerne, der også har været heroppe og meget fint har redegjort for et kort og præcist lovforslag, som jo sådan set handler om at sørge for, at der er nogle tilladelser til privat sygetransport, som kan fortsætte med at være gyldige, men så ganske vist inden for en midlertidig periode. Det er jo så i den tid, som flere ordførere også har efterspurgt, at der skal arbejdes for en permanent løsning.

Årsagen til, at jeg synes, det er meningsfuldt at have fremsat det her lovforslag, er jo, at i fald vi ikke lavede den her midlertidige forlængelse, ville tilladelserne jo udløbe, og det ville betyde, at der var nogle borgere, der helt konkret stod uden et tilbud i forhold til privat sygetransport, men jo selvfølgelig også et erhvervsliv, som ville blive påført nogle omkostninger med et lidt kort aftræk til at handle på. Så det er baggrunden for lovforslaget. Jeg lytter mig til en bred opbakning, så tak for det.

Kl. 13:18

Formanden (Henrik Frandsen):

Der er ikke nogen, der har tegnet sig ind for korte bemærkninger, så vi siger tak til by-, land- og transportministeren.

Da der ikke er flere, der har bedt om ordet, er forhandlingen afsluttet.

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Transportudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg dette som vedtaget.

Det er vedtaget.

Det næste punkt på dagsordenen er:

9) 1. behandling af lovforslag nr. L 34:

Forslag til lov om ændring af lov om leje. (Digital kommunikation om særligt bebyrdende meddelelser).

Af børne-, ældre- og boligministeren (Jacob Mark).
(Fremsættelse 07.10.2026).

Kl. 13:18

Forhandling

Formanden (Henrik Frandsen):

Forhandlingen er åbnet, og den første ordfører, der har ordet, er fru Trine Bramsen, Socialdemokratiet.

Kl. 13:19

(Ordfører)

Trine Bramsen (S):

Tak for det. Vi lever i et samfund, hvor langt det meste af vores kommunikation efterhånden foregår digitalt. Det gælder også kommunikationen mellem lejere og udlejere. Men der er fortsat områder i lejeloven, hvor det er et krav, at meddelelser skal sendes med almindelig brevpost. Det ændrer vi med det her lovforslag, så det fremover bliver muligt at sende de såkaldte særligt bebyrdende meddelelser digitalt, og det gælder bl.a. meddelelser om opsigelse og ophævelse af lejemål. Det er en fornuftig modernisering af lejeloven, men det er også vigtigt, at vi samtidig sikrer, at digitaliseringen ikke sker på bekostning af lejernes rettigheder. For der er forskel på at modtage en almindelig besked fra sin udlejer om, at eksempelvis vandet lukkes for en kortere periode, og så at modtage en meddelelse, der kan betyde, at man mister sin bolig.

Derfor stiller vi krav om, at de særligt bebyrdende meddelelser skal sendes gennem en sikker digital leverandør, og vi sikrer samtidig, at udlejer kun kan sende den type af meddelelser på hverdage fra mandag kl. 8.00 til fredag kl. 16.00. Man skal nemlig ikke risikere at modtage en opsigelse af sit hjem juleaften eller i weekenden, hvor det kan være vanskeligt at få rådgivning og hjælp.

Endelig holder vi fast i muligheden for, at både lejer og udlejer kan fravælge digital kommunikation med en måneds varsel. For selv om digital kommunikation er blevet en naturlig del af hverdagen for de fleste, skal vi også huske at tage hensyn til dem, der ikke ønsker eller ikke har mulighed for at kommunikere digitalt.

Samlet set er der tale om en enkel, men fornuftig ændring af lejeloven. Vi fjerner med forslaget her unødige barrierer for digital kommunikation, og samtidig fastholder vi en vigtig beskyttelse af lejerne, også dem, der ikke er digitale.

Socialdemokratiet støtter lovforslaget her. Jeg skal samtidig hilse fra Alternativet og sige, at de også støtter det. Tak for ordet.

Kl. 13:21

Formanden (Henrik Frandsen):

Der er ikke nogen, der har tegnet sig ind for korte bemærkninger, så vi siger tak til ordføreren og giver ordet videre til hr. Carl Valentin, Socialistisk Folkeparti.

(Ordfører)

Carl Valentin (SF):

Tak for det. Lejeloven giver som udgangspunkt lejer og udlejer frihed til at aftale, hvordan de kommunikerer med hinanden. Men der er en vigtig undtagelse, og det er de såkaldte særligt bebyrdende meddelelser. Det gælder opsigelser af lejemål og betalingspåkrav ved manglende betaling af husleje, som i dag ikke bare må sendes digitalt, men skal sendes med fysisk brevpost. Det ændrer vi med det her lovforslag. Fremover bliver det nemlig muligt at sende den her type meddelelser digitalt, når det er aftalt mellem lejer og udlejer.

For SF har det været vigtigt, at digital kommunikation fortsat er frivillig. Lejerne kan altså fortsat vælge den digitale løsning fra og modtage meddelelser med posten, hvis det er det, de gerne vil. For selv om det er langt de fleste af os, som har det sådan, at det er meget naturligt at modtage breve fra det offentlige, banken og udlejere digitalt, så er det altså ikke alle, der har samme forudsætninger for at bruge de digitale løsninger.

Derudover er jeg ligesom fru Trine Bramsen glad for, at vores boligminister har sørget for, at udlejere ikke kan sende de her ofte lidt svære meddelelser i weekender og på helligdage. Det er måske en lille ting for nogle, men jeg mener, det er en del af en større kulturændring, som der er brug for. Jeg synes, det er vigtigt, at lejere modtager den her slags beskeder på tidspunkter, hvor de har mulighed for at reagere og søge rådgivning, hvis der er brug for det. Det skal ikke ske fredag aften, hvor man risikerer at skulle vente hele weekenden på at få rådgivning og kan komme i en meget stressende eller ubehagelig situation.

Alt i alt er vi altså i SF glade for lovforslaget her, som sikrer, at kommunikationen mellem lejere og udlejere følger med den digitale udvikling, samtidig med at vi holder fast i frivilligheden og sørger for, at man fortsat kan vælge digitale løsninger fra, hvis man ikke er tryk ved dem. Vi støtter selvfølgelig derfor forslaget.

Kl. 13:23

Formanden (Henrik Frandsen):

Der er en enkelt kort bemærkning til hr. Jacob Harris, uden for grupperne. Værsgo.

Kl. 13:23

Jacob Harris (UFG):

Tak til ordføreren for at fremlægge jeres synspunkt. I den her digitale verden går nogle af de her beskeder nogle gange i spamfilteret osv. Lad os sige, at der er en beboer, der ikke får post fra sin udlejer og altså ikke ser de her beskeder. Hvordan vil det være med ansvaret? Kan man miste sin bolig ved ikke at have set de her beskeder eller have reageret på beskederne? Man ville måske være bedre dækket med fysisk post, som trods alt har et frimærke og en afleveringsattest. Det kunne jeg egentlig godt tænke mig at høre ordførerens synspunkt om. For der vil opstå situationer med det her.

Kl. 13:24

Formanden (Henrik Frandsen):

Ordføreren.

Kl. 13:24

Carl Valentin (SF):

Hvis man har den bekymring meget stærkt, kan man jo fortsat vælge at modtage det med brev, såfremt man ønsker det. Jeg synes i virkeligheden lidt, at hr. Jacob Harris her stiller sådan et faktuel spørgsmål om, hvor ansvaret ligger, og det er jeg ikke hundrede procent stærk i, men det kan jeg sagtens tjekke bagefter. Men jeg synes da, det er helt afgørende, at man sikrer sig, at den her type meddelelser ikke er noget, der ender i spam. Det bliver jo sværere og

sværere at sortere i forskellige meddelelser, i takt med at der er mere og mere materiale, der bliver AI-genereret, og folk får mere og mere spam. Så jeg synes egentlig, at det er et vigtigt obspunkt, for det er jo ikke så sjovt pludselig at blive anklaget for med vilje at have overset en meddelelse, og så er det, fordi den er endt i spam. Det har jeg i hvert fald selv prøvet ved flere lejligheder – dog ikke noget, der var meget grelt. Så jeg synes egentlig, det er et vigtigt obspunkt, som man også bør tage med videre.

Kl. 13:25

Formanden (Henrik Frandsen):

Spørgeren.

Kl. 13:25

Jacob Harris (UFG):

Det siger jeg tak for anerkendelsen af. Hvordan vil det være, hvis man så skal tage en beslutning om, hvem der har ansvaret? Hvor ligger SF mest henne? Er det hos udlejeren, så det i sidste ende er ham, der kommer til at stå med ansvaret for, at lejeren ikke har set beskeden? Hvor er SF's holdning henne, inden I har taget stilling til det?

Kl. 13:25

Formanden (Henrik Frandsen):

Ordføreren.

Kl. 13:25

Carl Valentin (SF):

Hvor er SF's holdning, *inden* vi har taget stilling til det? Det er jo svært at svare på. Jeg synes i et vist omfang, at techgiganterne har et ansvar, såfremt det f.eks. går igennem Gmail, eller hvor man nu modtager den her form for meddelelser. Men i forhold til ting, der går gennem e-Boks osv., er det jo lidt noget andet. Der skulle det jo meget gerne lande hos folk, og det skal man kunne regne med. Jeg tror ikke, jeg kan lægge mig fuldstændig fast på, hvor jeg synes at ansvaret ligger. Det kommer også lidt an på den konkrete sag.

Kl. 13:26

Formanden (Henrik Frandsen):

Der er ikke flere, der har tegnet sig ind for korte bemærkninger, så vi siger tak til ordføreren og giver ordet videre til fru Marie Brixtofte, Venstre.

Kl. 13:26

(Ordfører)

Marie Brixtofte (V):

Tak, hr. formand. Tak for ordet. Vi behandler i dag et lovforslag om noget helt hverdagsagtigt, nemlig hvordan lejere og udlejere kommunikerer med hinanden. I dag kan man skrive digitalt om stort set alt i et lejeforhold, men ikke om opsigelser og betalingspåkrav. De skal stadig sendes på papir. Lovforslaget gør det muligt at aftale, at disse meddelelser også kan sendes digitalt, og det støtter vi i Venstre.

Digital kommunikation er for længst en del af danskernes hverdag, og lejeloven skal følge med. Derfor var Venstre også med i den aftale fra juni 2025, som det her lovforslag bygger på. Men lad mig samtidig sige det helt klart: Ingen skal hægtes af. Der er borgere, der af gode grunde er fritaget for digital post, og sådan skal det fortsat være, også i deres lejeforhold. Er bare en af parterne er fritaget, kan der ikke indgås en aftale om digital kommunikation. Jeg vil også gerne understrege, at med alle de undtagelser, der er i lovforslaget, kan ingen virkelig tvinges til at sige ja til digital kommunikation. Det kræver en udtrykkelig aftale, og lejeaftalen må ikke gøres betinget af et ja.

Men der er altså to dele af lovforslaget, der gør det mere besværligt end nødvendigt. Det første er reglerne om den digitale postleverandør. Forslaget går på, at lederen skal udpege en sikker digital postleverandør, og at der skal indgås en særskilt aftale for hvert eneste lejemål. Det vil sige, at har man en ejendom med 100 lejemål, kan det blive til 100 aftaler og flere forskellige leverandører at holde styr på. Det mener vi er en uforholdsmæssig stor administrativ byrde, og det er svært at få øje på, hvordan eventuelle fordele kan stå mål hermed.

Samtidig står vigtige spørgsmål ubesvarede: Hvem afgør, om en leverandør er sikker nok? Og hvad sker der, hvis den leverandør, lederen har valgt, holder op med at leve op til kravene? Så bør lederen i det mindste have pligt til at sige til, for et forkert valg kan jo ramme begge parter. Udlejerens påkrav kan blive ugyldigt, og det samme kan lejerens indsigelse mod en opsigelse. Sidstnævnte har LLO også påpeget er problematisk, og det er vi enige i. Vi mener dog, at det er lige problematisk for både lejer og udlejer. Lad os ikke vedtage regler, som er en opskrift på konflikter og flere sager i boligretten.

Så er der noget andet, der unødigt besværliggør tingene, og det er det nye tidsvindue, som jo ikke var med i forslaget fra januar. Udlejers digitale påkrav og opsigelser må kun komme frem mellem mandag kl. 8 og fredag kl. 16 og ikke omkring helligdage. Kommer de frem uden for vinduet, er de automatisk ugyldige. Det er efter Venstres opfattelse unødigt restriktivt, og det er bøvlet. Når et påkrav kommer med posten, spørger ingen, hvornår på dagen postbuddet lagde brevet i postkassen. På samme måde er det ikke afgørende, hvornår på dagen en meddelelse dukker op i ens digitale indbakke. Et påkrav sendes jo, når huslejen ikke er betalt. Lederen har allerede 14 dage til at betale, og udløber fristen på en lørdag eller en helligdag, rykkes den til næste hverdag.

Beskyttelsen ligger altså i fristen, ikke i det klokkeslæt, hvor man bliver gjort opmærksom på noget, som man ret beset allerede godt ved er et problem, der skal håndteres. Til gengæld bliver klokkeslættet afgørende for udlejer. Kommer påkravet frem kl. 16.01 på en fredag i stedet for kl. 15.59, er det ugyldigt, også selv om det er lejerens egen leverandør, der har været forsinket eller lignende. Det virker som en fælde, ikke mindst for private udlejere uden en juridisk afdeling i ryggen.

Tidsvinduet er for os et godt eksempel på overregulering. Vi tager et fornuftigt forslag, der skal gøre hverdagen lettere, og bygger regler ovenpå, indtil den digitale vej bliver mere besværlig end papirposten. Det skaber unødige byrder, usikkerhed og risiko for fejl. Den slags bør vi altså som lovgivere undgå.

Så Venstres budskab er enkelt: Ja til digital kommunikation i alle lejerforhold. Ja til at beskytte dem, der ikke kan eller vil være digitale. Men vi opfordrer ministeren til at droppe det bøvlede og overregulerende tidsvindue, rydde op i leverandørreglerne og i det hele taget lytte til høringsvarene. Det vil vi forfølge i udvalgsbehandling. Med de bemærkninger kan jeg meddele, at Venstre støtter lovforslaget. Tak.

Kl. 13:30

Formanden (Henrik Frandsen):

Der er ingen, der har tegnet sig ind for korte bemærkninger, så vi siger tak til ordføreren og giver ordet videre til hr. Christian Kirk, Dansk Folkeparti. Værsgo.

Kl. 13:30

(Ordfører)

Christian Kirk (DF):

Tak for ordet, formand. Det er mere effektivt, at kommunikationen mellem lejere og udlejere i højere grad foregår digitalt. Men vi er også glade for, at der bliver taget hensyn til de borgere, der er fritaget for digital post, og at det fortsat bliver fastholdt. Det, der

er vigtigt for Dansk Folkeparti, er, at de mennesker, der stadig væk er undtaget digital post, ikke bliver pålagt nogen ekstra gebyrer af, at den her digitalisering sker for alle andre. For vi har jo stadig omkring 5 pct. af danskerne, der er fritaget, og de skal selvfølgelig ikke tabes. Såfremt det imødekommes, kan Dansk Folkeparti støtte lovforslaget. Tak for ordet.

Kl. 13:31

Formanden (Henrik Frandsen):

Der er ikke nogen, der har tegnet sig ind for korte bemærkninger, så vi siger tak til ordføreren og giver ordet videre til hr. Peter Larsen fra Liberal Alliance. Værsgo.

Kl. 13:31

(Ordfører)

Peter Larsen (LA):

Tak for ordet, formand. I Liberal Alliance er vi meget positive over for at gøre digital kommunikation mellem udlejer og lejer mulig. Det er en tiltrængt modernisering, som vi også selv tidligere har foreslået. Men desværre har der sneget sig noget unødvendigt bureaukrati ind i et ellers godt forslag.

Eksempelvis undrer det os, at man vil begrænse, hvornår på døgnet udlejere må sende digital kommunikation til deres lejere. Mig bekendt er der ikke tilsvarende begrænsninger på det offentlige digitale kommunikation med borgerne, så det kunne jeg godt tænke mig at høre ministerens forklaring på. Det må unægtelig være vigtigt for lejerne at få at vide, hvis deres husleje ikke er betalt. Det kunne jo være, at banken eller andre havde lavet en fejl, så det må være hastigheden i det her, der er vigtig, også for lejerne.

Ifølge SMVDanmark bruger små og mellemstore virksomheder i gennemsnit 7,4 timer om ugen på bureaukrati. Regningen for det bureaukrati ender ikke kun hos virksomhederne. Den ender faktisk også hos lejerne i det her tilfælde, for der er jo højere omkostninger for udlejer.

I Liberal Alliance ønsker vi mindre bureaukrati, ikke nye regler for reglernes skyld. Vi vil gerne støtte den digitale modernisering, men vi mener, at lovforslaget skal justeres, så der kommer mere fleksibilitet, større klarhed og færre unødvendige benspænd. Derfor ser vi frem til udvalgsarbejdet og håber, at ministeren og aftalepartierne vil være med til at finde løsninger på den bureaukratiske hindring, der er i det her lovforslag. Tak for ordet.

Kl. 13:33

Formanden (Henrik Frandsen):

Der er ikke nogen, der har tegnet sig ind for korte bemærkninger, så vi siger tak til ordføreren og giver ordet videre til fru Ellen Emilie, Moderaterne. Værsgo.

Kl. 13:34

(Ordfører)

Ellen Emilie (M):

Tak for ordet, formand. Det her lovforslag er jo arv og gæld fra den tidligere SVM-regering. Dem, der kender mig godt, ved, at jeg var SVM-regeringens allerstørste cheerleader, så det er mig en ære at stå her på talerstolen og kunne tale for noget god SVM-politik. Det her lovforslag er nemlig god politik. I takt med at vi bliver mere og mere digitaliserede, som alle de tidligere ordførere også har været inde på, skal loven og reglerne også følge med. Al forandring kan godt være svær, også nye regeringer, men det her om digitale løsninger til postsystemet mener jeg alligevel er den helt rigtige vej frem. For jeg tror på, at vi skal have et mere digitalt samfund, hvor det er nemmere og mere tilgængeligt for borgere at få post. Derfor støtter vi lovforslaget.

Formanden (Henrik Frandsen):

Der er ikke nogen, der har tegnet sig ind for korte bemærkninger, så vi siger tak til ordføreren og giver ordet videre til hr. Anders Storgaard, Det Konservative Folkeparti. Værsgo.

Kl. 13:34

(Ordfører)

Anders Storgaard (KF):

Tak for ordet, formand. Digitalisering skal gøre hverdagen lettere. Det gælder også på boligområdet, og derfor bakker Det Konservative Folkeparti op om formålet med dette lovforslag. Vi skal gøre det muligt at kommunikere digitalt om de meddelelser i et lejerforhold, som i dag er underlagt særlige krav til fremsendelsen.

Det gælder bl.a. krav ved betalingsmisligholdelse og meddelelser om opsigelse. Det er vigtige beskeder, som både lejer og udlejer skal kunne stole på bliver håndteret korrekt. Vi var derfor også med til at indgå den politiske aftale om digital kommunikation i juni sidste år. Den aftale står vi ved. Men det er også vigtigt, at vi får lavet de her regler ordentligt, for der er en balance i tingene, som vi skal ramme. Vi skal beskytte lejeren mod, at alvorlige meddelelser går tabt eller bliver sendt forkert. Men vi skal samtidig sikre, at reglerne er til at administrere for de udlejere, der skal bruge dem i praksis. Det ene hensyn udelukker ikke det andet.

I høringsvarene er der blevet peget på nogle konkrete problemstillinger, bl.a. spørgsmålet om, hvem der bærer ansvaret, hvis en digital postleverandør ikke længere opfylder kravene til sikkerhed, og spørgsmålet om, hvorvidt de administrative krav nu bliver unødvendig omfattende. Hvis jeg skal være helt ærlig, tror jeg, at loven vil være markant nemmere for både lejer og udlejer, hvis man kunne samle kommunikationen hos én digital postleverandør, frem for at man skal forestille sig særskilte aftaler med hundredvis af separate lejere. Det er i hvert fald en mulighed, som vi mener bør undersøges nærmere i det videre arbejde.

Jeg hæfter mig også ved, at der i det genfremsatte lovforslag er kommet en begrænsning af, hvornår meddelelsen må sendes digitalt. Vi er selvfølgelig åbne over for en diskussion, men det er vigtigt, at vi rammer den rigtige balance, hvor de regler, vi opsætter, ikke bliver unødvendig rigide. Selvfølgelig er der en balance, hvor man på den ene side skal sikre ro og julefreden, men hvor det på den anden side også er vigtigt, at vi ikke gør reglerne for rigide. Derfor vil vi i udvalgsbehandlingen gerne have belyst, om der er mulighed for at forenkle de praktiske regler og skabe en større klarhed om ansvaret i forhold til de udfordringer, som jeg lige har nævnt, uden at vi går på kompromis med den beskyttelse, som lejerne skal have.

Vores udgangspunkt i det videre arbejde er enkelt: Digitalisering skal skabe enklere løsninger, og retssikkerhed står ikke i modsætning til effektiv administration. Med de bemærkninger kan vi støtte lovforslaget.

Kl. 13:37

Formanden (Henrik Frandsen):

Der er ikke nogen, der har tegnet sig ind for korte bemærkninger, så vi siger tak til ordføreren og giver ordet videre til hr. Ibrahim Benli, Enhedslisten. Værsgo.

Kl. 13:37

(Ordfører)

Ibrahim Benli (EL):

Tak for det, hr. formand. Tak for ordet. I dag er det min første dag som boligordfører for Enhedslisten, så jeg glæder mig til et tæt samarbejde på tværs af de politiske partier. Men det er også min første ordførertale her på Danmarks fineste talerstol. Det er et privilegie, at jeg står her sammen med jer.

Nu til sagen. Vi kommer ikke uden om, at vi i en digital tidsalder skal finde nye måder, hvorpå både lejere og udlejere kan kommunikere med hinanden. Derfor ser vi i Enhedslisten som udgangspunkt meget positivt på, at de særlig indgribende meddelelser fremover kan sendes digitalt.

Men når vi taler om opsigelser og betalingskrav, taler vi samtidig ikke kun om kommunikation, men i hvert fald også om nogle meddelelser, der kan betyde, at mennesker mister deres hjem. Derfor må retssikkerheden for os i Enhedslisten veje tungere end de administrative hensyn eller hensynet til, hvordan udlejerne nemt kan komme i kontakt med lejerne.

I de høringsvar, der er modtaget, kunne vi så også læse, at der har været en del væsentlige bekymringer. Vi er også rigtig glade for, at man har imødekommet nogle af de bekymringer, der er blevet rejst, både fra Ældre Sagen og lejernes organisationer, om, at nogle lejere kan blive urimelig hårdt ramt, i tilfælde af at de ikke modtager oplysningerne på det rette tidspunkt.

Vi skal også huske, at der er et styrkeforhold, som ikke er lige mellem lejer og udlejer. Derfor skal vi hele tiden tænke på, hvad konsekvensen bliver for lejerne. For en udlejer kan konsekvensen vel være, at man kan gense meddelelsen, men for en lejer vil det uden tvivl kunne koste vedkommende deres hjem. Derfor er det vigtigt for os i Enhedslisten, at de bekymringer vejer tungere.

For Enhedslisten er digitalisering aldrig en spareøvelse, men vi er samtidig også store tilhængere af, at digitalisering og retssikkerhed skal gå hånd i hånd. Derfor er vi positivt indstillede over for forslaget her, og vi går konstruktivt ind i forhandlingerne med særlig vægt på, at vi skal holde fast i det grundlæggende princip, at retssikkerheden må veje tungere end de digitale løsninger eller de tekniske formaliteter. Tak for ordet.

Kl. 13:40

Formanden (Henrik Frandsen):

Der er ikke nogen, der har tegnet sig ind for korte bemærkninger, så vi siger tak til ordføreren og giver ordet videre til hr. Ulrik Knudsen, Danmarksdemokraterne. Værsgo.

Kl. 13:40

(Ordfører)

Ulrik Knudsen (DD):

Tak for det, formand. I Danmarksdemokraterne er vi grundlæggende tilhængere af digitaliseringen. Vi skal bruge de digitale muligheder til at gøre hverdagen lettere for borgere og virksomheder, og vi skal selvfølgelig ikke fastholde danskerne i unødvendigt papirarbejde og bureaukrati, hvis tingene kan gøres smartere. Derfor lyder intentionen bag det her lovforslag også umiddelbart ganske fornuftig. Vi skal gøre det lettere for lejere og udlejere at kommunikere digitalt, også når der er tale om vigtige meddelelser.

Men når man dykker ned i lovforslaget og ikke mindst de bekymringer, der er rejst i mange af høringsvarene, begynder billedet desværre at se noget anderledes ud. For vi risikerer at skabe et system, hvor en ganske almindelig dansker kan miste sin bolig på grund af en teknisk formalitet, og det mener vi ganske enkelt ikke er rimeligt. Lad os f.eks. sige, at en lejer modtager en opsigelse fra sin udlejer og lejeren måske er uenig i opsigelsen og derfor sender en indsigelse på e-mail inden for den fastsatte frist. Lejeren tror naturligvis, at sagen er håndteret korrekt. Men hvis indsigelsen ikke opfylder lovens krav, risikerer lejeren, at den ikke er gyldig, og konsekvensen kan i sidste ende være, at vedkommende mister sin bolig. Det mener vi ikke er rimeligt. Vi skal huske på, at de fleste danskere jo ikke nødvendigvis er inde i lejelovgivningen, og det skal vi heller ikke forvente at de er.

Høringsvarene rejser også andre spørgsmål om, hvordan reglerne skal fungere i weekender og på helligdage. Det virker ærlig talt noget besynderligt, hvis vi indretter reglerne sådan, at en fysisk meddelelse kan komme frem i weekenden med posten, mens en

digital meddelelse først får virkning på et senere tidspunkt. Vi skal have regler, der er logiske og til at forstå, og det mener vi ikke at den her regel om tiden og de tidspunkter, hvor man kan modtage elektroniske meddelelser, er.

Så er der også hensynet til udlejerne. EjendomDanmark har peget på, at forslaget kan medføre større økonomiske og administrative konsekvenser for udlejerne, end regeringen lægger op til. Det skal vi selvfølgelig også have boret ud og undersøgt, for det skal tages alvorligt, så vi ikke skaber yderligere bureaukrati. I Danmarksdemokraterne ønsker vi ikke at erstatte en form for bureaukrati med en anden. Vi ønsker regler, der er enkle, gennemskuelige og fair for begge parter. Her synes jeg faktisk, at regeringen har ramt lidt ved siden af, hvilket vi også kan se i høringssvarene.

Danmarksdemokraterne er ikke imod digitalisering af kommunikation mellem lejere og udlejere, men vi er imod lovgivning, hvor almindelige mennesker risikerer at komme i klemme, og hvor konsekvenserne af små fejl kan være helt uforholdsmæssig store. Derfor kan Danmarksdemokraterne ikke støtte lovforslaget, som det ligger nu. Men vi går konstruktivt ind i udvalgsarbejdet, hvor vi vil arbejde for at få rettet op på de problemer, som høringssvarene har peget på. Tak for ordet.

Kl. 13:42

Formanden (Henrik Frandsen):

Der er ikke nogen, der har tegnet sig ind for korte bemærkninger, så vi siger tak til ordføreren og giver ordet videre til hr. Magnus Georg Jensen, Radikale Venstre. Værsgo.

Kl. 13:42

(Ordfører)

Magnus Georg Jensen (RV):

Tak for ordet. Vi er tilhængere af at gøre livet nemmere og samtidig gøre det på en måde, hvor vi udøver en sikkerhed over for især lejere. Siden nytår har PostNord ikke båret breve ud. Alligevel har loven krævet, at opsigelse eller betalingskrav skulle sendes med brev, og domstolene har flere gange underkendt de nye postfirmaers dokumentation for, at brevene er nået frem. Det holder ikke, hverken for lejeren, der skal kunne stole på, at vigtig post kommer frem, eller for udlejeren, som skal kunne føre bevis for, at det er nået frem. Det skal vi simpelt hen kunne sikre, så man kan føre forretningen sikkert igennem, og så man også helt konkret kan sove trygt om natten.

Derfor bliver det nu muligt at sende de vigtigste meddelelser digitalt og til den postkasse, lejeren selv har valgt. Men ingen bliver tvunget. Det kræver en aftale mellem lejer og udlejer. Lejeaftalen må ikke gøres betinget af den, og man kan altid inden for en måneds varsel gå tilbage til papir, hvis man nu synes, at det var lidt rodet med det digitale. Det mener vi egentlig er sådan rimelig afgørende, fordi der stadig er mange, ikke mindst især ældre, som ikke er digitale, og de skal ikke betale prisen for, at alle os andre nu engang er det. Det handler om, at det store demokrati ikke må svigte det lille, selv om vi skal modernisere vores kommunikationsveje.

Så er der en ting, som jeg også er særlig glad for, og det er, at udlejere kun kan sende det her påkrav om opsigelse digitalt fra mandag morgen til fredag eftermiddag, ikke i weekenden, ikke på helligdage og ikke juleaften. For når man får at vide, at man mister sit hjem, synes jeg egentlig, det giver rigtig god mening, at man skal kunne ringe for at få rådgivning eller skal kunne ringe til sin udlejer, og det kan man nu engang sjældent juleaften. Det mener jeg er ret væsentligt, så vi ikke skaber utryghed for de enkelte mennesker på lige præcis de tidspunkter.

Så Radikale Venstre støtter også forslaget.

Kl. 13:44

Formanden (Henrik Frandsen):

Der er ikke nogen, der har tegnet sig ind for korte bemærkninger, så vi siger tak til ordføreren og giver ordet videre til hr. Lars Boje Mathiesen, Borgernes Parti. Værsgo.

Kl. 13:45

(Ordfører)

Lars Boje Mathiesen (BP):

Tak. Nogle gange er det sjovt med de her lovforslag. Noget, der skulle være en simpel ændring, og noget, der skulle være en digitalisering, skaber nogle gange flere og flere debatter og flere problemer, end man lige tror. Nu har vi nogle udlejere, som kan finde på at skrive til folk juleaften for at opsig dem. Altså, der skal du godt nok være noget af et usympatisk menneske, hvis du vælger at sende en opsigelse af folk juleaften. Og hvis du selv synes, du har tid til at sidde og gøre det juleaften, altså sidde og sende sådan nogle meddelelser ud til lejere om, at de skal flytte fra deres bolig, så synes jeg nok, du skulle tænke over det og kigge sig selv i spejlet.

Det, der er godt ved det her, er selvfølgelig, at der ligger muligheden for, og der vil fortsat være mulighed for, at man kan sende det på den gamle måde. Hvis der er nogle udbydere til det, må man se, om man kan sende et brev frem og tilbage.

Så synes jeg, det er sjovt, at man lægger det her ind med, i hvilket tidsrum det er, man må sende dem. For det åbner op for en helt ny mulighed for, om det generelt set er regeringens opfattelse, at vi i vores digitale kommunikation skal til at have de her begrænsninger. Vi har f.eks. debatten omkring Aula. Vi har debatten omkring, om man kan få andre ting i stedet for MitID, og alt muligt andet. Så hvis det her er en ny tilgang til det fra regeringen, altså at man samlet set vil give et tidsrum, hvor den digitale kommunikation kan foregå, så synes jeg, det er en spændende debat, for vi bliver alle sammen presset i stigende grad af den digitale kommunikation. Jeg tror, enhver forælder og enhver familiefar eller -mor ser, hvordan man bliver presset af konstante messengerbeskeder og tråde om transport til håndbold og fodbold og alt muligt andet, børnefødselsdage og alt muligt andet.

Så vi skal hele tiden være opmærksomme på, at vi også beskytter hinanden i den her digitalisering, så der også bliver skabt nogle frirum. Og jeg forstår godt, at det samtidig også skal være med i en vægtning om at sige, at vi heller ikke skal gøre det mere bureaukratisk, end det er nødvendigt. Hvis der er nogle meddelelser, der er nødvendige, som skal komme frem, så skal vi gøre det. Men jeg synes, det er vigtigt, at vi tager den debat om, hvordan vi passer på hinanden i den her digitalisering.

Så må jeg sige, at det afsnit om, at en udlejer ikke kan vælge måske én digital postleverandør og så køre med den, skulle man måske lige kigge på, for det kan altså medføre en del bureaukrati at sige: Hvis lejer ikke vil gå med til den her løsning, kan man fortsætte med breve. Men det kan være meget omkostningsfuldt, hvis du nu har 100 eller 150 lejemål, og du virkelig skal sætte en del forskellige digitale opsætninger op.

Så er der selvfølgelig den sidste ting, som jeg synes er fornuftig. Det er, at hvis man vælger en ikkesikker løsning, ligger ansvaret hos afsender, og ikke modtager, for, at man rent faktisk har fået de her meddelelser. Det synes jeg også er et vigtigt element i det.

Så med de ord ser jeg frem til den kommende drøftelse af lovforslaget.

Kl. 13:47

Formanden (Henrik Frandsen):

Der er ikke nogen, der ønsker en kort bemærkning, så vi siger tak til ordføreren. Dermed er vi igennem ordførerrækken og giver ordet til børne-, ældre- og boligministeren.

Børne-, ældre- og boligministeren (Jacob Mark):

Tak for ordene, for modtagelsen af lovforslaget og for debatten i salen. Lovforslagets hovedbestanddele blev allerede i foråret fremsat af den tidligere regering som L 96. Lovforslaget skal sikre en mere fri og tidssvarende kommunikation mellem lejer og udlejer om de meddelelser, der er særligt bebyrdende. Det betyder i virkeligheden bare, at på et af de få områder, hvor det ikke i dag er muligt at kommunikere digitalt, vil det, hvis både lejer og udlejer ønsker det, blive muligt at kommunikere digitalt, som rigtig mange mennesker, både lejere og udlejere, har et ønske om.

Det vigtige er dog også, at kommunikationen af så vigtige meddelelser ikke bliver helt fri, man også får nogle rammer omkring sig, som både beskytter lejer og udlejer. Lovforslaget indeholder derfor et krav om, at de særligt bebyrdende meddelelser skal sendes via en sikker digital postleverandør, hvilket skal sikre, at meddelelserne bliver håndteret sikkert. Det er der flere der har kommenteret på herinde i dag. Det kan man sige at der ikke meget politik i. Det, der er tanken bag det, er ligesom, at meddelelser af den karakter, altså meddelelser, der er særligt bebyrdende, ikke skal kunne forsvinde og ikke skal kunne glemmes igen. Det skal ske i en end-to-end-forbindelse, der er krypteret, og via nogle udbydere, hvor man ved det er sikkert. Der er det her den løsning, der er, altså at så kan lejerne udpege de muligheder, der er på markedet.

Der kommer det lidt bag på mig, at der er nogle borgerlige partier, som mener, at det er vores opgave at udpege, hvem det skal være. Der er for det første ikke særlig mange på markedet, og for det andet synes vi i regeringen, at det jo må stå en frit, hvem man så vil vælge ud af de få, der er på markedet.

Derudover skal loven sikre, at ingen af parterne bliver tvunget ud i at skulle kommunikere via en digital leverandør, som de ikke anvender eller ikke ønsker at anvende. Der er nogle partier herinde – Enhedslisten og Dansk Folkeparti – som har været rigtig gode til at sætte det her med, at Danmark er et af verdens mest digitaliserede lande, på dagsordenen, og at det også betyder, at der er nogle, der fortsat bliver afkoblet. Det synes jeg vi som regering skal være meget opmærksomme på, og det er vi også meget opmærksomme på, og derfor indfører vi også den her mulighed for, at hvis man virkelig ikke kan eller vil det digitale, så falder man ligesom tilbage til brevposten, hvad der jo også er en eller anden slags presbøld for at få det til at lykkes digitalt.

Siden fremsættelsen af L 96 i foråret har vi også sikret, at de særligt bebyrdende meddelelser ikke skal kunne leveres digitalt i weekender, på helligdage eller juleaftensdag. Det er der også flere der har kommenteret. Jeg vil egentlig først og fremmest sige tak til dem, der har bakket den mulighed op, og også til hr. Lars Boje Mathiesen for at pege på de finere nuancer i det. For hvorfor gør man det? Det kan jo godt lyde bureaukratisk, det forstår jeg – hvornår skal man kunne kommunikere sammen? Men når vi gør det, er det, fordi det her er særligt bebyrdende meddelelser, altså det handler f.eks. om opsigelser, og vi er i en digital tidsalder, hvor vi, netop som hr. Lars Boje Mathiesen også nævnte, konstant er i kontakt med hinanden, og hvor vi kan modtage meddelelser på alle tidspunkter af døgnet, og det ved vi presser mennesker, og særligt presser det nogle af de mennesker, som har det sværest i forvejen. Man kunne jo formode, at det også ville være nogle af dem, der får den her slags meddelelser. Der er det bare regeringens holdning, at der skal ske lille kulturforandring, sådan at den slags meddelelser kommer i hverdagene, hvor mennesker så hurtigt kan komme i kontakt med udlejer eller med det system, så man kan få afklaring på sagen. Det finder vi helt naturligt.

Alt i alt vil lovforslaget gøre det nemmere for alle parter at kommunikere, og jeg står naturligvis til rådighed for besvarelse af de

Kl. 13:47

spørgsmål, der vil være i den videre behandling, og som jeg også har hørt i dag, og jeg glæder mig til dialogen heroppe.

Kl. 13:52

Formanden (Henrik Frandsen):

Der er en enkelt kort bemærkning, og den er fra hr. Anders Storgaard, Det Konservative Folkeparti. Værsgo.

Kl. 13:52

Anders Storgaard (KF):

Tak, og tak til ministeren. På ministerens tale lød det, som om der skulle være et ønske om at udpege specifikke leverandører – det skulle være dem, der skulle stå for det – og det var egentlig ikke det, der var intentionen, i hvert fald ikke i den tale, jeg selv holdt. Der var det mere et spørgsmål om, om udlejer og lejerne sammen kunne udvælge én leverandør, frem for at det skulle være separate aftaler med alle lejere. Det vil jeg bare lige korrigere i forhold til ministeren.

Så har jeg stor respekt for ministerens ønske om, at der skal ro på, og at der også skal være balance i tingene. Men bliver det ikke måske en tand for firkantet, at man siger, at det eksempelvis skal være fredag kl. 16? Hvis der nu på kontoret er en sen dag, hvor nogle måske sidder og arbejder til kl. 16.30 eller 17, så vil det så betyde, at man skal holde hånd i hanke med, at der ikke sendes en besked ud på de specifikke dage. Så mit spørgsmål til ministeren er, hvor firkantet ministeren står på de her eksakte deadlines, og om det er noget, vi kan have en dialog om i det videre arbejde.

Kl. 13:53

Formanden (Henrik Frandsen):

Ministeren.

Kl. 13:53

Børne-, ældre- og boligministeren (Jacob Mark):

Tak for korrektionen. Jeg beklager, hvis jeg har fået forstået det forkert. Når jeg lige nævner det der med de private leverandører, så er det bare, fordi der er ganske få på markedet, og jeg tror, at det, der vil ske i praksis, er, at man vælger en af de måske to, der er. Jeg vil ikke lægge mig helt fast på, hvor mange der er, men en og måske to, og så kan det være, at der kommer flere med tiden. Jeg tror, at der vil blive udviklet systemer, ligesom der gør på alle andre områder, hvor man finder helt smarte måder til at kommunikere som udlejer – også hvis det er to forskellige. Men langt de fleste steder tror jeg man vil vælge den ene. Jeg deler måske ikke dramaet på den del.

Hvad angår det der med, hvornår man må kommunikere, ønsker jeg bare en kulturforandring. Det er i øvrigt en kulturforandring – nu ved jeg, at hr. Anders Storgaard er kommunalpolitiker – som jeg ved, at nogle kommuner arbejder med, altså at man ikke sender den slags meddelelser til borgere lige på vej på weekend, for så kan man ikke få fat i sagsbehandleren. Med de systemer, som man bruger for at sende den her slags meddelelser ud, kan man jo bare trykke med forsinkelse, og det vil man jo så også gøre, hvis man har lyst til at sidde og arbejde sent fredag. Og så sikrer man stadig lejeen.

Kl. 13:54

Formanden (Henrik Frandsen):

Spørgeren.

Kl. 13:54

Anders Storgaard (KF):

Men hvis der udsendes en besked fredag kl. 15.59, vil det også typisk være tilfældet, er det ikke er muligt at få fat på den pågældende sagsbehandler, fordi den pågældende sagsbehandler så også er gået på weekend. Så bliver det ikke lidt inkonsistent, hvis ønsket er, at det kun skal være tidspunkter, hvor der er mulighed for at kunne få

fat på sagsbehandleren? Så kunne man jo fastsætte regler omkring det, altså at hvis man vil udsende de her beskeder, så skal det være i et tidsrum, hvor der også er mulighed for at kunne få fat på de pågældende sagsbehandlere. Det kunne jo være en alternativ løsning, hvis man var interesseret i det – og hvis det er formålet med det her tiltag.

Kl. 13:54

Formanden (Henrik Frandsen):
Ministeren.

Kl. 13:54

Børne-, ældre- og boligministeren (Jacob Mark):

Det tror jeg vil blive en noget mere bureaukratisk løsning trods alt. Det er jo rigtigt, at når man laver den her slags afgrænsninger, så vil der jo altid være muligheden for at sende det et minut i, uanset hvad tidsrummet bliver. Det kommer man ikke omkring. Det ændrer bare ikke ved, at det her er lidt et digebrud i måden, man kan kommunikere på fra det offentlige eller fra noget, der er vigtigt, og ud til helt almindelige mennesker.

Det var i virkeligheden noget, der startede allerede for en del år siden, hvor der blev stillet borgerforslag herinde, fordi der var mennesker, der var psykisk syge, som havde fået meddelelser lige op til weekenden, som de blev rigtig syge af at få, fordi de først kunne få fat på et menneske igen mandag. Og siden da har jeg bare tænkt, at det her er noget, man bør ændre kulturen omkring.

Kl. 13:55

Formanden (Henrik Frandsen):
Hr. Peter Larsen, Liberal Alliance.

Kl. 13:55

Peter Larsen (LA):

Ministeren er meget optaget af, at lejerne ikke skal have en dårlig meddelelse på et kedeligt tidspunkt. Men det er jo altid en dårlig meddelelse, når man får en meddelelse om, at der skal ske ophævelse eller den slags, i forbindelse med at man har en lejebolig. Min tanke og Liberal Alliances tanke er jo, at det handler om, at lejerne hurtigst muligt får mulighed for at agere på den fejl, der må være sket, hvis ikke huslejen er betalt. Der ville det være oplagt, hvis man onsdag inden påske får meddelelsen frem for tirsdagen efter påske. Det er vores opfattelse af det. Der tænker jeg bare, at det må være en fordel for lejeren at få det at vide så hurtigt som muligt, så lejeren kan nå at agere og ikke agerer uhensigtsmæssigt hen over påsken, fordi lejeren måske tror, at huslejen er betalt, og så har brugt alle pengene efter påske. Det er sådan det, der er tankegangen i vores terminologi her. Så jeg vil bare spørge ministeren, om han kan følge den tankegang, at det måske i virkeligheden er en fordel, at lejeren får meddelelsen så hurtigt som muligt.

Kl. 13:56

Formanden (Henrik Frandsen):
Ministeren.

Kl. 13:56

Børne-, ældre- og boligministeren (Jacob Mark):

Nej, det kan jeg ikke følge, og det lyder, hvis jeg skal sige det pænt, også, som om det er længe siden, ordføreren har været lejer. Det ved jeg ikke om ordføreren stadig er.

Men det her er jo ikke kun et betalingspåkrav. Det er også opsigelser, hvor en enlig mor f.eks. ikke længere kan blive boende i det hjem, hvor hun bor med sine børn, eller hvor en, der har en psykisk sårbarhed, ikke kan overskue, hvordan han eller hun dog nogen sinde skal finde et nyt hjem. Det, vi ønsker at værne om i den situation, er ikke kun, hvor lang tid de har til at reagere på det,

men også at de kan få fat i nogen og få en afklaring på situationen, få hjælp fra nogen, og det kan de jo ikke, hvis de får sådan en meddelelse juleaftensdag.

Jeg var faktisk i tvivl om, om der ville være nogen, der var uenige i det her. For jeg tænkte: Hvem vil være uenige i – som hr. Lars Boje Mathiesen også sagde – at man ikke skal kunne få sådan en meddelelse juleaften, eller at man ikke skal kunne få sådan en meddelelse, mens man sidder midt i en højtide? For mig er det basal logik, at det må kunne indrettes på en måde, hvor man kontaktes i hverdagene.

Kl. 13:57

Formanden (Henrik Frandsen):
Spørgeren.

Kl. 13:57

Peter Larsen (LA):

Der kan vi så sige, at vi er uenige. For jeg mener stadig væk, at det er en beskyttelse af lejeren, at lejeren så hurtigt som muligt får at vide, at der er et problem. Der er jo ikke nogen, der bliver sat ud af deres hjem, uden at der er kommet et påkrav forinden. Så der er jo ikke nogen, der pludselig juleaften får noget at vide. Så der synes jeg måske, at ministeren tager det for hurtigt op her, for man har jo fået påkrav inden.

Jeg synes tværtimod, at det må være et spørgsmål om, at man så hurtigt som muligt kan gøre noget ved situationen, og det kan man jo, når man får en meddelelse om det, men man kan ikke gøre noget, når man ikke har fået en meddelelse. Jeg synes som udgangspunkt, at det er en for stram tidslomme, der er. Jeg synes sagtens, den kunne være videre end det, men jeg kan høre på ministeren, at det har han ikke tænkt sig at forhandle om – eller hvad?

Kl. 13:58

Formanden (Henrik Frandsen):
Ministeren.

Kl. 13:58

Børne-, ældre- og boligministeren (Jacob Mark):

Hvis man er i tvivl om, om det her er noget, der beskytter lejerne, skal man jo læse hørings svarene. For dem, der repræsenterer lejerne, Lejernes Landsorganisation, finder, at det her er en markant forbedring. Det er jo trods alt dem, der repræsenterer lejerne i Danmark, så det er ikke kun regeringen, der mener det.

Nej, vi kommer ikke til at ændre, at man skal have en kultur, hvor det, hvis der skal sendes en opsigelse til et menneske om, at det ikke længere kan bo i sin bolig, så ikke skal ske juleaften og ikke ske en weekend; så skal det ske på et tidspunkt, hvor man kan komme i kontakt med mennesker. Så nej, det holder vi fast i som en beskyttelse af lejeren.

Kl. 13:59

Formanden (Henrik Frandsen):

Der er ikke flere, der har bedt om ordet under denne forhandling. Vi siger tak til ministeren.

Forhandlingen er afsluttet.

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Indenrigs-, Bolig- og Landdistriktsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg dette som vedtaget.

Det er vedtaget.

Det næste punkt på dagsordenen er:

10) 1. behandling af lovforslag nr. L 35:

Forslag til lov om ændring af dagtilbudsloven. (Nedsættelse af forældrebetalingssandel og bedre vilkår for privatinstitutioner og private pasningsordninger m.v.).

Af børne-, ældre- og boligministeren (Jacob Mark).

(Fremsættelse 07.10.2026).

Kl. 13:59

Forhandling

Formanden (Henrik Frandsen):

Forhandlinger er åbnet, og den første, der får ordet, er fru Fie Hækkerup, Socialdemokratiet.

Kl. 13:59

(Ordfører)

Fie Hækkerup (S):

Tak for ordet. Min egen datter er lige startet i vuggestue her for en måned siden, og det har selvsagt betydet en relativt stor omvæltning i hverdagen hjemme hos os. Det er en ny verden af begreber som omgangssyge, bleordning, skiftetøjskasse og beskedssystemet i Aula, som har åbenbart sig for os.

Så er der den der lidt for spændende forældreaktivitet med at prøve at få afleveringer og hentninger til at gå op med arbejdstider og det at handle ind, lave mad, putte og kvalitetstid sammen med familien i øvrigt. Det kræver jo simpelt hen en OL-medalje i kalendergymnastik at få det regnestykke til at gå op, og lægger man dertil økonomien, forstår jeg godt, at der er børnefamilier derude, som oplever, at de har svært ved at få enderne til at mødes. For børn er fantastiske, men de er jo ikke ligefrem billige. De vokser ud af deres tøj, før man nærmest når at få det vasket, de producerer fyldte blespande i en mængde, så man kan se sig nødsaget til at skulle bestille en ekstra beholder til restaffald til indkørslen, de skal have vintersko, og de skal have flyverdragter, uldne buddyer og huer, og hver måned skal der selvfølgelig betales til daginstitutionen. Derfor betyder det også noget, når vi herindefra gør det billigere at være børnefamilie i Danmark, og det er også en helt essentiel del af det, der er baggrunden for det lovforslag, som vi behandler i dag. Det er et lovforslag, som indeholder flere elementer.

Det første, som jeg har været lidt inde på allerede, er, at vi sænker forældreudgifterne til en daginstitutionsplads, så det bliver billigere for børnefamilierne at have deres børn i vuggestue, børnehave eller dagpleje. For det andet gør vi det med lovforslaget muligt for forældre med lavere indkomster at søge et tilskud til privat pasning på samme måde som forældre, der vælger et kommunalt dagtilbud, altså det såkaldte fripladstilskud. Samtidig gør vi det muligt at få tilskud til privat pasning, mens man får barseldagpenge, så familier der vælger det, også får mulighed for at skabe en mere rolig overgang, når barselstiden er ved at være forbi. For det tredje handler lovforslaget om, at forældre skal have information om de pasningsmuligheder, der findes i deres kommune, både i form af kommunale tilbud og private pasningsordninger, så forældrene kan orientere sig og træffe det valg, der passer bedst til deres familie, på et oplyst grundlag.

Der kommer med lovforslaget også større åbenhed om kommunernes beregninger af tilskud til private tilbud. Endelig giver lovforslaget mulighed for at udvide kvalitetsundersøgelserne på dagtilbudsområdet, så det fremover også vil gælde de private tilbud. Det gør, at vi kan få et billede af kvaliteten, som kommer hele vejen rundt om området. Ud over de konkrete elementer af lovforslaget, som jeg har nævnt her, så har jeg også lige lyst til at knytte bare en kort kommentar til, hvad der er en del af baggrunden for det her lovforslag. For i finansloven for 2026 blev det jo besluttet, at de

pædagogiske ledere i daginstitutionerne fremover ikke skal indgå i opgørelsen af normeringerne i daginstitutionerne. Det er en konkret og reel forbedring af minimumsnormeringerne derude, og det er et vigtigt skridt for at sikre flere voksne til at tage sig af vores børn i hverdagen. For i sidste ende handler det om, at der skal være tid til børnene, tid til at trøste og give et ekstra kram, når dagen er svær, og til at være nærværende i de små øjeblikke, der giver børn tryghed og får dem til at føle sig set. Der skal være plads til alle børn i hverdagen.

Med det her lovforslag tager vi endnu et skridt mod en hverdag, hvor det er lidt billigere at være børnefamilie, hvor familierne får lidt flere muligheder, og hvor vi gør det lidt lettere at finde den løsning, der passer bedst til den enkelte familie. Det handler om at give børnene en god start på livet og give familierne lidt mere ro og frihed i hverdagen. Så Socialdemokratiet bakker selvfølgelig op om lovforslaget. Tak for ordet.

Kl. 14:03

Formanden (Henrik Frandsen):

Der er en enkelt, der har bedt om ordet. Fru Leila Stockmarr, Enhedslisten.

Kl. 14:03

Leila Stockmarr (EL):

Tak for det, og tak til ordføreren og tak for at vikariere for den anden ordfører i dag. Jeg er også med på, at det her ikke er ordførerens område normalt. Men jeg kunne nu alligevel godt tænke mig at spørge, hvad Socialdemokratiets holdning er, såfremt det, når vi går videre og kommer ned i dybden af mulige konsekvenser af det her lovforslag, viser sig, at det betyder, at private institutioner kan trække mere profit ud af at drive dagtilbud, end som det er i dag, og om det er noget, Socialdemokratiet vil være med til at se på også i lovbehandlingen, i forhold til om vi kan sætte nogle hegnspele op og sørge for, at den her styrkelse også af de private dagtilbud ikke betyder, at dem, der ejer dem, og de private dagtilbud, kan trække mere profit ud af vores velfærd.

Kl. 14:04

Formanden (Henrik Frandsen):

Ordføreren.

Kl. 14:04

Fie Hækkerup (S):

Tak, og tak for spørgsmålet. Som sagt vikarierer jeg i dag, men jeg skal prøve at svare efter bedste evne. Jeg har ikke selv kendskab til, at der er tilfælde, hvor man trækker voldsom profit ud, som vi f.eks. har set på botilbudsområdet, hvor der er nogle grelle eksempler på, at systemet bliver udnyttet. Men hvis det er noget, ordføreren har kendskab til, synes jeg da, at det vil være superrelevant at få det afdækket.

Kl. 14:05

Formanden (Henrik Frandsen):

Ønsker spørgeren en opfølgende kort bemærkning? Nej. Der er ikke flere, der har tegnet sig ind for korte bemærkninger. Så jeg siger tak til ordføreren og giver ordet videre til fru Vivi Nør Jacobsen, Socialistisk Folkeparti. Værsgo.

Kl. 14:05

(Ordfører)

Vivi Nør Jacobsen (SF):

Tak for ordet, formand. Lovforslaget, vi skal behandle her, handler om noget af det vigtigste og fineste, vi som politikere kan tage ansvar for, nemlig hvilke rammer vi giver for de mindste i vores samfund: børnene i vores daginstitutioner. Det handler konkret om,

at der skal være tilgængelige pædagoger og medhjælpere for børnene på girafstuen. Det handler om at gøre det billigere for børnefamilierne at få hverdagen til at hænge sammen.

I SF har vi i årevis kæmpet for minimumsnormeringer i vuggestuer og børnehaver, og nu tager vi næste skridt i at sikre, at lederne ikke tælles med i opgørelsen af normeringerne. Det er ikke, fordi ledelse ikke er vigtigt, tværtimod. Det er netop derfor, de ikke skal tælles med, for minimumsnormeringer skal afspejle, hvor mange voksne der faktisk er til rådighed for børnene i hverdagen. Samtidig skal ledelse, pædagogisk ledelse, have den tid og opmærksomhed, som det nu kræver. Budgetmøder kræver deres, og vagtplaner skal laves. For børnene betyder det en stor forskel, at normeringen er god og reel. Det betyder nemlig, at pædagogen får tid til at lære Yrsa selv at tage gummistøvlerne på og trøste Nalin, når han er faldet, eller hjælpe Emma med at komme med ind i en god leg.

Lad det bare være sagt: Jeg kender den kommunale virkelighed, og jeg forstår godt, hvis der er nogle, der bliver lidt skeptiske nu, og lad mig så sige, at målet for os i SF absolut ikke er at pille ved det kommunale selvstyre. Målet er at give vores børn mere rimelige normeringer: at sikre dem et minimum. Nogle vil så bekymre sig for, om loven kan få konsekvenser for de små private institutioner, og der må vi finde løsninger.

I SF holder vi fast i, hvad minimumsnormeringerne faktisk skal, nemlig sikre nok voksne omkring børnene. En plads i børnehaven eller i vuggestuen er samtidig en stor post i budgettet i rigtig mange børnefamilier. Med det her lovforslag giver vi børnefamilierne en økonomisk håndsrækning ved at sænke forældrebetalingdelen. Den mindre del af betalingen for forældrene vil gennemsnitligt svare til 3.300 kr. pr. barn om året.

Lovforslaget samler dermed tre elementer, der er ret gode: Vi sikrer, at der er forbedrede normeringer. Vi giver plads og tid til pædagogisk ledelse, og vi får en mindre forældrebetaling. Med andre ord vil lovforslaget bidrage til bedre rammer for, at børnene møder pædagoger, der har tid til deres opgave, nemlig at stimulere og udvikle børn, og hvor familierne har bedre råd til at få hverdagen til at hænge sammen, og SF kan derfor bakke op om lovforslaget.

Kl. 14:08

Formanden (Henrik Frandsen):

Der er en enkelt kort bemærkning. Fru Helena Artmann Andresen, Liberal Alliance. Værsgo.

Kl. 14:08

Helena Artmann Andresen (LA):

Tak for det. Når man nu på SF's vegne også med de her minimumsnormeringer har insisteret på, at de også skal være i det private, hvorfor har man så ikke også insisteret på, at de skal betales retfærdigt? Det er en intention i dag i lovgivningen, men vi kan se på tallene, der kommer ud, at de er underfinansierede. Og de er maks. pressede derude. I en kommune som Aabenraa er det en tredjedel af dagtilbuddene, der er private. Det er rigtig meget i landdistrikterne, at de her private dagtilbud ligger. Det er fine, små justeringer, man laver her, men det er jo slet ikke nok. Hvorfor har man ikke sørget for at rette op på den her forskelsbehandling, der bliver lavet mellem det private og det offentlige?

Kl. 14:09

Formanden (Henrik Frandsen):

Ordføreren.

Kl. 14:09

Vivi Nør Jacobsen (SF):

I praksis forstår jeg det i hvert fald sådan, at forslaget netop vil betyde, at driftstilskuddet kommer til i højere grad at svare til det tilskud, som man får til de selvejende institutioner i det kommunale

regi. Og der er selvfølgelig nogle forskelle derude. Ministeren har tilkendegivet, at det skal der ses på.

Jeg synes, at et andet ret vigtigt element nu, hvor der bliver nævnt det her omkring landdistrikter og øer, er, at vi netop også her sikrer, at der er de mindre institutioner derude, så der er en reel valgfrihed for forældrene. Det håber jeg meget at ordføreren er glad for.

Kl. 14:09

Formanden (Henrik Frandsen):

Spørgeren.

Kl. 14:09

Helena Artmann Andresen (LA):

Det er sådan i dag, at der er et hul i lovgivningen, så man kan tage både prisen på en vuggestue og en dagpleje, og det gør så, at de her vuggestuer er underbetalte. Det er egentlig bare det hul, som jeg og Liberal Alliance synes skal lukkes. Og jeg synes, det er underligt, at der er sådan en modstand imod det fra venstrefløjen af. Det er i hvert fald ikke noget, man kæmper for. Jeg er i hvert fald spændt på, hvordan landskabet kommer til at se ud om et par år, for de er begyndt at råbe op derude. Så jeg håber, at det er et hul i lovgivningen, som SF vil være med til at kigge på.

Kl. 14:10

Formanden (Henrik Frandsen):

Ordføreren.

Kl. 14:10

Vivi Nør Jacobsen (SF):

Det, vi i hvert fald vil, er at sikre, at der er nok voksne til børnene derude. Det er jo det, vi tager næste skridt i forhold til her. Så er det klart, at den valgfrihed, der ligger i at kunne vælge imellem vuggestue og dagpleje, også er et vigtigt element. Det har vi sådan set ikke noget problem med. Og som sagt har ministeren tilkendegivet, at der skal ses på en række ting. Jeg håber da, at ordføreren vil bringe det der med ind til den næste behandling af sagen.

Kl. 14:10

Formanden (Henrik Frandsen):

Der er ikke flere, der har bedt om ordet, så vi siger tak til ordføreren og giver ordet videre til fru Marlene Ambo-Rasmussen, Venstre. Værsgo.

Kl. 14:10

(Ordfører)

Marlene Ambo-Rasmussen (V):

Tak for ordet, formand. For Venstre er gode dagtilbud en helt central mærkesag. Det handler først og fremmest om vores børn og deres trivsel og udvikling, men også om at give familierne frihed til at vælge det tilbud, der passer bedst til netop deres barn og deres hverdag. Derfor er jeg også glad for, at vi i dag behandler lovforslag nr. L 35, som både skal sænke forældrebetalingen og forbedre vilkårene for private institutioner og private pasningsordninger. Det er på papiret småændringer, men det er det ikke for os i Venstre, for det var noget af det, vi kæmpede for, da vi sad i regering. Derfor er det også glædeligt at se forslaget fremsat her i salen i dag. Det er nemlig et vigtigt skridt i retning af bedre vilkår for familierne og større værdighed og lighed mellem de forskellige dagtilbud.

Vi taler meget om folkeskolen, men børns trivsel og udvikling begynder længe før den første skoledag. Derfor er dagtilbudsområdet så vigtigt. For mig som mor og børneordfører handler det om at skabe gode rammer for børnene og samtidig sikre, at familierne har frihed til at vælge den løsning, der passer bedst til netop deres hverdag. Nogle forældre vælger en kommunal institution, andre vælger

en privat eller selvejende institution, og andre igen vælger en privat pasningsordning. De valg skal vi respektere her i Folketingssalen. Og vi skal sikre, at rammerne i videst muligt omfang understøtter, at familierne kan træffe deres valg på et oplyst grundlag, uden at vi unødvendigt stiller de forskellige tilbud ringere i forhold til hinanden. Ligestilling mellem tilbuddene er vigtigt, ikke fordi alle dagtilbud skal være ens, men fordi de skal have rimelige og fair vilkår for at kunne levere god kvalitet til børnene.

Samtidig er der også nogle praktiske forhold, at vi skal være opmærksom på. Det har nemlig vist sig, at det kan være uhensigtsmæssigt for private og selvejende institutioner at skulle medregne ledernes timer i normeringerne. Det er vi nødt til at tage alvorligt herinde fra Christiansborgs side af. Det er særlig de mindre institutioner, det kan få store konsekvenser for – det gælder særlig i vores landdistrikter, hvor der måske ikke ligger andre end den ene institution – for her er lederen ofte tæt på den daglige pædagogiske praksis og tager del i mange af de opgaver, der får hverdagen til at hænge sammen. Derfor skal vi passe på, at reglerne ikke utilsigtet stiller de små institutioner dårligere.

Vi skal værne om mangfoldigheden i vores dagtilbud, og vi skal også sikre, at der både blandt de private og selvejende og kommunale er plads til de her lokale tilbud. Med de her ændringer af dagtilbudsloven tager et skridt mod bedre vilkår, lavere forældrebetaling og større ligestilling mellem de forskellige tilbud. Det er gode ambitioner, som ligger tæt på Venstres mærkesag om frihed, valgfrihed og gode vilkår og rammer for børnefamilierne. Det glæder mig at se et lovforslag i salen i dag, som Venstre selv har kæmpet for. Tak for ordet.

Kl. 14:14

Formanden (Henrik Frandsen):

Der er ikke nogen, der har tegnet sig ind for en kort bemærkning, så vi siger tak til ordføreren og giver ordet videre til fru Josephine Alstrup Kofod, Dansk Folkeparti. Værsgo.

Kl. 14:14

(Ordfører)

Josephine Alstrup Kofod (DF):

Tak, formand. Danmark står over for en af sine største udfordringer i disse år. Der bliver født for få børn. Alt for mange familier oplever, at økonomien, tidspres og hverdagens krav gør familielivet unødvendigt svært. I Dansk Folkeparti mener vi, at Danmark skal være verdens bedste land at stifte familie, få børn og lade dem vokse op i. Derfor skal vi ikke kun diskutere takster, tilskud og procentsatser. Vi skal også diskutere familiens frihed, valgmuligheder og muligheder for at indrette hverdagen efter deres ønsker.

Når forældrebetaling til daginstitutioner og dagpleje sænkes, er det en håndsrekning til de familier, der hver eneste måned skal få budgettet til at hænge sammen. For mange børnefamilier er økonomisk presset. Udgifterne stiger, og hverdagen er fyldt med kompromiser. Derfor er det positivt, når vi politisk kan lade nogle af de økonomiske byrder, ikke fordi pengene er det vigtigste i familielivet, men fordi økonomisk tryk giver familier mere frihed og flere muligheder i hverdagen. Men denne debat handler om mere end økonomi. Den handler også om, at familien selv skal have lov til at vælge.

I Dansk Folkeparti mener vi grundlæggende, at familier er forskellige. Derfor skal politikerne heller ikke forsøge at indrette alle familier efter samme model. Nogle familier vælger den kommunale daginstitution, nogle vælger en privat, og andre igen finder, at hjemmepasning er det mest passende for deres barns behov og familiens hverdag. Det er ikke afgørende, hvilken løsning politikerne foretrækker. Det afgørende er, at familierne selv får mulighed for at vælge.

Derfor ser vi positivt på dele af lovforslaget, som forbedrer vilkårene for private institutioner og private pasningsordninger. Vi

ser også positivt på, at forældre med lavere indkomster får bedre muligheder for økonomisk støtte, selv når de vælger de private pasningsløsninger. For frihed til at vælge må ikke være forbeholdt dem med de største pengepunge, og netop derfor er det også positivt, at forældre får bedre information om de forskellige tilbud, der findes i kommunen. Det er svært at træffe de bedste valg for sin familie, når man ikke kender sine muligheder. Familierne skal mødes med tillid og gennemsigtighed, ikke med unødvendige barrierer.

For os handler familiepolitik i sidste ende om noget meget enkelt. Det handler om familietid, tid til at være sammen, tid til nærvær, tid til at læse godnathistorierne, tid til at spise aftensmad sammen og tid til at få hverdagen til at hænge sammen uden konstant at føle sig presset af økonomi eller systemer, der ikke passer til familiens behov. Politik kan ikke skabe lykkelige familier, men politik kan skabe bedre rammer for familielivet, og præcis det bør vi bestræbe os på. For Dansk Folkeparti er denne debat også en del af noget større. Vi taler ofte om visionen for fremtidens Danmark, en vision, som man kan læse mere om på fremtidensdanmark.dk. For hvis vi skal lykkes som nation, skal vi ikke kun fokusere på arbejdsudbud og økonomiske nøgletal, vi skal også spørge os selv, hvilket samfund vi ønsker at give videre til vores kommende generationer.

Vi ønsker et Danmark, hvor familierne sættes først, et Danmark, hvor det er lettere at få børn, et Danmark, hvor børnefamilier oplever opbakning frem for modstand, et Danmark, hvor valgfrihed ikke bare er et princip i en debat, men en reel mulighed i hverdagen, og et Danmark, hvor vi anerkender, at stærke familier er fundamentet for et stærkt samfund. L 35 løser ikke alle udfordringer for de danske familier, men det er et skridt i den rigtige retning. Det gør hverdagen lidt lettere, det styrker valgfriheden, og det sender et vigtigt signal om, at familiernes behov skal tages alvorligt. Tak for ordet.

Kl. 14:18

Formanden (Henrik Frandsen):

Der er ikke nogen, der har ønsket ordet for en kort bemærkning, så vi siger tak til ordføreren og går videre til den næste ordfører i rækken, fru Helena Artmann Andresen, Liberal Alliance.

Kl. 14:18

(Ordfører)

Helena Artmann Andresen (LA):

Tak for det. Jeg får sådan lidt til at udbryde: endelig! For endelig fylder de private dagtilbud og den forskelsbehandling, de er udsat for, her i salen til en lovbehandling. Det er virkelig godt, selv om jeg også vil tillade mig at kalde det her for meget lavthængende frugter, for de her forslag burde selvfølgelig bare have været i lovgivning fra starten af. Selvfølgelig skal den kommunale skatteværdi af standardfradraget indgå i det private driftstilskud, som det gør i det offentlige, og selvfølgelig skal forældre, der har en meget lille økonomi, og som finder private pasningsordninger det rette til deres børn, få en økonomisk friplads, som man kender det fra dagtilbuddene, også når de modtager barseldagpenge. Og selvfølgelig skal kommunerne opgøre de forudsætninger, der ligger bag deres beregninger af tilskud til de private og selvejende institutioner.

Men, men, men! Det her er jo langt fra nok. Dansk Industri har lavet en opgørelse over den her forskelsbehandling, og den render altså op i over 220 mio. kr. Det er voldsomt, og det kan mærkes ude i de private daginstitutioner. Læg dertil DLO's nye undersøgelse, hvor man – med de her små forbedringer, der er i L 135, indregnet – kan se, at halvdelen af de private dagtilbud står til ikke at kunne overholde normeringskravet, og de står altså til en lukning.

Når kommunerne ikke overholder normeringskravet, sender ministeren et brev. Når de private ikke kan overholde normeringskravet, så står de til at skulle lukke, alt imens de er underfinansierede stik imod lovens intention.

Jeg forstår ikke, at man som politiker synes, at man skal bestemme normeringskravet i det private. Jeg synes i stedet, at man skal stille krav om åbenhed med tilsynsrapporter, med forældretilfredshed, normeringer og andelen af pædagoger. De partier, der står bag minimumsnormeringerne, synes jeg i det mindste skulle have insisteret på, at der var ordentlige tilskud til de private inden, for hvad har partierne tænkt sig at en kommune som Aabenraa skal gøre, hvor en tredjedel af dagtilbuddene er private? Vi kender jo godt de her tal, som kommunerne skal lægge frem. Jeg håber, det vil hjælpe, men ærlig talt vi ved jo også, at der er nogle af de her kommuner, der bruger 0,5 pct. af kommunens bruttodriftsudgifter til dagtilbuddene på bygningstilskuddet og 0,6 pct. på administrationstilskuddet, selv om de har en tilbagefaldsregel på henholdsvis 4,1 og 2,1 pct.

Nu er håb ikke en strategi, og jeg har heller ikke mere kærlighed til det private end det offentlige. Men jeg har kærlighed til det frie valg, som bliver presset af venstrefløjen, som åbenbart har mere kærlighed til det offentlige end det private, for ellers havde man ikke siddet den her forskelsbehandling overhørig. Samtidig kan jeg godt lidt betvivle, om den røde regering er fuldt ud klar over, hvilke konsekvenser den her lovgivning egentlig har, og jeg synes næsten, at det er mere uhyggeligt, hvis den har det.

Driftstilskuddet burde skulle udregnes, så det er vuggestuer for sig og dagplejere for sig. Administrationstilskuddet bør have en overhead, som man kender det fra socialområdet, og bygningstilskuddet bør som minimum regnes ud fra markedspriser. Så ville man ikke længere diskriminere tilbuddene. Derudover bakker vi op om, at man gentager og udvider kvalitetsundersøgelsen, og det at nedsætte procenten for, hvad forældre maksimalt skal betale, synes vi er meget sympatisk, men det er ikke LA-politik. Vi så hellere, at man lettede skatten i bunden, men alt i alt støtter LA forslaget.

Kl. 14:22

Formanden (Henrik Frandsen):

Der er ikke nogen, der har tegnet sig ind for korte bemærkninger. Vi siger tak til ordføreren og giver ordet videre til fru Ellen Emilie, Moderaterne. Værsgo.

Kl. 14:22

(Ordfører)

Ellen Emilie (M):

Tak for ordet, formand. Jeg vikarierer i dag for hr. Rasmus Lund-Nielsen og vil derfor læse hans tale højt.

Det skal være lettere og billigere at være børnefamilie Danmark, for selv om det at få børn er noget af det største og mest værdifulde i livet, så er det også forbundet med rigtig mange udgifter. Der skal være råd til bleer, flyverdragter, vinterstøvler og fritidsaktiviteter – her vil jeg gøre opmærksom på, at jeg læser højt fra ordførerens tale, da jeg ikke selv har nogen børn. Og så skal der selvfølgelig også være råd til, at børnene bliver passet, mens mor og far er på arbejde. For mange børnefamilier er betalingen til vuggestue, børnehave eller dagpleje en stor del af de faste poster i budgettet, og har man to eller tre små børn, kan udgifterne hurtigt løbe op.

Derfor er jeg også rigtig glad for, at vi nu i regeringen fremsætter et lovforslag, som gør det billigere at have børn i dagtilbud. Med lovforslaget sænker vi loftet for forældrebetalingen fra 25 pct. til 21,3 pct. Det svarer til en gennemsnitlig årlig besparelse på omkring 3.300 kr. pr. barn. Det er penge, som familierne i stedet kan bruge på alt andet, som hører familielivet til, og for os i Moderaterne er det vigtigt, at vi har et blik for børnefamiliernes økonomi. Vi taler ofte om betydningen af at have et samfund, hvor flere har lyst til at stifte familie, men så skal vi også sørge for, at det er økonomisk overkommeligt at få børn.

Det skal ikke være en unødvendig stor økonomisk belastning at få hverken det første, det andet eller det tredje barn. Og selv om lavere forældrebetaling selvfølgelig ikke i sig selv løser alle

børnefamiliernes udfordringer, så er det et konkret skridt i den rigtige retning. Men lovforslaget handler ikke kun om økonomi – det handler også om valgfrihed. For børn er forskellige, og familier er forskellige, og derfor skal der være forskellige muligheder for at få passet sine børn alle steder.

Med lovforslaget forbedrer vi vilkårene for privatinstitutionerne og private pasningsordninger. Vi giver bl.a. familier med børn i private pasningsordninger mulighed for at få økonomisk fripladstilskud. Vi sikrer også, at forældre får bedre informationer om de forskellige pasningsmuligheder, der er i deres kommune. Det synes vi er vigtigt. For det afgørende bør være, hvilket tilbud der passer bedst til barnet og familien, og ikke, om forældrene kender de forskellige muligheder, eller om økonomien afskærer dem fra at tage et bestemt valg. I Moderaterne støtter vi naturligvis lovforslaget. Tak for ordet.

Kl. 14:25

Den fg. formand (Theresa Berg Andersen):

Tak til Moderaternes ordfører. Der er ikke nogen spørgsmål, og derfor fortsætter vi til Konservatives ordfører, fru Lise Bertelsen. Værsgo.

Kl. 14:25

(Ordfører)

Lise Bertelsen (KF):

Tak for ordet, formand. I Det Konservative Folkeparti er vi glade for, at der med det her lovforslag bliver taget skridt mod at gøre hverdagen lettere for landets børnefamilier. Lovforslaget indeholder flere væsentlige elementer, bl.a. nedsættelse af forældrebetaling i dagtilbud og forbedrede vilkår for private institutioner og private pasningsordninger. Begge dele er noget, som vi i Det Konservative Folkeparti har kæmpet for længe. Det skal være lettere at være børnefamilie i Danmark.

Derfor er det positivt, at forældrebetalingen sænkes fra maksimalt 25 pct. til 21,3 pct. Det giver familierne flere penge mellem hænderne og lidt mere luft i hverdagsøkonomien. Samtidig er det vigtigt for os, at forældrene har reel frihed til at vælge det pasningstilbud, som præcis passer til deres barn og til deres families behov. Derfor glæder det mig også, at lovforslaget forbedrer vilkårene for privatinstitutioner og private pasningsordninger.

Blandt høringsssvarene er der bred opbakning til intentionerne i lovforslaget, og det er positivt, at der afsættes flere midler til området, og at kommunerne kompenseres for de merudgifter, der følger med ændringerne. Det er samtidig vigtigt, at der sikres en klar og ensartet kommunikation i kommunerne og institutionerne, så alle ved, hvordan de nye regler skal forstås og administreres.

Med lovforslaget bliver kommunerne desuden forpligtet til at offentliggøre de forudsætninger, der ligger til grund for beregningerne af tilskud til selvejende daginstitutioner og privatinstitutioner. Det hilser vi velkommen, for gennemsigtighed er helt afgørende, hvis private og kommunale tilbud skal have ordentlige og gennemskuelige vilkår.

Men der er et område, som jeg gerne vil fremhæve, og som vi Konservative kommer til at følge tæt, og det handler om de små private institutioner og konsekvensen af, at den pædagogiske leder fremover skal udgå af normeringsopgørelsen.

Her har der med rette været stor bekymring, for i en lille institution er den pædagogiske leder ofte ikke kun en leder bag et skrivebord. Vedkommende er også en vigtig del af den daglige pædagogiske praksis og det daglige arbejde sammen med børnene. Det er virkeligheden derude, uden for vores mure herinde på Christiansborg.

Ministeren henviser i sit svar til høringsparterne til, at privatinstitutioner allerede har lempelige normeringsregler, fordi normeringerne opgøres som et gennemsnit over 3 år. Men jeg er simpelt hen ikke overbevist om, at det er tilstrækkeligt. For hvis den pædagogiske

leder fremover slet ikke må indgå i normeringerne, kan det få ganske alvorlige konsekvenser for vores små institutioner. Derfor vil jeg gerne bede ministeren præcisere, hvordan man konkret vil sikre, at de små private institutioner fortsat kan eksistere på rimelige vilkår. For det må ikke ende med, at gode små institutioner bliver presset til at lukke, fordi reglerne ikke tager tilstrækkeligt hensyn til deres størrelse og organisering. Særlig i de tyndt befolkede områder kan en lille institution have en helt enorm betydning for både børnene, familierne og for hele lokalsamfundet. Det handler også om at bevare et Danmark i balance, hvor børnefamilierne har gode muligheder, uanset hvor i landet de bor.

Endelig vil jeg gerne knytte en bemærkning til den foreslåede hjemmel til indsamling af data. Det Konservative Folkeparti anerkender behovet for viden og gennemsigtighed, men de nye krav om indberetninger skal også være rimelige og proportionale. Der skal være en klar sammenhæng mellem de oplysninger, der indsamles, og den værdi, de faktisk skaber.

I Det Konservative Folkeparti er vi meget optaget af regelforenkligning og at nedbringe de administrative byrder. Det sidste, små institutioner har brug for, er endnu mere papirarbejde, som tager tid fra børnene og det pædagogiske arbejde ude på de forskellige stuer. Lad os derfor sikre, at de nye regler ikke skaber unødvendigt bureaukrati.

For Det Konservative Folkeparti handler god dagtilbudspolitik nemlig om tryk, kvalitet, nærhed og valgfrihed og om at give børnene en god start på livet og samtidig gøre hverdagen lettere for børnefamilierne.

Det Konservative Folkeparti er derfor positivt indstillet over for L 35 og ser frem til udvalgsbehandlingen, hvor vi særlig vil have fokus på de små og mellemstore private institutioner og de administrative konsekvenser, lovgivningen får. Tak for ordet.

Kl. 14:30

Den fg. formand (Theresa Berg Andersen):

Tak til ordføreren. Der er ingen spørgsmål. Derfor fortsætter vi med talerrækken og giver nu ordet til fru Leila Stockmarr fra Enhedslisten. Værsgo.

Kl. 14:30

(Ordfører)

Leila Stockmarr (EL):

Tak. Jeg vil starte med at sige, det er dejligt, at der er stort fokus på at løfte vores dagtilbud bredt set, og det er også en anerkendelse til regeringen af, at den følger op også på ting, der lå før valget, at den klart marker fra start, at vi skal have reelle minimumsnormeringer, og at den her aftale skal ud at arbejde i praksis, så børnene og det pædagogiske personale kan mærke det. For det er hjerteblod for Enhedslisten, at vi giver vores børn den bedste start på livet.

Det her lovforslag indeholder forskellige elementer, som andre ordførere har været inde på. Vi mener, det er meget positivt, at vi nu kan se, at forældrebetalingen bliver mindre, og at der er sikret en økonomisk kompensation til kommunerne for at lempe forældrebetalingen. Som mange andre ordførere har sagt, er børnefamilierne pressede, og det er rigtig, rigtig godt, at de nu kan se frem til et lavere betalingsniveau.

Det er også vigtigt for os – og det er jo ikke en del af det her lovforslag, men det er en del af den samlede indsats som opfølgning på finansloven fra i år – at vi, når vi tager lederne ud af normeringen, følger op på, hvad det betyder for kvaliteten. Selvsagt må det ikke betyde, at der kommer mindre fokus på ledelse i vores dagtilbud – vi skal ikke have færre ledelsesstillinger – og det må heller ikke betyde, som andre har været inde på, at mindre privatejede institutioner kommer i knibe, hvor det faktisk kan betyde, at man helt mister lederstillinger eller man faktisk må trække en leder, der også arbejder ude på stuerne, ud fra stuerne og væk fra kontakten med børnene, hvilket efterlader et hul. Jeg vil også gerne anerkende, og

det er positivt, at ministeren og regeringen har tilkendegivet, at man gerne vil finde en løsning på det, hvad angår de mindre institutioner.

Det er også vigtigt for os, at en konsekvens af det her – og det er derfor, den her monitorering af udviklingen af den i kvalitet, og hvad det her betyder – ikke vil betyde, at man f.eks. vil se, at der kommer kortere åbningstider, eller at man slækker på den faglige ledelse af daginstitutionerne. Det er hermed en opfordring til regeringen om, at vi løbende følger – naturligvis – udviklingen, og hvad de her tiltag betyder i praksis.

Så har vi i Enhedslisten et bekymringspunkt i forhold til det samlede tiltag i forhold til at styrke de private daginstitutioner, og det er – og det er faktisk en rød linje for Enhedslisten – at man ikke skal kunne trække profit ud som ejer af et privat dagtilbud til sig selv som virksomhedsejer. Med styrkelsen af de private dagtilbud ønsker vi ikke, at man på den måde kan være med til at åbne op for det, vi har set smadre store dele af socialområdet, som er martret af, at der er massiv profit på vores velfærd, og at man med de her tiltag åbner op for en udvikling, der kunne ligne noget, som vi har set på socialområdet. For os vil det være en rød linje i forhold til at stemme ja til den samlede pakke, at vi i lovbehandlingen og udvalgsarbejdet får sat nogle hegnspele op og får sikret, at det her ikke er starten på en glidebane hen imod en profiterorienteret privatisering af vores dagtilbud. Det er det sidste, vores børn og vores velfærdssamfund har brug for, og det håber jeg at vi kan få konkretiseret en model for at sætte nogle hegnspele for i lovbehandlingen, eller at vi alternativt kan få delt lovforslaget op, i hvert fald hvis det skal stemmes igennem med Enhedslistens stemmer. For at styrke de private tilbud er én ting, men ikke, hvis det styrker profitmulighederne for dem, der ejer institutionerne. Så samlet set er vi meget positive, men vi vil også gå kritisk og konstruktivt ind i den videre lovbehandling i forhold til det her med, at det her ikke må øge muligheden for at trække profit ud af vores daginstitutioner.

Kl. 14:34

Den fg. formand (Theresa Berg Andersen):

Der er række spørgsmål. Det er første er fra hr. Lars Boje Mathiesen fra Borgernes Parti. Værsgo.

Kl. 14:34

Lars Boje Mathiesen (BP):

Tak. Enhedslisten er bekymret om profit, der trækkes ud her. Kan Enhedslisten nævne tre konkrete eksempler eller bare ét konkret eksempel fra dagtilbudsområdet, hvor man har trukket de her massive profitter ud?

Kl. 14:34

Den fg. formand (Theresa Berg Andersen):

Ordføreren.

Kl. 14:34

Leila Stockmarr (EL):

Der er konkrete tilfælde, men jo slet ikke noget i den skala, der kendetegner socialområdet. BUPL og andre har været ude at advare mod det. Der blev faktisk i 2020 lavet en politisk aftale med partier primært til venstre for midten om at gøre det ulovligt at trække profit ud af dagtilbud. Desværre blev den aftale ikke realiseret i praksis, fordi flertallet smuldrede – Radikale Venstre trak sig fra aftalen. Så på baggrund af den aftale har der jo været evidens for, at det er en udfordring, men også, at det her jo ikke skal betyde, at man vil åbne op for en yderligere udvikling.

Kl. 14:35

Den fg. formand (Theresa Berg Andersen):

Spørgeren.

Kl. 14:35

Lars Boje Mathiesen (BP):

Nej, det var lidt en stråmand, for jeg sagde jo ikke, at der var trukket profit ud. Jeg spurgte, om der var trukket sådan overnaturlig profit eller massiv profit ud, som det vi ser på botilbudsområdet. I tidligere svar har vi jo set, at gennemsnittet, som blev trukket ud, var omkring 400.000 kr., og i alt på 1 år var det 4 mio. kr., der blev trukket ud på dagtilbudsområdet. Til sammenligning kan vi se, at der var trukket over 350 mio. kr. ud på botilbudsområdet over en 5-årig periode, så det er jo nogle helt andre skalaer. Det er derfor, jeg spørger Enhedslisten: Har Enhedslisten konkrete eksempler på, at der er lignende sager, som der er på botilbudsområdet? Så vil vi da gerne gøres opmærksom på det. Eller har Enhedslisten ikke nogen konkrete eksempler på, at det foregår lige så ekstremt?

Kl. 14:35

Den fg. formand (Theresa Berg Andersen):

Ordføreren.

Kl. 14:35

Leila Stockmarr (EL):

Nej, det var netop det, der var pointen i min tale og i vores position. Vi skal ikke se den udvikling, hvor det er ekstreme summer, der bliver trukket ud ligesom på socialområdet. Vi skal stadig have muligheden for at sætte nogle hegnspele for at modvirke, at der bliver trukket så massive summer ud. For det er netop ikke det samme, men vi vil jo gerne undgå, at det her er noget, der sker, når vi har den bitre erfaring fra socialområdet, så vi ikke tager den ned og åbner op for det og vi kan se det samme på vores daginstitutionsområde. Så min pointe var netop: Lad os for alt i verden undgå den udvikling, som vi har set på socialområdet, når det kommer til vores dagtilbud.

Kl. 14:36

Den fg. formand (Theresa Berg Andersen):

Den næste spørger er fru Helena Artmann Andresen fra Liberal Alliance. Værsgo.

Kl. 14:36

Helena Artmann Andresen (LA):

Tak. Jeg synes godt nok, at det er lidt af en dæmonisering af de private ildsjæle derude, som Enhedslisten her har gang i. Lige nu er virkeligheden jo, at de kæmper for at overleve, fordi de bliver underbetalt. Vi retter op på en lillebitte smule i det her lovforslag, men jo slet ikke nok. Det er jo stadig væk 220 mio. kr., de bliver underbetalt i forhold til intentionen i lovgivningen om, at de skal betales lige så meget som de offentlige. Desuden er der jo også rigtig mange, der er selvejende institutioner. Så det er jo 90 pct. af de selvejende og private institutioner, der er nonprofit.

Jeg kan slet ikke forstå den måde, man vælger at kigge på de private på her. Mener Enhedslisten, at det er fair, som lovgivningen er i dag, at de private bliver underfinansieret, og er det et selvstændigt ønske for Enhedslisten, at det skal foregå sådan her?

Kl. 14:37

Den fg. formand (Theresa Berg Andersen):

Ordføreren.

Kl. 14:37

Leila Stockmarr (EL):

Som jeg netop sagde i min tale, er vi jo ikke i sig selv imod et øget driftstilskud. Det, vi gerne vil have sikret i lovbehandlingen, er, at det ikke kan betyde, at der bliver trukket profit ud. Det er jo selvsagt, at hvis der er en underfinansiering, så er der ikke nogen profit at trække ud. Men skulle der være en profit eller et økonomisk råderum, der opstår af det her, vil vi jo gerne have en garanti for,

at det bliver investeret i det faglige pædagogiske arbejde på institutionen, så det kommer børnene og børnefamilierne til gode og ikke bliver starten på et nyt profiteventyr for spekulanter.

Jeg dæmoniserer ikke aktører i dag. Jeg tegner et risikoscenarie op, som jeg mener vi må tage ansvar for og være bevidste om, belært af, hvad der er sket på socialområdet.

Kl. 14:38

Den fg. formand (Theresa Berg Andersen):

Spørgeren.

Kl. 14:38

Helena Artmann Andresen (LA):

Så Enhedslisten kommer ikke til at stille sig i vejen for at lappe de huller, der er i lovgivningen i dag, så man f.eks. fremover kan regne tilskuddet til dagpleje for sig og vuggestue for sig. Det er noget af det, der vil gøre den største forskel i den underfinansiering, der er i det private.

Så er der jo hele den måde, man beregner bygningstilskuddet på. Jeg tror ikke rigtig, der er nogen, der kan gennemskue det. Det er vidt forskelligt fra kommune til kommune. Det synes jeg simpelt hen ikke er fair over for de private, og så har vi jo set eksempler på, at der er kommuner, der siger, at de bruger 0,6 pct. på administration på dagtilbudsområdet, så det får de også. Jeg vil gerne se en kommune, der bruger 0,6 pct. på administration. Det ville jeg synes var dejligt, men det er bare utopi. Vil Enhedslisten stille sig i vejen for det?

Kl. 14:38

Den fg. formand (Theresa Berg Andersen):

Ordføreren.

Kl. 14:38

Leila Stockmarr (EL):

Nej. Jeg ved ikke rigtig, hvor ordføreren får fra, at vi stiller os i vejen. Det, jeg udtrykker på Enhedslistens vegne, er, at vi godt kunne tænke os, at der kom nogle hegnspele ind, der siger, at såfremt man ender i en situation, hvor det her kan betyde, at der bliver genereret mulighed for profit, så er der en garanti for, at det bliver investeret i den pågældende institution.

Det handler om at gå med livrem og seler og markere en rød linje – at det her ikke må blive starten på, at der kan komme nye aktører ind og begynde at spekulere i det her. Det er ikke en kritik af det, der ligger. Det er et ønske om at undgå en udvikling, som vi har set på socialområdet.

Kl. 14:39

Den fg. formand (Theresa Berg Andersen):

Tak til ordføreren. Vi fortsætter i talerrækken og går videre til Danmarksdemokraternes ordfører, hr. Kim Edberg Andersen. Værsgo.

Kl. 14:39

(Ordfører)**Kim Edberg Andersen (DD):**

Tak for det, formand; tak for ordet. Jeg er vikar i dag, så der er nogle ting, jeg vil undlade sådan at komme ind på, selv om jeg da godt kan høre på debatten, at der var nogle ting, jeg godt ville kunne kommentere på. Men det vil jeg holde mig fra og så sige, at vi har Danmarks bedste ordfører på området. Desværre kan hun ikke være her i dag, så I må nøjes med mig.

Vi behandler i dag et lovforslag, som giver familierne større valgfrihed og sikrer mere lige vilkår mellem kommunale og private dagtilbud. Det er en mærkesag for Danmarksdemokraterne at sikre familierne bedre vilkår, uanset hvor man bor, og uanset om det lokale dagtilbud er kommunalt eller privat drevet. Det er positivt,

at forældrebetalingen sænkes, at der skabes større gennemsigtighed i tilskudsberegningerne, og at forældre får et bedre overblik over alle de pasningsmuligheder, der findes i kommunen. Særlig glæder vi os i Danmarksdemokraterne over, at forældre fremover kan få økonomisk fripladstilskud til private pasningsordninger, og at der sikres bedre ligestilling mellem kommunale og private tilbud. Det er et vigtigt skridt for familiernes frie valg.

Tilbage i februar 2024 fremsatte vi i Danmarksdemokraterne faktisk et beslutningsforslag, B 128, som netop skulle give familier med børn i en privat pasningsordning adgang til økonomisk fripladstilskud på lige vilkår med familier med børn i kommunale tilbud. Her stemte alle de fire nuværende regeringspartier imod. Selv om Danmarksdemokraternes forslag ikke blev vedtaget i 2024, er det meget glædeligt, at regeringen har ændret holdning nu og alligevel vil føre Danmarksdemokraternes forslag ud i livet. Tak for det. Det er nemlig sund fornuft at sikre ens vilkår, uanset om det er et kommunalt eller privat dagtilbud.

Samlet set er lovforslaget et skridt i den rigtige retning. Kan man gøre mere? Ja, det kan man. Som Dansk Erhverv også påpeger i deres høringssvar, kan man med den nye ældrelov beslutte at indføre en ordning med genberegninger efter regulering af tilskud i forbindelse med kommunernes regnskabsaflæggelse, og man har besluttet at etablere en uafhængig kontrol- og vejledningsenhed forankret i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, hvor beregningsgrundlaget kan efterprøves. Det er sund fornuft, at man sikrer samme muligheder på børneområdet, og derfor har vi i Danmarksdemokraterne bedt ministeren om at forholde sig til lige netop det i nogle skriftlige spørgsmål til lovforslaget. Og nu, hvor ministeren både er minister for børn og for ældre, ligger det lige for at få styr på det her inden tredjebehandlingen. I Danmarksdemokraterne er vi positive over for lovforslaget. Tak for ordet.

Kl. 14:41

Den fg. formand (Theresa Berg Andersen):

Vi siger tak til ordføreren. Der er ingen spørgsmål. Vi fortsætter til hr. Philip Vivet fra Radikale Venstre. Værsgo.

Kl. 14:42

(Ordfører)

Philip Vivet (RV):

Tak for det. Alle børn fortjener en god start på livet. Derfor skal vi sikre gode dagtilbud med høj kvalitet. Vi skal give børnefamilierne gode muligheder for at skabe et godt børneliv og et godt familieliv, og vi skal give familierne frihed til at vælge de tilbud, der passer bedst til deres børn. Derfor er vi i Radikale Venstre glade for, at vi med det her lovforslag tager endnu et vigtigt skridt for at løfte børnelivet i Danmark. Vi styrker minimumsnormeringerne, vi gør det billigere at være børnefamilie, og vi styrker samtidig familiernes frihed og muligheder for at vælge det tilbud, der passer bedst til deres børn. Det er grundlæggende god socialliberal og radikal politik.

For det første tager vi endnu et skridt for at løfte kvaliteten i dagtilbud. Indførelsen af minimumsnormeringer har allerede medført en markant stigning i antallet af pædagogisk personale i daginstitutionerne, og med aftalen om at tage lederne ud af normeringen sikrer vi flere voksne omkring børnene, samtidig med at lederne får mere tid til at prioritere den faglige ledelse. Det er vigtigt, for dagtilbud af høj kvalitet kræver ikke bare gode normeringer; det kræver veluddannet pædagogisk personale, og det kræver dygtig faglig ledelse tæt på den pædagogiske praksis.

For det andet gør vi det billigere at være børnefamilie. At sænke forældrebetalingen er en mærkbar og konkret håndsrækning til de børnefamilier, som oplever, at hverdagen er blevet dyrere. Når vi sænker regningen for dagtilbud, giver vi familierne lidt mere luft i økonomien.

For det tredje styrker vi valgfriheden. Børn er forskellige, familier er forskellige, og derfor skal forældrene have forskellige muligheder og gode muligheder for at vælge det tilbud, der passer bedst til deres børn. Derfor er vi glade for de forbedringer, der sker for private institutioner og private pasningsordninger. For selvfølgelig skal familier have mulighed for økonomisk fripladstilskud og mulighed for en rolig indkøring i dagtilbud, også hvis de vælger en privat pasningsordning.

Når det er sagt, er der også nogle forhold, som vi skal følge tæt. Vi er i Radikale Venstre opmærksomme på den bekymring, der er for, om ændringen i normeringsopgørelsen kan føre til, at der er nogle kommuner og dagtilbud, der nedprioriterer den lokale ledelse eller samler institutioner i større enheder for at få økonomien til at hænge sammen. Det ville være en u hensigtsmæssig udvikling, for hvis ambitionen er at få bedre kvalitet, må resultatet ikke blive dårligere faglig ledelse. Vi er også opmærksomme på de bekymringer fra private tilbud, hvor lederen ofte bruger en større del af sin tid sammen med børnene. Her kan ændringerne skabe økonomiske udfordringer, ikke mindst fordi minimumsnormeringerne opgøres på institutionsniveau for de private, og fordi små udsving i børnetallet kan have en stor betydning for, hvordan minimumsnormeringerne ser ud. Det er en bekymring, som jeg også personligt har rejst over for ministeren, og derfor er jeg glad for, at ministeren har været lydhør over for de bekymringer og vil tage initiativ til at se nærmere på problemstillingen, så vi får fundet en god løsning for de små private tilbud.

I Radikale Venstre vil vi følge udviklingen tæt, så vi kan reagere, hvis konsekvenserne bliver anderledes end det, der er intentionen med forslaget. På den baggrund støtter vi i Radikale Venstre forslaget.

Kl. 14:45

Den fg. formand (Theresa Berg Andersen):

Tak. Der er et spørgsmål fra fru Leila Stockmarr fra Enhedslisten. Værsgo.

Kl. 14:45

Leila Stockmarr (EL):

Tak. Hvad mener Radikale Venstre, hvis det skulle ske, at private aktører trækker profit ud af daginstitutionsområdet? Synes Radikale Venstre, at det er noget, vi kan leve med?

Kl. 14:45

Den fg. formand (Theresa Berg Andersen):

Ordføreren.

Kl. 14:45

Philip Vivet (RV):

Jeg har som udgangspunkt ikke nogen udfordringer med, at man som privat dagtilbud har mulighed for at trække en mindre profit ud. Jeg er bekymret for den udvikling, vi ser på socialområdet med botilbud, der har de her overnormale profiler, og hvor der er kriminelle, der udnytter systemet, og jeg har ikke kendskab til, at der er eksempler på det på dagtilbudsområdet.

Kl. 14:45

Den fg. formand (Theresa Berg Andersen):

Spørgeren.

Kl. 14:45

Leila Stockmarr (EL):

Men for at gå med livrem og seler vil ordføreren og ordførerens parti være med på i lovbehandlingen at se på muligheden for at opstille nogle hegnsplæer for at sikre, at skulle der opstå en glidebane hen imod den udvikling, sætter vi nogle grænser for, hvor meget man

kan trække ud, f.eks. ved at stille krav om, at det skal geninvesteres i det pædagogiske arbejde på den pågældende institution?

Kl. 14:46

Den fg. formand (Theresa Berg Andersen):
Ordføreren.

Kl. 14:46

Philip Vivet (RV):

Jamen det bliver jo lidt hypotetisk at snakke om en bekymring, som vi ikke ser nogen indikationer på på området. Men vi ønsker jo heller ikke, at vi skal ende et sted, hvor der er nogle, der kunne finde på at udnytte det her område.

I den debat, der har været, er det også tydeligt, at der ikke er nogen nem løsning på det. Man kan jo ændre på, hvor pengene bliver kanaliseret hen, og skjule det, hvis der bliver trukket overnormal profit ud. Så der er ikke nogen nemme løsninger. Men vi deler ønsket om, at man selvfølgelig ikke skal kunne udnytte det her område til at trække overnormale profitter ud.

Kl. 14:46

Den fg. formand (Theresa Berg Andersen):

Vi siger tak til ordføreren. Der er ikke flere spørgsmål, og vi fortsætter til ordføreren for Borgernes Parti, hr. Lars Boje Mathiesen. Værsgo.

Kl. 14:46

(Ordfører)

Lars Boje Mathiesen (BP):

Man vil gøre det billigere at have børn i dagtilbud, og det er jo en god ting. Det taler ind i en grundlæggende udfordring, vi har i samfundet, nemlig den demografiske udvikling og det, at vi får for få børn. Vi vil gerne have folk til at få flere børn, ikke fordi vi herindefra skal bestemme, at folk skal have børn. Men vi har som samfund brug for, at folk får flere børn.

Virkeligheden derude er også en hverdag, hvor mange familier overvejer barn nummer tre, men fravælger det af økonomiske årsager. Nogle gange fravælger man også barn nummer to af økonomiske årsager. Men ofte er det ved barn nummer tre dyrt, for så skal man have en større bil, og med registreringsafgifterne på den, bliver det dyrere. Barn nummer tre er også dyrt at have i institution.

Så der er konkrete udfordringer ved, at det er så dyrt at have børn i dag, og det sætter nogle begrænsninger, for det er jo også ofte på det tidspunkt og i de tidsrum i livet, hvor man måske gerne vil gå fra at have været lejer eller have boet i en lille lejlighed til at gå over til et hus og en større bolig. Der ved man bare, at de rådighedsbeløb, som bankerne kræver, sætter nogle store begrænsninger på grund af de udgifter, man har til dagtilbud. Så det gør det svært for de her familier at kunne gå ud og få sig et hus. Det er noget, vi skal tage alvorligt, hvis vi gerne vil ændre på den demografiske udvikling, og hvis vi gerne vil sikre, at vi får nok børn i Danmark. Det er ikke kun et problem i Danmark, men mange steder i den europæiske og vestlige civilisation.

Noget, som vi i vores parti gerne vil byde ind med, er sådan noget, som hedder en livskonto, simpelt hen for at skabe større fleksibilitet i folks tilværelse. Vi kommer til at opleve, at AI kommer til at revolutionere mange aspekter af vores liv, også når det kommer til vores arbejdsmarked. Vi ved, at rigtig mange familier derude efterspørger større fleksibilitet generelt set igennem livet og i forskellige livsfaser. Hvis vi nu kan skabe et rum, hvor folk får mulighed for at trække på den her livskonto, når de er unge, måske når de oplever arbejdsløshed, som flere vil komme til at opleve i længere perioder gennem deres liv, når AI bliver udrullet, så er det den rigtige vej at gå.

Med en livskonto forestiller vi os, at når et barn fødes i Danmark, får det af staten en livskonto, hvor der står 20.000 kr. De kan investeres. Vi ser gerne, at det bliver i C25-indekset, så man også bliver medejers af danske virksomheders succes. Så har vi det fantastiske begreb, der hedder renters rente, og det gør jo, at de her penge løbende vil blive til ret mange penge.

Vi forestiller os også, at forældrene kan indbetale på den her konto til børnene, måske 5.000 kr. pr. forælder, og arbejdsgiveren kan få mulighed for at indbetale måske op til 5.000 eller 10.000 kr., så man kan indbetale 20.000 kr. på den her konto hvert eneste år. Det betyder faktisk, at når du så bliver 20 år, vil du have omkring 1 mio. kr. stående på den her konto. Når du er 25 år, har du 1,4 mio. kr. stående. Det er vigtigt, fordi det gør, at vi kommer til at få en ny generation af borgere og danskere, som ikke bliver lige så afhængige af staten, i forhold til at vi skal have medichecks, fødevarechecks og alle mulige andre checks. Så man bliver mere robust.

Man kan så f.eks. få udbetalt 20 pct. af det, der står på ens livskonto i forskellige tidsintervaller igennem livet. De her tal vil, selv hvis man får udbetalt 20 pct., faktisk akkumulere. Når man kommer op og er omkring 60-65 år, vil man have 6-7 mio. kr. stående på sin livskonto, og man kan selv bestemme, hvornår det er, at man trækker sig ud af arbejdsmarkedet. Alt det her handler om at tage magten fra politikerne, så man ikke til hvert valg lige kan købe sig til nogle stemmer, og om at give folk større frihed. Det giver større frihed. Hvis der er en børnefamilie, som gerne vil have tre børn, så er der penge til daginstitutionerne. Hvis der er nogen, der vil gå på nedsat tid, mens de har børn, og gerne vil have noget mere tid, kan de trække på deres livskonto. Så er der mulighed for det.

Vi bliver nødt til at nytænke, for vi står om ganske kort tid med et samfund, som bliver så forandret grundet AI, at vores tilknytning til arbejdsmarkedet bliver anderledes. Vi skal turde have mod til at prøve at tænke i nye modeller. Det er det indspark, jeg gerne vil komme med her fra Borgernes Parti: Kan vi ikke skabe større fleksibilitet i folks tilværelse? Det tror vi at det her er et indspark til. For vi kan også se, at hvis der er nogen, der bliver syge fra deres arbejde eller måske i en periode har en pårørende, som bliver syg, og derfor har brug for at være lidt mindre på arbejdsmarkedet, så kan man også gøre det og trække på sin livskonto. Det kan være, at der er unge mennesker, der gerne vil starte en virksomhed. Så kan de også trække på den her.

Så der er sådan nogle elementer i det her, som giver større fleksibilitet for borgerne. Det er et nybrud, og det er en ny måde at tænke på tingene på, men det får vi behov for i det danske samfund fremadrettet. Tak for ordet.

Kl. 14:51

Den fg. formand (Theresa Berg Andersen):

Tak til ordføreren. Der er ingen spørgsmål, og nu er vi igennem talerrækken, og vi slutter af med børne-, ældre- og boligministeren. Værsgo.

Kl. 14:51

Børne-, ældre- og boligministeren (Jacob Mark):

Tak. Det er første gang som børneminister. Det har jeg glædet mig til, og særlig lige præcis det her lovforslag. Egentlig er det jo et forslag, som er blevet til på baggrund af en finanslov, der er lavet af en tidligere regering. Men det betyder ikke, at det er dårligt, må jeg sige. Det betyder blot, at det rummer lidt forskellige elementer, fordi det bærer præg af at være et kompromis, men et godt et af slagsen, og det vender jeg tilbage til.

Lovforslaget udmønter aftalen om finansloven for 2026. En af hoveddelene er, at det nu ved lov bliver billigere at have børn i daginstitution. Det er en rigtig stor udgift for rigtig mange forældre i et budget, der lige nu er voldsomt presset af mange fordyrende udgifter i hverdagen. Så det er jeg ret overbevist om er noget, der

vil kunne mærkes i privatøkonomien, og jeg synes, at det er rigtig positivt.

Det er et generelt ønske for regeringen, at det skal være billigere at være dansker, og som hr. Lars Boje Mathiesen også sagde, ønsker vi jo, at folk skal få børn, og at det skal være glædeligt at være børnefamilie. Det er godt at forsøge at tage livtag med det, at man konstant skal tænke over, om økonomien kan hænge sammen i den forbindelse.

Pengene blev givet allerede sidste år, så rigtig mange kommuner er jo gået i gang med det her. Det var også planen og forventningen og det, de skulle gøre. Men det er blot for at sige, at det allerede er noget, der eksisterer derude lige nu, og at forældrebetalingen mange steder er sat ned. Det er vigtigt.

Så skal lovforslaget også ses i sammenhæng med, at vi vil tage de pædagogiske ledere ud af normeringsopgørelsen. Det er vigtigt. Det lyder nørdet, men det er det ikke. I virkeligheden handler det blot om, at vi har lavet minimumsnormeringer i Danmark. Den måde, vi har lavet det på, er der, så vidt jeg ved, ikke andre lande der har lavet det på. Det er en sikring af, at der er en vis mængde personale til vores børn. Børn fødes *ikke* som skolebørn. Børn fødes, og så er der rigtig mange i de danske børnefamilier, der helt naturligt sender deres børn i vuggestue, dagpleje eller børnehave, og når de sender dem i vuggestue og børnehave, er det for den her regering afgørende vigtigt, at der er tid nok til børnene sammen med personalet. Der har gennem mange år nu været mange eksempler på, at der er blevet sparet igen og igen på de danske dagtilbud.

I grunden er det temmelig vildt, at man år efter år så til på, hvordan der blev sparet på de allermindste i det her samfund, når vi ved, hvor afgørende vigtige de første 1.000 dage er for vores børn. Man skulle se dokumentarer, og der skulle folkebevægelser til, før man endelig fik lavet den bund, der skal sikre, at det nu går i den rigtige retning igen. Siden minimumsnormeringerne blev til lov, er der kommet flere pædagogiske årsværk i danske daginstitutioner. Så minimumsnormeringerne virker.

Det, der så er sagen, er, at minimumsnormeringerne jo er en tildelingsmodel, og det, som der er flere der har spurgt om, når man ligesom skal opleve minimumsnormeringerne ude i den enkelte daginstitution, er: Hvorfor pokker tæller man f.eks. lederne med? For det er jo ikke alle ledere, der er sammen med børnene hele tiden. Tidligere var det sådan, at de talte med med 85 pct. i normeringsopgørelsen. Som en, der lavede det kompromis dengang, kan jeg sige, at det var, fordi det var det, man kunne blive enige om, dengang man lavede loven.

Den tidligere regering besluttede i finansloven, at man nu ville tage lederne helt ud af normeringsopgørelsen. Det betyder jo sådan set, at der nu skal findes mere pædagogisk personale ude til børnene i alle landets daginstitutioner. Det er vigtigt, for selv om minimumsnormeringerne er der, er det jo et minimum, og der er fortsat brug for mere personale derude. Det betyder *ikke* – og det er et signal, jeg også gerne vil sende i dag, og det er der også flere ordførere der har været inde på – at man skal nedprioritere pædagogisk ledelse. For én ting er uddannelse, opkvalificering og normering. Men så er der altså også en anden meget, meget væsentlig ting i forhold til at drive gode dagtilbud, der hedder ledelse og organisering.

Så det her handler om at sikre en minimumsnormering, som er til at forstå, og dermed også pumpe mere pædagogisk personale ud omkring vores børn, samtidig med at man har god pædagogisk ledelse.

Kl. 14:56

Det tredje ben i lovforslaget er et ben, som mange har været opmærksomme på – det kan jeg også høre på flere af ordførerne i dag – særlig Venstre, der sad i den tidligere regering, Det Konservative Folkeparti, der var med i finansloven, Liberal Alliance, der har fulgt sagen længe, men også flere andre i den regering, der er

nu. Radikale og Moderaterne har været opmærksomme på det. Det angår de private institutioner, som er mangeartede i det her land. Der er private og private selvejende. Der er kommunale selvejende og kommunale. Vi har mange forskellige. Der er private pasningsordninger – vi har mange forskellige. Danmark er et land, der er lille, men pasningsordningerne er mange, fordi børn er forskellige og forældrene er forskellige.

Den tidligere regering har ønsket – og det har man med økonomiaftalen og nu her i salen besluttet – at der skal laves de forbedringer, man ligesom ville lave for de private pasningsordninger og private institutioner, hvilket bl.a. skal give mere gennemsigtighed og også styrke dagplejerne. Det vil den her regering gerne videreføre, og dermed er det også en del af lovforslaget i dag.

Der har været en række bekymringer for de små private institutioner ude i særlig landdistrikterne, men også andre steder, hvor børnetallet er lavt, og hvor privatinstitutionen ofte er den eneste pasningsmulighed, og det, bekymringen konkret har gået på, er, at når vi nu kræver, hvad jeg mener er rigtig godt, at der også er minimumsnormeringer i de institutioner, fordi det jo er en garanti for, at der er voksne nok omkring vores børn, hvad sker der så i de institutioner, der er så små? Der er der nogle ledere, som måske er mere ude hos børnene, end de ellers ville være i de store institutioner. Hvis man tager lederdelen ud, påvirker det dem dermed uforholdsmæssig hårdt.

Man kunne anlægge den betragtning ned over det, at når der generelt kommer flere penge til de daginstitutioner, der er i Danmark, som der jo gør med det her, kommer det privatinstitutionerne til gode. Man kunne også anlægge den betragtning, at det her er over en 3-årig periode.

Jeg synes så alligevel, at by og land er vigtigt, og det synes regeringen også. Det er vigtigt med gode daginstitutioner for alle børn i hele landet. Der er en bekymring for, om det her vil gå skævt. Det er også noget, særlig Radikales ordførere har været gode til at bringe op, og det vil jeg gerne kvittere for. Det samme har Alternativets ordførere.

Så jeg vil gerne undersøge, om man kan gøre noget, der værner om de små private institutioner. Det kommer vi til at skulle arbejde lidt hurtigt på, og der kommer jeg til at spørge bredt blandt ordførerne i Folketinget for at se, om man kan hegne det ind på en måde, der gør, at vi beskytter dem, samtidig med at vi sikrer mere økonomi til privatinstitutionerne og mere personale til børnene, hvilket er det, jeg ønsker, fordi jeg tror på, at tid sammen med personalet, gerne uddannet personale, har en kæmpe betydning for vores børn.

Det arbejde glæder jeg mig til, og jeg glæder mig i det hele taget til den videre behandling i udvalget og til, at de mange gode initiativer, der efterhånden har været på en lang rejse i det her Folketing, bliver til virkelighed for vores børn. Det kommer til at gøre en positiv forskel for rigtig mange børn i det her land. Tak.

Kl. 14:59

Den fg. formand (Theresa Berg Andersen):

Der er en række indtegnede, og den første er hr. Lars Boje Mathiesen fra Borgernes Parti. Værsgo.

Kl. 15:00

Lars Boje Mathiesen (BP):

Tak. Jeg synes, det er på sin plads i dag lige at anerkende, at hr. Jacob Mark nu også er minister. Det må være en speciel oplevelse at stå som minister med en sag, som i den grad har fyldt i ministerens politiske tilværelse. Det synes jeg bare er på sin plads at anerkende.

Jeg er glad for den præcisering, vi nu begynder at lave omkring ledernes rolle. For der har været nogle begynderfejl, når det skulle implementeres ude i kommunerne. Der har været nogle kommuner, som har brugt de her tal til at hoppe over, hvor gærdet er lavest.

Det, der så bliver det næste vigtige aspekt, er, at når de her normeringer derude jo er baseret på tildelinger, hvordan sikrer vi så også, at det her generelt set bliver brugt til tid sammen med børnene. For bare at putte flere voksne ind i en institution, hvis man ikke samtidig sørger for, at de har kvalitetstid sammen med børnene, er jo ikke hensigtsmæssigt. Så har ministeren gjort sig nogle tanker om, hvordan vi fortsat sikrer, at tiden sammen med børnene bliver det styrende?

Kl. 15:01

Den fg. formand (Theresa Berg Andersen):
Ministeren.

Kl. 15:01

Børne-, ældre- og boligministeren (Jacob Mark):

Tak for de søde ord. Sidste gang jeg stod her som børneordfører, troede jeg, det var sidste gang, jeg skulle stå her. Så det er dejligt at stå her igen og tale om børn.

Hvad angår minimumsnormeringerne og tid sammen med børnene, er det altså mit helt klare indtryk, at det, som pædagogerne, de pædagogiske assistenter og det pædagogiske personale savner, er mere tid sammen med børnene. Det er også mit indtryk, at selv om minimumsnormeringerne har gjort en forskel, er der stadig mange, der savner endnu mere tid sammen med børnene. Så det tror jeg først og fremmest at det vil blive brugt til.

Derudover er der også mange pædagogiske personaler, som siger: Vi mangler forberedelsestid. Forberedelsestid er jo også vigtigt for det pædagogiske arbejde, hvis man skal lave fede aktiviteter for børnene.

Endelig er der også noget personale i det her land, som bruger lidt for meget tid på ting, som politikere har besluttet. Det vil jeg gerne – eller det vil den her regering gerne – være med til at luge ud i.

Kl. 15:01

Den fg. formand (Theresa Berg Andersen):
Spørgeren.

Kl. 15:02

Lars Boje Mathiesen (BP):

Jeg er meget, meget glad for den sidste del af svaret. For det handler netop om at lytte til – og jeg ved, at ministeren har tæt kontakt til både organisationerne og personalet derude – præcis hvad det er for nogle ændringer, de synes lægger hindringer i vejen for det. For ofte findes løsninger derude blandt folkene, som står i det til daglig.

Kl. 15:02

Den fg. formand (Theresa Berg Andersen):
Ministeren.

Kl. 15:02

Børne-, ældre- og boligministeren (Jacob Mark):

Mit indtryk er faktisk, at det på dagtilbudsområdet – og det skal ikke høres som en eller anden klagesang over kommunerne – ofte først og fremmest er lokalt besluttede koncepter.

Nu har vi nedsat en ekspertgruppe, som skal se på, om der er noget i den nationale lovgivning. Det kommer vi også efter. Men jeg har selv prøvet at være kommunalpolitiker. Det er tit det der med, at der kommer et nyt kuld børnepolitikere, som vil lige præcis det her med kommunens daginstitutioner, og så vedtager man et eller andet koncept, for det har man set i en anden kommune eller i et andet land. Det fylder lidt rigeligt derude, så det kunne jeg godt tænke mig at der blev skruet ned på.

Kl. 15:02

Den fg. formand (Theresa Berg Andersen):
Næste spørger er fru Lise Bertelsen, Konservative.

Kl. 15:02

Lise Bertelsen (KF):

Tak for det, og tak til ministeren. Jeg kommer faktisk også med ros her. For det første vil jeg sige tusind tak for at anerkende Det Konservative Folkepartis store indsats i finanslovsforhandlingerne fra sidste periode. Tak for det.

For det andet er jeg simpelt hen rigtig, rigtig glad for, at ministeren sagde, og her vil jeg citere ministeren: »Børn fødes *ikke* som skolebørn.« Det er faktisk et område, som jeg selv er utrolig optaget af, fordi jeg gerne vil have de 0-5-årige bragt endnu mere i spil, særlig i de lettilgængelige tilbud. Det er jo en mærkesag for Det Konservative Folkeparti, at de bliver inddraget, således at vi ikke først starter de lettilgængelige tilbud, når børn fylder 6 år – for ingen får jo mistrivsel i 6-årsfødselsdagsgave.

Dernæst er jeg utrolig glad for, at ministeren også vil kigge på det her med, hvordan vi sikrer de små private institutioner, særlig i de tyndt befolkede områder. Så jeg håber, at ministeren måske vil uddybe lidt mere konkret, hvad det er, han vil sætte ind med der.

Kl. 15:04

Den fg. formand (Theresa Berg Andersen):
Ministeren.

Kl. 15:04

Børne-, ældre- og boligministeren (Jacob Mark):

Først vil jeg sige om rosen, at jeg jo bare synes, det viser, at det altid kan betale sig at deltage i store aftaler, også selv om det nogle gange koster lidt knubs. For det er jo faktisk et ret markant økonomisk løft, der kommer til privatinstitutionerne her. Jeg er blevet bombarderet på mine sociale medier af personale fra privatinstitutioner og private passere, der siger: Hvornår sker det her? Så det viser jo, at det har virket.

Til spørgsmålet om lettilgængelige tilbud og det, at de 0-5-årige skal fylde mere, vil jeg bare sige, at jeg sådan set er helt enig i, at de skal fylde langt mere. For vi ved også bare fra forskningen, at den tid i børnenes liv bare har afgørende betydning for deres videre færd, også i skolelivet. Så det vil jeg som minister arbejde for.

Hvad angår de lettilgængelige tilbud, har sundhedsministeren jo lige landet en akutaftale for børne- og ungdomspsykiatrien, hvor der faktisk bliver lagt nogle spor ud for at have den samtale, som fru Lise Bertelsen rejser, og som jeg også selv synes er vigtig. Så det synes jeg er spændende at arbejde videre med.

Endelig har vi ikke en færdigudviklet model for, hvordan vi skærmer de små private institutioner her, men jeg har nogle idéer, som jeg vil vende med ordførerne undervejs i udvalgsbehandlingen.

Kl. 15:05

Den fg. formand (Theresa Berg Andersen):
Ønsker spørgeren den anden korte bemærkning? Ja, værsgo.

Kl. 15:05

Lise Bertelsen (KF):

Tak. Jeg beklager, at jeg ikke lige fik trykket mig ind tidligere. Det er godt, at vi har så vaks en formand.

Det andet, jeg godt kunne tænke mig at dele med ministeren, er, at vi jo er ret optaget af regelforenklning og afbureaukratisering. Det var også noget af det, jeg bragte op i min ordførertale. Vil ministeren arbejde med det fremadrettet i forhold til det her lovforslag, sådan at vi ikke beder om yderligere dokumentation og alt muligt andet, når vi gerne vil kvalitetssikre vores institutioner?

Den fg. formand (Theresa Berg Andersen):
Ministeren.

Kl. 15:05 Der er en forskelsbehandling derude på 220 mio. kr. Jeg kan ikke se, hvordan man bare kan tillade sig at sidde det overhørig. Jeg er bange for, at vi om 2 år ser, at der lukker en masse private derude – for de råber op. Jeg tænker, at når de er i min mailindbakke, er de nok også i ministerens mailindbakke. Når jeg hører, at det så har hjulpet, at de har skrevet til ministeren på Facebook, håber jeg godt nok også, at det hjælper her.

Kl. 15:08

Den fg. formand (Theresa Berg Andersen):
Ministeren.

Kl. 15:08

Børne-, ældre- og boligministeren (Jacob Mark):

Jeg anerkender simpelt hen ikke – og det er heller ikke det, ordføreren siger, men nu siger jeg det, fordi jeg nogle gange hører det i debatten – at minimumsnormeringer er bureaukrati. Det svarer til at sige, at klasseløftet er bureaukrati. Stort set alle i Danmark – måske er Liberal Alliance lidt imod – er sådan set enige om, at et klasseløft er en grundbeskyttelse, der sikrer, at der er lærere nok til børnene. Sådan er det også med minimumsnormeringerne.

Vi har nedsat den her ekspertgruppe, der skal kigge på den nationale lovgivning og de nationale rammer og sige, om der er noget, der skal luges ud, som fylder for meget. Jeg er selv meget obs på de kommunale koncepter, som jeg synes fylder for meget ude lokalt.

Kl. 15:06

Den fg. formand (Theresa Berg Andersen):
Den næste spørger er fru Helena Artmann Andresen. Værsgo.

Kl. 15:06

Helena Artmann Andresen (LA):

Tak for det, og tak til ministeren. Ministeren siger, at by og land er vigtigt. Jeg vil også gerne tilføje, at det frie valg er vigtigt. Jeg hører jo sådan set også, at ministeren sætter pris på, at vi har så mange forskellige typer daginstitutioner i Danmark, så der er mere frit valg for forældrene derude. Men det frie valg bliver bare presset, og den her lov er desværre ikke nok.

Så jeg kunne godt tænke mig at høre, om ministeren vil gå længere og kigge på det, der skaber de største forskelle i tilskuddet og forvridningen mellem det offentlige og det private, nemlig det her med, at i driftstilskuddet kan man lægge både vuggestuer og dagplejer sammen, hvilket gør, at de private vuggestuer er meget underfinansierede.

Kl. 15:07

Den fg. formand (Theresa Berg Andersen):
Ministeren.

Kl. 15:07

Børne-, ældre- og boligministeren (Jacob Mark):

Det næste, vi skal – og det vil ordføreren nok ikke mene er nok, men jeg synes, at det er fantastisk – står i regeringsgrundlaget, og det er, at vi skal have langtidssyge ud af minimumsnormeringerne. Det er igen et kæmpe økonomisk løft ude i vores daginstitutioner: flere pædagogiske årsværk og mere reelle minimumsnormeringer. Og det vil jo, fordi det er et stort økonomisk løft, have en positiv økonomisk effekt på vores private institutioner. Når det kommer til de konkrete ting, som ordføreren har været inde på i behandlingen i dag, vil jeg sige, at det ikke er noget, hvor vi aktuelt har planer om at lave nye lovforslag eller nye forslag, men det er noget, jeg altid gerne vender med ordføreren.

Kl. 15:07

Den fg. formand (Theresa Berg Andersen):
Ordføreren.

Kl. 15:07

Helena Artmann Andresen (LA):

Problemet er jo bare, at det ikke får den effekt, det skal have ude ved de private. Jeg synes desværre så, at man kender SF lidt igen. Man vil gerne slå hårdt på tromme for de offentlige daginstitutioner, men når det kommer til de private, er man altså ikke villig til det.

Børne-, ældre- og boligministeren (Jacob Mark):

Hvem havde troet, at det var en SF'er, der skulle stå her og give et af de største løft til privatinstitutioner på dagtilbudsområdet? Det siger jeg egentlig bare, fordi det her jo er et politisk kompromis, der endda stammer fra en tidligere regering, hvor man både styrker minimumsnormeringerne, gør det billigere at gå i dagtilbud og også styrker det frie valg og gennemsigtigheden for privatinstitutionerne, hvad jeg synes er rigtig godt. Man styrker også dagplejerne.

Jeg deler måske ikke ordføreren pessimisme baseret på de input, jeg har fået. Altså, de input, jeg har fået, har rigtig meget handlet om, at det her gerne skulle blive til virkelighed, fordi det ville gøre en kæmpe forskel. At der med det her forslag stadig vil være mange, der er lukningstruede, må jeg sige ikke er det, jeg har hørt.

Kl. 15:09

Den fg. formand (Theresa Berg Andersen):

Tak til børne-, ældre- og boligministeren.

Der er ikke flere spørgsmål, og da der ikke er flere, der har bedt om ordet, er forhandlingen sluttet.

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Børne-, Undervisnings- og Forskningsudvalget.

Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg dette som vedtaget.

Det er vedtaget.

Det næste punkt på dagsordenen er:

11) 1. behandling af lovforslag nr. L 12:

Forslag til lov om ændring af lov om fremme af vedvarende energi, lov om elforsyning og lov om styrket beredskab i energisektoren. (Elproduktionsanlæg på havet med tilslutning til udlandet m.v.).

Af klima-, energi- og forsyningsministeren (Samira Nawa).
(Fremsættelse 07.10.2026).

Kl. 15:09

Forhandling

Den fg. formand (Theresa Berg Andersen):

Forhandlingen er nu åbnet, og den første, der får ordet, er hr. Jesper Petersen fra Socialdemokratiet. Værsgo.

Kl. 15:09

(Ordfører)

Jesper Petersen (S):

Tak for det. Lovforslaget har jo afsæt dels i en politisk aftale, dels i den meget visionære, store erklæring, aftale, om energi til Europa fra Nordsøen, som forskellige europæiske lande afgav i Hamborg. Vi har i Nordsøen et af verdens bedste områder til at udvinde havvin-

den energi. Det nyder vi godt af i Danmark, og det er også en vigtig ressource for hele Europa. Lovforslaget her muliggør etablering af havvind på dansk sokkel, men hvor eksporten af strømmen sker direkte til et europæisk naboland, uden at det skal ind omkring det danske net først. Den havvindanalyse, der er gennemført, viser, at flere projekter og mere udnyttelse af havvinden vil være rentable, hvis vi gør det på den måde. Det er selvfølgelig også et potentiale for indtægter og arbejdspladser til Danmark, hvis der bliver realiseret flere havvindprojekter end ellers. Så på den måde synes jeg, det her er et meget positivt lovforslag. Det er også et vigtigt element i Europas elektrificering, at vi ser på at udnytte den her form for energi og kan dele den med andre lande. Det øger vores uafhængighed som kontinent, det forbedrer vores virksomheders konkurrenceevne – vi betaler mere for vores energi, især jo den fossile, end andre lande, som vi konkurrerer med – og det er med til at mindske klimabelastningen fra Europa.

Så lovforslaget giver altså hjemmel til, at man kan opføre havvind og eksportere den på den måde, som jeg beskrev før. Eventuelle konkrete aftaler om at gøre det vil så skulle indgås siden hen. Det her er alene den lovgivningsmæssige ramme, men en god og vigtig ramme at få på plads. Socialdemokratiet støtter forslaget, og jeg skal også sige fra Moderaternes ordfører, der ikke kan være til stede, at det gør Moderaterne også. Tak for ordet.

Kl. 15:11

Den fg. formand (Theresa Berg Andersen):

Tak til ordføreren. Der er ingen spørgsmål, og derfor fortsætter vi nu i talerrækken og giver ordet til fru Nanna Bonde fra Socialistisk Folkeparti. Værsgo.

Kl. 15:12

(Ordfører)

Nanna Bonde (SF):

Tak for det; tak for ordet. I Europa har vi brug for energi, men vi har ikke brug for at være afhængige af dem, der skal levere den til os. I dag er EU stadig alt for afhængig af fossile brændsler fra lande, som ikke nødvendigvis er nogen, vi kan regne med. Det gør os sårbare, både økonomisk, og når det gælder vores sikkerhed. For energi handler ikke kun om klima og priser, det handler også om frihed. Derfor er grøn energi også frihedsenergi. Det er det, der kan sætte os fri af fossile brændstoffer og de regimer, som sidder på dem, og her har Danmark en helt særlig mulighed for at gøre en forskel. Vi har nemlig nogle af Europas bedste muligheder for at udvinde havvind. Vi har store havområder, masser af vind og masser af erfaring med at udnytte dem. Det potentiale skal vi ikke kun bruge til at sikre grøn strøm til danskerne, men også til at styrke Europas fælles energiforsyning. For Europas sikkerhed er også Danmarks sikkerhed.

Med lovforslaget skaber vi de nødvendige rammer for, at kommende havvindmølleparker i danske farvande kan forbindes direkte til elnettet i andre lande. For SF handler den grønne omstilling nemlig om mere end at reducere vores CO₂-udledninger. Det handler også om at skabe et mere sikkert, sammenhængende og uafhængigt Europa. Vi kan ikke bestemme, hvor vinden blæser, men vi kan bestemme, hvem der skal have magten over vores energiforsyning. Derfor støtter SF forslaget.

Kl. 15:13

Den fg. formand (Theresa Berg Andersen):

Tak til ordføreren. Der er ingen spørgsmål, og vi går videre til Venstres ordfører, fru Mathilde Hjort Bressum. Værsgo. Ordet er dit.

(Ordfører)

Mathilde Hjort Bressum (V):

Tak for det. Hvis jeg skal vælge et ord, som beskriver det lovforslag, som ligger foran os her, handler det for mig at se om forsyningssikkerhed. Og hvis man ikke allerede er træt af at høre mig sige det, håber jeg i hvert fald, at man på et tidspunkt bliver træt af det. Men det ændrer ikke på, at jeg kommer til at fortsætte med at sige det igen og igen, for der hersker ikke nogen tvivl om, at det i den grad er nødvendigt.

Danmark byggede verdens første havvindmøllepark, Vindeby, i 1991, og vi er et land, som faktisk har været ret langt fremme på det her område i lang tid. Vi har noget, som rigtig mange af vores nabolande misunder os. Vi har masser af hav, og vi har masser af vind, og med det lovforslag her kommer vi også til at få en ny mulighed – en mulighed for, at en havvindmøllepark i dansk farvand også kan kobles direkte på elnettet eksempelvis i Tyskland, i Holland og i Belgien, og dermed betyder det også, at strømmen kommer til at gå derhen, hvor der er brug for den, samtidig med at vi i Danmark tjener penge på det. Det betyder også, at en tysk fabrik, der i dag kører på gas, fremadrettet kan køre på vind fra Nordsøen, og det er gas, som Europa ultimativt set ikke længere skal købe fra Putin.

Lovforslaget blev forberedt, mens Venstre sad i regering, og jeg er rigtig glad for, at den nye regering også vælger at føre det videre. Så for at vende tilbage til det ord, som jeg indledte med: forsyningssikkerhed, vil jeg sige, at det er helt centralt for Venstre, og med det her lovforslag bevæger vi os tættere på et Europa, som i højere grad kan forsyne sig selv med energi. For forsyningssikkerhed er ikke en konkurrence om, hvilket land der kan producere mest energi til sig selv. Det er en fælles opgave at styrke Europas forsyningssikkerhed og gøre Europa fri af energi fra ustabile regimer. Og når Danmark bidrager med noget, som vores naboer har brug for, så mener jeg også, at vi har et ansvar for at gøre det.

Derfor støtter Venstre lovforslaget, og jeg skal huske også at hilse fra Danmarksdemokraterne, som også bakker op om lovforslaget.

Kl. 15:15

Den fg. formand (Theresa Berg Andersen):

Tak til ordføreren. Vi går nu videre til Dansk Folkeparti og byder lige om lidt velkommen til hr. Malte Larsen. Værsgo.

Kl. 15:16

(Ordfører)

Malte Larsen (DF):

Tak for det, formand, og tak for ordet. I Dansk Folkeparti mener vi, at vindmøller skal ud på havet i stedet for at skæmme vores flotte naturlandskab på landet. De skal ikke genere borgerne i deres lokalområder. Men vi mener, at havvind skal kunne klare sig på markedsvilkår, og at danske skatteydere ikke skal betale astronomiske milliardbeløb i statsstøtte til store havvindmølleparker. Vi ser også positivt på, at man med lovforslaget her vil fjerne nogle af de regulatoriske barrierer, der i dag er, for at havvind kan tilsluttes direkte til andre lande, så vindmølleparker fremover på dansk havterritorium kan levere strøm direkte til eksempelvis Tyskland uden at skulle tilsluttes det danske elnet først. Forhåbentlig kan det her tiltag også gøre havvind mere rentabelt og dermed minimere behovet for at statsstøtte de danske vindmølleparker.

Det afgørende for os er naturligvis, at lovforslaget ikke bliver en anledning til at påtage os nye milliardstore forpligtelser i forhold til at støtte havvindmølleparker, og det vil vi selvfølgelig være opmærksom på i den videre behandling. Med de bemærkninger ser vi frem til udvalgsbehandlingen og er umiddelbart positivt stemt over for lovforslaget. Tak for ordet.

Den fg. formand (Theresa Berg Andersen):

Tak til ordføreren. Vi fortsætter talerrækken, og den næste på talerstolen er fra Liberal Alliance. Hr. Steffen W. Frølund, Værsgo.

Kl. 15:17

(Ordfører)

Steffen W. Frølund (LA):

Tak for det, formand. Det er en rigtig god idé, at energi produceret i DK nemt kan eksporteres til andre lande, der kunne have brug for den, også via alle mulige direkte linjer, og det gælder selvfølgelig også strøm. Lovforslaget her fjerner en række kendte juridiske barrierer for, at VE på havet netop kan gøre det og tilsluttes direkte til udenlandske kollektive net. Det forbedrer selvfølgelig businesscasen for havvindmølleparker, og det åbner op for en masse nye spændende brug af vores søterritorium. Samtidig kommer der hjemmel til, at udenlandske transmissionsvirksomheder også kan eje og drive ilandføringsanlæg og samkøringslinjer, som det hedder, i Danmark tilsluttet til udenlandske kollektive net, og det er også fint, så længe det foregår under de sædvanlige hensyn til natur og naboer osv. Liberal Alliance stemmer for.

Kl. 15:17

Den fg. formand (Theresa Berg Andersen):

Vi siger tak til ordføreren og fortsætter til ordføreren for Konservative, hr. Anders Storgaard. Værsgo.

Kl. 15:18

(Ordfører)

Anders Storgaard (KF):

Tak skal du have, formand. Putin lukkede for gassen, men selv den mest skumle diktator kan ikke slukke for vinden eller slukke for solen. For os Konservative handler mere grøn energi og havvind derfor ikke kun om klima; det handler også om Europas frihed, og det handler vores egen sikkerhed. Hver gang Europa køber olie og gas hos autokrater, betaler vi for vores egen afhængighed. Når krig får prisen til at banke op i loftet, rammes den almindelige dansker på tankstationen og på elregningen.

Dette lovforslag gør op med den kassetænkning, som vi alt for ofte har oplevet, hvor man ser hvert land som en lukket, afkoblet kasse frem for at se, hvordan det havvindsareal, vi har, kan bringes i spil til gavn for hele Europa. I dag er reglerne bygget op om, at strøm fra havvindmøller i dansk farvand skal i land i Danmark. Det ændrer lovforslaget. Fremover kan vi give tilladelse til havvindmølleparker på dansk havareal, der sender strømmen direkte til Holland, Belgien eller Tyskland som eksempel, så strømmen går uden om det danske elnet, så den heller ikke belaster vores pressede elnet. Samtidig kan udenlandske netelskaber eje og drive kablerne på dansk område, og andre Energinet kan lave de forundersøgelser på havbunden, som muliggør det. Det synes vi er enormt positivt.

Det her lovforslag går ikke ind og vurderer, hvordan indtægtsstrømmene kommer til at være, men i vores optik åbner det her op for nogle fremtidige muligheder, hvor vi i Danmark kan tjene relativt mange penge på at bringe vores havvindsareal i spil for resten af verden, fordi vi har pladsen. Danmark råder over 105.000 km² hav. Det er næsten 2½ gange vores landareal, og det er næsten dobbelt så meget hav, som Tyskland har. I den tyske del af Nordsøen, hvor havvindmølleparker typisk står, er halvdelen udlagt til skibsfart. Alligevel vil Tyskland have 70 GW havvind i 2045. Det betyder, at deres møller kommer til at stå så tæt, at de tager vinden fra hinanden og producerer markant mindre. Ifølge den tyske energibranche er det en af grundene til, at Tyskland sidste år ikke fik et eneste bud på deres havvindmølleparker. Der er det smartere, at vi gør brug af vores havvind, fordi vi har mere plads. Tyskland har behovet, vi har

havet. Det kan blive en rigtig god handel for begge parter, hvor vi i fremtiden kan tage os rigtig godt betalt for at bringe det hav til rådighed. Energiø Bornholm er derfor i vores optik kun begyndelsen.

Energistyrelsen vurderer, at Danmark kan have mellem 40 og 80 GW fra havvind i Danmark i 2050. Hvis vi ser på vores nuværende niveau, har vi måske lidt under 4 GW. Det svarer altså til, at Danmark kan have 10-20 gange så meget havvind, som vi har lige nu, som vi kan bringe i spil til resten af Europa. Det er ikke småting, og det er noget, der kan skabe arbejdspladser og skabe indtægter til statskassen på sigt. Det synes vi er positivt.

Hver eneste vindmølle i Nordsøen kommer til at gøre Europa lidt mindre afhængige af Putins gas, og derfor støtter vi selvfølgelig, at Danmark stiller vores hav til rådighed for Europa, så vi sammen kan blive fri for olie og gas og gøre Europa mere frit. Med de ord kan Det Konservative Folkeparti støtte op om lovforslaget.

Kl. 15:21

Den fg. formand (Theresa Berg Andersen):

Tak til ordføreren. Den næste på talerstolen er fru Lisbeth Torfing fra Enhedslisten. Værsgo.

Kl. 15:21

(Ordfører)

Lisbeth Torfing (EL):

Tak for det. Vi står i en tid, hvor klimakrisen kræver handling. Derfor skal vi gøre det lettere at bygge havvindmøller i Danmark ved at give mulighed for, at de kan tilsluttes direkte til vores nabolande. Direkte forbindelser til udlandet kan gøre flere havvindsprojekter mulige. Det betyder bedre forsyningssikkerhed, flere arbejdspladser og mere grøn energi produceret fra danske farvande. Selv om en større del af strømmen måske går til udlandet, er det stadig godt for klimaet, for hver gang vi producerer mere grøn strøm fra havvind, fortrænger vi fossile brændsler et sted i Europa. Klimaet er ligeglad med, om en CO₂-reduktion sker i Danmark, Norge, Tyskland eller et helt fjerde sted. Klimaforandringer kender ingen landegrænser, og derfor skal løsningerne heller ikke stoppe ved grænsen. Danmark bør gå forrest og vise, at internationalt samarbejde, grøn energi og forsyningssikkerhed går hånd i hånd. Det er godt for klimaet, godt for Danmark og godt for fremtidige generationer, og derfor støtter Enhedslisten lovforslaget. Tak for ordet.

Kl. 15:23

Den fg. formand (Theresa Berg Andersen):

Tak til Enhedslistens ordfører. Vi fortsætter til De Radikales ordfører, fru Anastasia Milthers. Værsgo.

Kl. 15:23

(Ordfører)

Anastasia Milthers (RV):

Tak skal du have. Det har efterhånden stået klart længe, at klimapolitik og sikkerhedspolitik ikke længere kan skilles ad. Det synes jeg også fremgår tydeligt her i salen i dag. Vores energi i Danmark og i Europa har alt, alt for længe været afhængig af fossile brændsler fra stater, som jo mildest talt ikke vil os det godt. Og derfor er svaret fra os i Radikale Venstre jo ret simpelt, nemlig energiuafhængighed. Men som oftest er det jo sådan, at vejen dertil er markant mindre enkel. Der er mange komplicerede dilemmaer og hensyn, der skal tages. Men én ting synes jeg står ret klart, nemlig at Danmarks stærkeste kort i energikampen er vores havvind. Et af de allerbedste steder på den her planet, man kan opstille havvind, er lige her i Danmark, og det potentiale skal vi udnytte. Det er ikke kun til Danmarks fordel; det er til hele Europas fordel.

Lige nu er det desværre sådan, at vores egen lovgivning spænder ben for, at vi kan lave havvindsprojekter, som spænder på tværs af landegrænser. Det laver vi om på nu. For hvis vi skal gøre os uaf-

hængige af fossil energi og af verdens slyngelstater, skal vi udnytte havvindens fulde potentiale, og det gør vi ikke lige nu, hvor lovens primære og eneste sigte er det danske elnet. Når vi kan bidrage til energiafhængighed, jamen så skal vi det selvfølgelig også. Og det er jo ikke bare godt for Europa og for vores forsynings sikkerhed, i øvrigt også energien i fremtidige havvindsprojekter; det er det jo også for klimaet. Så nu sikrer vi, at rammerne kommer på plads for fremtidens havvind, og som et lille land tager vi igen ansvar for ikke kun Danmark, men jo faktisk for Europas forsynings sikkerhed, og det synes jeg egentlig godt vi kan tillade os at være stolte af. Så til overraskelse for nul mennesker i den her sal bakker vi selvfølgelig op om det her forslag. Tak.

Kl. 15:25

Den fg. formand (Theresa Berg Andersen):

Tak til ordføreren. Det ser ud til, at vi er igennem talerrækken, og derfor giver jeg nu ordet til klima-, energi- og forsyningsministeren. Værsgo.

Kl. 15:25

Klima-, energi- og forsyningsministeren (Samira Nawa):

Mange tak, formand. Og tak til alle ordførere for gode taler og positive tilkendegivelser. For fuldstændig i lighed med det, som flere har sagt, har Danmark jo et kæmpe potentiale. Vores havareal er blandt de bedste i verden at opstille havvindmøller i, og det skal vi naturligvis udnytte, for havvind er, præcis som SF's ordfører også var inde på, nøglen til et frit Europa, og i dag er EU alt for afhængig af fossile brændsler og regimer, som vi ikke kan stole på. Det koster os ikke kun økonomisk, men rammer os også på vores frihed. For et frit og sikkert Europa skal køres på europæisk energi. Udbygningen af havvind i Danmark bidrager både til Europas forsynings sikkerhed, uafhængighed og til lavere energipriser, som ikke svinger ud samtidig med konflikterne rundt om i verden. Derfor skal vi jo gøre alt, hvad vi kan, for at få mere havvind op at stå, og lige nu er der lidt lovgivning, der står i vejen, fordi det er svært at få lavet de grænseoverskridende projekter, der er brug for, hvis vi skal nå vores fælles mål i EU. Så tiden er løbet fra den nuværende lovgivning, som er designet til havvind, der sluttes til det kollektive net i Danmark. Når vi ser frem i tid, skal vi også kunne kigge ud over Danmarks grænser, hvis Danmark og EU skal kunne drage nytte af havvindressourcerne, som vi har her i Danmark, og det er så derfor, at det her lovforslag er blevet til.

I det seneste år har vi indgået en række aftaler og foretaget analyser på havvindområdet. En bred kreds af ambitiøse partier satte allerede med klimaaftalen i 2022 et arbejde i værk, som skulle belyse og udfolde, hvad der skulle forløse potentialet i Danmarks havarealer, og det er jo det, der er mundet ud i Energistyrelsens havvindanalyse, som også ordføreren fra Socialdemokratiet var inde på. Analysen viser, at muligheden for at bygge havvind, der bliver tilsluttet direkte til andre landes elnet, kan gøre flere projekter i danske farvande rentable. Den viste samtidig, at dansk eksport af havvindproduktion forventelig vil medføre væsentlige samfundsøkonomiske gevinster, som flere ordførere jo også igen har været inde på.

Men vores ambition omkring havvind skal jo ikke kun handle om Danmark. For sammen med resten af Europa har vi nogle gode, ambitiøse politiske målsætninger. På havvindtopmødet i Hamborg i januar i år underskrev Danmark Nordsøaftalen sammen med en række andre europæiske lande – en aftale, som indebærer et mål om at opføre 300 GW havvind i Nordsøen frem mod 2050, og heraf skal 100 GW etableres i grænsekrydsende samarbejder. Hvis det skal lykkes, er det jo rammerne, vi er nødt til at kigge på, og det er det, vi gør med lovforslaget her. Samtidig har havvindbranchen også kaldt på den her lovændring. Det kom bl.a. frem i havvindpartnerskabets nye rapport, »Havvind i Danmark frem mod 2050«, hvor branchen

jo også peger på, at muligheden for at tilslutte havvind direkte til andre landes elnet kan gøre flere projekter rentable.

Så det her lovforslag fjerner altså nogle af de barrierer, der står i vejen for, at vi kan høste det fulde potentiale af vores ressourcer. Det sikrer rettidig omhu i forhold til de juridiske rammer og leverer på en konkret efterspørgsel. På den måde sikrer det, at vi er på forkant. Og så måske bare som svar til DF's ordfører – det kan han gense på folketings-tv – vil jeg sige, at lovforslaget her jo i hvert fald ikke indeholder nogen konkrete beslutninger om udbud eller andre forpligtelser, men handler alene om at gøre det muligt at etablere VE-anlæg på danske havarealer med den her direkte tilslutning til udlandet. Men tak igen for de positive tilkendegivelser, og tak for ordet, formand.

Kl. 15:30

Den fg. formand (Theresa Berg Andersen):

Tak til ministeren. Der er ingen spørgsmål.

Da der ikke er flere, der har bedt om ordet, er forhandlingen sluttet.

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Klima-, Energi- og Forsyningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg dette som vedtaget.

Det er vedtaget.

Det næste punkt på dagsordenen er:

12) 1. behandling af lovforslag nr. L 13:

Forslag til lov om ændring af lov om anvendelse af Danmarks undergrund og lov om kontinentalsoklen og visse aktiviteter på søterritoriet. (Afvikling og genanvendelse af anlæg, installationer, borer og brønde m.v. på undergrundsområdet, udvidelse af tilladelsesordningen for rørledninger på dansk kontinentalsokkelområde og søterritorium m.v.).

Af klima-, energi- og forsyningsministeren (Samira Nawa).
(Fremsættelse 07.10.2026).

Kl. 15:30

Forhandling

Den fg. formand (Theresa Berg Andersen):

Forhandlingen er åbnet, og den første, der får ordet, er hr. Jesper Petersen fra Socialdemokratiet.

Kl. 15:30

(Ordfører)

Jesper Petersen (S):

Lovforslaget her er en genfremsættelse af et lovforslag, der i den sidste samling blev fremsat, mens vi havde SVM-regeringen; dengang hed det L 108. Som jeg husker det, var der udsigt til flertal for lovforslaget, også med opbakning fra andre end regeringspartier, men det nåede ikke at blive behandlet færdigt og stemt igennem, inden der blev folketingsvalg. Nu fremsættes det altså. Det var et godt forslag dengang, og det synes jeg stadig det er, og argumenterne fra min side vil også være de samme.

Med forslaget foreslås undergrundsloven ændret for at regulere afvikling af anlæg eller genanvendelse af dem, f.eks. til CO₂-lagring i udtømte olie- og gasreservoirer. Formålet er at gøre det tydeligt, hvornår der skal tages stilling til afvikling og regulering af ansvaret i forbindelse med genanvendelse. Og kontinentalsokkeloven udvides til at omfatte rør til transport af alle luftarter og væsker, herunder

brint og CO₂, for at understøtte den grønne omstilling og opfylde de internationale forpligtelser. Så lovforslaget bidrager altså til at øge graden af genanvendelse af rørledninger i undergrunden, og jeg synes, det er en meget sigende og jo også en meget god udvikling, at vi går fra at have udvundet fossil energi – det gør vi jo fortsat, men der er også områder, hvor vi altså ikke skal det mere – til, at vi nu i stedet med brug af ny teknologi kan bruge nogle af de samme anlæg og rørledninger til at pumpe kulstof tilbage i undergrunden og få det ud af atmosfæren.

Det øgede fokus på genanvendelse vil ikke påvirke kravet om afvikling, hvis rørledningerne ikke anvendes. Den forpligtelse sikrer, at tidligere ejere stadig har et økonomisk ansvar for afvikling, hvis den nye ejer ikke kan løfte forpligtelsen. Det er selvfølgelig vigtigt fortsat at sikre, at der bliver ryddet op – også hvis det viser sig, at man ikke skal genanvende rørledninger alligevel.

Det fremgår, at lovforslaget forventes samlet set at have begrænsede, men positive økonomiske konsekvenser for erhvervslivet, fordi ændringerne skaber mere smidige og gennemsigtige rammer for myndighedsgodkendelse og sagsbehandling. Så vi vil altså opnå mere genanvendelse af nogle af de anlæg og ledninger, der findes nu, men uden at risikere at hænge på en regning for andres oprydning som fællesskab. Det synes vi er rigtig positivt, og det er godt, at vi nu kan udmønte den her del af en bred aftale om rammevilkår for CO₂-lagring i Danmark, der har et par år på bagen, men hvoraf det jo fremgår, at genanvendelse af infrastrukturen i Nordsøen bliver efterstræbt, og det bidrager lovforslaget her til. Det er rigtig positivt. Socialdemokratiet kan som sagt fortsat støtte det.

Jeg skal også her give en melding fra Moderaternes ordfører, der ikke havde mulighed for at være til stede nu – ja, han var jo endda minister, da forslaget blev fremsat sidst, og er nu ordfører, men han synes stadig væk, at det er et godt lovforslag, og det synes Moderaterne også, så de kommer også til at bakke op om det, skulle jeg hilse at sige. Tak for ordet.

Kl. 15:33

Den fg. formand (Theresa Berg Andersen):

Tak til ordføreren. Der er ingen spørgsmål. Vi fortsætter til ordføreren for Socialistisk Folkeparti, fru Nanna Bonde. Værsgo.

Kl. 15:33

(Ordfører)

Nanna Bonde (SF):

Danmark har i mange år hentet olie og gas op fra undergrunden, og i den forbindelse har vi etableret kilometervis af rørledninger og en lang række anlæg og installationer. Med det her lovforslag sikrer vi, at den eksisterende infrastruktur kan få nyt liv og bruges til nye, grønne formål, f.eks. til transport og lagring af CO₂. Det, vi tidligere har brugt til at hente fossile brændstoffer op af undergrunden, kan vi nu bruge til at hjælpe med at bringe CO₂ tilbage i undergrunden. CO₂-fangst og -lagring spiller en vigtig rolle i arbejdet med at nå vores klimamål. Derfor skal lovgivningen selvfølgelig også understøtte, at vi kan genanvende den infrastruktur, vi allerede har. Samtidig skaber lovforslaget rammerne for, hvordan anlæg og installationer skal afvikles, når de ikke længere skal bruges. Derfor bakker SF op om lovforslaget.

Kl. 15:34

Den fg. formand (Theresa Berg Andersen):

Tak til ordføreren. Vi fortsætter i talerrækken, og den næste på talerstolen er fru Mathilde Hjort Bressum fra Venstre. Værsgo.

Kl. 15:34

(Ordfører)

Mathilde Hjort Bressum (V):

Tak for det. Det her er jo et lovforslag, som vi har set før, da det også blev fremsat af SVM-regeringen tilbage i februar, men jo faldt, da valget blev udskrevet. Jeg kan heldigvis godt lide genbrug, også når det gælder gode lovforslag, og genbrug er jo lige præcis, hvad lovforslaget her handler om. Tilbage i marts 2023 sejlede man CO₂ fra Belgien ud til Ninifeltet i Nordsøen – et udtjent oliefelt, som man i årevis har hentet olie og gas op fra, men i stedet for nu pumper CO₂ ned i. Det var første gang i verden, at CO₂ blev sendt over en landegrænse og lagret under havet, og det skete altså på en platform, som egentlig var blevet bygget til at hente olie op med. Det synes jeg også siger noget interessant om den omstilling, vi står i, og også den brydningstid, som den grønne omstilling befinder sig i lige nu. Med det lovforslag, som ligger foran os her, bliver det også nemmere at bruge anlæg, der hidtil har været brugt til lige præcis olie og gas, fremadrettet til noget andet, eksempelvis til lagring af CO₂.

Samtidig sikrer vi også klare regler for, hvem der har ansvaret for anlæggene og for, hvordan de skal afvikles. For selv om genbrug er en god idé, skal man ikke kunne genbruge den dårlige undskyldning om, at ingen ved, hvem der har ansvaret, når regningen for oprydning kommer, så den ikke ender ude hos skatteyderne.

Endelig opdaterer vi reglerne for rørledninger, så de også omfatter brint og CO₂, så fremtidens energiinfrastruktur ikke kommer til at være begrænset af fortidens lovgivning på området. Kort sagt genbruger vi et rigtig godt lovforslag, så vi kan genbruge vores anlæg og skabe bedre rammer for den grønne omstilling. Det kan vi kun bakke op om i Venstre. Jeg skal hilse fra Danmarksdemokraterne og sige, at de også bakker op om lovforslaget.

Kl. 15:36

Den fg. formand (Theresa Berg Andersen):

Tak til ordføreren. Jeg gætter nu på, at vi går videre til Dansk Folkeparti, hr. Malte Larsen. Velkommen.

Kl. 15:36

(Ordfører)

Malte Larsen (DF):

Tak, formand. I Dansk Folkeparti er vi positivt stemt over for lovforslaget, ligesom vi i øvrigt også var det, da det blev førstebehandlet tilbage i februar i år, for det handler om at skabe bedre og mere klare rammer for genanvendelse og afvikling af eksisterende anlæg og installationer i den danske undergrund. Det synes vi er ganske fornuftigt, for vi har gennem mange år opbygget en ret omfattende infrastruktur i Nordsøen i forbindelse med vores olie- og gasproduktion. Det gælder bl.a. rørledninger, borer og andre installationer, som har kostet meget betydelige beløb at etablere. Derfor giver det også god mening, at vi undersøger mulighederne for i højere grad at anvende den eksisterende infrastruktur til nye formål frem for eksempelvis at skulle fjerne det hele og bygge nye anlæg fra bunden af. Det kan spare virksomhederne for betydelige omkostninger og sikre, at vi får størst mulig værdi af de investeringer, der allerede er foretaget.

Vi synes også, det er positivt, at lovforslaget skaber en større klarhed om ansvaret for de anlæg, der allerede er, og som skal genanvendes, for det er afgørende, at der ikke opstår tvivl om, hvem der har ansvaret for vedligeholdelse, sikkerhed og naturligvis også oprydningen, når den skal foretages en dag. Det skal nemlig ikke være danske skatteydere, der i sidste ende hæfter, når virksomhederne ikke vil leve op til deres egne forpligtelser. Vi ser derfor også positivt på, at lovforslaget styrker reglerne om økonomisk hæftelse ved overdragelse af anlæg.

Det er også vigtigt at fremhæve, at lovforslaget skaber bedre regulatoriske rammer for bl.a. transport af brint og CO₂, uden at der er dermed etableres nogen nye statsstøtteordninger, da vi er kritisk indstillet over for de støtteordninger, som er gældende i dag. Så overordnet set er det en tilgang, vi kan støtte, og vi ser frem til den videre udvalgsbehandling af lovforslaget. Tak for ordet.

Kl. 15:38

Den fg. formand (Theresa Berg Andersen):

Tak til ordføreren. Der er ingen spørgsmål, så vi fortsætter til ordføreren fra Liberal Alliance, hr. Steffen W. Frølund. Værsgo.

Kl. 15:38

(Ordfører)

Steffen W. Frølund (LA):

Tak, formand. Vi synes, det er åbenlyst, at vi skal kunne udnytte vores undergrund bedre. Det gælder både opsætning og nedtagning af rør og anlæg osv. Det hele skal være meget mere smidigt. Der er noget poetisk over, at nogle af de fossile anlæg og undergrundsreservoirer kan blive omdannet til at kunne tage imod den CO₂, som det tidligere har udledt. Det er på en måde at rydde op efter sig selv, og det skal vi selvfølgelig sørge for kan lade sig gøre regulatorisk. Mener vi hele værdikæden omkring ccs seriøst, giver det naturligvis mening, at vi skal ned ad det her spor. Liberal Alliance støtter det.

Kl. 15:39

Den fg. formand (Theresa Berg Andersen):

Tak til ordføreren. Vi fortsætter i talerrækken, går videre til Det Konservative Folkeparti og byder velkommen til hr. Anders Storgaard.

Kl. 15:39

(Ordfører)

Anders Storgaard (KF):

Tak for ordet. Danmark har gennem mange år opbygget en betydelig olie- og gasinfrastruktur i Nordsøen, og i takt med at vi udfaser olie og gas, skal vi selvfølgelig undersøge, hvordan vi kan gøre ny brug af den infrastruktur, som vi allerede har opbygget. Det er netop det, som dette lovforslag handler om. For hvorfor egentlig fjerne anlæg, der kan bruges til nye formål? Eksisterende infrastruktur kan eksempelvis spille en rolle i transport og lagring af CO₂. Det kan spare os for at bygge nyt og dermed skabe helt nye muligheder for Danmark i Nordsøen. For Danmark har et betydeligt potentiale for at blive et europæisk knudepunkt for CO₂-lagring. GEUS vurderede i 2020, at den danske undergrund teoretisk kan rumme mellem 12 og 22 mia. t CO₂. Det er et potentiale, der rækker langt ud over Danmarks egne udledninger, og lagring i Nordsøen kan dermed være med til at være en del af nøglen til at få nogle af de allersværeste reduktioner i Europa med – dem, som ikke kan reduceres på andre måder. Og det er ikke længere teori. Den 16. september i år gik Project Greensand i kommerciel drift i Nordsøen som EU's første storskala-CO₂-lager, og her genbruger man eksisterende offshoreinfrastruktur til at lagre CO₂ i et tidligere oliefelt. I første fase kan det her anlæg lagre helt op til 400.000 t CO₂. Det er et konkret eksempel på, hvordan Nordsøens eksisterende infrastruktur kan få nyt liv og dermed blive en del af Europas fremtidige klimaløsninger.

Men genanvendelse kræver selvfølgelig også klare regler for ansvar og afvikling, og det er det her forslag også med til at skabe. Hvis et anlæg overdrages til en ny ejer, skal der selvfølgelig fortsat være sikkerhed for, at forpligtelserne bliver overholdt. Regningen må ikke ende hos staten og dermed skatteborgerne. Lovforslaget skal derfor gøre det både lettere at genanvende eksisterende anlæg og at fastholde et klart ansvar for afvikling. Samtidig udvides reglerne for rørledningen på dansk kontinentalsokkelområde og søterritorium, så de også kan omfatte bl.a. brint og CO₂. Det er en nødvendig tilpas-

ning, hvis vi skal udvikle nye energiløsninger og udnytte Nordsøens muligheder fuldt ud.

For os handler det her derfor om at bygge videre på det, vi allerede har, skabe nye muligheder og fastholde en tydelig ansvarsdeling. På den baggrund kan vi støtte lovforslaget. Tak for ordet.

Kl. 15:42

Den fg. formand (Theresa Berg Andersen):

Tak til ordføreren. Vi fortsætter til Enhedslistens ordfører, fru Lisbeth Torfing. Værsgo.

Kl. 15:42

(Ordfører)

Lisbeth Torfing (EL):

Tak for ordet, formand. Genbrug er godt, i hvert fald i rigtig mange situationer, og det gælder også her. Det her forslag nåede at blive førstebehandlet før valget. Min forgænger gav på det tidspunkt udtryk for, at Enhedslisten støtter forslaget, og det gør vi selvfølgelig stadig. Enhedslisten lægger fortsat vægt på de ting, min forgænger bragte ind i forhandlingen og understregede ved den tidligere førstebehandling, nemlig statsligt medejerskab, muligheden for at få en økonomisk gevinst til statskassen, når vi stiller vores undergrund til rådighed for CO₂-lagring, og at den nye aktivitet ikke skal bruges til at få den sidste olie eller gas op ved at pumpe CO₂ ned.

Så længe vi ikke baserer den grønne omstilling på, at vi bare kan CO₂-lagre os ud af problemerne, er det fornuftigt at forsøge at genbruge den her infrastruktur til fremtidens løsninger omkring CO₂-lagring. Min forgænger pegede dog sidste gang på, at det ikke er beskrevet ned i detaljen, hvordan det skal foregå, f.eks. når der står sådan her:

Hvis staten på et tidspunkt ønsker at gøre brug af sin ret til overtagelse af anlæg omfattet af tilladelser meddelt efter undergrundsloven, vil de nærmere vilkår for overtagelse skulle afklares i det eller de konkrete tilfælde.

Vi bad fra Enhedslistens side om at få beskrevet i en udvalgsproces, hvad det er for en risiko, staten kan løbe med den her lovgivning, og den daværende minister kvitterede for det. Dem, der har opsat boreplatformene, har gjort det på nogle fastsatte vilkår, hvor de skal rydde op efter sig selv. Nu laver vi så en ny lovgivning, hvor vi gerne vil genbruge noget. Fra Enhedslistens side synes vi fortsat, at det kunne være rart at få beskrevet lidt mere klart, hvad det er for en risiko, vi løber, når vi i denne sammenhæng vælger at genbruge. Tak for ordet.

Kl. 15:44

Den fg. formand (Theresa Berg Andersen):

Tak til Enhedslistens ordfører. Vi fortsætter til De Radikales ordfører, fru Anastasia Milthers.

Kl. 15:44

(Ordfører)

Anastasia Milthers (RV):

Tak for det. Når vi taler om grøn omstilling, taler vi ofte om mange af de ting, der er synlige for os: elmaster, vindmøller, solceller, varme og elbiler på vejene. Men det her forslag handler om noget af det, der er mindre synligt. Til gengæld er det mindst lige så vigtigt, nemlig infrastrukturen under havbunden, og hvordan vi sikrer, at den kan tjene fremtidens energisystem og ikke kun fortidens. Jeg synes egentlig, det er ret fedt, at en del af fremtidens grønne løsninger ligger i de samme huller og rør, som i årtier har leveret olie og gas. Det synes jeg der er en flot ironi og i virkeligheden også en rigtig god mulighed i.

Forslaget har to dele. Det første handler om, hvordan vi håndterer de gamle platforme og rør i Nordsøen, når vinden tager over og

vi ikke længere hiver olie og gas op af undergrunden. I dag er rammerne uklare, og det skaber usikkerheder for både virksomheder og myndigheder. Derfor gør det her forslag reglerne tydeligere og skaber klare ansvarsforhold, også når et eksisterende anlæg skal genbruges, f.eks. til lagring af CO₂. For os i Radikale Venstre er det afgørende, at princippet om, at forureneren betaler, holder. Skatteyderne skal aldrig stå tilbage med regningen for oprydning fra olie- og gasindustrien.

Som flere her i salen har nævnt, går vi selvfølgelig også ind for genbrug, og det er den anden del af forslaget, nemlig det om, at tilladelsesordningen for rørledninger i dansk havområde udvides, så den ikke kun gælder for olie og gas, men også for CO₂ og brint. Det er nødvendigt, hvis vi skal genbruge de gamle rørledninger til fremtidens grønne teknologier, fordi CO₂-lagring og brint vil være en del af fremtidens teknologier, men det er ikke et mål i sig selv. Nej, vi ser dem som værktøjer, der skal supplere den primære indsats, nemlig at reducere udledningen af fossile brændsler. Det må nemlig ikke blive en undskyldning for at udskyde den grønne omstilling.

For mig handler det her i sidste ende om, at vi tager ansvar, både for den arv og gæld, som vi overtager fra fortidens energiforsyning, og også for at udnytte de muligheder, som det giver os nu. Så endnu en gang bakker vi selvfølgelig op om forslaget. Tak.

Kl. 15:46

Den fg. formand (Theresa Berg Andersen):

Tak til ordføreren. Vi er nu igennem talerrækken, og derfor giver jeg ordet til klima-, energi- og forsyningsministeren.

Kl. 15:47

Klima-, energi- og forsyningsministeren (Samira Nawa):

Tak, formand, og igen tak til alle ordførere for gode bemærkninger. Jeg havde også tænkt mig at indlede med ordene »genbrug er god brug«. Jeg ville så henvise til den her børnetegneserie *Paw Patrol*, men det er der vist mange andre der også har sagt, og jeg er i hvert fald helt enig.

Lovforslaget, som vi behandler i dag, og som jo oprindeligt blev førstebehandlet tilbage i februar før folketingsvalget, handler om at muliggøre anvendelsen af eksisterende såvel som ny infrastruktur til fremtidens teknologier. Så for det første handler det om at skabe mere enkle og gennemskuelige rammer for afvikling eller genanvendelse af undergrundsanlæg, f.eks. til CO₂-lagring, og for det andet skal lovforslaget understøtte nye teknologier ved at muliggøre transitrørledninger til transport af f.eks. CO₂ og brint. Begge ændringer er nødvendige for at tage nogle af de næste skridt i den grønne omstilling, som jo så også skal understøtte dansk konkurrencekraft. Så jeg har set frem til behandlingen af lovforslaget i dag og er også glad for at se, at alle ordførere står samme sted, som vi gjorde i februar.

I mange år har den danske undergrund i Nordsøen været hjemsted for olie- og gasudvinding, og nu er der nogle forekomster i undergrunden, som er udtømt, og det efterlader os jo så med de her anlæg og borer, der skal håndteres forsvarligt. Som det ser ud i dag, er der en vis uklarhed om rammerne for afvikling af infrastrukturen i Nordsøen. Det skaber usikkerhed både for virksomheder og for myndigheder, og derfor er der brug for, at vi gør reguleringen mere tydelig. Samtidig skal der jo, som flere af ordførerne er inde på, sikres klare ansvarsforhold, når en aktør ønsker at genanvende et eksisterende anlæg til nye formål, f.eks. lagring af CO₂. Derfor fastsætter lovforslaget her regler om genanvendelse og afvikling af anlæg, installationer og borer.

Enhedslisten spurgte både nu og tilbage i februar ind til det her med, at det i lovforslaget adresseres, at staten i visse tilfælde har mulighed for at overtage anlæg. Det er en mulighed, der allerede eksisterer i dag, og det ændrer lovforslaget ikke på. Det er i øvrigt en

mulighed, som staten aldrig har udnyttet, og hvis det bliver relevant, vil der skulle tages konkret stilling til, hvad staten skal overtage og på hvilke vilkår. Men i forhold til det, som Enhedslistens ordfører også efterspurgte, så lad os også få svaret på det skriftligt her i løbet af lovbehandlingen.

Den anden del af lovforslaget handler om transitrør, der går fra andre lande til eller gennem Danmarks havområde, og kontinental-sokkelloven regulerer i dag kun rørledninger til transport af olie og gas, men fremtidens energisystem kræver jo også transport af mange andre luftarter og væsker, f.eks. CO₂ eller brint, som kunne blive meget centrale dele i den grønne omstilling. Derfor foreslås det så at udvide tilladelsesordningen for rørledninger på dansk havområde.

Så på den måde kan man sige, at lovforslaget samtidig bringer lovgivningen i bedre overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser under FN's havretskonvention. Og med alle de her tiltag sikrer vi en ansvarlig håndtering af eksisterende anlæg, samtidig med at vi også baner vejen for fremtidens energi- og klimaløsninger. Tak for ordet, formand.

Kl. 15:51

Den fg. formand (Theresa Berg Andersen):

Tak til ministeren. Der er ingen spørgsmål.

Da der ikke er flere, der har bedt om ordet, er forhandlingen sluttet.

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises Klima-, Energi- og Forsyningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg dette som vedtaget.

Det er vedtaget.

Det næste punkt på dagsordenen er:

13) 1. behandling af lovforslag nr. L 14:

Forslag til lov om ændring af lov om gasforsyning. (Gennemførelse af EU's brint- og gasmarkedsplan).

Af klima-, energi- og forsyningsministeren (Samira Nawa).

(Fremsættelse 07.10.2026).

Kl. 15:51

Forhandling

Den fg. formand (Theresa Berg Andersen):

Forhandlingerne er nu åbnet, og den første, der får ordet, er hr. Jesper Petersen fra Socialdemokratiet. Værsgo.

Kl. 15:51

(Ordfører)

Jesper Petersen (S):

Lovforslaget her skal ændre gasforsyningsloven på en række punkter, som implementerer EU's brint- og gasmarkedsplan i Danmark og samtidig følger op på forskellige politiske aftaler indgået i det seneste år med relevans for gasmarkedet og udviklingen af et marked for danskproduceret brint.

Også det her lovforslag er jo en del af opsamlingsheatet med de lovforslag fra SVM-regeringens tid, der blev fremsat, men aldrig nåede at blive behandlet færdig. Ikke desto mindre trænger de sig stadig på, og straks her i den nye folketingssamling tager vi så fat på behandlingen af bl.a. det her forslag.

Flertallet her i Folketinget støtter heldigvis opbygningen af en dansk infrastruktur for brint og hele tankegangen om, at vi med ny teknologi kan bidrage til at bevæge Europa væk fra afhængighed af fossile brændstoffer og erstatte dem med bedre og mindre klimabe-

lastende energikilder, primært med elektrificering med basis i grøn strøm, men jo altså også med brint som erstatning for naturgas i eksempelvis den tyske industri.

For at blive klar til det skal vi ikke kun have infrastrukturen, som vi har lavet aftaler om. Vi skal også have reguleringen på plads, og med lovforslaget implementerer vi forskellige regler for et funktionelt indre marked for brint i dansk lovgivning og for Forsyningstilsynets arbejdet med at tilse det.

EU-landene og altså Danmark som en del af lovforslaget her kommer med direktivet også til at indføre et forbud mod, at der indgås langtidskontrakter for levering af fossil gas med udløb efter 2049. Bevægelsen væk fra gas indebærer også, at der vil blive behov for gradvis at lukke ned for gasdistributionsnettet i områder, hvor det ikke længere giver mening at vedligeholde og drive gasdistribution. Det skal selvfølgelig ske på en måde, der er rimelig og hensynsfuld over for de tilbageværende brugere og da ikke mindst for dem, der i direktivsproget kaldes sårbare kunder. Dem har vi selvfølgelig ekstra tanke på i vores parti. Hvordan det skal gøres konkret, kommer vi til at skulle vende tilbage til politisk, men at lovgivningen skal rumme bemyndigelse til, at processen kan ske, er altså et af elementerne ved lovforslaget.

Bag de mange tekniske elementer i direktivet og i lovforslaget ligger der en politisk vilje til at nedbringe brugen af naturgas med de fordele, det har. Dels gavner det selvsagt klimaet, hvis vi går fra fossil gas til grønne og vedvarende energikilder, dels skader det Europas konkurrenceevne og sikkerhed, når vi er afhængige af import af fossil energi, som vi, flere af ordførerne, også var inde på i talerne om det tidligere lovforslag.

Samtidig rummer udviklingen muligheder for dansk produktion og eksport af grøn brint til Europa, og det er også en udvikling, Socialdemokratiet har støttet gennem flere regeringsperioder nu. Elektrificeringen af varmeforsyning og industri er i gang i Danmark, og den understøttes yderligere af regeringens finanslovsforslag, hvor der de kommende år afsættes ekstra 650-850 mio. kr. til elektrificering, ligesom der er sat nye beløb af til fjernvarmepuljen og afkoblingsordningen. Men lad det bare være en sidebemærkning til den konklusion, at vi altså støtter lovforslaget her og den retning, som det bringer os i. Også for det her lovforslag skal jeg hilse fra Moderaternes ordfører og sige, at de også påtænker at støtte lovforslaget. Tak for ordet.

Kl. 15:55

Den fg. formand (Theresa Berg Andersen):

Tak til ordføreren. Der er ingen korte bemærkninger, og derfor går vi videre i talerrækken til Socialistisk Folkeparti og byder velkommen til fru Nanna Bonde.

Kl. 15:55

(Ordfører)

Nanna Bonde (SF):

Tak for ordet. Der har været en god rød tråd i de grønne forslag, vi har behandlet i dag. Det er jo noget, vi i SF godt kan lide. De handler om at bane vejen for den grønne energi, der skal tage over for den fossile fortid, og om at bygge et energisystem, som fremtidens Danmark og Europa kan hvile på. De rør, der tidligere har transporteret fossil gas, skal fremover føre grøn energi, og i undergrunden under Nordsøen, hvor vi gennem årtier har hentet olie og gas op, skal vi nu kunne lagre CO₂. Det er et meget godt billede på den omstilling, som vi lige nu står midt i.

For vi skal gøre os fri af fossile brændstoffer og de regimer, der sidder på dem, både af hensyn til klimaet og vores sikkerhed. Vi har allerede set, hvordan afhængighed kan koste. Når der opstår uro ude i verden, kan det mærkes på varmeregningen herhjemme hos danske familier og på bundlinjen hos virksomhederne. Politiske beslutninger, der træffes langt fra Danmark, har konsekvenser helt ind

i de danske hjem. Den sårbarhed er vi nødt til at gøre noget ved, og det kræver mere end blot at producere mere grøn energi. Vi skal også have et energisystem, der kan tage imod den. Med gennemførelsen af EU's brint- og gasmarked skaber vi fælleseuropæiske rammer for fremtidens brintmarked og mulighed for at tilpasse gasnettet, i takt med at forbruget falder. For vi skal ikke fortsætte med at opretholde en gasinfrastruktur, der alene er bygget til fortidens behov.

Samtidig er det helt afgørende for SF, at den grønne omstilling er socialt retfærdig. For når vi skal væk fra gasfyrene, er det ikke alle boligejere, der har råd til at skifte til en grønnere varmekilde. Derfor skal vi også sikre, at de familier, der har sværest ved at komme væk fra gassen, får hjælp til at få adgang til grøn varme, så de får mere ro i maven, når varmeregningen tikker ind, for den grønne omstilling skal ikke være forbeholdt dem, der har råd til at gå forrest.

Med lovforslaget tager vi endnu et skridt mod et grønnere og mere sikkert energisystem, et energisystem, hvor vi gør os mindre afhængige af fossile brændstoffer, og hvor alle skal have mulighed for at være med. SF støtter forslaget.

Kl. 15:57

Den fg. formand (Theresa Berg Andersen):

Tak. Der er et spørgsmål fra hr. Anders Storgaard fra De Konservative. Værsgo.

Kl. 15:57

Anders Storgaard (KF):

Tak til ordføreren for som altid at levere en rigtig god tale. Her giver vi jo mulighed for, at man politisk kan lukke dele af vores gasnet ned, og jeg spurgte SF til åbningsdebatten, hvorvidt det stadig væk er SF's position, at vi skal have en slutdato for gasfyrene i 2035. Derfor kunne jeg egentlig godt tænke mig at høre ordføreren sætte nogle ord på det. Det kan jo blive relevant i forhold til udfærdigelsen af bekendtgørelserne her, om vi skal fastsætte den slutdato for gasfyrene, som vi i fællesskab var enige om før valget. Hvor står SF henne nu?

Kl. 15:58

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Ordføreren.

Kl. 15:58

Nanna Bonde (SF):

Tak til hr. Anders Storgaard for spørgsmålet, og tak for rosen. Jeg er helt enig også med De Konservative og med vores politiske ordfører, som her fra talerstolen sagde, at det for SF er vigtigt, at vi får udfaset gasfyrene. Det er også vigtigt for os, at vi får sat en dato.

Men når det er sagt, er det også afgørende, og det er derfor, det også er en del af regeringsgrundlaget, at vi gør det på en socialt retfærdig måde – at vi sørger for, at de mennesker, der har meget lave ejendomsværdier, de mennesker, der har meget lave lønninger, også kan komme med, og at vi ikke bare laver et hårdt cut fra den ene dag til den anden, som stiller nogle borgere i det her land i en økonomisk meget svær situation. Så vi prøver at finde nogle gode balancer, hvor vi får udfaset gasfyrene, men også på en socialt retfærdig måde.

Kl. 15:59

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Spørgeren.

Kl. 15:59

Anders Storgaard (KF):

Men, med al respekt, det gør man jo i hvert fald så ikke ved at fjernvarmepumpepuljen, der netop skulle gå til nogle af de folk, der har svært ved at skifte over fra deres gasfyr. Men jeg skal bare

være helt sikker på, at jeg forstår, hvad der er SF's position. Er man tilhænger af, at gasfyrene skal fuldstændig ud, altså forstået sådan, at danskere, der har gasfyr, uagtet om det er biogas, skal over på en varmepumpe eller skal over på fjernvarmenettet? Er SF stadig tilhængere af at sætte den hårde slutdato i 2035? Så er jeg godt klar over, at der tydeligvis er nogle reservationer i forhold til den sociale slagside, men med det forbehold bakker SF så stadig væk op om den dato?

Kl. 15:59

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Ordføreren.

Kl. 15:59

Nanna Bonde (SF):

I SF er det stadig afgørende, at vi bliver fri for gassen, og også at vi får gasfyrene ud af de danske hjem. Der er nogle områder af Danmark, hvor det er sværere end andre, og der er områder, hvor fjernvarmen ikke er lige så klar, som vi egentlig gerne ville have den skulle være. Det er jo også derfor, vi i regeringen både har sat flere penge af til varmepumperne og til udrulning af fjernvarme. Men det er også derfor, det er vigtigt for mig at understrege, at vi skal finde nogle sociale balancer, så vi sørger for en udfasning for alle.

Kl. 16:00

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Tak til ordføreren. Der er ikke yderligere korte bemærkninger. Det vil sige, at vi går videre til den næste, og det er fru Mathilde Hjort Bressum fra Venstre. Velkommen.

Kl. 16:00

(Ordfører)

Mathilde Hjort Bressum (V):

Tak for det. Umiddelbart lyder EU's brint- og gasmarkedsplan måske ikke som det mest opsigtsvækkende lovforslag, vi skal behandle her i Folketingssalen i dag. Men hvis man sidder og tænker det, tager man godt og gruelig fejl. I virkeligheden burde Folketingssalen, lige præcis når vi behandler det her punkt, være fyldt til bristepunktet. Det konstaterer jeg at den desværre ikke er.

Ikke desto mindre tror jeg ikke, man skal undervurdere, hvor stor en rolle brint og ikke mindst en velfungerende brintinfrastruktur kommer til at spille i den grønne omstilling, både herhjemme, men også i resten af Europa. Vi skal både kunne producere grøn brint, kunne transportere den, kunne lagre den og kunne handle med den på tværs af landegrænser. Derfor er det også helt naturligt, at brint med det her lovforslag kommer til at få sine egne regler i gasloven, hvor brint i dag jo bare er en del af begrebet gas. For hvis ikke vi har et velfungerende europæisk marked for brint, tror jeg, det bliver meget svært fra land til land at handle og også se ind i et velfungerende sæt spilleregler for de investorer, der skal byde ind på udvikling af lige præcis den grønne brint.

Jeg vil også tillade mig at dele et godt eksempel på, hvad det her lovforslag kommer til at betyde ude i den virkelige verden for nogle aktører. Et rigtig godt eksempel fra den virkelige verden stammer fra Lille Torup i Himmerland, hvor man i dag gemmer naturgas i store saltkaverner, og hvor man nu undersøger, om nogle af dem kan bruges til at gemme brint i stedet. Hvis det lykkes, kommer lovforslaget, vi behandler her i dag, også til at sikre, at alle brintproducenter får adgang til lageret på lige og gennemsigtige vilkår, så fremtidens brintlagre ikke kun bliver forbeholdt de få. Det synes jeg en rigtig god ting, og jeg synes også, det siger lidt om, hvad vi muliggør med sådan et lovforslag her.

Samtidig forholder lovforslaget sig jo til det gasnet, vi allerede har. Flere danskere kommer også til at skifte væk fra gasfyr og bytte det ud med fjernvarme de steder, hvor det er muligt, og andre

steder forhåbentlig med nogle varmepumper. Det betyder også, at dele af gasnettet med tiden ikke længere kan betale sig. Med lovforslaget bliver det muligt i den forbindelse at lukke ned for den del på en ordentlig måde med god tid og med et hensyn til de kunder, som skulle blive berørt, sådan at regningen for et halvtomt gasnet ikke ender hos dem, der er tilbage.

Hvis vi skulle opleve en dyr vinter ligesom tilbage i 2022, som meget kunne tyde på at vi har i vente, giver det her lovforslag så også mulighed for at beskytte nogle af de husholdninger og små virksomheder, som potentielt set kan se ind i nogle voldsomme prisstigninger. Det er noget, vi vil bakke op om i Venstre, altså at man vil kunne fastsætte en retfærdig, fair og ensartet grænse til gavn for forbrugere og virksomheder. Derfor bakker vi op om lovforslaget, og jeg skulle også hilse fra Danmarksdemokraterne på det her lovforslag og sige, at de også bakker op om det.

Kl. 16:03

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Tak til ordføreren. Der er ingen korte bemærkninger, så vi siger tak og går videre til den næste, som er hr. Mikkel Bjørn fra Dansk Folkeparti. Velkommen.

Kl. 16:03

(Ordfører)

Mikkel Bjørn (DF):

Tak for det. Jeg er akut blevet bedt om at supplere her som ordfører. Med det forbehold skal jeg meddele Folketinget, at Dansk Folkeparti er stærkt skeptisk over for det lovforslag, som vi behandler i dag. Der er naturligvis elementer i lovforslaget, som vi godt kan se fornuften i. Det gælder eksempelvis regler, der skal sikre bedre konkurrence på gasmarkedet og forhindre, at almindelige forbrugere kommer til at betale for udviklingen af ny brintinfrastruktur.

Men lovforslaget indeholder også nogle ganske vidtgående bestemmelser, som Dansk Folkeparti finder betænkelige. Der tænkes her navnlig på, at man med lovforslaget åbner en mulighed for at lukke dele af det danske naturgasnet og afbryde gasforsyningen til eksisterende kunder, og det betyder jo i praksis, at helt almindelige danske familier, som i dag opvarmer deres hjem med naturgas, potentielt kan få at vide, at denne gasforsyning bliver lukket, og at de derfor må finde en anden måde at opvarme deres bolig på, også selv om de egentlig er godt tilfredse med deres eksisterende gasfyr. Og hvem skal så betale for det? Er det den enkelte familie, der pludselig skal finde måske 100.000 kr. til en ny varmeløsning? Eller vil staten kompensere de borgere, der nu bliver tvunget væk for deres nuværende opvarmningsform? Det synes vi er nogle helt generelle og afgørende spørgsmål, som regeringen skylder at besvare.

Vi er navnlig bekymret for konsekvenserne i landdistrikterne, for ude i landdistrikterne er mulighederne for alternativ opvarmning ikke nødvendigvis de samme, som de er i København. Mange steder er der ikke adgang til fjernvarme, og for nogle husstande kan det være både dyrt og besværligt at skulle skifte til en helt anden opvarmningsform. Det kan være pensionisten, der bor i sit hus på landet og har et velfungerende gasfyr eller børnefamilien, der allerede er presset af høje leveomkostninger, og som risikerer at skulle foretage en stor ufrivillig investering. De mennesker synes vi at vi skylder at tage alvorligt, og vi er selvfølgelig med på, at der kan opstå nogle situationer, hvor det økonomisk ikke længere giver mening at opretholde en bestemt gasledning, fordi der ganske enkelt ikke er tilstrækkelig mange kunder tilbage. Det er én ting. Men det er noget ganske andet, hvis man begynder at bruge lovgivningen til at fremskynde en politisk bestemt udfasning af naturgas på bekostning af de borgere, der fortsat ønsker at benytte den, og den forskel er afgørende for Dansk Folkeparti. Vi skal ikke have en energipolitik, hvor danskerne endnu en gang bliver pålagt store ekstraudgifter for at opfylde politiske klimamålsætninger. Hertil kommer, at lovforsla-

get også medfører nye administrative byrder for virksomhederne, og det gør bestemt ikke vores skepsis mindre.

Derfor vil Dansk Folkeparti i udvalgsbehandlingen kræve klare svar på, under hvilke omstændigheder eksisterende gaskunder kan få afbrudt deres forsyning, hvilke økonomiske konsekvenser det kan få, og hvordan regeringen vil beskytte de berørte borgere. For Dansk Folkeparti er udgangspunktet nemlig enkelt: Danskerne skal have adgang til en billig, stabil og sikker energiforsyning, og de skal ikke tvinges ud i store økonomiske investeringer, blot fordi politikere på Christiansborg ønsker at fremskynde den grønne omstilling. På den baggrund er vi på nuværende tidspunkt skeptiske over for lovforslaget. Tak for ordet.

Kl. 16:07

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Tak til ordføreren. Der er ingen, der har bedt om ordet, så vi siger tak og går videre til den næste, som er hr. Steffen W. Frølund fra Liberal Alliance. Velkommen.

Kl. 16:07

(Ordfører)

Steffen W. Frølund (LA):

Tak for det, formand. L 14 indebærer en opdatering af reglerne for gasmarkedet, herunder rammerne for transport, distribution og hele markedets organisering. Formålet er selvsagt at fremme omstillingen fra naturgas til mere klimavenlige gasser. Det er et EU-direktiv og en forordning, som leder til dette lovforslag.

Businesscasen – det tror jeg også det hedder på dansk – for det storstilede danske brintsats for skatteborgernes penge bliver forhåbentlig en lille smule bedre med disse nye EU-skabte rammer. Jeg lyttede til Dansk Folkepartis lige afholdte tale, og den bekymring deler jeg selvfølgelig, hvis det er rigtigt, at det kunne lede til en tvungen afkobling i utide for forskellige nabolag. Så det vil jeg da gerne spørge lidt ind til eller måske bede minister be- eller afkræfte om kunne have noget på sig. Men ud over det er Liberal Alliances indstilling til at stemme ja til lovforslaget.

Kl. 16:08

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Vi siger tak til ordføreren. Der er ingen korte bemærkninger. Den næste er hr. Anders Storgaard fra Konservative. Velkommen.

Kl. 16:08

(Ordfører)

Anders Storgaard (KF):

Tak for ordet, formand. Et fly kan ikke krydse Atlanten på et batteri, og et containerskib kan ikke sejle jorden rundt på strøm, men et hus kan sagtens holde varmen uden gas. Det er i vores optik de to sider af det her lovforslag. I danskernes hjem findes der allerede alternativer til gassen. Det er fjernvarme, og det er varmepumper, men i fly, i skibe, i den tunge industri og i produktionen af gødningen til vores marker får vi brug for grøn brint.

Med brint kan vi gøre dansk vindmøllestrøm til brændstof, til gødning og til energi, der kan lagres. Hver gang en dansk familie skifter gasfyr ud, og hver gang Europa skifter gas ud med grøn brint, kan Putin og andre autokrater ikke afpresse os lige så meget. Lovforslaget her gennemfører EU's brint- og gasmarkedspakke, og lad mig starte med gassen. Lovforslaget giver mulighed for, at vi kan lukke dele af gasnettet ned. Det er vigtigt. 200.000-250.000 danske husstande har stadig væk gasfyr, og mange ved ikke, om de har en fremtid, og de har krav på at få klar besked. Men i lovforslaget er nedlukningen knyttet til, at kunderne forsvinder, og at det ikke længere kan betale sig at holde nettet kørende. Derfor vi i udvalgsbehandlingen gerne have sikkerhed for, at loven også giver mulighed for, at vi politisk kan lukke gasnettet ned, f.eks. hvis vi beslutter,

at gassen skal ud af boligerne i 2035, som vi var nogle partier der lovede før valget. Der blev sagt her fra talerstolen, at man ønsker at bibeholde danskernes ret til og mulighed for at have den billigste bil og sikker energi. Jeg er fuldstændig enig. Problemet er bare, at det er gassen ikke, og det er det, der er vores udfordring.

Med hensyn til brinten skaber lovforslaget spilleregler for et brintmarked, før de første rør er lagt, og det er klogt. For dem, der skal investere milliarder, skal kende reglerne først. Den del er måske ikke det mest spektakulære, vi skal behandle i år, og meget af det er et teknisk reglement for et marked, der endnu ikke findes, men det er stadig væk nødvendigt, og konkret betyder det tre ting: 1) brinten får sine egne regler adskilt fra naturgassen, 2) brintnettet skal drives i eget selskab, så gaskunderne ikke kommer til betale for brinten, og 3) fremtidens brintlagre skal være åbne for alle på lige vilkår.

Vi bakker op, fordi brint, præcis ligesom det gælder for havvind, er med til at gøre Europa frit. I Tyskland har de selv regnet på, at mellem halvdelen og 70 pct. af den brint, de skal bruge i 2030, har de brug for at skulle importere. Så brinten kan altså være med til, at den tyske industri slipper fri af sin afhængighed af fossil energi. Ligesom det gælder for havvind, har vi i Danmark mulighederne, og Tyskland har behovet. Brinten kan vi sende gennem rør til fabrikker, skibe og fly, og begge dele skaber ny eksport og arbejdspladser i Danmark og særlig i de områder, hvor de arbejdspladser ikke nødvendigvis altid hænger på træerne. Med dette forslag er vi derfor med til at lægge nogle ordentlige rammer ned både for udfasningen af gassen i boligerne og for det nye marked for brint. Det kan Det Konservative Folkeparti støtte, men vi håber selvfølgelig på at få nogle gode svar på de spørgsmål, der stadig væk udestår. Tak.

Kl. 16:11

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Tak til ordføreren. Der er ingen korte bemærkninger. Den næste er fru Lisbeth Torfing fra Enhedslisten.

Kl. 16:11

(Ordfører)

Lisbeth Torfing (EL):

Lovforslagets formål er at skabe et integreret, effektivt og bæredygtigt marked for vedvarende gasser og grøn brint i Europa, som fremmer forsyningssikkerhed, konkurrence og en grøn omstilling. Det formål bakker Enhedslisten op om.

Når det er sagt, mener jeg også, at det konkrete lovforslag kunne være bedre. Der er ingen tvivl om, at den grønne omstilling indebærer, at der skal bruges biogas til nogle formål. Men min bekymring er, om forslaget her favoriserer anvendelsen af biogas, mens det nedprioriterer et lavere ledningsgasforbrug, som ellers har været en hjørnesten i omstillingen væk fra fossilgas i mange år og indgår i en række politiske aftaler.

For Enhedslisten står omstillingen helt væk fra gas til formål, hvor der er oplagte bæredygtige alternativer, fortsat centralt. Det gælder f.eks. almindelig rumvarme, og derfor er vi meget ærgerlige over, at der mangler initiativer til at fremme udfasning af gas i den danske rumopvarmning. I Enhedslisten vil vi helst sætte en endelig slutdato for gas i 2035, så forbrugerne ved, at de skal skifte inden da. En anden bekymring handler om tilpasningsplanerne for gasnettet, som i sidste ende skal føre til udfasningen af gasfyr.

Indtil videre har vi politisk aftalt en ambition om, at gasfyr i danske hjem skal være udfases i 2035, men det ser mere og mere urealistisk ud med det langsomme tempo, der er nu. Derfor er vi bekymrede over, at lovforslaget lægger op til, at statens eget gasselskab Evida skal lave tilpasningsplanerne. Evida har nemlig ikke noget selskabsøkonomisk incitament til at lukke ned for gasnettet. Men når vi her laver overordnede lovgivning, er det jo ikke selskabsøkonomien, der skal være afgørende, men hensynene til det samlede energisystem.

stem, samfundsøkonomien og den ekstremt vigtige omstilling til et bæredygtigt samfund. Tak for ordet.

Kl. 16:17

Kl. 16:13

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Tak til ordføreren. Der er ingen korte bemærkninger. Så er den næste fru Anastasia Milthers. Velkommen.

Kl. 16:13

(Ordfører)

Anastasia Milthers (RV):

Tak for det. Som det jo oftest er med implementering af EU-lovgivning, bliver det hurtigt meget teknisk, men bag mange af de tekniske formuleringer gemmer der sig jo også et ret essentielt spørgsmål, nemlig hvordan vi kommer af med vores afhængighed af fossil gas.

For os i Radikale Venstre er svaret klart: Vi skal bruge meget mindre gas, end vi gør i dag, og vi skal reducere det hurtigere, end vi har gjort hidtil. Vores afhængighed af gas er ikke bare en klimabelastning. Det er også en sårbarhed. Så længe vi opvarmer danske hjem med olie og gas, lægger vi en del af vores frihed i hænderne på regimer, som jeg i hvert fald ikke er interesseret i at være venner med. Det har de seneste års energikrise vist os med al tydelighed. Danske familier mærker det her på regningen, og de mærker det i den grad i usikkerheden om, hvad den næste vinter bringer. En grøn omstilling er derfor ikke kun klimapolitik. Det er sikkerhedspolitik, det er forbrugerpolitik, og det er et socialt fokus. For vi må ikke efterlade dem med færrest muligheder på den sorte perron.

Derfor er det vigtigt, at lovforslaget også giver ministeren hjemmel til at fastsætte regler for en nedlukning af dele af gasnettet, efterhånden som forbruget falder. Vi kan ikke blive ved med at vedligeholde gasnettet, som færre og færre bruger, og lade en stadig mindre gruppe ende med at betale, sandsynligvis dem, som ikke har haft råd til at købe en varmepumpe. Det er hverken socialt retfærdigt, det er sådan set heller ikke rimeligt, og det er heller ikke godt for klimaet. Hvis vi skal undgå at sende en endnu større gasregning til de fremtidige gaskunder, skal nedlukningsplanerne derfor tage højde for, at der er en hastig bevægelse væk fra gas, og det er heldigvis også noget af det, som vi allerede ser nu. Det er også vigtigt, at hjemmelen først bruges, når der er indgået en politisk aftale. En så stor omstilling kræver bred opbakning, så borgere, kommuner og forsyningselskaber kan have tillid til planen.

Vi indfører med det her forslag også en mekanisme, der gør det muligt at gribe ind ved en europæisk krise og høje gaspriser. Jeg håber dog, at vi med en ambitiøs politik og et markant lavere gasforbrug end i dag kan sikre, at vi aldrig får brug for at aktivere det beredskab. Det kræver en omfattende elektrificering af Danmark, det kræver flere varmepumper, mere fjernvarme og en hurtigere udbygning af den grønne energi, og det kræver, at vi er helt ærlige om, hvad brint og biogas kan, og hvad de ikke kan. De har en vigtig rolle, især i industrien og i den tunge transport, men jeg tror ikke, at de er svaret på, hvordan vi opvarmer alle danske hjem. For mig handler det i sidste ende om, at ingen skal sidde derhjemme i en kold stue, fordi omstillingen gik for langsomt eller for skævt. Usikkerheden om den politiske retning er det dyreste, vi kan tilbyde både husholdninger og energiselskaber. Derfor ser jeg også frem til regeringens udspil senere på året om grøn gas og varme og til at komme i gang med de forhandlinger, og vi bakker selvfølgelig op om forslaget. Tak.

Kl. 16:17

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Vi siger tak til ordføreren. Der er ingen korte bemærkninger. Det vil sige, at vi går videre til klima-, energi- og forsyningsministeren. Velkommen, minister.

Klima-, energi- og forsyningsministeren (Samira Nawa):

Mange tak, formand. Tak til alle ordførere her for kommentarerne. Lovforslaget, som vi behandler i dag, sikrer jo først og fremmest, at vi overholder vores internationale forpligtelser over for EU og tilpasser os til en fælles fremtid med grønne gasser som biogas og brint. Lige så vigtigt er det, at det kan indvarsle begyndelsen på enden for opvarmning med gas i danske hjem. Vi skal gøre os fri af fossile brændsler, og det gælder i den grad også naturgas. For så længe vi er afhængige af fossile brændsler, lægger vi vores frihed i hænderne på fremmede regimer. Det kan vi ikke være tjent med.

Med det her lovforslag tager vi et skridt på den lange, seje vej mod uafhængighed. Lovforslaget implementerer EU's brint- og gas-markedspakke. Pakken er en del af Fit for 55-planen, som er EU's overordnede klimaplan. Fristen for at implementere pakken var den 5. august i år. SVM-regeringen nåede at fremsætte lovforslaget, men behandlingen blev så afbrudt af folketingsvalget. Så det her lovforslag skal sikre, at Danmarks gasforsyningslov igen bliver forenelig med EU's bestemmelser på området.

Danmark har jo spillet en vigtig rolle i tilblivelsen af brint- og gasmarkedspakken. I 2022 blev gasforsyningsloven ændret, ved at brint blev skrevet ind i gasforsyningsloven. Det banede vejen for, at vi er godt på vej mod en brintinfrastruktur i Danmark, der kan hjælpe Europa væk fra naturgas. Lovforslaget bidrager til det ved at implementere de første fælles europæiske regler om f.eks. adgang til brintinfrastruktur. Samtidig har Danmark arbejdet i EU for, at det skal være muligt at nedlukke og tilpasse gassystemet, efterhånden som forbruget falder.

Med lovforslaget får jeg som minister, som andre også har været inde på, en hjemmel til at fastsætte nærmere regler for at nedlukke dele af gasinfrastrukturen, men jo altså selvfølgelig først, når vi er blevet politisk enige og har en aftale. Ud over den her mulighed åbner forslaget også for, at vi inden for EU-retlige rammer kan tilvejebringe en mekanisme, der gør det muligt at gribe ind, hvis der skulle opstå en europæisk krise med meget, meget høje gaspriser.

Det er rettidig omhu, for vi har jo igen og igen set, hvordan prisudsving kan have store konsekvenser rundtomkring i de danske hjem. Vi skal dog holde fast i, at krisehåndtering også er symptombehandling. Hvis vi skal løse det egentlige problem, er løsningen lige til: Vi skal simpelt hen bruge mindre naturgas. Det er den retning, lovforslaget også fører os i, og det er det, vi jo senere skal forhandle om.

Vi har en stærk tradition i Danmark for at implementere EU-lovgivning rettidigt, og den tradition håber jeg selvfølgelig vi kan fortsætte og ikke have yderligere forsinkelser i forhold til vores EU-retlige forpligtelser. I forhold til de vigtige drøftelser, der fortsat udestår om gassens fremtid, som flere også har været inde på, så vil regeringen senere på året præsentere et udspil om grøn gas og varme; det står også i regeringsgrundlaget. For vi skal ud af vores afhængighed af naturgas og olie. Vi skal have gang i en omfattende elektrificering af Danmark, for et grønnere Danmark er også et friere Danmark. Tak for ordet, formand.

Kl. 16:21

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Tak til ministeren. Der er et par korte bemærkninger. Den første er til fru Lisbeth Torfig.

Kl. 16:21

Lisbeth Torfig (EL):

Tak for det. Jeg vil gerne spørge ministeren, om det her lovforslag understøtter ambitionen om udfasning af gasfyr inden 2035 og i så fald hvordan.

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Ministeren.

Kl. 16:21

Det, der er regeringens politik, er jo at indfri ambitionen om 100 pct. grøn gas i 2030 og fortsætte omstillingen væk fra olie- og gasfyr med det mål, at vi så i 2035 ikke har hjem, der er opvarmet ved naturgas og olie. Så det er regeringens position.

Kl. 16:21

Kl. 16:24

Klima-, energi- og forsyningsministeren (Samira Nawa):
Først og fremmest er det jo en tilpasning til EU-reglerne og som nævnt noget, vi ligesom skulle have implementeret tilbage i august i år. I forhold til det videre politiske arbejde står der jo også i vores klimaaftale om grøn strøm og varme fra 2022 og i øvrigt også i regeringsgrundlaget, at vi i år skal kigge på et udspil på gas- og varmeområdet. Det ser vi i regeringen rigtig meget frem til og hilser også alle de forslag, der måtte være til de forhandlinger, velkommen.

Kl. 16:22

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Ønsker spørgeren at stille et andet spørgsmål? Nej. Så er den næste hr. Anders Storgaard. Værsgo.

Kl. 16:22

Anders Storgaard (KF):
Tak til ministeren for en god tale. Der er jo blevet rejst en bekymring om, at vilkårene for at kunne lukke for dele af gasnettet er, at der ikke længere er økonomi, altså at der måske kan være et potentiale i, at det, vi vedtager her, kan stå i vejen for en senere politisk beslutning om at nedlukke gasnettet. Derfor vil jeg bare gerne bede ministeren om at bekræfte, at der ikke er en risiko for det, og at det fortsat vil være muligt for os at beslutte det, når vi skal forhandle omkring de fremtidige vilkår for opvarmning i de danske hjem, og politisk sætte en slutdato for nedlukning af gassen. Det vil jeg gerne lige høre ministeren bekræfte.

Kl. 16:23

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Ministeren.

Kl. 16:23

Klima-, energi- og forsyningsministeren (Samira Nawa):
Det er korrekt, at vi jo skal se på det her politisk og indgå en aftale med hinanden. Regeringen lægger et udspil frem senere på året, og det er så nogle forhandlinger, som alle vil blive inviteret til, og hvor vi kan drøfte det videre forløb.

Kl. 16:23

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Spørgeren.

Kl. 16:23

Anders Storgaard (KF):
Tak for svaret på det spørgsmål. Jeg synes bare egentlig ikke, der var et svar. Altså, jeg vil bare have sikkerhed for, at det, vi vedtager nu, ikke kommer til at stå i vejen for en politisk beslutning om at nedlukke gasnettet. Så det vil jeg bare gerne have ministerens bekræftelse på at den her beslutning ikke kommer til at gøre.

Kl. 16:24

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Ministeren.

Kl. 16:24

Klima-, energi- og forsyningsministeren (Samira Nawa):
Beklager, hvis jeg misforstod det i første runde. Jamen altså, det er jo korrekt. Det, vi gør her, er, at vi får dansk gasforsyningslov tilpasset EU, og senere kan vi så træffe en politisk beslutning i forhold til det andet.

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Der er ikke flere spørgsmål, så vi siger tak til ministeren.

Da der ikke er flere, der har bedt om ordet, er forhandlingen sluttet.

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Klima-, Energi- og Forsyningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette, betragter jeg det som vedtaget.

Det er vedtaget.

Det sidste punkt på dagsordenen er:

14) 1. behandling af lovforslag nr. L 33:

Forslag til lov om ændring af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. (Gennemførelse af direktiv om ændring af direktiv om industrielle emissioner på husdyrbrugområdet).

Af ministeren for natur og dyrevelfærd (Christian Rabjerg Madsen).
(Fremsættelse 07.10.2026).

Kl. 16:25

Forhandling

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Forhandlingen er åbnet, og den første, der får ordet, er fru Eva Borchorst Mejnertz fra Socialdemokratiet. Velkommen.

Kl. 16:25

(Ordfører)

Eva Borchorst Mejnertz (S):

Tak for ordet. Det er min første tale i salen, så det glæder jeg mig til. For Socialdemokratiet er det vigtigt, at vi passer på vores miljø og på menneskers sundhed, og at borgere, der bliver ramt af alvorlige miljøovertrædelser, har klare rettigheder. Det er det, vi tager et skridt i retning af med lovforslag L 33. Dette lovforslag handler først og fremmest om at tilpasse dansk lovgivning til nye EU-regler. Regeringen har valgt kun at gennemføre de krav, vi er forpligtet til. Vi lægger altså ikke ekstra danske krav oven i EU-reglerne. Lovforslaget skal tilpasse den danske husdyrbruglov til de nye EU-retlige krav til miljø- og sundhedsbeskyttelse, det vil sige, at det handler om at godkende udmøntningen af de overordnede rammer fra EU's reviderede direktiv om industrielle emissioner for husdyrbrug.

For det første skal det være tydeligt, at borgere kan have ret til erstatning, hvis de lider skade som følge af overtrædelser af reglerne. For det andet ændrer vi reglerne for, hvornår et erstatningskrav bliver forældet. Det skal ikke være sådan, at borgere mister muligheden for at kræve erstatning, mens en overtrædelse stadig foregår. Derfor vil det være sådan, at forældelsen først starter, når lovovertrædelsen er stoppet. Og for det tredje præciseres reglerne for straf ved de allermest alvorlige overtrædelser. Hvor der er væsentlig risiko for miljøet eller menneskers sundhed, indføres en mulighed for bøder på op til 3 pct. af virksomhedens årlige omsætning. Det er vigtigt at understrege, at der er tale om et loft for de groveste overtrædelser – ikke en bøde, der automatisk bliver udløst. Domstolene skal fortsat vurdere den enkelte sag konkret. Lovforslaget fastlægger ikke alle de konkrete krav til husdyrbrugene. De tekniske standarder skal først

ligge fast, og de konkrete krav kommer derfor senere. Direktivets regler gælder tidligst for de danske husdyrbrug fra 2030. Det giver også landbruget mulighed for at forberede sig på de ændringer, der kommer.

For os socialdemokrater handler det om at finde den rigtige balance. Vi skal have ordentlige vilkår for erhvervet og klare regler. Men vi skal også sikre, at hensynet til miljøet og menneskers sundhed bliver taget alvorligt, og at borgernes rettigheder er på plads. På den baggrund støtter Socialdemokratiet lovforslaget og ser frem til den videre behandling. Jeg skal desuden oplyse på vegne af Enhedslistens ordfører, at Enhedslisten også støtter forslaget.

Kl. 16:28

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Tak til ordføreren. Der er ikke nogen bemærkninger, og så vil jeg godt herfra sige tillykke med jomfrutalen. Det er altid stort at opleve det.

Så går vi videre til den næste, som jeg ved ikke skal have en jomfrutale. Det er hr. Carl Valentin fra SF. Velkommen.

Kl. 16:29

(Ordfører)

Carl Valentin (SF):

Tak, formand. Nej, det er blevet til et par stykker med årene, især landbrugsrelateret. Men ja, også tillykke her fra SF til Socialdemokratiets ordfører på spørgsmålet. Det var en fin tale, som jeg var meget enig i. Det her lovforslag handler i sin kerne om noget helt grundlæggende, synes jeg. Det handler om retten til et sundt helbred og et miljø uden forurening. For SF handler det om et rigtig vigtigt princip, nemlig forurenere betaler-princippet. Det er en vigtig præmis for den grønne omstilling og miljøbeskyttelsen, at virksomheder ikke kan skabe profit på bekostning af vores fælles natur og vores sundhed.

En af de ting, jeg har tænkt på i lyset af den aktuelle debat om svineproduktionen, er, hvor stor en svineproduktion egentlig skal være, før det kan ses som en egentlig svinefabrik og ikke bare et sted, hvor man har lidt dyr, og jeg synes grundlæggende, det er godt, at vi er blevet bedre til at skelne mellem landbrug og storindustri, også for vores etiske kompas. Svineproduktionen er i vid udstrækning i dag blevet kæmpe fabrikker, ikke landbrug, men industri.

Med implementeringen af EU's nye direktiv her om industrielle emissioner, som det her lovforslag er en del af, sænker man grænsen for, hvornår EU forstår en svinefabrik eller en turbokillingfabrik som industrielle anlæg. I sin essens handler det om, at flere virksomheder skal leve op til skærpede miljøkrav, og det er vi glade for i SF, og vi glæder os over, at man på europæisk plan er klar til at tage opgøret med, hvordan den animalske industri piner vores miljø og vores helbred. Det er et nødvendigt opgør, for der er økosystemer, som har eksisteret i tusindvis af år, som kollapser foran øjnene på os, og ingen bliver stillet til ansvar for det. Derfor mener jeg virkelig, det er indlysende, at virksomhederne skal tage ansvar for de konsekvenser, som deres produktion har for os mennesker og for naturen.

Når grove overtrædelser kan udløse bøder på helt op til 3 pct., som Socialdemokratiets ordfører også nævnte, af en virksomheds årlige omsætning, synes jeg, det sender et meget klart signal. Miljøkriminalitet skal have konsekvenser, og det må aldrig blive en almindelig driftsomkostning at forurene. Og når man ophæver den absolutte forældelsesfrist, burde det stå krystalklart også. Man har altid ansvaret for sin forurening, og det ændrer tiden ikke på. Det gør også, at borgerne ikke står tilbage med helbredsskader, mens virksomheder slipper for ansvaret, ansvaret for naboer, for miljøet og for dyrene.

Men selv om lovforslaget er et skridt i den rigtige retning, synes jeg stadig væk, der er nogle huller i reguleringen. I SF synes vi

også, at kvægproduktion og havbrug burde være omfattet af de nye regler. Jeg synes faktisk, det siger lidt sig selv, at det burde være en del af det. For kvægbrug kan også producere store mængder af ammoniak, og havbrug kan udlede næringsstoffer direkte til det hav, som er under så hårdt pres i de her år, og selvfølgelig skal de producenter ikke slippe for ansvaret. Reguleringen bør tage udgangspunkt i produktionens miljøpåvirkning og ikke alene i, hvilke dyr de producerer. Hvis vi mener den grønne omstilling alvorligt, skal vi også turde at stille krav til de sektorer, hvor der er et reelt potentiale for forbedringer. Men alt i alt er det her et rigtig godt forslag, som SF støtter. Tak for ordet.

Kl. 16:32

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Vi siger tak til ordføreren. Der er ingen korte bemærkninger. Den næste er fru Marie Bjerre fra Venstre. Velkommen.

Kl. 16:32

(Ordfører)

Marie Bjerre (V):

Lovforslaget vedrører implementeringen af EU's direktiv om industrielle emissioner. Vi er i Venstre et proeuropæisk parti, og derfor stemmer vi ikke overraskende for implementeringen af vedtaget EU-lovgivning. Vi synes, det er fornuftigt, at vi med direktivet får fælles EU-regler for miljøgodkendelse af virksomheder og større husdyrbrug. Så er det ovenikøbet et direktiv, der også har til formål at reducere de administrative byrder for erhvervet. Det kan vi i Venstre godt lide.

Lovforslaget her er en lidt teknisk sag. Det handler om at gennemføre de nødvendige formelle rammer som led i korrekt implementering af direktivet, og forslaget er kun en gradvis implementering, nemlig den del, der vedrører regler om erstatning og sanktioner. Der er i høringssvarene rejst kritik af, at det er svært at få et samlet overblik over, hvilke ændringer EU-direktivet, der først træder i kraft i 2030, medfører. Det giver så usikkerhed omkring det samlede regelbillede.

Derudover arbejder EU på yderligere forenklinger gennem miljøomnibusser, hvilket vi i Venstre er varme tilhængere af, men det stiller yderligere krav til, at vi sikrer overblik og klar vejledning i, hvilke regler der gælder for erhvervet. Det kommer jeg derfor til at efterspørge i udvalgsbehandlingen.

Derudover er det for Venstre vigtigt med en minimumsimplicitering, og særlig når vi taler om det her direktiv, hvor et af formålene jo netop er at reducere de administrative byrder for erhvervet. Derfor skulle vi nødig overimplementere med unødige byrder og svække vores konkurrenceevne. Det vil jeg derfor også bede ministeren om at have fokus på.

Med de ord kan jeg konkludere, at Venstre forventer at stemme for.

Kl. 16:34

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Vi siger tak til ordføreren. Der er ingen korte bemærkninger. Den næste er hr. Rune Bønnelykke fra Dansk Folkeparti. Velkommen.

Kl. 16:34

(Ordfører)

Rune Bønnelykke (DF):

Tak for det, og tak for ordet, hr. formand. Det rigtige spørgsmål, vi skal stille her igen i dag, er, hvor mange nye regler og hvor mange nye bøder, hvor mange nye regninger, regeringen kan blive ved med at sende ud til de virksomheder, der producerer vores fødevarer. Nu står vi her med L 33, hvor nye EU-regler skal gennemføres i dansk lovgivning, men hvem er det, der skal betale regningen? Det ved vi

jo godt. Det er den helt almindelige dansker nede i supermarkedet, og så enkelt er det.

Kl. 16:39

L 33 handler om emissioner fra husdyrbrug, om erstatningsansvar og om skærpede bøder ved overtrædelse af miljøreglerne. Men der skal heller ikke være tvivl om, at vi skal passe på vores miljø, at vi skal passe på vores natur og på vores grundvand, men vi behøver ikke at skyde gråspurve med kanoner. For med L 33 taler vi om bøder, der kan nå op på 3 pct. af en virksomheds omsætning, og det er lige nøjagtig her, vi skal passe rigtig godt på, for der er en forskel på en virksomhed, der bevidst overtræder miljøreglerne, og en fødevarereproducent, der begår en fejl i et ret kompliceret regelsæt, og det skal lovgivningen kunne skelne imellem, ellers bliver det retssikkerheden, der bliver taberen. Og når vi taler om erstatninger, f.eks. helbredsskader som følge af ulovlig forurening, skal der selvfølgelig være mulighed for erstatning, men der skal også være en ordentlig dokumentation og en klar sammenhæng mellem dokumentationen og overtrædelsen af skaden. Retssikkerhed skal gælde begge veje, og her har vi allerede nogle af Europas mest regulerede fødevarereproducenter.

Hvorfor er det store spørgsmål for mig. Hvorfor inddrager regeringen ikke fødevarereproducenterne? Hvorfor sætter ministeren sig ikke ned med dem, der kender produktionen og de praktiske udfordringer? For hver gang vi gør det dyrere at producere fødevarer i Danmark, forsvinder regningen jo ikke. Den ender hos fødevarereproducenten, hos medarbejderen, hvis arbejdsplads i landdistrikterne bliver truet, og hos familierne ved køledisken. Regeringen taler om at gøre det billigere for danskerne at handle ind, men samtidig fører den en politik, der gør det dyrere at producere fødevarer. Man kan jo ikke love danskerne lavere fødevarerpriser med den ene hånd og vedtage regler, der så presser priserne op, med den anden hånd.

Vi har netop set det med L 5 og den nye godskningsregulering. Der er sket alvorlige fejl i beregningsgrundlaget for de kommende udledningsgrænser, og det er alvorligt. Når regeringen stiller så store krav til vores danske landmænd, må vi som minimum kunne forlange, at myndighederne har styr på deres egne beregninger, for når først en virksomhed lukker, kommer arbejdspladserne ikke tilbage, fordi man fortryder noget på Christiansborg. Derfor vil Dansk Folkeparti gerne have nogle klare svar fra ministeren: Går regeringen længere, end EU kræver? Det hører vi, at det gør de ikke. Hvordan sikres rimelige bøder og retssikkerhed? Hvorfor bliver fødevarereproducenterne ikke inddraget noget mere? Og hvad bliver konsekvenserne for vores danske fødevarerproduktion?

Og ja, Dansk Folkeparti vil passe på vores miljø og vores natur, men vi skal også passe på de mennesker, der producerer vores fødevarer, og for os udelukker det ene ikke det andet. Dansk Folkeparti vil bare ikke gøre det dyrere for den almindelige dansker at købe mad. Vi vil ikke gøre det så dyrt og så besværligt, at man ikke kan producere fødevarer i Danmark, så slemt, at vi til sidst står uden en fødevarerproduktion, og derfor kan Dansk Folkeparti ikke bakke op om forslaget, L 33. Tak for ordet.

Kl. 16:39

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Vi siger tak til ordføreren. Der er ingen korte bemærkninger. Vi går videre til den næste, og det hr. Ole Birk Olesen fra Liberal Alliance. Velkommen.

Kl. 16:39

(Ordfører)

Ole Birk Olesen (LA):

Tak for det. Ordførerne fra Socialdemokratiet og Venstre har fint redegjort for indholdet af det her lovforslag. Det behøver jeg ikke at gentage. Liberal Alliance stemmer for.

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Det er der ingen korte bemærkninger til. Vi siger tak og går videre til fru Ellen Emilie fra Moderaterne. Velkommen.

Kl. 16:39

(Ordfører)

Ellen Emilie (M):

Tak for ordet, formand. Det her lovforslag er en implementering af et EU-direktiv om retslige krav til miljø- og sundhedsbeskyttelse. Forslaget lægger op til en minimumsimplicitering, og det er vi rigtig glade for i Moderaterne. Alt det her kan måske godt lyde kedeligt, hvis man sidder oppe på tilhørerpladserne og snakker om EU-lov, og det er det måske også lidt, men det er også vigtigt, for noget af det her handler nemlig om at styrke retssikkerheden, og det er noget, vi går meget op i i Moderaterne.

Så handler det også om – og det er virkelig fedt, synes jeg – at EU også har øjnene på bolden i forhold til miljølovgivning, så vi faktisk får nogle fælles rammer i Europa, så der er bedre konkurrencekraft, også for vores landbruger herhjemme.

Vi støtter naturligvis forslaget i Moderaterne.

Kl. 16:40

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Vi siger tak til ordføreren. Den næste er hr. Frederik Bloch Münster fra Det Konservative Folkeparti. Velkommen.

Kl. 16:40

(Ordfører)

Frederik Bloch Münster (KF):

Tak, formand. Vi skal blive mere konkurrencedygtige i EU, og det kræver jo, at vi letter byrderne for dansk erhvervsliv og samtidig sikrer konkret og præcis regulering. Med ændringerne til IE-direktivet lettes byrderne for erhvervslivet, navnlig landbruget, men sikrer jo så også samtidig en mere præcis lovgivning, der ikke blander tung industri og landbrug sammen i en pærevælling.

Samtidig skal der jo også være styr på vores miljø og på det, vi skal opnå med vores natur. Derfor øges sanktionerne jo også for dem, der ikke kan følge reglerne og overtræder reglerne på særlig grov vis. Det, der så dog udestår, er visheden om, hvor meget byrderne egentlig lettes for erhvervslivet med dette lovforslag. Har man i regeringen en anelse om det, og hvordan spiller det her lovforslag sammen med de øvrige ændringer, der skal ske, bl.a. de ændringer, man forventer at foretage med Omnibus VIII-pakken?

I høringssvarene forelægges man også en kritik af forskelligartet ordlyd, alt efter hvad for en lovgivning man kigger ned i, og en manglende definition af, hvad en driftsleder på den enkelte bedrift egentlig er, altså hvem det er, der bærer ansvaret i sidste ende.

Så jeg håber, regeringen kan bidrage til at skabe klarhed om, hvor meget vi egentlig letter byrderne for erhvervslivet med dette lovforslag, så Folketinget og erhvervslivet har klare linjer og et overblik over effekterne af lovforslaget.

Det Konservative Folkeparti kan støtte lovforslaget.

Kl. 16:41

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Vi siger tak til ordføreren. Den næste er hr. Kim Edberg Andersen fra Danmarksdemokraterne.

Kl. 16:42

(Ordfører)

Kim Edberg Andersen (DD):

Man fristes næsten til at sige som hr. Ole Birk Olesen, nemlig at det meste er sagt, men Danmarksdemokraterne ser positivt ind i

intentionen med det her, præcis ligesom Venstre gør. Men vi lytter også, når Dansk Folkeparti faktisk ret faktisk kommer med nogle bekymringer. Så allerede i dag har jeg sendt flere spørgsmål afsted for at få klarhed over de problemstillinger, der også er i det her lovforslag. Og så bliver jeg bare stille nødt til at konstatere som en af dem, som har oplevet denne minister være meget glad for bemyndigelser, at det her er endnu en bemyndigelseslov. Det kræver jo, at vi som parti også kan have tillid til, at når man så længere fremme i tid begynder at bruge bemyndigelser, så følger den intention, der er fra de partier, der stemmer ja til en given lov på et givent tidspunkt.

Der må jeg sige, at jeg personligt er lidt bekymret over, om jeg er tryk ved at give den form for store bemyndigelser til en minister. Men alt det bliver forhåbentlig afklaret inden tredjebehandlingen i forhold til de andre problemstillinger, jeg har, og det er præcis i forhold til samme lov, bare andre paragraffer af den. Så indtil videre siger Danmarksdemokraterne, at vi ser positivt ind i den. Vi læner os til at stemme klart for den.

Men det kræver, at ministeren og ministeriet kan klargøre over for os, at det her ikke bliver mere bureaukratisk, men at det bliver mindre bureaukratisk. Der er nogle retssikkerhedsaspekter i det, vi skal have kigget på. Der er nogle forældelsesregler, som vi bryder, i forhold til hvordan vi traditionelt har en 30-årsforældelsesregel m.v. Det er alt sammen noget, jeg er sikker på kan ordnes i mindelighed, men som vi i hvert fald har behov for lige at få to streger under, i forhold til hvad det hele betyder. Det er et meget teknisk lovforslag. Det er det desværre altid på miljøområdet, og derfor har vi netop brug for bemyndigelseslove, og derfor har vi som Folketing også brug for, at ministrene i den til enhver tid siddende i regeringen forstår at bruge bemyndigelseslove uden at gå over grænsen. Tak for ordet.

Kl. 16:44

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Tak til ordføreren. Der er ingen korte bemærkninger. Den næste er fru Line Krogh Lay fra Radikale Venstre. Velkommen.

Kl. 16:44

(Ordfører)

Line Krogh Lay (RV):

Tak for ordet. Forureneren betaler. Det er et grundlæggende princip i vores miljølovgivning, og miljøregler er ikke ret meget værd, hvis det bedre kan betale sig at overtræde dem end at overholde dem. Med det her lovforslag implementerer vi en del af EU's reviderede direktiv om industrielle emissioner, og det sænker grænserne for, hvornår husdyrbrug bliver omfattet af reguleringen som industrielle anlæg. Flere husdyrbrug bliver dermed omfattet af EU's fælles miljøkrav, og kravene skærpes.

Kunne vi have været mere ambitiøse og omfattet endnu flere miljøbelastende dyrehold? Ja, det kunne vi godt, men det her er et godt og vigtigt skridt. Samtidig styrker vi også konsekvenserne ved overtrædelser. Ved de groveste overtrædelser bliver der mulighed for bøder på op til 3 pct. af virksomhedens årlige omsætning, og borgerne får styrket deres mulighed for at kræve erstatning for helbredsskader som følge af ulovlig forurening. Forældelsesreglerne ændres, så tiden ikke løber fra borgerne, mens den ulovlige påvirkning fortsætter. Det anser jeg for helt rimeligt, for det skal ikke kunne betale sig at forurene og sende regningen videre til naturen og til resten af samfundet.

Selvfølgelig skal reglerne også håndhæves, og Rigsrevisionens undersøgelser af havbrugene har vist, hvor alvorligt det er, når myndighedernes kontrol svigter. Vi skal både begrænse udledningerne, vi skal kontrollere, at reglerne overholdes, og vi skal sikre, at overtrædelser får konsekvenser. Forureneren betaler, også når det koster, og Radikale støtter lovforslaget.

Kl. 16:46

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Tak til ordføreren. Der er ingen korte bemærkninger, så vi går til den sidste ordfører, fru Franciska Rosenkilde fra Alternativet.

Kl. 16:47

(Ordfører)

Franciska Rosenkilde (ALT):

Tak for det, formand. Jeg vil sådan set bare bakke op om de pointer, der er kommet både fra SF og Radikale. Det meste er egentlig sagt her, så jeg vil sige, at Alternativet bakker op om lovforslaget.

Kl. 16:47

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Tak til ordføreren, og det var så alle ordførerne. Nu mangler vi så ministeren for natur og dyrevelfærd, og han er på vej herop. Velkommen.

Kl. 16:47

Ministeren for natur og dyrevelfærd (Christian Rabjerg Madsen):

Tak for det, formand. Tak for de faldne bemærkninger og den brede opbakning.

Formålet med lovforslaget er at bringe den danske husdyrbrug- lov i overensstemmelse med de nye EU-retlige krav til miljø- og sundhedsbeskyttelse. Med lovforslaget anmodes Folketinget derfor om at godkende udmøntning af de overordnede rammer fra EU's reviderede direktiv om industrielle emissioner for husdyrbrug.

Lovforslaget vedrører implementeringen af direktivets regler på tre områder: erstatning, forældelse og straf. Regeringen har med lovforslaget valgt en minimumsimplementering og implementerer udelukkende de bundne krav i direktivet om erstatning, forældelse og straf. Først når de tekniske EU-standarder for emissionsgrænser og godt landmandsskab ligger fast, er det muligt at udmønte de konkrete forpligtelser til f.eks. miljøbeskyttelse i dansk lovgivning. Der er dermed ikke med dette lovforslag lagt op til en ændring af niveauerne for miljøbeskyttelse eller lignende.

For at leve op til direktivet – og vi har i øvrigt allerede modtaget en åbningsskrivelse fra Kommissionen for at være for sent ude – har regeringen valgt en trinvis implementering. Først blev de formelle regler, herunder grænserne for, hvor store husdyrbrug skal være for at være omfattet af direktivet, håndteret via bekendtgørelser, som trådte i kraft 1. september i år.

Med dette lovforslag fastsættes nu, som nævnt, de overordnede rammer for straf, forældelse og erstatning. Det gøres for at leve op til direktivets implementeringsfrister for disse dele. Det gøres, selv om vi endnu ikke kender Kommissionens endelige dokument om fælles driftsregler. Det er driftsreglerne, der fastsætter det fremtidige regelgrundlag, som husdyrbrug omfattet af direktivet skal leve op til, og som udgør den vigtigste del af direktivet på husdyrområdet. Disse regler skal først træde i kraft i 2030-2032. Når vi kender driftsreglerne endeligt, vil de blive fremsat som et lovforslag på et senere tidspunkt, og her vil relevante interessenter blive inddraget, som vi plejer at gøre i forbindelse med lovgivning.

Lovforslaget, der fremlægges i dag, indeholder bestemmelser, der præciserer bogernes retstilling i overensstemmelse med direktivets krav. Bestemmelsen tydeliggør, at handlinger i strid med loven medfører erstatningsansvar, der følger dansk rets almindelige regler. De gældende danske regler om erstatning for sundhedsskader skrives desuden ind i husdyrbrugloven. Det ændrer ikke på den eksisterende retstilstand, men det sikrer opfyldelsen af direktivet.

For det andet ændres forældelsesreglerne for erstatningskrav, der er opstået på baggrund af overtrædelser af direktivets regler. Lovforslaget vil medføre, at forældelsen først begynder, når overtrædelser

er ophørt, og at der ikke gælder nogen absolut forældelsesfrist i sagerne.

For det tredje ændres reglerne om straf for overtrædelse af direktivets regler. Det bliver præciseret, hvilke hensyn domstolene skal lægge vægt på ved udmåling af bøder og fængselsstraf. Det drejer sig bl.a. om overtrædelsens grovhed, personens forhold, herunder om overtrædelsen er sket med henblik på økonomisk gevinst eller besparelse for øje. Også her videreføres den gældende retstilstand, men nu med den gennemsigthed, som direktivet foreskriver.

Som noget nyt indføres et strafferetligt bødeloft for juridiske personer på op til 3 pct. af virksomhedens årlige omsætning. Det er det bødeniveau, der er et ufravigeligt minimumskrav i direktivet. Det skal udelukkende anvendes ved de groveste overtrædelser, der medfører væsentlig risiko for miljøet eller menneskers sundhed. Strafdømmingen vil fortsat bero på de danske domstoles konkrete og individuelle vurderinger i overensstemmelse med de almindelige strafferetlige principper.

Med det vil jeg gerne sige tak for ordet, tak for behandlingen her i Folketinget. Jeg ser frem til den videre behandling.

Kl. 16:51

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Der er ingen korte bemærkninger, så vi siger tak til ministeren.

Da der ikke er flere, der har bedt om ordet, er forhandlingen sluttet.

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Miljø- og Fødevareudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette, betragter jeg det som vedtaget.

Det er vedtaget.

Kl. 16:51

Meddelelser fra formanden

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Der er ikke mere at foretage i dette møde.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 21. oktober 2026, kl. 13.00.

Jeg henviser til den dagsorden, der vil fremgå af Folketingets hjemmeside.

Mødet er hævet. (Kl. 16:51).